

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
กรุงเทพมหานคร 1

ปริญญานิพนธ์
ของ
ปรีชา สุทธิเนียม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

มกราคม 2546

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๒๒
๒๒๒
๒๒

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
กรุงเทพมหานคร ๑

บทคัดย่อ
ของ
ปรีชา สุทธิเนียม

๒ ๑ เลข. ๒๕๔๖

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
มกราคม ๒๕๔๖

๒๒๒, ๒๒๒

ปรีชา สุทธินิยม. (2546). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1. ปรินญาณพนธ์
กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ อังคณา สายยศ,
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระวีวรรณ พันธุ์พานิช.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน และหาค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจากการศึกษานอกโรงเรียนปีการศึกษา 2544 และกำลังศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของศูนย์การศึกษากรุงเทพมหานคร 1 จำนวน 1,522 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม เอสพีเอสเอส

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของปัจจัยด้านความกระตือรือร้นในการเรียน ความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ เจตคติที่มีต่อการเรียน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต พฤติกรรมการสอนของครู กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่วิเคราะห์ระหว่างนักศึกษาที่มีงานทำ นักศึกษาไม่มีงานทำ และรวมทั้งหมด มีค่าเท่ากับ 0.720 , 0.812 และ 0.743 ตามลำดับซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า และเมื่อเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่วิเคราะห์ระหว่างนักศึกษาที่มีงานทำ กับนักศึกษาไม่มีงานทำ พบว่ามีค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณที่วิเคราะห์จากนักศึกษาไม่มีงานทำมีค่าสูงกว่านักศึกษาที่มีงานทำ

2. น้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และ พฤติกรรมการสอนของครู ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัจจัยด้านความกระตือรือร้นในการเรียน กับเจตคติที่มีต่อการเรียน ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่วิเคราะห์จากนักศึกษาที่มีงานทำ และรวมทั้งหมด แต่เมื่อวิเคราะห์กับนักศึกษาที่ไม่มีงานทำพบว่า น้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน และ กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ไม่มีงานทำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัจจัยด้านความกระตือรือร้นในการเรียน เจตคติที่มีต่อการเรียน พฤติกรรมการสอนของครู ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อเปรียบเทียบค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยทั้งหมด ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่วิเคราะห์ระหว่างนักศึกษาที่มีงานทำ กับนักศึกษาไม่มีงานทำ พบว่ามีค่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทุกด้าน

A STUDY OF RELATIONSHIP BETWEEN SOME FACTORS AND LEARNING
ACHIEVEMENT OF STUDENTS IN NON-FORMAL EDUCATION CENTER,
BANGKOK AREA 1

AN ABSTRACT
BY
PREECHA SUTTINEAM

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Research and Statistics
at Srinakharinwirot University
January 2003

PREECHA SUTTINEAM. (2003). *A Study of Relationship Between Some Factors and Learning Achievement of Students in Non-Formal Education Center, Bangkok Area 1*. Master thesis, M.Ed. (Education Research and Statistics). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Aungkana Saiyos, Assit. Prof. Raweewan Panpanich

The purposes of this research was to study the relationship between some factors and learning achievement of students in Non-Formal Education Center, Bangkok Area 1 and study the score weight of some factors that contributed to the learning achievement. The sample consisted of 1,522 students who have finished from junior high school in academic year 2001 and now they are learning in high school of Non-Formal Education Center, Bangkok Area 1 that selected by using the cluster random sampling and the SPSS program was used to analysis the data.

The results of research showed that :

1. The multiple correlation of enthusiasm towards study, expectation for future, responsibility, attitude towards study, group meeting activities for study, group meeting activities for quality of life development, teaching behavior of teacher and the learning achievement for employed students, unemployed students and all students in Non-Formal education were 0.720, 0.812 and 0.743 respectively with statistically significant at .01 level. The multiple correlation coefficients between analysed from employed students and unemployed students were not statistically significant different, and the multiple correlation for unemployed students was higher than for employed students.

2. The score weight of expectation for future, responsibility, group meeting activities for study, group meeting activities for quality of life development and teaching behavior of teacher were contributed to learning achievement for employed students and all students with statistically significant at .01 level but the factor about enthusiasm towards study and attitude towards study contributed to learning achievement were not statistically significant. The unemployed students had the score weight of expectation for future, responsibility, group meeting activities for study and group meeting activities for quality of life development were contributed to learning achievement with statistically significant at .01 level but the factor about enthusiasm towards study, attitude towards study and teaching behavior of teacher contributed to learning achievement were not statistically significant. When to compare the score weight of each factors that contributed to learning achievement between that analysed from employed students and unemployed students were not statistically significant different.

ปริญญานี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย
ทุน “มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ”
ประจำปีการศึกษา 2544
ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
กรุงเทพมหานคร 1

ของ

นายปรีชา สุทธิเนียม

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพร หะวานนท์)
วันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2546

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ อังคณา สายยศ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระวีวรรณ พันธุ์พานิช)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ วัณญา วิศาลาภรณ์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ขวลิต รวยอาจิณ)

ประกาศคุณประการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณา ความอนุเคราะห์ในด้านความรู้ ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ การให้คำปรึกษาแนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จาก รองศาสตราจารย์ อังคณา สายยศ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระวีวรรณ พันธุ์พานิช กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี นอกจากนี้ผู้วิจัยได้รับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากคณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ ซึ่งได้แก่ รองศาสตราจารย์ วัณญา วิศาลภรณ์ และอาจารย์ ขวลิต รวยอาจิน อันเป็นประโยชน์ในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และในการตรวจสอบเครื่องมือ ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตน อาจารย์ ขวลิต รวยอาจิน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทศพร มณีศรีขำ อาจารย์ ไพศาล อันประเสริฐ และ นาย ประเมศวร์ ศิริรัตน์ ซึ่งท่านเหล่านี้ได้ให้ข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านที่กล่าวมา ณ โอกาสนี้

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้บริหาร และครูประจำกลุ่ม ตลอดจนนักศึกษาการศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน จากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตฯ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณในความช่วยเหลือในครั้งนี้

ปรีชา สุทธิเนียม

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
	ความสำคัญของการวิจัย.....	3
	ขอบเขตของการวิจัย.....	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
	สมมติฐานของการวิจัย.....	5
2	เอกสารงานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
	การจัดการศึกษานอกโรงเรียนของกรมการศึกษานอกโรงเรียน.....	7
	ความหมายของการจัดการศึกษานอกโรงเรียน.....	7
	ความจำเป็นของงานการศึกษานอกโรงเรียน.....	8
	หลักการจัดการศึกษาและการจัดกิจกรรมของการศึกษานอกโรงเรียน.....	9
	วิธีเรียนทางไกลของกรมการศึกษานอกโรงเรียน.....	14
	หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.....	22
	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	24
	ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	24
	องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	26
	การวัดและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	28
	ปัจจัยที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ใช้ในการวิจัย.....	31
	ความกระตือรือร้นทางการเรียน.....	32
	ความหมายของความกระตือรือร้นทางการเรียน.....	32
	การสร้างและลักษณะของผู้ที่มีความกระตือรือร้น.....	32
	การวัดความกระตือรือร้น.....	33
	ความคาดหวังในอนาคต.....	35
	ความหมายของความคาดหวังและความคาดหวังในอนาคต.....	35
	ลักษณะของความคาดหวังในอนาคต.....	36
	ประเภทของความคาดหวังในอนาคต.....	36
	ความรับผิดชอบ.....	37
	ความหมายของความรับผิดชอบ.....	37
	ขอบข่ายของพฤติกรรมความรับผิดชอบ.....	38
	ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ.....	39

สารบัญ(ต่อ)

บทที่		หน้า
2(ต่อ)	เจตคติที่มีต่อการเรียน.....	41
	ความหมายของเจตคติ.....	41
	เจตคติที่มีต่อการเรียน.....	42
	วิธีการศึกษาและวิธีการวัดเจตคติ.....	43
	กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน.....	46
	ความหมายของกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน.....	46
	การจัดกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อเรียนการสอน.....	48
	วัตถุประสงค์และขั้นตอนกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน.....	50
	กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต.....	51
	ความหมายของกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต.....	51
	องค์ประกอบและการวัดคุณภาพชีวิต.....	52
	วัตถุประสงค์กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต.....	57
	พฤติกรรมการสอน.....	58
	ความหมายของพฤติกรรมการสอน.....	58
	ความสำคัญของพฤติกรรมการสอน.....	59
	หลักการและลักษณะการสอนที่ดี.....	60
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	61
	งานวิจัยในประเทศ.....	61
	งานวิจัยในต่างประเทศ.....	67
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	72
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	72
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	73
	วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	74
	ลักษณะของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย.....	77
	วิธีการดำเนินการรวบรวมข้อมูล.....	79
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	80
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
	สัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	86

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
5	
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	93
สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการวิจัย.....	93
สรุปผลการวิจัย.....	95
อภิปรายผล.....	96
ข้อเสนอแนะ.....	98
บรรณานุกรม.....	99
ภาคผนวก.....	112
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	130

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการทำงานและไม่ทำงาน.....	73
2	ค่าสถิติพื้นฐานของปัจจัยบางประการกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา การศึกษานอก โรงเรียนที่วิเคราะห์จากนักศึกษาที่มีงานทำ นักศึกษาไม่มีงานทำ และรวมทั้งหมด.....	87
3	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบธรรมดา และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่าง ปัจจัยแต่ละด้านกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ที่วิเคราะห์จากนักศึกษา ที่มีงานทำ นักศึกษาที่ไม่มีงานทำ และรวมทั้งหมด.....	88
4	เปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่วิเคราะห์ระหว่างนักศึกษาที่มีงานทำ และนักศึกษา ไม่มีงานทำ.....	90
5	ค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักศึกษา ที่วิเคราะห์จากนักศึกษาที่มีงานทำ นักศึกษาที่ไม่มีงานทำ และรวมทั้งหมด.....	91
6	เปรียบเทียบค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยบางประการ ที่ส่งผลกับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน ที่วิเคราะห์ระหว่างนักศึกษาที่มีงานทำ และนักศึกษาไม่มีงานทำ.....	92
7	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดความกระตือรือร้นในการเรียน.....	114
8	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดความคาดหวังในการเรียน.....	114
9	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดความรับผิดชอบ.....	115
10	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดเจตคติที่มีต่อการเรียน.....	115
11	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดเจตคติที่มีต่อการเรียน.....	116
12	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อ พัฒนาคุณภาพชีวิต.....	116
13	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดพฤติกรรมการสอนของครู.....	117
14	ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามวัดความกระตือรือร้นในการเรียน.....	117
15	ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามวัดความคาดหวังในการเรียน.....	118
16	ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามวัดความรับผิดชอบ.....	118
17	ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามวัดเจตคติที่มีต่อการเรียน.....	119
18	ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามวัดกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน.....	119
19	ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามวัดกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต.....	120
20	ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามวัดพฤติกรรมการสอนของครู.....	120

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 การจัดการศึกษาตลอดชีวิต.....	12
2 แผนภูมิแสดงวิธีเรียนการเรียนทางไกล.....	20
3 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2530	22
4 ลำดับขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	74

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

กระแสโลกาภิวัตน์ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมโลก ทั้งด้านประชากร สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการเมือง (พยุหศักดิ์ จันทรสุรินทร์. 2541 : 6) ประชาชน คนในสังคมจะต้องดิ้นรนปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มีการแข่งขันกันความสามารถต่างๆ เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข การศึกษาจึงมีความสำคัญมากสำหรับการเปลี่ยนแปลงนั้นนอกเหนือจากปัจจัย 4 ที่ใช้ในชีวิตประจำวันได้แก่ ที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค การศึกษายังเป็นปัจจัยที่ 5 เป็นปัจจัยที่ช่วยแก้ปัญหาทุก ๆ ด้านของชีวิต และเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของชีวิต (พนม พงษ์ไพบูลย์. 2541 : 11) ด้วยเหตุนี้การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาคนและสังคม เพราะประชาชนจะมีประสิทธิภาพในการทำงาน และปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ตลอดจนเป็นผู้มีจริยธรรมที่พึงามได้นั้นย่อมต้องอาศัยรากฐานทางการศึกษาทั้งสิ้น

เพื่อให้การศึกษาเป็นกระบวนการที่มุ่งพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีความสามารถเต็มตามศักยภาพ มีการพัฒนาที่สมดุล ทั้งปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม เพื่อการเสริมสร้างการพัฒนาและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รัฐบาลจึงได้มีการปฏิรูปการศึกษา และได้ออกพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ. 2542 เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานทั้งภาครัฐบาล และภาคเอกชน ดำเนินงานในการจัดการศึกษา ปัจจุบันความต้องการการศึกษา มิได้หยุดอยู่เพียงการศึกษาในโรงเรียนเท่านั้น เทคโนโลยีและการสื่อสารเจริญรุดหน้าไปอย่างกว้างขวาง การเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้มนุษย์มีความจำเป็นที่จะต้องแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ สำหรับการดำรงชีวิตอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้การศึกษานอกโรงเรียนจึงมีบทบาทสำคัญในการชดเชยโอกาสทางการศึกษาในระบบ และเสนอทางเลือกใหม่ทางการศึกษาให้กับประชาชนผู้พลาดโอกาสทางการศึกษาในระบบโรงเรียน ให้มีการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ทั้งยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของประชาชนมีความรู้กว้างไกล มีวิสัยทัศน์ที่ดี ทนสมัย ตลอดจนนำไปประกอบสัมมาอาชีพได้อย่างดีมีคุณภาพ

การจัดบริการการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามารับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีพ ในทางปฏิบัติการศึกษานอกโรงเรียนยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน และสังคมได้อย่างทั่วถึง ยังมีประชาชนอีกเป็นจำนวนมากไม่สามารถเข้ารับบริการการศึกษาที่การศึกษานอกโรงเรียนจัดไว้ให้ได้ อุปสรรคที่สำคัญ ได้แก่ การต้องทำงานหาเลี้ยงชีพไม่ทราบถึงการจัดการศึกษานอกโรงเรียนว่ามีวิธีเรียนอย่างไร ผู้ที่สนใจจะต้องดำเนินการอย่างไร ตลอดจนข่าวสารการประชาสัมพันธ์การศึกษานอกโรงเรียนยังไม่ทั่วถึง ดังนั้นการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ได้มีการปรับปรุงการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของประชาชน ตลอดจนมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารการศึกษามากขึ้น และทางกรมการศึกษานอกโรงเรียนได้จัดรูปแบบวิธีเรียนให้กับประชาชนสามารถเลือกวิธีเรียนได้ตามความสนใจและเหมาะสมกับสภาพความต้องการ 3 วิธีดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2543 : 36-38)

1. วิธีเรียนแบบชั้นเรียน เป็นวิธีเรียนที่เหมาะสมกับผู้ที่มีเวลาว่างในตอนเย็นหรือตอนค่ำ เพราะนักศึกษาต้องเข้าชั้นเรียนเช่นเดียวกับนักเรียนในระบบโรงเรียนปกติ แตกต่างกันที่ช่วงเวลาคือเป็นตอนเย็นหรือตอนค่ำ หลังจากนี้นักศึกษาวางจากภารกิจประจำวันต่าง ๆ

2. วิธีเรียนทางไกล เป็นวิธีเรียนที่เหมาะสมกับผู้ที่มีภารกิจมากจนไม่มีเวลาเข้าเรียนในชั้นเรียนในช่วงเวลาเย็นหรือค่ำ แต่มีเวลาพบกลุ่มทุกสัปดาห์ ๆ ละไม่น้อยกว่า 3 ชั่วโมง ตามที่ครูประจำกลุ่มกำหนด นักศึกษาต้องมีความรับผิดชอบในการศึกษาหาความรู้จากหนังสือหรือตำราต่าง ๆ ด้วยตนเอง ทำแบบฝึกหัด ฟังรายการวิทยุเพื่อการศึกษาทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เข้าพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน เข้าพบกลุ่มเพื่อรับการสอนเสริม เพื่อให้มีความรู้ทางวิชาการจากวิทยากรที่ชำนาญการสอนในแต่ละหมวดวิชา รวมทั้งฝึกทดลอง และปฏิบัติจริงในบทเรียนทักษะ ดูรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา (ไทยคม) หรือศึกษาหาความรู้จากวีดิทัศน์ นอกจากนี้นักศึกษาจะต้องพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามเงื่อนไขที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด

3. วิธีเรียนด้วยตนเอง เป็นวิธีเรียนที่เหมาะสมกับผู้ที่ไม่มีความเข้าชั้นเรียนและไม่มีเวลาพบกลุ่มทุกสัปดาห์ นักศึกษาต้องมีความรับผิดชอบในการศึกษา ค้นคว้า อ่านตำรา และสื่อต่าง ๆ ด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ ควรฟังรายการวิทยุเพื่อการศึกษาทางสถานีวิทยุกระจายเสียง และดูรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา (ไทยคม) และต้องเข้าพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามเกณฑ์ที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด

ซึ่งรูปแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนนั้น ปัจจุบันใช้วิธีเรียนทางไกลเป็นรูปแบบที่ได้รับความนิยมในการประชาชนมากที่สุด และมีการจัดการเรียนการสอนมากที่สุดในขณะนี้ สำหรับรูปแบบวิธีเรียนทางไกลนี้ผู้เรียนต้องเข้าร่วมเพื่อทำกิจกรรมตามเงื่อนไขที่กำหนด โดยหลักการสำคัญของการศึกษาแบบทางไกล (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. 2533 : 6) คือ

1. เป็นการศึกษาแบบเปิด ผู้เรียนสามารถลงทะเบียนเรียนได้อย่างทั่วถึง เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียน เรียนได้ทุกสถานที่ และทุกเวลาตามความสะดวกของผู้เรียน

2. เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพึ่งตนเอง คือ ให้ผู้เรียนวางแผนและเลือกวิธีเรียนด้วยตนเองโดยใช้สื่อต่าง ๆ

3. เป็นการเรียนรู้การสอนโดยใช้สื่อประสม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 พวกใหญ่ ๆ คือ

3.1 สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ คู่มือเรียน เอกสารประกอบการเรียนและเอกสารอื่น ๆ

3.2 สื่อโสตทัศน์ ได้แก่ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ สไลด์ เทปคาสเซต และวีดิโอเทป

3.3 สื่อบุคคล ได้แก่ บุคคลต่าง ๆ ที่เป็นผู้ให้ความรู้แก่นักศึกษาโดยไม่จำกัดรูปแบบ และวิธีการ โดยมีครูประจำกลุ่มเป็นผู้ประสานงานการจัดกิจกรรมกลุ่ม

ในการเรียนโดยวิธีเรียนทางไกลนี้ ผู้เรียนต้องมีความรับผิดชอบ มีความคิดกว้างไกล รู้จักการแสวงหาความรู้อยู่เสมอ (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 2. 2542 : 6) เป็นผู้ที่ดีเป็นทำเป็น รู้จักเรียนเพื่อรู้ เพื่อความเข้าใจ เรียนเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ รักการเรียน (สมประสงค์ วิทยเกียรติ. 2541 : 29) มีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียน มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคใต้. 2542 : 7-9) จึงสามารถเรียนสำเร็จได้ โดยเฉพาะนักศึกษาที่เรียนนั้นส่วนมากจะเป็นผู้ที่มีภารกิจต่าง ๆ มากมาย ทั้งภาระด้านการงาน ด้านอาชีพ และด้านครอบครัว สิ่งเหล่านี้จึงเป็นอุปสรรคอันสำคัญอย่างหนึ่งในการที่จะสำเร็จในการศึกษา ส่วนครูประจำกลุ่มมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา ในฐานะเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ คือ ให้ความช่วยเหลือและเป็นที่ปรึกษาในการเรียน ให้คำแนะนำวิธีการเรียน จัดหาสื่อต่าง ๆ มาให้นักศึกษาได้ใช้ รวมทั้งนำความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนมาใช้ให้เป็น

ประโยชน์ในการเรียนการสอนโดยผ่านกิจกรรมการพบกลุ่ม (รัตนา สิงขรัตน์, 2540 : 3-4) เพื่อช่วยให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ตามความมุ่งหมายของหลักสูตร และประสบผลสำเร็จทางการศึกษาของนักศึกษา จากการสำรวจข้อมูลของนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2544 มีนักศึกษาลงทะเบียนเรียน 11,798 คน แต่มีนักศึกษาไม่ถึงครึ่งคือ 5,516 คน หรือร้อยละ 46.75 % เท่านั้นที่สำเร็จการศึกษา จึงเป็นปัญหาของการศึกษานอกโรงเรียนที่สำคัญที่จะต้องหาแนวทางแก้ไข

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น และผู้วิจัยเคยเป็นครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษาว่าจะมีปัจจัยอะไรบ้าง ที่จะทำให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการค้นคว้ายังไม่มีการวิจัยค้นคว้าในเรื่องนี้กับการศึกษานอกโรงเรียนมาก่อน และปัจจัยที่เหมาะสมและส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน วิธีเรียนทางไกล ได้แก่ ปัจจัยด้านความกระตือรือร้น ความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ เจตคติที่มีต่อการเรียน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และพฤติกรรมการสอนของครู

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน จำแนกตามนักศึกษาที่มีงานทำ ไม่มีงานทำ และรวมทั้งหมด
2. เพื่อศึกษานำหนักความสำคัญของปัจจัยบางประการที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน จำแนกตามนักศึกษาที่มีงานทำ ไม่มีงานทำ และรวมทั้งหมด
3. เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของปัจจัยบางประการกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ที่วิเคราะห์ระหว่างนักศึกษาที่มีงานทำ และไม่มีงานทำ
4. เพื่อเปรียบเทียบนำหนักความสำคัญของปัจจัยบางประการกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ที่วิเคราะห์ระหว่างนักศึกษาที่มีงานทำ และไม่มีงานทำ

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบว่าปัจจัยทางด้าน ความกระตือรือร้นในการเรียน ความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ เจตคติที่มีต่อการเรียน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต พฤติกรรมการสอนของครู มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนมากน้อยเพียงใด และปัจจัยใดส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำแนกตามนักศึกษาที่มีงานทำ ไม่มีงานทำ ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ ครู ตัวนักศึกษาเอง และผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะได้นำเอาปัจจัยเหล่านี้มาเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่ม เสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียน เสริมสร้างและส่งเสริมให้นักศึกษามีคุณสมบัติคุณลักษณะที่เหมาะสมกับการเป็นนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อให้นักศึกษาประสบผลสำเร็จในการเรียน และพร้อมที่จะเป็นกำลังสำคัญในการที่จะพัฒนาประเทศชาติบ้านเมืองต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจากการศึกษานอกโรงเรียนปีการศึกษา 2544 และศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของศูนย์การศึกษากรุงเทพมหานคร 1 จำนวน 4,412 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจากการศึกษานอกโรงเรียนปีการศึกษา 2544 และศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของศูนย์การศึกษากรุงเทพมหานคร 1 ซึ่งได้มาจากวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 1,522 คน

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 ความกระตือรือร้นในการเรียน

3.1.2 ความคาดหวังในอนาคต

3.1.3 ความรับผิดชอบ

3.1.4 เจตคติที่มีต่อการเรียน

3.1.5 กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน

3.1.6 กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

3.1.7 พฤติกรรมการสอนของครู

3.2 ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีเรียนทางไกล ซึ่งวัดได้จากคะแนนเฉลี่ยสะสมรวมทุกวิชา (GPA)

2. ปัจจัยบางประการ หมายถึง ลักษณะที่นำมาศึกษาหาความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังต่อไปนี้

2.1 ความกระตือรือร้นในการเรียน หมายถึง การกระทำของบุคคลที่แสดงออกถึงความเอาใจใส่ สนใจ และความตั้งใจในการเรียน มีความขยันขันแข็งในการทำงานที่ต้องใช้ความคิด ทำงานทันทีหลังจากที่ได้รับมอบหมาย ไม่ผลัดวันประกันพรุ่ง อดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่ขัดขวาง และสามารถทำงานให้สำเร็จได้ในเวลาอันสั้น

2.2 ความคาดหวังในอนาคต หมายถึง ลักษณะการกระทำที่คาดหวังค่านิยม ค่านิยมใฝ่ไกลเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายในภาคหน้า เป้าหมายหรือความมุ่งหวังที่ตนเองตั้งไว้ในสิ่งที่ต้องการจะเป็นสิ่งที่ต้องการได้มา อันเป็นผลที่เกิดมาจากการกระทำของตนเองจนประสบความสำเร็จ

2.3 ความรับผิดชอบ หมายถึง การกระทำของบุคคลในการปฏิบัติงาน ตามหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย ด้วยความตั้งใจและระมัดระวังอย่างมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ผลงานออกมาสำเร็จลุล่วงด้วยดี และตามเวลาที่กำหนด

2.4 เจตคติที่มีต่อการเรียน หมายถึง ความรู้สึกเชื่อ ศรัทธาที่มีต่อการเรียน จนเกิดความรู้สึกพร้อมที่จะแสดงการกระทำออกมา ซึ่งอาจจะเป็นไปในทางบวกหรือทางลบ คุณลักษณะของความรู้สึกที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในใจ ซึ่งเป็นตัวการที่ทำให้เกิดพฤติกรรมในการเรียนรู้ ซึ่งส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

2.5 กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน หมายถึง การที่นักศึกษาและครูประจำกลุ่ม ร่วมกันกำหนดกฎเกณฑ์ กิจกรรมการเรียนการสอน ด้วยวิธีการที่จะส่งเสริมให้สมาชิกภายในกลุ่มเกิดการ เรียนรู้ การแก้ปัญหาการเรียนการสอน ทบทวนเนื้อหาวิชาที่นักศึกษาได้ศึกษามาล่วงหน้า เพื่อให้นักศึกษา เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และเกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน

2.6 กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต หมายถึง การที่นักศึกษาและครูประจำ กลุ่มร่วมกันกำหนดกฎเกณฑ์ กิจกรรมการพบกลุ่ม ด้วยวิธีการที่จะทำให้นักศึกษาได้เกิดเรียนรู้ การพัฒนา ตนเอง การกระทำให้มีชีวิตที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านกาย จิตใจ และสังคม สามารถปรับตนเองให้เข้ากับ สภาพแวดล้อม แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยดี เพื่อให้ตนเองมีความเป็นอยู่ที่ดีมีความสุข

2.7 พฤติกรรมการสอนของครู หมายถึง ลักษณะของครูที่นักศึกษา รับรู้จากการกระทำ และ การแสดงออกของครู ในการถ่ายทอดความรู้จากวิธีสอนในรูปแบบต่าง ๆ การให้สื่อการเรียนการสอนรูปแบบ ต่าง ๆ ประกอบการสอน รวมทั้งการเตรียมเนื้อหาวิชาที่สอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในด้านความรู้ เจตคติ และทักษะ ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในกลุ่มวิชาต่าง ๆ

3. น้ำหนักความสำคัญ (Bata Weight) หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ของชุดตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อชุด ตัวแปรตาม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จะศึกษาน้ำหนักความสำคัญในคะแนนดิบ (b)

4. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้ที่มีคุณวุฒีน้อยปริญญาโททางการวัดผลการศึกษา จำนวน 2 ท่าน จิตวิทยา จำนวน 2 ท่าน และการศึกษาผู้ใหญ่ จำนวน 1 ท่าน และมีประสบการณ์ในการทำงานไม่ น้อยกว่า 5 ปี ซึ่งเป็นผู้ประเมินแบบสอบถามเพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity)

5. ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 หมายถึง สถานศึกษาในสังกัดกรมการ ศึกษาออกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ที่จัดบริการด้านการศึกษาออกโรงเรียนในเขตพื้นที่รับผิดชอบฝั่ง ธนบุรี ตามประกาศของกรมการศึกษาออกโรงเรียน แบ่งเป็นกลุ่มการศึกษาตามพื้นที่ สภาพแวดล้อม ได้แก่ 1. กลุ่มสนทชนนี้ ได้แก่ ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนเขตบางกอกน้อย ศูนย์บริการการศึกษา ออกโรงเรียนเขตคลองสาน และ ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนเขตบางพลัด 2. กลุ่มศรีตากสิน ได้แก่ ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนเขตบางกอกใหญ่ ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนเขตตลิ่งชัน และศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนเขตธนบุรี 3. กลุ่มเพชรกาญจนา ได้แก่ ศูนย์บริการการศึกษาออก วิทยาลัยเขตภาษีเจริญ ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนเขตบางแค และศูนย์บริการการศึกษาออก วิทยาลัยเขตหนองแขม 4. กลุ่มรามานุทิศ ได้แก่ ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนเขตบางขุนเทียน ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนเขตราชบุรีบูรณะ และศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนเขตจอมทอง

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยบางประการมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาการศึกษาออก วิทยาลัย จำแนกตามนักศึกษาที่มีงานทำ ไม่มีงานทำ และรวมทั้งหมด

2. น้ำหนักความสำคัญของปัจจัยอย่างน้อย 1 ประการ ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักศึกษาการศึกษาออกวิทยาลัย จำแนกตามนักศึกษาที่มีงานทำ ไม่มีงานทำ และรวมทั้งหมด

3. ความสัมพันธ์ของปัจจัยบางประการกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาการศึกษาออก วิทยาลัย ที่วิเคราะห์ระหว่างนักศึกษาที่มีงานทำ ไม่มีงานทำ มีค่าแตกต่างกัน

4. น้ำหนักความสำคัญของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา การศึกษาออกวิทยาลัย ที่วิเคราะห์ระหว่างนักศึกษาที่มีงานทำ และไม่มีงานทำ มีค่าแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยบางประการกับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษา การศึกษานอกโรงเรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ามาประกอบการวิจัยครั้งนี้จะนำเสนอตามหัวข้อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การจัดการศึกษานอกโรงเรียนของกรมการศึกษานอกโรงเรียน
 - 1.1 ความหมายของการจัดการศึกษานอกโรงเรียน
 - 1.2 ความจำเป็นของงานการศึกษานอกโรงเรียน
 - 1.3 หลักในการจัดการศึกษาและการจัดกิจกรรมของการศึกษานอกโรงเรียน
 - 1.4 วิธีเรียนทางไกลของกรมการศึกษานอกโรงเรียน
 - 1.5 หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 2.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 2.2 องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 2.3 การวัดและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. ปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ในการวิจัย
 - 3.1 ความกระตือรือร้นทางการเรียน
 - 3.1.1 ความหมายของความกระตือรือร้นทางการเรียน
 - 3.1.2 การสร้างและลักษณะของผู้ที่มีความกระตือรือร้น
 - 3.1.3 การวัดความกระตือรือร้น
 - 3.2. ความคาดหวังในอนาคต
 - 3.2.1 ความหมายของความคาดหวังและความคาดหวังในอนาคต
 - 3.2.2 ลักษณะของความคาดหวังในอนาคต
 - 3.2.3 ประเภทของความคาดหวังในอนาคต
 - 3.3 ความรับผิดชอบ
 - 3.3.1 ความหมายของความรับผิดชอบ
 - 3.3.2 ขอบข่ายของพฤติกรรมความรับผิดชอบ
 - 3.3.3 ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ
 - 3.4 เจตคติที่มีต่อการเรียน
 - 3.4.1 ความหมายเจตคติ
 - 3.4.2 เจตคติที่มีต่อการเรียน
 - 3.4.3 วิธีการศึกษาและวิธีการวัดเจตคติ
 - 3.5 กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน
 - 3.5.1 ความหมายของกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน
 - 3.5.2 การจัดกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน

- 3.5.3 วัตถุประสงค์และขั้นตอนกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน
- 3.6 กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
 - 3.6.1 ความหมายของกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
 - 3.6.2 องค์ประกอบและการวัดคุณภาพชีวิต
 - 3.6.3 วัตถุประสงค์และลักษณะกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
- 3.7 พฤติกรรมการสอนของครู
 - 3.7.1 ความหมายของพฤติกรรมการสอน
 - 3.7.2 ความสำคัญของพฤติกรรมการสอน
 - 3.7.3 หลักการและลักษณะการสอนที่ดี
- 4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 ผลงานการวิจัยในประเทศ
 - 4.2 ผลงานการวิจัยต่างประเทศ

1. การจัดการศึกษานอกโรงเรียนของกรมการศึกษานอกโรงเรียน

1.1 ความหมายของการจัดการศึกษานอกโรงเรียน

การศึกษานอกโรงเรียนเป็นการจัดการศึกษา เพื่อให้โอกาสแก่บุคคลที่พลาดโอกาสในการศึกษาด้วยสาเหตุต่าง ๆ และให้การศึกษาเพิ่มเติมหรือเสริมสร้างความรู้ และประสบการณ์แก่ประชาชน เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตและสังคมให้ดีขึ้น จึงมีผู้ให้ความหมายของการศึกษานอกโรงเรียนต่าง ๆ กัน ดังนี้

ทองปลิว ชมชื่น (2529 : 14) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกโรงเรียนว่า การศึกษานอกโรงเรียน คือ กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อขยายบริการการศึกษาให้แก่ประชาชนของประเทศ ที่ไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียน ได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษามากขึ้น

สุนทร สุนันท์ชัย (2529 : 84) กล่าวว่า การศึกษานอกโรงเรียน หมายถึง การศึกษาที่จัดนอกระบบโรงเรียน ไม่เน้นหนักในระเบียบแบบแผน มีลักษณะยืดหยุ่นมากกว่ามุ่งสนองวัตถุประสงค์ โดยเฉพาะเจาะจงมากกว่าการศึกษาในโรงเรียน เช่น การฝึกอาชีพระยะสั้น การฝึกอบรมวิชาต่าง ๆ ระยะสั้น การเผยแพร่ด้วยสื่อต่าง ๆ รวมทั้งมวลชน ฯลฯ ลักษณะของการศึกษานอกโรงเรียนที่สำคัญคือ ไม่เป็นการบังคับ

สำหรับกรมการศึกษานอกโรงเรียน (ม.ป.ป. : 11) ได้อธิบายความหมายของการศึกษานอกโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นนอกระบบโรงเรียนโดยมีกลุ่มเป้าหมาย และผู้รับบริการ ที่มีวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนกิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นนี้ อาจเป็นเอกเทศหรือเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมอื่น ๆ สำหรับหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกโรงเรียนนั้น อาจเป็นหน่วยงานทางการศึกษาโดยตรงหรือเป็นหน่วยงานที่อาศัยเป็นเครื่องมือไปสู่วัตถุประสงค์ในการพัฒนาอื่น ๆ การศึกษานอกโรงเรียนลักษณะผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบโรงเรียน และกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ในวิถีชีวิตของประชาชน หรือการศึกษาตามอัธยาศัย กล่าวคือ อาจมีการจัดกิจกรรมในรูปกลุ่มผู้เรียนหรือชั้นเรียน แต่เป็นการจัดที่มีความคล่องตัว ยืดหยุ่นกว่าการศึกษาในระบบโรงเรียน ขณะเดียวกันก็ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติในสังคม ในรูปของแหล่งวิชาหรือเครือข่ายแหล่งวิชา เพื่อสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จากความหมายต่าง ๆ พอจะสรุปได้ว่า การศึกษานอกโรงเรียน เป็นการศึกษาที่มีระบบ แต่เป็นระบบที่อยู่นอกโรงเรียนภาคปกติ เป็นการศึกษาที่มีแบบแผน มีกฎเกณฑ์ มีหลักสูตร และมีวัตถุประสงค์แน่นอน มีผู้จัดและสามารถบอกได้ว่าเรียนแล้วได้อะไร จะรู้อะไร จะจบเมื่อไร จะมีความรู้และทักษะเพิ่มขึ้นอย่างไร

1.2 ความจำเป็นของงานการศึกษานอกโรงเรียน

งานการศึกษานอกโรงเรียน เป็นที่ยอมรับกันว่า จุดมุ่งหมายของการศึกษา คือการพัฒนาศักยภาพของประชากร ให้มีความสามารถในการพัฒนาตนเองและชุมชน ในสังคมดั้งเดิมมนุษย์เรียนรู้ตามสมรรถภาพที่จำเป็นเหล่านี้ จากครอบครัวและชุมชน ต่อมาเมื่อสังคมมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น จึงได้มีการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนเพื่อเสริมการเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติให้สมบูรณ์ และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การศึกษาในระบบโรงเรียนได้ขยายตัวอย่างกว้างขวาง และส่งผลที่เด่นชัดต่อการพัฒนาคุณภาพประชากร แต่ถึงกระนั้นก็ยังพบว่ามีข้อจำกัดที่สำคัญบางประการ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2538 : 2-3) คือ

1. ความไม่เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา การศึกษาในระบบโรงเรียนที่ดำเนินการอยู่ ยังไม่สามารถกระจายโอกาสให้แก่ประชาชนทุกคนได้อย่างทั่วถึง และเป็นธรรม ข้อมูลจากองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ แสดงให้เห็นว่าประชากรโลกกว่า 800 ล้านคน ยังดำรงสภาพเป็นผู้ไม่รู้หนังสือ ไม่สามารถอ่านเขียนในภาษาแม่ของตนได้ เด็กและเยาวชนในวัยเรียนกว่า 100 ล้านคนทั่วโลกยังอยู่นอกระบบโรงเรียน ในประเทศไทยยังมีประชาชนที่ไม่รู้หนังสืออยู่ในสังคมประจำวันกว่า 3 ล้านคน และแรงงานของประเทศกว่าร้อยละ 58 ได้รับการศึกษาเพียง 4 ปี หรือน้อยกว่า

2. ความด้อยคุณภาพทางการศึกษา ควบคู่ไปกับความพยายามที่จะประกันโอกาสทางการศึกษา ได้มีการคำนึงถึง คุณภาพของการศึกษา ทั้งในแง่การพัฒนาความรู้ ความสามารถและสติปัญญา การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม การสร้างความสนใจใฝ่รู้ และลักษณะนิสัยที่ดี ความสอดคล้องระหว่างการศึกษา และชีวิตของผู้เรียน ตลอดจนการเตรียมประชาชนสำหรับอนาคตซึ่งเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นถึงอัตราการล้มเหลวในการศึกษาในระดับต่าง ๆ สัดส่วนของนักเรียนที่ไม่สามารถสอบผ่านข้อสอบมาตรฐานในหลายวิชา การขาดแคลนนักวิทยาศาสตร์ นักเทคโนโลยีและแรงงานที่มีฝีมือความเสียเปรียบในการทำงาน และการดำรงชีวิตของกลุ่มประชากรที่ด้อยโอกาส ตลอดจนปัญหาที่รุมเร้าทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองล้วนบ่งบอกให้เห็นถึงช่องว่างในระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพประชากร

3. ความไม่ต่อเนื่องในโอกาสทางการศึกษา ในช่วงเวลาทศวรรษที่ผ่านมาได้เกิดการตระหนักในความจำเป็นที่ประชาชนทุกคนควรมีโอกาสพัฒนาความรู้ ความสามารถของตนอย่างต่อเนื่อง เพื่อรองรับบทบาทหน้าที่ในสังคม และความต้องการทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงชีวิต อีกทั้งเพื่อก้าวให้ทันการพัฒนาทางวิทยาการ และความผันแปรของสภาพสังคม สถิติการขยายตัวของสื่อมวลชน ทั้งวิทยุ โทรทัศน์และหนังสือพิมพ์สัดส่วนของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาผู้ใหญ่ซึ่งสูงถึง 1 ใน 5 ของประชากร ในประเทศที่พัฒนาแล้วบางประเทศ อายุเฉลี่ยของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยต่างประเทศสูงขึ้นตามลำดับ ตลอดจนการขยายตัวของสถานศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษานอกโรงเรียน ล้วนพิสูจน์ให้เห็นถึงความต้องการของประชาชนที่แสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง

ด้วยข้อจำกัดของการศึกษาดังกล่าว ทำให้มีความจำเป็นต้องมีการศึกษานอกระบบโรงเรียน (การศึกษานอกโรงเรียน) ไว้เป็นทางเลือกอีกอย่างหนึ่ง เพื่อทดแทนและแก้ปัญหาของการศึกษาในระบบ และทางรัฐบาลได้เห็นความสำคัญจึงได้กำหนดเป็นนโยบายไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520

ให้การศึกษานอกโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษา ที่จะประสานสัมพันธ์กับการศึกษาในโรงเรียนให้เกิดการศึกษาตลอดชีวิต ดังนั้นในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) กรมการศึกษานอกโรงเรียนจึงได้กำหนดนโยบาย เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้มีโอกาสเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและสมดุลดังนี้ คือ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2539 : 31-32)

นโยบายที่ 1 ขยายบริการการศึกษานอกโรงเรียนอย่างกว้างขวางและทั่วถึง โดยการจัดการศึกษาสายสามัญ สายอาชีพ และการศึกษาดำเนินการตามอัธยาศัย ให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่อยู่นอกระบบโรงเรียน เสริมการศึกษาในระบบโรงเรียนและประชาชนทั่วไป เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและเสมอภาคเท่าเทียมกัน

นโยบายที่ 2 เร่งพัฒนาคุณภาพงานการศึกษานอกโรงเรียน ให้มีมาตรฐานรวมทั้งเป็นที่พึงพอใจของผู้รับบริการ และเป็นที่ยอมรับของสังคม

นโยบายที่ 3 เร่งปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอน การศึกษานอกโรงเรียน โดยมุ่งพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของบุคคล เพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และมีกระบวนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย สภาพพื้นที่รวมทั้งการพัฒนาในอนาคต

นโยบายที่ 4 เร่งพัฒนาระบบบริหารและการจัดการให้มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งปรับระบบบริหารและการจัดการของหน่วยงาน ในสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนทุกแห่งให้มีความทันสมัย และมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานที่มีคุณภาพ โดยการกระจายอำนาจ รวมทั้งนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถจัดการศึกษานอกโรงเรียนแก่ประชาชนอย่างมีคุณภาพ โดยได้กำหนดมาตรการการดำเนินงานในแต่ละนโยบาย

จะเห็นได้ว่าการศึกษานอกโรงเรียนมีความสำคัญอย่างมากในประเทศไทยเป็นอย่างมาก เป็นการศึกษาที่เป็นการทดแทนข้อจำกัดบางประการของการศึกษาในระบบ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้มีโอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เสมอภาคเท่าเทียมกัน และเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

1.3 หลักการจัดการศึกษาและการจัดกิจกรรมของการศึกษานอกโรงเรียน

การจัดการการศึกษานอกโรงเรียน เป็นการจัดการศึกษาเพื่อปัจจุบันมิใช่เพื่ออนาคตดังที่รูปแบบเนื้อหา ตลอดจนวิธีการจัดการศึกษาจึงต้องสอดคล้อง เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของผู้เรียนจึงจะเกิดประโยชน์ และสามารถนำไปใช้ได้จริง ดังที่ ทองจุล ชันขาว (2535 : 46-47) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ควรมีหลักการจัดการดังนี้

1. การจัดการศึกษาให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต อาจกล่าวได้ว่า การศึกษานอกโรงเรียน ต้องจัดให้แก่คน ตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิในครรภ์มารดาทีเดียว โดยการให้การศึกษาแก่พ่อแม่ในการปฏิบัติตน ดูแลสุขภาพของตนเอง ซึ่งจะส่งผลไปยังบุตรที่อยู่ในครรภ์ เมื่อลูกมีโอกาสลืมตาโลกแล้ว ก็ต้องให้การศึกษาต่อไปอีก จะปล่อยให้ศึกษาเองตามธรรมชาติไม่ได้ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้รวดเร็วขึ้น ไม่ต้องไปลองผิดลองถูกอีกต่อไป คนเกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา การจัดการศึกษาก็ต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงอายุคน ตั้งแต่วัยเด็กวัยผู้ใหญ่วัยชรา ซึ่งต้องการปรับตัวทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ชีวิตความเป็นอยู่ การศึกษานอกโรงเรียนจึงต้องจัดให้สอดคล้อง และช่วยให้การเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

2. จัดการศึกษาให้สนองกับความต้องการของบุคคล ชุมชน และสังคม เนื้อหาหลักสูตรของการศึกษาในระบบโรงเรียนมักจะถูกกำหนดเอาไว้ล่วงหน้า โดยสังคมจะกำหนดว่านักเรียนน่าจะต้องรู้เรื่องนั้น

จะต้องรู้เรื่องนี้ โดยคำนึงถึงความต้องการของสังคมเป็นส่วนใหญ่ แต่ในการจัดการศึกษานอกระบบ จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีทางเลือกที่เป็นตัวของตัวเองมีอิสระที่จะเรียนไม่เหมือนใคร เพื่อให้ตรงกับความต้องการ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนได้จริง การศึกษาความต้องการที่แท้จริงของบุคคล ชุมชน สังคม จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องใช้เป็นพื้นฐานในการจัดโครงการต่าง ๆ ของการศึกษานอกโรงเรียน

3. จัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ผู้เรียนไม่ใช่ภาชนะเปล่าที่ครูมีหน้าที่หยิบย่นสิ่งต่าง ๆ ให้ หากผู้เรียนเป็นผู้มีประสบการณ์ จึงมีความจำเป็นต้องให้ผู้เรียนนำสิ่งที่เขามีอยู่ที่แตกต่าง ๆ กัน นำมาแลกเปลี่ยนก็จะช่วยให้แตกฉานมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นการมีส่วนร่วมยังทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของอยากที่จะพัฒนาต่อ สาเหตุหนึ่งที่โครงการหลายโครงการต้องล้มเลิกไปทันทีเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐถอนตัวออกจากหมู่บ้าน ก็เพราะชาวบ้านไม่มีส่วนร่วมทั้งทางร่างกาย และจิตใจ ไม่เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และมองไม่เห็นประโยชน์ที่จะดำรงกิจกรรมนั้นๆ

4. จัดการศึกษาให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ การนำเทคโนโลยีราคาแพงต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาสูง เข้าไปในหมู่บ้านชนบท ไม่ช่วยให้กลุ่มเป้าหมายสามารถยืนอยู่บนขาตนเองได้ ในทางตรงกันข้าม การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การสอนทักษะพื้นฐานในการหาความรู้เพิ่มเติม ตลอดจนการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถยืนอยู่บนขาของตนเอง การศึกษามีใช้การหยิบย่นให้ แต่จะต้องเป็นการแสวงหาด้วยตนเอง โดยมีการจัดระบบโครงสร้าง รูปแบบ องค์กร เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองด้วยตนเอง ไปสู่จุดหมายที่ตั้งเอาไว้

5. จัดการศึกษาโดยการประสานงาน และระดมกำลังที่มีอยู่ในท้องถิ่น ปัญหาเร่งด่วนของกลุ่มเป้าหมายมิใช่ต้องการศึกษา ปัญหาส่วนใหญ่ในชนบทจะเกี่ยวข้องกับเรื่องปากท้องการศึกษาเพียงอย่างเดียวจึงไม่สามารถแก้ปัญหาได้ จำเป็นต้องจัดให้มีเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ สัมพันธ์กับชีวิตจริง จึงจำเป็นต้องร่วมมือกันหลาย ๆ ฝ่าย เช่น เกษตร สาธารณสุข มหาดไทย เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้กิจกรรมที่จัดมีความหมายและมีคุณค่าตอบสนองปัญหาของกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง

นอกจากนั้นตามแนวนโยบายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ได้กำหนดหลักการจัดการศึกษานอกโรงเรียนไว้ ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2537 : 4)

1. ความกว้างขวาง การจัดการศึกษานอกโรงเรียนจะต้องกว้างขวางทั่วถึง และเป็นธรรมเพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายที่มีความแตกต่างกันในด้านเพศ วัย ความพร้อมของร่างกาย และสติปัญญา ฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคม ทั้งที่ภูมิลำเนาในเมืองและชนบทที่ห่างไกล ให้ได้รับบริการการศึกษานอกโรงเรียนอย่างทั่วถึง

2. คุณภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนจะต้องมีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับและส่งผลต่อการพัฒนาความรู้ ความสามารถของกลุ่มเป้าหมายตลอดจนการพัฒนาศักยภาพของชุมชนอย่างแท้จริง

3. ความหลากหลาย ยืดหยุ่น และสอดคล้อง งานการศึกษานอกโรงเรียนจะต้องมีลักษณะยืดหยุ่น และหลากหลายในรูปแบบ เนื้อหาและวิธีการ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการและเหมาะสมกับความถนัด ความสนใจ รวมทั้งสภาพที่แตกต่างกันของกลุ่มเป้าหมาย

4. บูรณาการการศึกษานอกโรงเรียนจะต้องบูรณาการทั้งเนื้อหาให้ครอบคลุมความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และวิธีการเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงประสานสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาประเภทต่าง ๆ รวมทั้งระหว่างการศึกษากับการพัฒนาคุณภาพชีวิต

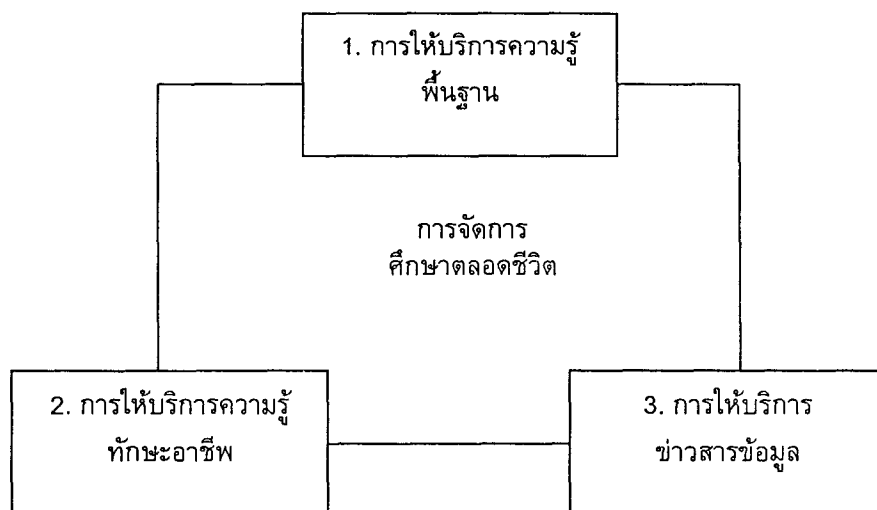
กล่าวโดยสรุปได้ว่า หลักการศึกษานอกโรงเรียนได้ยึดเป็นแนวปฏิบัติในทุกกิจกรรมและทุกกลุ่มเป้าหมายที่รับผิดชอบก็คือ “มุ่งส่งเสริมให้ประชาชน คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น เพื่อให้มีคุณภาพ

ชีวิตที่ดี สามารถพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ" โดยจะพยายามลดช่องว่างระหว่างคนในเมืองกับคนในชนบท ในเรื่องความแตกต่างของโอกาสทางการศึกษาให้ลดน้อยลง (ปฐมนิคมานนท์. 2528 : 216)

จากหลักการการจัดการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดนโยบายการจัดการศึกษานอกโรงเรียนไว้ ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2533 : 21-22 ; อ้างอิงในกองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน เอกสารทางวิชาการลำดับที่ 46/25. : 2-3)

1. เร่งรัด และสนับสนุนการศึกษานอกโรงเรียนในรูปแบบต่างๆ เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลมีโอกาสได้รับการศึกษาตลอดชีวิตโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพื่อประโยชน์แก่ผู้ที่ไม่มีโอกาสรับการศึกษาในระบบ
2. ให้มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ทั้งของรัฐบาลและเอกชนที่จัดการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อให้การศึกษานอกโรงเรียนเป็นการศึกษาที่เข้าถึงประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศและให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
3. จัดรูปแบบ และเนื้อหาวิชาทั้งด้านสามัญ และอาชีพ เพื่อสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น
4. ส่งเสริมให้หน่วยงานที่จัดการศึกษานอกโรงเรียน มีการวิจัยติดตามและสร้างเสริมมาตรฐานเหมาะสมกับชุมชนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม
5. ส่งเสริมให้สื่อมวลชนต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วให้มีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษาทั้งในและนอกโรงเรียนอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะใช้สถานีวิทยุที่มีอยู่แล้วทั่วประเทศ จัดรายการเผยแพร่ความรู้ของประชาชนให้มากขึ้น โดยเน้นรายการที่เป็นประโยชน์แก่การดำรงชีพ คุณธรรม และสร้างทัศนคติที่ดีแก่ประชาชน
6. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ท้องถิ่น เอกชน กลุ่มชน ร่วมรับภาระในการให้บริการเด็กก่อนวัยเรียน โดยเฉพาะในชนบท ในแหล่งเสื่อมโทรม และในชนบทที่หนาแน่น พร้อมทั้งเร่งส่งเสริมให้ความรู้แก่บิดามารดาในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก โดยอาศัยสื่อมวลชนและสถาบันทั้งของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง
7. ปรับปรุงคุณภาพของการศึกษานอกโรงเรียน โดยเน้นด้านบุคลากรให้มีความรู้ความชำนาญในการจัดการศึกษารวมทั้งสนับสนุนการจัดสรร และใช้ทรัพยากร สำหรับการศึกษานอกโรงเรียนให้เหมาะสม
8. เร่งรัดและหาทางให้ธุรกิจเอกชน มูลนิธิ และสมาคมมีบทบาทร่วมมือกับรัฐในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้มากยิ่งขึ้น
9. ส่งเสริมให้มีการกระจายอำนาจ การบริหารการศึกษานอกโรงเรียนไปยังส่วนภูมิภาค และปรับปรุงการบริหารในระดับจังหวัดให้คล่องตัวยิ่งขึ้น
10. ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาทุกระดับและทุกประเภท ให้บริการทางการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่ประชาชนให้มากยิ่งขึ้น
11. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความสามารถ และมีโอกาสที่จะร่วมมือในการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อให้ตรงกับความต้องการและเหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนแต่ละท้องถิ่น
12. ส่งเสริมและจัดการศึกษานอกโรงเรียน ให้มีความประสานสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการศึกษาในระบบโรงเรียน และเสริมสร้างให้ต่อเนื่องเพียงพอกับสิ่งที่การศึกษาในระบบโรงเรียนได้สร้างความรู้พื้นฐานไว้
13. เร่งปรับปรุงกลไกการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในระดับท้องถิ่นให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาระดับท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเองแท้จริง

การจัดกิจกรรมของการศึกษานอกโรงเรียน เน้นความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับการดำเนินชีวิตของประชาชน และส่งเสริมให้ประชาชนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เป็นผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติการและจัดบริการให้กลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง โดยจำแนกการศึกษาลงชีวิตออกเป็น 3 ประเภท ตามแผนภูมิ ต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 การจัดการศึกษาลงชีวิต (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. 2535 : 23)

จากภาพประกอบสามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังนี้

(1) การให้บริการความรู้พื้นฐาน ได้แก่

- 1.1 การรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ
- 1.2 การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐานมี 2 ประเภท
 - 1.2.1 ประเภทชั้นเรียน
 - 1.2.2 ประเภทครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน
- 1.3 การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา (ศศช.)
- 1.4 การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ มี 3 วิธีการเรียน
 - 1.4.1 วิธีการเรียนแบบชั้นเรียน
 - 1.4.2 วิธีการเรียนแบบทางไกล
 - 1.4.3 วิธีการเรียนแบบตนเอง

(2) การให้บริการความรู้ทักษะอาชีพ ได้แก่

- 2.1 การจัดหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ไม่เกิน 300 ชม. มี 2 ลักษณะ ดังนี้
 - 2.1.1 การฝึกอาชีพประจำที่ ในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน ฯลฯ

- 2.1.2 การฝึกอาชีพเคลื่อนที่ (สู่ชนบท)
- 2.2 การจัดกลุ่มสนใจ หลักสูตรไม่เกิน 30 ชม.
- (3) การให้บริการข่าวสารข้อมูล ได้แก่
 - 3.1 ห้องสมุดประชาชน
 - 3.2 ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน
 - 3.3 หน่วยโสตทัศนศึกษา (ฉายภาพยนตร์/ ฉายวีดีโอ/ นิทรรศการ/ หีบหนังสือเคลื่อนที่)
 - 3.4 การจัด/ ผลิตรายการวิทยุ/ โทรทัศน์/ วีดีโอ
 - 3.5 การผลิตเอกสารสิ่งพิมพ์เพื่อเสริมความรู้
 - 3.6 การจัดศูนย์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีประจำจังหวัด
 - 3.7 การจัดพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์และท้องฟ้าจำลอง

จากการจัดกิจกรรมของการศึกษานอกโรงเรียนดังกล่าว นโยบายการจัดการศึกษานอกโรงเรียน
หน่วยงานการศึกษานอกโรงเรียน กำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานในการดำเนินงานการศึกษานอก
โรงเรียน 3 ประการ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน ม.ป.ป. : 31) คือ

1. จัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน การศึกษานอกโรงเรียนจะต้องทำหน้าที่หลักในการริเริ่ม
และจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน พัฒนาและปรับปรุงวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้สามารถ
ตอบสนองความต้องการลักษณะกลุ่มเป้าหมาย และสอดคล้องกับสภาพของสังคม และเศรษฐกิจ ซึ่งลักษณะ
ของกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนจะมีความแตกต่างและหลากหลายทั้งในด้านของหลักสูตรเนื้อหา และ
วิธีการ การเรียนการสอนและข้อกำหนดต่างๆ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อเสริม
ความรู้ และทักษะที่จำเป็นต่อชีวิตประจำวัน โดยมีลักษณะที่มุ่งเน้นประกาศนียบัตร เช่น หลักสูตรการศึกษา
นอกระบบระดับประถมศึกษา และหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น และไม่มุ่งเน้นที่ประกาศนียบัตร เช่น หลักสูตร
การอบรมต่างๆ

2. จัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดการศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษานอกโรงเรียนมีภารกิจที่สำคัญยิ่งใน
อันดับรองลงมา ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคคล กลุ่มบุคคล และชุมชนตามโอกาสที่เหมาะสม โดยส่งเสริม
บุคคลได้รับความรู้เจตคติ และทักษะจากประสบการณ์ประจำวันในครอบครัว ชุมชน จากการทำงาน การเล่น
แหล่งวิทยาการ สื่อมวลชนและการเรียนรู้ในวิถีชีวิต (Accidental Learning) เช่น รายการโทรทัศน์ ห้องสมุด
ประชาชน ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน หนังสือพิมพ์แผ่นพับ จดหมายข่าว เป็นต้น

3. จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการศึกษาในระบบโรงเรียน มี 2 ลักษณะ คือ ประการแรกทำหน้าที่เป็น
ส่วนหนึ่งของหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน หรือองค์ประกอบของโรงเรียนอันเป็นข้อกำหนด
(Requirements) ของหลักสูตรในระบบโรงเรียน เช่น วิทยุโรงเรียน ถือเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นข้อกำหนดของ
หลักสูตรการศึกษาในระบบโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ประการที่สองทำหน้าที่เป็นส่วนเสริม
เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ เช่น เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร การเสริมกิจกรรมการเรียนการสอน การเสริม
กิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งเป็นส่วนเพิ่มเติม (Supplement) เพื่อให้กระบวนการเรียนรู้มีความสมบูรณ์ครบถ้วน
ยิ่งขึ้น

1.4 วิธีเรียนทางไกลของกรมการศึกษานอกโรงเรียน

ความหมายของวิธีเรียนทางไกล

วิธีเรียนทางไกลเป็นวิธีเรียนวิธีหนึ่งที่ได้รับคามสนใจนิยมของนักศึกษาเป็นอย่างมากในปัจจุบัน มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของวิธีเรียนทางไกลดังต่อไปนี้

วิจิตร ศรีสอ้าน (2529 : 5-7) ได้ให้ความหมายของวิธีการเรียนการสอนทางไกล (Distance Learning) ว่าหมายถึงระบบการเรียนการสอนที่ไม่มีชั้นเรียน แต่อาศัยสื่อประสมอันได้แก่ สื่อทางไปรษณีย์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และการสอนเสริม รวมทั้งศูนย์บริการการศึกษาหลัก โดยมุ่งให้ผู้เรียนเรียนได้ด้วยตนเอง ไม่ต้องเข้าชั้นเรียนตามปกติ

วิจิตร ภักดีรัตน์ (2520 : 30) ได้ให้ความหมายของวิธีการเรียนทางไกล หมายถึง การศึกษาที่มีระยะทางระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน โดยผู้เรียนกับผู้สอนอยู่คนละที่ไม่ว่าใกล้หรือไกลกัน

เชียรศรี วิวัชรศิริ (2535 : 27) ได้กล่าวถึง วิธีการเรียนทางไกลในแง่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนว่า วิธีการเรียนทางไกลเป็นการเรียนการสอนที่ผู้เรียนด้วยตนเองอย่างอิสระ โดยไม่ต้องยึดติดกับผู้สอนโดยตรง ทำกิจกรรมการเรียนการสอนโดยอาศัยสื่อต่าง ๆ กันเอง ไม่ต้องมาเผชิญหน้ากันในห้องเรียน ผู้สอนและผู้เรียนอยู่ไกลกันในด้านระยะทาง ไม่เน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และห่างไกลกันเรื่องเวลา คือเวลาสอนและเวลาเรียนคนละเวลาไม่ตรงกัน การศึกษาทางไกลเป็นการศึกษาที่ยึดหลักการผสมผสานระหว่างสังคมเรียนรู้และสังคมเทคโนโลยีทางการศึกษาเข้าด้วยกัน โดยการเรียนการสอนจะอาศัยสื่อเป็นหลัก

เสาวนีย์ เลวลย์ (2536 : 37) กล่าวว่า วิธีการเรียนทางไกลเดิมเรียกว่า วิธีการศึกษานอกโรงเรียนทางวิทยุไปรษณีย์ ได้พัฒนารูปแบบขึ้นก่อนมีกรมการศึกษานอกโรงเรียนโดยใช้วิธีสอนทางวิทยุกระจายเสียง ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากเอกสารการสอน และจากกับครูประจำกลุ่ม

จากความหมายของวิธีเรียนทางไกล ดังที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า วิธีเรียนทางไกล หมายถึงการจัดการเรียนการสอน โดยผู้เรียนจะศึกษาค้นคว้าหาความรู้ได้จากสื่อต่าง ๆ ตลอดจนต้องมาพบกลุ่มเพื่อทำกิจกรรม โดยมุ่งให้ผู้เรียนเรียนได้ด้วยตนเอง ไม่ต้องเข้าชั้นเรียนตามปกติ

หลักการของการจัดการศึกษาทางไกล มีหลักในการจัดดังต่อไปนี้ (อุษา เทียนทอง. 2530 : 12)

1. เป็นการจัจัดวิธีเรียนทางไกล โดยใช้สื่อประสมในการเรียนการสอน เช่น การเรียนด้วยตนเองจากเอกสาร วิทยุ และโสตทัศนูปกรณ์ และการสื่อสารทางระบบไปรษณีย์ รวมทั้งการจัดกลุ่มผู้เรียนโดยมีครูประจำกลุ่มเป็นผู้ประสานให้เกิดกิจกรรมกลุ่ม การจัดวิทยากรสอนเสริม รวมทั้งการจัดสื่อประกอบต่าง ๆ เช่น เอกสารเสริม แบบฝึกหัดและสมุดกิจกรรม เทปวีดีโอ การจัดศูนย์การเรียนตลอดจนแหล่งวิทยาการต่าง ๆ
2. วิธีเรียนทางไกล เป็นวิธีการเรียนแบบระบบเปิด คือเปิดให้ผู้เรียนลงทะเบียนเรียนได้อย่างทั่วถึงและส่งเสริมให้เรียน โดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องสถานที่และเวลาเรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทุกสถานที่และทุกเวลาที่เหมาะสมกับตนเองสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ทั่วไป
3. วิธีเรียนทางไกล เป็นการเรียนที่มุ่งเน้นการพึ่งพาตนเอง คือ ให้ผู้เรียนวางแผนและเรียนด้วยตนเองโดยใช้สื่อประสม

วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาวิธีเรียนทางไกล มีวัตถุประสงค์ในการจัด ดังนี้ (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. 2535 : 5)

1. เพื่อใช้รูปแบบการเรียนการสอนทางไกลในการจัดการศึกษาให้กับประชาชนที่ด้อย พลาด หรือขาดโอกาสทางการศึกษา ได้เพิ่มพูนความรู้ทักษะและเจตคติที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการนำไป ปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น

2. เพื่อเสริมสร้างการรู้หนังสือ และยกระดับการศึกษาของประชาชน

3. เพื่อส่งเสริมให้เกิดกระบวนการกลุ่มในการเรียนการสอนและการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ใน ชุมชน

4. เพื่อให้ประชาชนได้รับความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความ ต้องการท้องถิ่น

วิธีเรียนแบบทางไกล เป็นวิธีเรียนที่ผู้สอนกับผู้เรียนอยู่คนละแห่งเหมาะสำหรับผู้เรียนที่มี ภารกิจ ไม่มีเวลามาเข้าชั้นเรียนได้ ในกรณีที่ผู้เรียนอยู่ห่างไกลและอาศัยอยู่ในชนบทเมื่อลงทะเบียนกับ สถานศึกษาหรือครูประจำกลุ่มแล้วก็สามารถศึกษาด้วยตนเองจากสื่อต่างๆ เช่น ตำราเรียน คู่มือ แบบฝึกหัด รายการวิทยุ เทปบันทึกเสียงและแบบฝึกหัดโต้ตอบทางไปรษณีย์ รวมทั้งรายการโทรทัศน์การเรียนแบบ ทางไกล ผู้เรียนจะต้อง “พบกลุ่ม” เพื่อทำกิจกรรมกลุ่มตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในหลักสูตร สัปดาห์ละ 1 ครั้งๆ ละไม่น้อยกว่า 3 ชั่วโมง หรืออาจจะจัดให้มีการพบกันตามเวลาที่เหมาะสม โดยมีจำนวนชั่วโมงที่พบกลุ่มไม่ น้อยกว่าที่หลักสูตรในแต่ละระดับได้ระบุไว้ ดังนั้นวิธีเรียนทางไกล สิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์แก่ ผู้เรียนก็คือ สื่อการเรียน ซึ่งสามารถแยกออกเป็น 3 พวกใหญ่ๆ ดังนี้ (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. 2535 : 6)

1. สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่

1.1 แบบเรียน เป็นแบบเรียนที่ใช้ตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ประกอบด้วย บทเรียน แบบฝึกหัด โดยผู้เรียนสามารถพิจารณาเลือกใช้ให้ตรงกับวิชาที่ลงทะเบียนในแต่ละภาคเรียน ส่วน ใหญ่ในบทเรียนจะกำหนดวัตถุประสงค์ ความมุ่งหมาย เนื้อหา การแนะนำหนังสืออ่านประกอบเพิ่มเติม และมี แบบฝึกหัดท้ายบทด้วย ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยกำหนดเวลาในแต่ละภาคเรียน ตั้งแต่เริ่มต้นจน จบบทเรียนนั้นๆ ในระหว่างภาคเรียน จะกำหนดให้ผู้เรียนพบกลุ่มเพื่อนำปัญหา และอุปสรรค ในการศึกษา บทเรียน และทำแบบฝึกหัดมาปรึกษาหารือกับครูประจำกลุ่ม พร้อมทั้งได้มีการอภิปรายแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ศึกษาด้วยตนเอง ร่วมกับครูประจำกลุ่ม พร้อมทั้งได้มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ศึกษาด้วยตนเอง ร่วมกับผู้เรียนคนอื่นๆ ในกลุ่มด้วย

1.2 แบบฝึกหัด เป็นแบบฝึกหัดซึ่งรวมอยู่กับแบบเรียนที่ใช้ตามหลักสูตรการศึกษานอก โรงเรียน

1.3 เอกสารเสริม เป็นเอกสารเพิ่มเติมสำหรับค้นคว้าข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่เปลี่ยนแปลงโดย จัดทำขึ้นเพิ่มเติม หรือได้รับจากหน่วยงานเอกชนและหน่วยงานของรัฐ เอกสารเสริมนี้อาจส่งไปไว้ที่แหล่ง ความรู้ หรือห้องสมุดประชาชน

1.4 ชุดการเรียนเป็นสื่อเอกสารที่ใช้ศึกษาได้ด้วยตนเองและอาจมีสื่ออื่นประกอบด้วยก็ได้ เช่น เทปบันทึกเสียง เทปบันทึกภาพเป็นต้น ซึ่งจะรวมอยู่ในชุดเดียวกัน ชุดการเรียนจะส่งผ่านครูประจำกลุ่ม ส่งทางไปรษณีย์ ส่งไปเก็บไว้ที่ศูนย์การเรียนให้ร้านค้าเป็นตัวแทนจำหน่าย หรือส่งผ่านครูอาสาสมัครเพื่อ บริการแก่นักศึกษาต่อไป

1.5 ตารางออกอากาศ เป็นตารางที่แสดงเวลา วิชา เรื่องที่ส่งออกอากาศในรายการวิทยุหรือรายการโทรทัศน์ โดยแจกให้นักศึกษาตอนลงทะเบียนหรือตอนรับชุดการเรียน หรือติดประกาศไว้ที่แหล่งความรู้หรือห้องสมุดประชาชน

สื่อสิ่งพิมพ์ทุกชนิดที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ล้วนเป็นสื่อที่สำคัญที่สุดในการให้การศึกษา นอกโรงเรียนวิธีเรียนทางไกล ทั้งจากคุณลักษณะเฉพาะของสื่อแต่ละประเภทและที่สำคัญที่สุด คือ เป็นสื่อป้องกันการลืมหนังสือที่ต้องใช้กันมาก และสะดวกที่สุดในการเสริมทักษะการอ่านเขียน ซึ่งเป็นพื้นฐานของการแสวงหาความรู้ในระดับสูงขึ้น

2. สื่อโสตทัศน์ ได้แก่

2.1 รายการวิทยุเพื่อการศึกษา เป็นรายการวิทยุเพื่อการศึกษาสำหรับนักศึกษาทางไกล โดยจะออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งมีสถานีเครือข่าย 11 สถานี รัศมีการรับฟังครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 90 ของประเทศไทย โดยจัดสรรเวลาออกอากาศสัปดาห์ละ 20 ชั่วโมง

การฟังรายการวิทยุเพื่อการศึกษา เป็นหัวใจที่สำคัญหนึ่งในการเรียนการสอนแบบทางไกล รายการที่ออกอากาศส่วนใหญ่เป็นกรณีตัวอย่างเหตุการณ์ที่เป็นสภาพชีวิตจริงที่เกิดขึ้นในสังคม การออกอากาศได้ใช้วิทยุศึกษาในส่วนกลางโดยศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา และในส่วนภูมิภาคได้ใช้สถานีวิทยุแห่งประเทศไทยเพื่อการศึกษา (เครือข่าย 2) และสถานีวิทยุในท้องถิ่นมีการจัดรายการเพื่อออกอากาศทุกสัปดาห์ ผู้เรียนสามารถทราบระยะเวลาและเนื้อหาที่ออกอากาศจากสถานศึกษาและครูประจำกลุ่มที่ดูแลอยู่

2.2 เทปบันทึกเสียงรายการวิทยุเพื่อการศึกษาเป็นเทปบันทึกเสียงที่บันทึกรายการวิทยุเพื่อการศึกษาทางไกล โดยส่งเทปบันทึกเสียงไปไว้ที่ศูนย์การเรียนหรือให้ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคบริการอัดสำเนาให้แก่นักศึกษาตามที่ต้องการ

2.3 รายการโทรทัศน์ศึกษา เป็นรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาสำหรับนักศึกษา ออกอากาศโดยใช้สถานีวิทยุและโทรทัศน์ช่อง 11 สัปดาห์ละ 15 ชั่วโมง โดยมอบหมายให้ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาดูแลการเรียนการสอนนอกโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการผลิตรายการดังกล่าว

2.4 เทปบันทึกภาพรายการโทรทัศน์ศึกษา (Video) เป็นเทปบันทึกภาพรายการโทรทัศน์ศึกษาหรือเทปบันทึกภาพอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทั้งรายการที่ให้ความรู้และเสริมความรู้ โดยจะส่งไปไว้ที่ศูนย์การเรียน หรือจัดบริการหมุนเวียนไปตามศูนย์การเรียนโดยเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และอาจบริการอัดสำเนาโดยเจ้าหน้าที่ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค ซึ่งเทปบันทึกภาพรายการโทรทัศน์ศึกษานี้ มีบทบาทสำคัญในการให้การศึกษาแก่โรงเรียน เนื่องจากความสะดวกรวดเร็วในการผลิต ไม่ว่าจะเป็นการให้ความรู้พื้นฐานและการศึกษาต่อเนื่อง การเพิ่มพูนทักษะอาชีพหรือการให้ข่าวสารข้อมูล เทปบันทึกภาพ จะให้ทั้งภาพและเสียงบรรยาย ที่ผู้สนใจกิจกรรมการศึกษานอกกระบบ จะติดตามเรื่องราวต่างๆ ได้อย่างสะดวกสบาย และในการให้ความรู้เชิงทักษะ ทั้งคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ จะมีภาพประกอบทำให้ผู้สนใจสามารถติดตาม ทำความเข้าใจได้

2.5 สไลด์ (Slide) เป็นภาพนิ่งที่ใช้สร้างความรู้ความเข้าใจแก่นักศึกษาจะจัดหมุนเวียนไปตามกลุ่มผู้เรียน หรือจัดไว้ที่ครูประจำกลุ่ม เพราะสไลด์ เป็นสื่อที่สามารถจัดทำประกอบเอกสารสิ่งพิมพ์ หรือเทปเสียงเพื่อใช้ในการสื่อสารถ่ายทอดความรู้

2.6 ชุดทดลอง/ สาธิต เป็นอุปกรณ์ เครื่องมือ สารเคมีและหรือสิ่งพิมพ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการทดลอง/ สาธิต ให้เกิดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการเรียนวิชาต่างๆ โดยจะส่งไปไว้ที่ศูนย์การเรียน

หรือหมุนเวียนไปตามกลุ่มผู้เรียน โดยเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนภาค หรือศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด

ในปัจจุบัน การใช้สื่อสโตนท์ในการจัดการศึกษาวิธีเรียนทางไกลนั้นศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ในการศึกษาค้นคว้าวิจัย ทดลอง พัฒนา ผลิตและบริการสื่อสโตนท์ แก่กลุ่มเป้าหมายและนักศึกษาทางไกล ดังนั้นจะเห็นว่าการศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์ จึงรู้จักกันในชื่อ การศึกษาทางไกล มีการนำเอาวิทยุโทรทัศน์และวีดิทัศน์ เข้ามาใช้ในการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น

3. การพบกลุ่ม (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. 2535 : 53-67)

การพบกลุ่มเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนร่วมกัน กระทำตามเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อฝึกกระบวนการกลุ่ม การตัดสินใจแก้ปัญหา การพบปะพูดคุยกับกลุ่มและการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม มีครูประจำกลุ่ม วิทยากร หรือผู้รู้ โดยมีครูประจำกลุ่มเป็นผู้ประสานงาน

ลักษณะการพบกลุ่มมี 2 ประเภท คือการพบกลุ่มย่อยกับการพบกลุ่มใหญ่

ก. การพบกลุ่มย่อย

1. ลักษณะการพบกลุ่มย่อย 3 ลักษณะ ดังนี้

ลักษณะที่ 1 พบกลุ่มสัปดาห์ละครั้งๆ ละ ไม่น้อยกว่า 3 ชั่วโมง

ลักษณะที่ 2 พบกลุ่มรายปักษ์ๆ ละครั้งๆ ละ ไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง

ลักษณะที่ 3 พบกลุ่มเดือนละครั้งๆ ละ 2 วัน วันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง

2. สัดส่วนของเวลาที่ใช้ในการพบกลุ่มย่อย จะเป็นดังนี้

2.1 กิจกรรมการตอบปัญหาการเรียนใช้เวลาประมาณ 30% ของเวลาการพบกลุ่มแต่ละครั้ง

2.2 กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม เป็นกิจกรรมอภิปราย ปลูกฝัง สร้างเสริมคุณธรรม นันทนาการและการนำบทเรียนไปใช้และกิจกรรมต่อเนื่องใช้เวลาประมาณ 70% ของเวลาพบกลุ่มในแต่ละครั้ง

3. กิจกรรมกลุ่มย่อย

กิจกรรมการพบกลุ่มมี 5 กิจกรรมหลัก ซึ่งจะดำเนินติดต่อกันไป ตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุด ช่วงเวลาการพบกลุ่มของวันนั้นๆ กิจกรรมหลักมี ดังนี้คือ

3.1 กิจกรรมแนะนำ-ทักทาย กิจกรรมนันทนาการสั้นๆ

3.2 กิจกรรมการแก้ปัญหาการเรียน มี 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 รวบรวมปัญหาการเรียนจากนักศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 จำแนกจัดกลุ่มปัญหา เป็น 3 ระดับ คือ

- กลุ่มปัญหาง่าย

- กลุ่มปัญหายาก

- กลุ่มปัญหายากมาก

ขั้นตอนที่ 3 แก้ปัญหาโดยวิธีการ เช่น

- การจัดคู่ ผู้รู้บอก

- อภิปรายกลุ่มย่อย การบอกเล่า ชักถามครูหรือวิทยากร

3.3 กิจกรรมจัดนันทนาการสั้นๆ เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดของผู้พบกลุ่ม

3.4 กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม มี 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 เสนอประเด็นได้ 2 แนวทาง คือโดยอาศัยครูเสนอประเด็นจากบทเรียน และโดยนักศึกษาเสนอประเด็นปัญหาจากชุมชนท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 2 แบ่งกลุ่มย่อยอภิปรายหาแนวทางแก้ปัญหา

ขั้นตอนที่ 3 นำเสนอกลุ่มใหญ่อภิปรายเพิ่มเติมและสรุป

3.5 กิจกรรมต่อเนื่อง

1. นัดหมายและเตรียมการในการพบกลุ่มครั้งต่อไป

2. มอบหมายภาระบางอย่างให้ไปทำ

3. สอบถามความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรคของกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

ข. การพบกลุ่มใหญ่

จัดขึ้นเพื่อให้โอกาสนักศึกษาฟังคำบรรยาย โดยวิทยากรพิเศษ เป็นรายวิชาซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ให้มีการรวมกลุ่มนักศึกษาจำนวนไม่น้อยกว่า 50 คน ขึ้นไป เข้าด้วยกันเพื่อพบวิทยากรเดือนละครั้ง

2. ให้แบ่งกลุ่มนักศึกษาตามหมวดวิชาที่ลงทะเบียนเรียน

3. ให้ครูประจำกลุ่มประสานงานเชิญวิทยากรมาให้ความรู้โดยทำแผนและขออนุมัติต่อสถานศึกษาล่วงหน้า

4. วิทยากรทำหน้าที่สรุปเนื้อหาสำคัญที่มีการเรียนการสอนในรอบเดือนและแก้ปัญหาการเรียนที่ผู้เรียนไม่เข้าใจ

5. วิทยากรพบกลุ่มผู้เรียนแต่ละหมวดวิชา

6. ให้ครูประจำกลุ่มสรุปรายงานการปฏิบัติหน้าที่ของวิทยากรเสนอต่อสถานศึกษาทุกครึ่งและเก็บสำเนาไว้ที่กลุ่มผู้เรียน เพื่อการนิเทศตรวจเยี่ยมด้วย

การพบกลุ่มวิธีเรียนแบบทางไกล

กิจกรรมการพบกลุ่มของนักศึกษาที่เรียนโดยวิธีเรียนแบบทางไกล (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2533 : 13-37) นับว่าเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่นักศึกษาจะต้องปฏิบัติ ลักษณะของการพบกลุ่มต้องดำเนินการในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ดังนี้

1. การพบกลุ่มสัปดาห์ละครั้ง ๆ ละไม่น้อยกว่า 3 ชั่วโมง

2. การพบกลุ่มรายปักษ์ ๆ ละ 2 ครั้ง ๆ ละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง

3. การพบกลุ่มเดือนละครั้ง ๆ ละ 2 วัน ๆ ละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง

ซึ่งในปัจจุบันลักษณะที่ 1 เป็นการพบกลุ่มที่ใช้จำนวนครั้งในการพบกลุ่มในแต่ละภาคการศึกษาจำนวน 20 ครั้ง

ในการพบกลุ่มแต่ละครั้งครูประจำกลุ่มจะใช้เวลาประมาณร้อยละ 30 เพื่อทบทวนวิชาตอบปัญหา หรือข้อสงสัยของนักศึกษา คือ กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน และเวลาอีกประมาณร้อยละ 70 จะใช้ปฏิบัติกิจกรรมเพื่อฝึกกระบวนการคิด แก้ไขปัญหา ปลูกฝังจริยธรรมและคุณธรรม ตลอดจนกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาเอง และกิจกรรมเพื่อพัฒนาสังคม คือ กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งกรมการศึกษานอกโรงเรียนได้กำหนดแนวทางการพบกลุ่ม

ตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2530 (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1. 2540 : 33) ไว้ 2 ประการคือ

1. การพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักเรียนและครูประจำกลุ่ม ร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอน ทบทวนเนื้อหาวิชาที่นักศึกษาได้ศึกษามาล่วงหน้า ตลอดจนการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ และการทดสอบเพื่อเป็นคะแนนเก็บระหว่างภาคเรียน

2. การพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นเงื่อนไขในการจบหลักสูตร มีวัตถุประสงค์เพื่อ

2.1 ส่งเสริมให้นักศึกษามีโอกาสใช้กระบวนการกลุ่มในการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ฝึกทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล การคิดเป็นและแก้ปัญหาเป็น

2.2 ส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมรับผิดชอบและมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนและสังคม ทำให้เกิดความรู้สึกร่วมกันและเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและสังคมอย่างแน่นแฟ้น

2.3 ปลูกฝังให้นักศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักทำนุบำรุงศาสนา มีระเบียบ วินัย มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

เกณฑ์การพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน นักศึกษาต้องเข้าพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน ภาคเรียนละ 20 สัปดาห์ แต่ละสัปดาห์มีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 3 ชั่วโมง

ขั้นตอนการพบกลุ่ม

1. การเตรียมตัวก่อนการพบกลุ่ม

1.1 นักศึกษาต้องศึกษาเนื้อหาวิชาที่ครูประจำกลุ่ม หรือครูประจำวิชา มอบหมาย ให้ศึกษาค้นคว้ามาล่วงหน้า ถ้ามีข้อสงสัยควรจดบันทึกไว้ซักถามเวลาพบกลุ่ม

1.2 ทำกิจกรรมหรือแบบฝึกหัดที่ครูประจำกลุ่มหรือครูประจำวิชามอบหมาย

2. การพบกลุ่ม

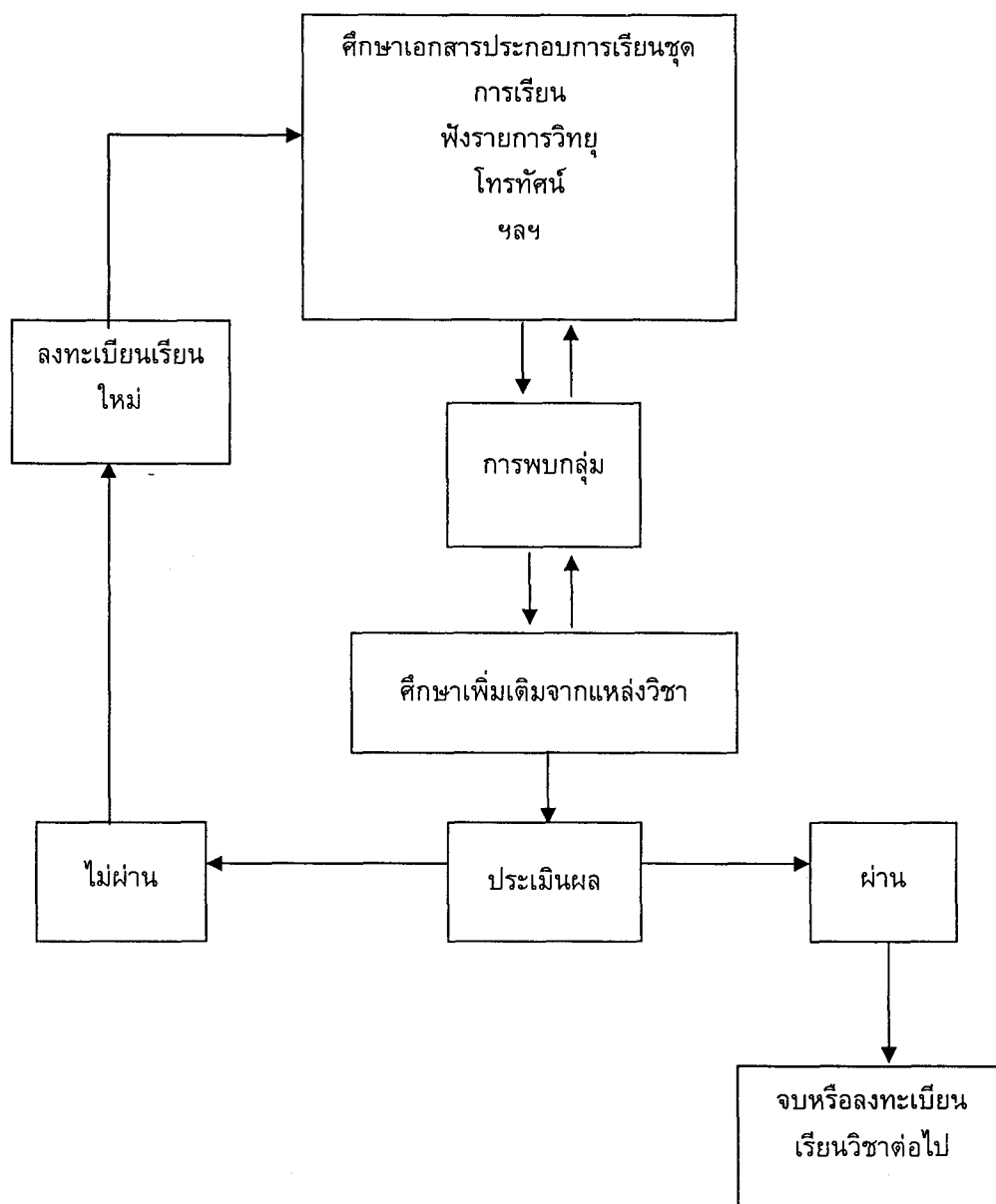
2.1 การพบกลุ่มรวมทั้งกลุ่ม เพื่อฝึกทักษะกระบวนการกลุ่ม การคิด การวิเคราะห์ การตัดสินใจอย่างมีระบบ การอภิปราย การช่วยเหลือเกื้อกูลกันในสังคม ตลอดจนการแก้ปัญหา การเรียนร่วมกัน โดยครูประจำกลุ่มเป็นผู้ให้คำแนะนำ ใช้เวลาในการพบกลุ่มรวมประมาณ 30 นาที ต่อ สัปดาห์

2.2 การพบกลุ่มแยกหมวดวิชาที่ลงทะเบียน เพื่อเข้ารับการสอนหรือการทบทวน เนื้อหาวิชาแต่ละหมวดวิชาโดยครูประจำกลุ่ม วิทยากร หรือจากชมโทรทัศน์เพื่อการศึกษาหรือวีดิทัศน์ ใช้ เวลาในการพบกลุ่มแยกตามหมวดวิชา ประมาณ 50 นาทีต่อ 1หมวดวิชา

3. การสรุปและการนัดหมาย

ครูประจำกลุ่มหรือครูประจำวิชาจะมอบหมายให้นักศึกษาได้ศึกษาเนื้อหาวิชาจาก เอกสารหรือสื่อต่าง ๆ เพื่อการพบกลุ่มการเรียนการสอนครั้งต่อไป หรือทำการทดสอบ หรือมอบหมาย กิจกรรมอื่น ๆ ให้ทำเพื่อเป็นคะแนนเก็บระหว่างภาคเรียน

จากวิธีเรียนทางไกลที่กล่าวมาข้างต้นนำมาสรุปและเขียนแผนภูมิของวิธีเรียนทางไกลได้ดังนี้

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิแสดงวิธีเรียนการเรียนทางไกล
(ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. 2535 : 4)

จากวิธีเรียนทางไกลที่ได้กล่าวมาข้างต้น พบว่าการพบกลุ่มเป็นส่วนหนึ่งวิธีเรียนแบบทางไกล ซึ่งการพบกลุ่มนั้นจะมีครูประจำกลุ่มเข้ามาทำหน้าที่ ในการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตร และกฎเกณฑ์ที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด ดังนั้นบทบาทหน้าที่ของครูประจำกลุ่มตามที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด มีดังนี้

1. ประชาสัมพันธ์การศึกษาออกโรงเรียนสายสามัญให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบ
2. ทำหน้าที่ธุรการของกลุ่ม เช่น จัดทำบัญชีนักศึกษา แผนการจัดกิจกรรมการพบกลุ่ม
แนะแนว แนะนำและตรวจสอบการขึ้นทะเบียนของนักศึกษา
3. ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานในท้องถิ่นเพื่อขอความร่วมมือและให้การสนับสนุนการ
กิจกรรมกลุ่มของนักศึกษาทางไกล
4. พบกลุ่มผู้เรียนเพื่อทำกิจกรรมกลุ่มตามระยะเวลาที่กำหนด
5. ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือการเรียนการสอนของนักศึกษา
6. ตรวจสอบฝึกหัด ข้อทดสอบ จัดทำคะแนนระหว่างภาคเรียน
7. รายงานผลการปฏิบัติงานถึงศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด

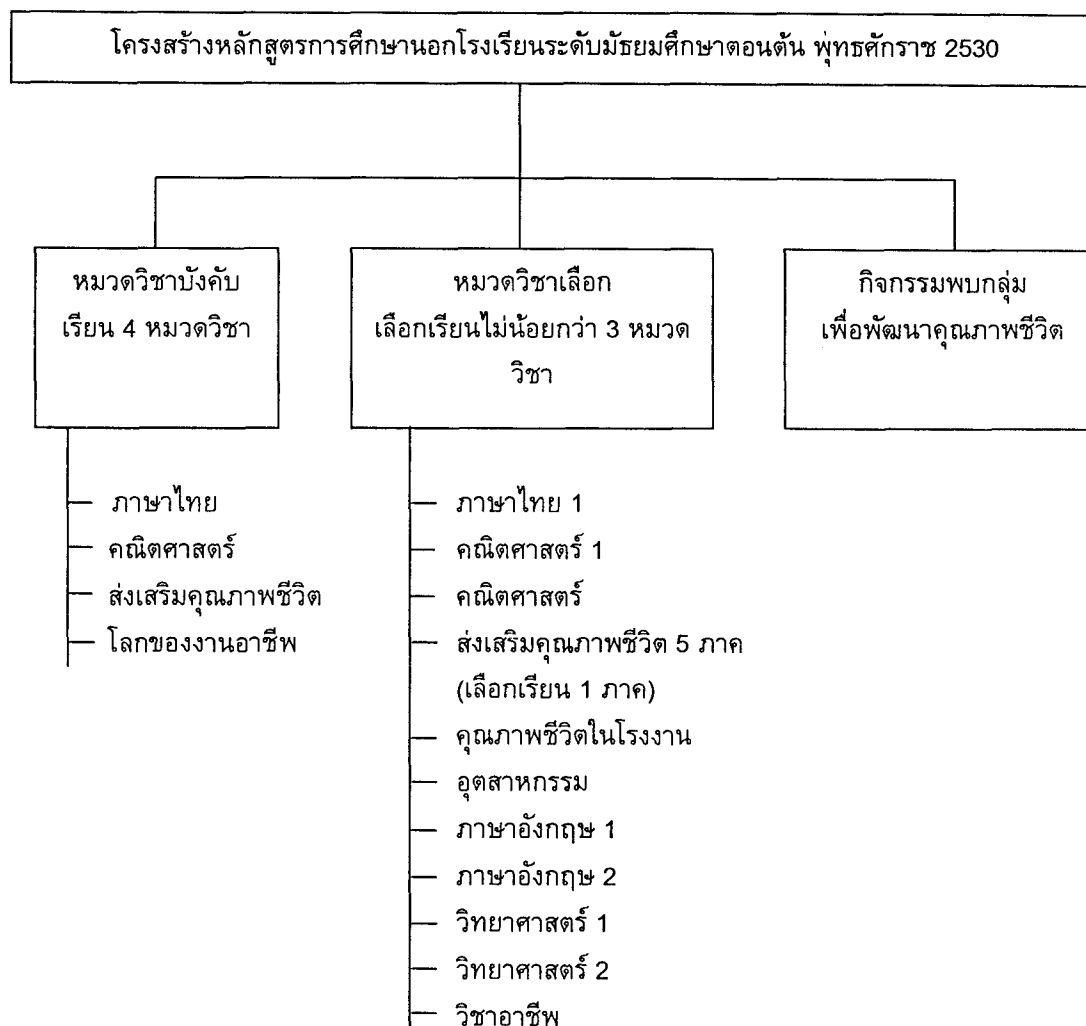
หน้าที่ของครูประจำกลุ่มต่อกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน ครูประจำกลุ่มควรมีหน้าที่
ดังต่อไปนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2533 : 34)

1. พบกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมการเรียนการสอน ตามวิธีที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด
2. ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือด้านการเรียนการสอนแก่ผู้เรียน
3. ตรวจสอบฝึกหัด แบบทดสอบ และจัดทำคะแนนระหว่างภาค
4. ทำหน้าที่ธุรการของกลุ่ม เช่น จัดทำบัญชี ตารางการพบกลุ่ม
5. ประสานงานและให้บริการแก่ผู้เรียนด้านเอกสาร อุปกรณ์การเรียนการสอน
6. รายงานผลปฏิบัติงานตามรายงาน
7. ประชาสัมพันธ์การเรียนการสอน การศึกษานอกโรงเรียน
8. ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานท้องถิ่นในการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน
9. หมั่นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอเพื่อแนะนำหรือแนะแนวการเรียนกับนักศึกษาได้
10. ทำหน้าที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน และการดำเนินงานการศึกษานอก
โรงเรียน ตามที่ได้รับมอบหมายเพิ่มเติม

หน้าที่ของครูประจำกลุ่มต่อกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ครูประจำกลุ่มควรมี
หน้าที่ดังต่อไปนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2533 : 36)

1. เป็นผู้ดำเนินงานจัดกิจกรรมการพบกลุ่มตามหลักสูตร
2. เป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำในการลงทะเบียนและเขียนโครงการจัดกิจกรรมการพบกลุ่ม
แก่นักศึกษา
3. เป็นผู้ประสานงานระหว่างนักศึกษาและหน่วยงาน/ บุคลากรที่เกี่ยวข้องตามความ
เหมาะสม
4. ร่วมเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการ พิจารณา และอนุมัติโครงการ รวมทั้ง
ร่วมเป็นคณะกรรมการในการกำหนดจำนวนกิจกรรม
5. ร่วมเป็นคณะกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการนิเทศติดตามผลและประเมินผล
โครงการ (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. 2535 : 77)

1.5 หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ภาพประกอบ 3 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2530

(กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2538 : 9)

หลักการของหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนมีลักษณะดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2538 : 7-9)

1. เป็นการศึกษาที่จัดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอันเป็นพื้นฐานให้เห็นช่องทางสำหรับประกอบอาชีพ ตามความสามารถความสนใจและความถนัด ตลอดจนรู้จักหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการที่จะใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกงานอาชีพหรือเพื่อปรับปรุงและส่งเสริมอาชีพที่ทำอยู่แล้วให้ดีขึ้น

2. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียน นำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาชีวิตประจำวัน และเป็นพื้นฐานสำหรับปรับปรุงการดำรงชีวิตของตนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมสิ่งแวดล้อมและวิทยาการใหม่ๆ

3. เป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างความเป็นเอกภาพของชาติสอดคล้องกับสภาพการแก้ปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น

4. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาบุคลิกภาพในด้านจริยธรรม วัฒนธรรม ค่านิยม เจตคติ และพฤติกรรมไปในแนวทางอันจะเป็นการช่วยพัฒนาประเทศ

5. เป็นการศึกษาที่จัดให้ประสานสัมพันธ์กันทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน

จุดมุ่งหมายหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีดังนี้คือ

1. ให้ผู้เรียนรู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา โดยคำนึงถึงกระบวนการคิดซึ่งมีองค์ประกอบอย่างน้อย 3 ประการ คือ ข้อมูลที่เกี่ยวกับตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อม และวิชาการ

2. มีความรู้ทักษะเพียงพอแก่การประกอบอาชีพการศึกษาเพิ่มเติมและวัฒนธรรมอันดีงาม

3. เห็นคุณค่าและธำรงไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และวัฒนธรรมอันดีงาม

4. เข้าใจปัญหาการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศรู้จักพิจารณาและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

5. เป็นพลเมืองดี มีศีลธรรม มีระเบียบวินัย รู้จักสิทธิหน้าที่ของพลเมืองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

6. มีเจตคติที่ดีต่อสัมมาอาชีพ ฝึกให้ขยันอดทนและประหยัดตลอดจนรู้จักสงวนบำรุงรักษาสาธารณสมบัติ และทรัพยากรธรรมชาติ ให้เกิดประโยชน์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2530 มีดังนี้

1. การเรียนการสอน

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนเนื้อหาในแต่ละบทเรียนควรให้ยืดหยุ่นตามเหตุการณ์ สภาพท้องถิ่น ความสนใจของผู้เรียน และให้มีความสัมพันธ์ระหว่างหมวดวิชามากที่สุด

1.2 ผู้สอนควรใช้วิธีสอนที่จะให้ผู้เรียนรู้ปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น ฝึกให้คิดเป็น แก้ปัญหาเป็นและรู้จักนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน โดยพิจารณาลักษณะเนื้อหาวิชา เช่น การสอนแบบแก้ปัญหา ค้นคว้า อภิปราย ทำงานเป็นกลุ่ม

1.3 ผู้สอนควรคำนึงถึงการที่จะให้ผู้เรียน มีโอกาสเรียนทั้งภาควิชาการและภาคปฏิบัติ ซึ่งมีผลส่งเสริมคุณลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลและให้ผู้เรียนอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

2. เวลาเรียน

ในปีการศึกษาหนึ่งๆ ให้แบ่งภาคเรียนออกเป็น 2 ภาค ภาคเรียนละ 20 สัปดาห์ และอาจเปิดภาคฤดูร้อนได้อีกตามที่เห็นสมควร

3. การประเมินผล

การประเมินผลการเรียน ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผล การเรียน ตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2530

ซึ่งการประเมินผลการเรียนของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีเรียนทางไกล ซึ่งผลการวัดจะเป็นคะแนนเฉลี่ยสะสมรวมทุกวิชา (GPA) ของนักศึกษาของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 ที่สำเร็จการศึกษา ได้มาจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกรมการศึกษานอกโรงเรียน

การตัดสินผลการเรียนและการจบหลักสูตร

หลักเกณฑ์ในการตัดสินผลการเรียนและการจบหลักสูตร กำหนดไว้ดังนี้ (กรมการศึกษา
นอกโรงเรียน. 2533 : 70-71)

1. พิจารณาดัดสินผลเป็นรายวิชา
2. ในแต่ละหมวดวิชากำหนดให้มีคะแนนเก็บระหว่างภาคเรียน 50 คะแนน และคะแนน
สอบปลายภาคเรียน 50 คะแนน รวมคะแนนทั้งส่วน จะต้องได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 จึงจะถือว่าสอบผ่าน
วิชานั้น ๆ
3. นักศึกษาจะต้องมีเวลาพบกลุ่มไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของเวลาการพบกลุ่มทั้งหมดในแต่ละ
ภาคเรียน จึงมีสิทธิ์เข้าสอบปลายภาคเรียน หรือถ้ามีเวลาไม่ถึงร้อยละ 70 ให้อยู่ในดุลยพินิจของหัวหน้า
สถานศึกษา
4. นักศึกษาจะต้องใช้เวลาศึกษาอย่างน้อยระดับการศึกษา 4 ภาคเรียน (รวมภาคฤดูร้อน)
ยกเว้นในกรณีที่มีการเทียบโอนสามัญ และเทียบโอนวิชาชีพ
5. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนักศึกษาจะต้องสอบได้ 4 หมวดวิชาบังคับ (26 หน่วยการ
เรียน) และหมวดวิชาเลือกอย่างน้อย 3 หมวดวิชา (27 หน่วยการเรียน)

การให้ระดับผลการเรียน นักศึกษาที่มีคะแนนระหว่างภาคเรียนรวมกับคะแนนปลายภาคเรียน
ให้กำหนดค่าระดับผลการเรียนเป็นตัวเลข ดังนี้

ได้คะแนนร้อยละ 80-100 หมายถึงดีมาก	ให้ระดับ 4
ได้คะแนนร้อยละ 70-79 หมายถึงดี	ให้ระดับ 3
ได้คะแนนร้อยละ 60-69 หมายถึงปานกลาง	ให้ระดับ 2
ได้คะแนนร้อยละ 50-59 หมายถึงผ่าน	ให้ระดับ 1
ได้คะแนนร้อยละ 0-49 หมายถึงไม่ผ่าน	ให้ระดับ 0

2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ได้มีนักการศึกษาให้คำนิยามหรือความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ต่าง ๆ กันดังนี้

กูต (Good. 1959 : 7) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง การทำให้สำเร็จ
(Accomplishment) หรือประสิทธิภาพด้านการกระทำในทักษะที่กำหนดให้ หรือในด้านความรู้ ส่วน
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง การเข้าถึงความรู้ (Knowledge Attained) การพัฒนาทักษะในการเรียน
ซึ่งอาจจะพิจารณาจากคะแนนสอบที่กำหนด คะแนนที่ได้จากงานที่ครูมอบหมายให้ หรือทั้งสองอย่าง

มิลแมน และกรีน (กรมวิชาการ. 2536 : 21 ; อ้างอิงจาก Millman & Greene. 1989) ให้ความ
ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ปริมาณ และลักษณะของความรู้ในสาขาวิชาที่บุคคล
ได้รับ ลักษณะการจัดองค์ประกอบ และโครงสร้างของความรู้ และการใช้ประโยชน์โครงสร้างของความรู้ ใน
การแก้ปัญหา ในการคิดเชิงสร้างสรรค์ ในการประเมินความน่าเชื่อถือของข้ออ้าง และในการศึกษาค้นคว้า
ต่อไป

ไอแซกส์, อาโนลด์ และไมลลี (Eysenk, Arnold and Meili. 1972 : 6). ให้ความหมายของ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการทำงานที่ต้องอาศัยความพยายาม

อย่างมาก ซึ่งเป็นผลมาจากการกระทำที่ต้องอาศัยความสามารถทั้งร่างกายและทางสติปัญญา ดังนั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงเป็นขนาดของความสำเร็จที่ได้รับจากการเรียน โดยอาศัยความสามารถเฉพาะตัวบุคคล ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงเป็นขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการเรียน โดยอาศัยความสามารถเฉพาะตัวบุคคล ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอาจจะได้จากกระบวนการที่ไม่ต้องอาศัยการทดสอบ เช่นการสังเกต การตรวจการบ้าน หรืออาจได้ในรูปของเกรดจากโรงเรียน ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการที่ซับซ้อน และระยะเวลานานพอสมควร หรือได้จากการวัดจากแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไป

กระทรวงศึกษาธิการ (2525 : 6) ได้บัญญัติศัพท์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ในหนังสือประมวลศัพท์บัญญัติ หมายถึง ความสำเร็จหรือความสามารถในการกระทำใด ๆ ที่จะต้องอาศัยทักษะหรือมีเดะนั้นก็ต้องอาศัยความรู้ในวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ

ชวาล แพรัตกุล (2517 : 5) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ทักษะและสมรรถภาพทางสมองในด้านต่าง ๆ ที่นักเรียนได้รับจากการสั่งสอนของครู ซึ่งสามารถตรวจสอบได้โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (Achievement Test)

ไพศาล หวังพานิช (2523 : 137) กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณลักษณะและความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และประสบการณ์ของการเรียนรู้ที่เกิดจากการฝึกอบรม หรือเกิดจากการสอน

อภิญา เจิมประไพ (2538 : 21) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถแสดงออกซึ่งความสำเร็จของบุคคลในการเข้าถึงความรู้ใด ๆ ซึ่งสามารถวัดด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทั่วไป

สุภาวรรณ พันธุ์จันทร์ (2534 : 14) กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถในการที่จะพยายามเข้าถึงความรู้ ซึ่งเกิดจากการทำงานที่ประสานกัน และต้องอาศัยความพยายามอย่างมาก ทั้งองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสติปัญญา และองค์ประกอบที่ไม่ใช่สติปัญญาแสดงออกมาในรูปของความสำเร็จซึ่งสามารถสังเกตและวัดได้ด้วยเครื่องมือทางจิตวิทยา หรือแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทั่วไป

อัจฉรา สุขารมณ์ (2530 : 6) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการเรียนที่อาศัยความสามารถเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล โดยตัวชี้วัดถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอาจได้มาจากกระบวนการที่ไม่ต้องทดสอบ (Non-testing Procedures) เช่นการสังเกต หรือการตรวจการบ้าน หรืออาจอยู่ในรูปของเกรดที่ได้จากโรงเรียน (School grade)

อารมณ เพชรชื่น (2527 : 89) กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน การฝึกฝนหรือประสบการณ์ต่าง ๆ ทั้งที่โรงเรียน ที่บ้าน และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ซึ่งประกอบด้วยความสามารถทางสมอง ความรู้สึก ค่านิยม จริยธรรมต่าง ๆ

สุนันท์ ศลโกสุม (2525 : 49) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณลักษณะและความสามารถของบุคคลที่เกิดจากการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และประสบการณ์ การเรียนการสอน การวัดผลจึงเป็นการตรวจสอบระดับความสามารถ หรือระดับผลสัมฤทธิ์ ของบุคคลว่า เรียนแล้วรู้เท่าใด มีความสามารถชนิดใด

เดโช สอนานนท์ (2512 : 3) ได้อธิบายความหมายของคำว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสำเร็จที่ได้รับจากความพยายาม จากการลงแรงเพื่อบ่มเพาะในจุดหมายปลายทางที่ต้องการ หรืออาจหมายถึง ระดับความสำเร็จในแต่ละด้าน

จากความหมาย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น พอจะสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสำเร็จ ความสมหวัง ในด้านการเรียนรู้ หรือความรู้ ความสามารถของบุคคล อันได้มาจากการเรียนรู้ และความสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหา และศึกษาต่อไปได้ ซึ่งสามารถวัดได้ด้วยเครื่องมือทางจิตวิทยา หรือแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทั่วไป

2.2 องค์ประกอบที่ความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ปัจจุบัน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นสิ่งที่ได้รับความสนใจอย่างมากในวงการศึกษา โดยนักการศึกษาถือว่าเป็นหน้าที่สำคัญในการค้นคว้าหาความรู้เพื่อที่จะตอบปัญหาในเรื่องความสำเร็จ และความล้มเหลวในการเรียน เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปปรับปรุง พัฒนา แก้ไข ปัญหาที่เกิดจากการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุด แต่นักศึกษาจะประสบความสำเร็จทางการเรียนหรือไม่

อนาตาซี (Anastasi. 1970 : 107) กล่าวถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านสติปัญญา (Intellectual Factors) และองค์ประกอบด้านที่ไม่ใช่สติปัญญา (Non- Intellectual Factors) ได้แก่องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ สังคม แรงจูงใจ และองค์ประกอบที่ไม่ใช่สติปัญญาด้านอื่น ๆ

ทราเวอร์ส (Travers. 1958 : 396) ได้กล่าวว่าตัวแปรทางด้านที่ไม่ใช่สติปัญญา เช่นการปรับตัว สภาพทางบ้าน ความสนใจ ความมุ่งมั่น เจตคติที่มีต่อสถาบัน วิชาที่เรียน และอาจารย์ที่สอน ต่างมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

ฮาร์วิกเฮอส์ (Harvighurst. 1963 : 506) ได้กล่าวว่าความแตกต่างของความสำเร็จของแต่ละบุคคลที่ระดับสติปัญญาเท่ากัน ส่วนใหญ่เนื่องมาจากองค์ประกอบทางด้านที่ไม่ใช่สติปัญญา

โบวแมน (Bowman. 1965 : 8) ได้กล่าวว่าระดับสติปัญญาเป็นตัวทำนายที่เลวในการทำนายความสำเร็จทางการเรียน เพราะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ

พรีโคสส์ (Prescott. 1961 : 27) กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในและนอกห้องเรียน ประกอบด้วยคุณลักษณะดังนี้

1. องค์ประกอบทางด้านร่างกาย ได้แก่ อัตราเจริญเติบโตทางร่างกาย ความบกพร่องทางกาย
 2. องค์ประกอบทางความรัก ได้แก่ ความสัมพันธ์ของบิดา มารดา กับลูก และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว
 3. องค์ประกอบทางวัฒนธรรม ได้แก่ ความเป็นอยู่ ของครอบครัว สภาพแวดล้อมทางบ้าน
 4. องค์ประกอบทางความสัมพันธ์ของเพื่อนวัยเดียวกัน ได้แก่ ความสัมพันธ์ในเพื่อนวัยเดียวกัน ของนักศึกษาทั้งที่บ้าน และที่โรงเรียน
 5. องค์ประกอบทางพัฒนาตน ได้แก่ สติปัญญา ความสนใจ เจตคติที่มีต่อการเรียน
 6. องค์ประกอบทางการปรับตัว ได้แก่ การแสดงออกทางอารมณ์
- วิลล ลีมเศษฐโร (2527 : 33) ได้กล่าวถึงตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในโรงเรียนนั้นประกอบด้วย

1. พฤติกรรมด้านความรู้ ความคิด หมายถึง ความสามารถทั้งหลายของผู้เรียนซึ่งประกอบด้วย ความถนัด และพื้นฐานเดิมของผู้เรียน
2. คุณลักษณะด้านจิตพิสัย หมายถึง สภาพการณ์หรือแรงจูงใจที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ใหม่ ได้แก่ ความสนใจ เจตคติที่มีต่อเนื้อหาวิชาเรียน โรงเรียนและระบบการเรียน ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง ลักษณะบุคลิกภาพ

3. คุณภาพการสอน ซึ่งได้แก่ การได้รับคำแนะนำ การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การเสริมแรงจากครู การแก้ไขข้อผิดพลาด และรู้ผลว่าตนเองกระทำได้อีกต้องหรือไม่

วิลม ลิมเศษฐา (2527 : 32) ได้ทำการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ได้ขึ้นกับตัวแปรสติปัญญาเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นกับตัวแปรอื่น ๆ เช่น วิธีการสอนของครู ธรรมชาติของนักเรียน เจตคติของนักเรียนที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทางบ้าน ผู้ปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนกับนักเรียน

ปณตพร โจทย์กิ่ง (2530 : 34-35) กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้เรียน ได้แก่ ความพร้อมทางด้านสมองและความพร้อมทางด้านสติปัญญา ความพร้อมทางด้านร่างกายและความสามารถทางด้านทักษะของร่างกาย คุณลักษณะทางจิตใจซึ่งได้แก่ ความสนใจ แรงจูงใจ เจตคติและค่านิยม สุขภาพ ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ความเข้าใจในสถานการณ์ อายุ และเพศ

2. คุณลักษณะของผู้สอน ได้แก่ สติปัญญา ความรู้ในวิชาที่สอน การพัฒนาความรู้ทักษะทางด้านร่างกาย คุณลักษณะทางจิตใจ สุขภาพ ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ความเข้าใจในสถานการณ์ อายุ และเพศ

3. พฤติกรรมระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนผู้เรียน จะต้องมีความเป็นมิตรต่อกัน เข้าอกเข้าใจกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีความรู้สึกที่ดีต่อกัน

4. คุณลักษณะของกลุ่มผู้เรียน ได้แก่ โครงสร้างกลุ่ม ตลอดจนความสัมพันธ์กลุ่ม เจตคติ ความสามัคคี และภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดีของกลุ่ม

5. คุณลักษณะของพฤติกรรมเฉพาะตัว ได้แก่ การตอบสนองต่อการเรียน การมีเครื่องมือและอุปกรณ์พร้อมในการเรียน ความสนใจต่อการเรียน

6. แรงผลักดันภายนอก ได้แก่ บ้าน มีความสัมพันธ์ระหว่างคนในบ้านที่ดี สิ่งแวดล้อมที่ดี มีวัฒนธรรมและคุณธรรมพื้นฐานดี เช่น ขยันหมั่นเพียร ความประพฤติดี

คณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ (2530 : 5) ได้ระบุว่าคุณภาพในการจัดการศึกษาพิจารณาได้จากปัจจัยต่าง ๆ ใน 5 องค์ประกอบ และ 5 องค์ประกอบที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้แก่

1. ครู
2. นักเรียน
3. สภาพโรงเรียน
4. ผู้ปกครอง
5. ชุมชน

สุรีย์ ประกายจันทร์ (2532 : 17) กล่าวถึงสัดส่วนขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า องค์ประกอบด้านความรู้ ความคิด รวมถึงลักษณะนิสัยทางจิตพิสัยของนักเรียน มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 65% คุณภาพการสอนของครูมีมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 25% ที่เหลืออีก 10% เป็นตัวแปรอื่น ๆ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากคำกล่าวทั้งหมดพอสรุปได้ว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นมีองค์ประกอบมากมายหลายอย่าง ดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบทางด้านส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ สภาพครอบครัว อาชีพ รายได้ ตลอดจนพื้นฐานทางการศึกษา ซึ่งต่างก็เป็นตัวแปรที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. องค์ประกอบทางการเรียน ได้แก่ เจตคติที่มีต่อการเรียน นิสัยในการเรียน ความกระตือรือร้นในการเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน การพบกลุ่ม ตลอดจนเจตคติที่มีต่อครูผู้สอน พฤติกรรมการสอนของครู ซึ่งต่างก็เป็นตัวแปรที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. องค์ประกอบด้านสถานที่การให้บริการทางการศึกษา ได้แก่ สถานที่จัดการเรียนการสอน ความใกล้ชิดไกล การให้บริการการศึกษาแก่นักเรียน การแนะแนว ซึ่งตัวแปรเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งสิ้น

2.3 การวัดและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กู๊ด และคณะ (Good and Others. 1973 : 577) กล่าวว่า การสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Measure Academic Achievement Test) เป็นการทดสอบเพื่อวัดความรู้ ทักษะ ความเข้าใจ และสมรรถภาพทางสมองในด้านต่าง ๆ ของบุคคลในด้านต่าง ๆ ที่มีการสอนในโรงเรียน เช่น การทดสอบ เลขคณิต การทดสอบภาษาอังกฤษ เป็นต้น

อาแมนน์ และกล็อก (Ahmanm and Glock. 1968 : 106) กล่าวว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Measure Academic Achievement Test) สามารถวัดได้หลายวิธีเช่น การสังเกต การจดบันทึก การสัมภาษณ์ และการทดสอบ ซึ่งเป็นการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบทดสอบนั้นมุ่งที่จะวัดความสำเร็จเป็นส่วนใหญ่ โดยทั่วไปการประเมินผลทางการเรียนวิชาต่าง ๆ จำแนกออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านพุทธิลักษณะ (Cognitive Domain)
2. ด้านจิตลักษณะ (Affective Domain)
3. ด้านปฏิบัติลักษณะ (Psychomotor Domain)

โดยการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จะวัดกันในด้านพุทธิลักษณะหรือด้านสติปัญญา (Cognitive Domain) ซึ่ง บลูม จำแนกจุดประสงค์ในการวัดด้านสติปัญญา มีดังนี้ (ล้วน และอังคณา สายยศ. 2539 : 41-46)

1. ความรู้ (Knowledge) เป็นความสนใจในการระลึกในสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เรารู้มา นั่นคือความจำนั่นเอง ซึ่งแบ่งย่อยอีกตามลำดับดังนี้

- 1.1 ความรู้ทางด้านเนื้อหา
- 1.2 ความรู้เกี่ยวกับวิธีดำเนินการในเนื้อหา
- 1.3 ความรู้เกี่ยวกับความคิดรวบยอด

2. ความเข้าใจ (Comprehension) หมายถึงความสามารถในการตีความ และขยายความจากสื่อความหมายต่าง ๆ ที่ได้พบเห็น แบ่งย่อยได้เป็น 3 อย่าง

- 2.1 การแปลความ
- 2.2 การตีความ
- 2.3 การขยายความ

3. การนำไปใช้ (Application) เป็นความสามารถในการนำหลักวิชาไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่

4. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถในการแยกแยะเพื่อหาส่วนย่อย ๆ ของเหตุการณ์เรื่องราวหรือเนื้อหาต่าง ๆ ว่าประกอบด้วยอะไร มีความสำคัญอย่างไร อะไรเป็นเหตุเป็นผล และเป็นไปอย่างนั้นอาศัยหลักการใด แบ่งย่อยออกเป็น 3 อย่างคือ

4.1 วิเคราะห์ความสำคัญ

4.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์

4.3 วิเคราะห์หลักการ

5. การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถในการผสมผสานส่วนย่อยต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อให้เป็นสิ่งใหม่อีกรูปหนึ่ง มีคุณลักษณะโครงสร้าง หรือหน้าใหม่ แปลกแตกต่างไปจากเดิม แบ่งย่อยได้ออกเป็น 3 อย่าง

5.1 สังเคราะห์ข้อความ

5.2 สังเคราะห์แผนงาน

5.3 สังเคราะห์ความสัมพันธ์

6. การประเมินค่า (Evaluation) เป็นความสามารถในการพิจารณาตัดสินข้อสรุปเกี่ยวกับคุณค่าของความคิดทุกชนิด เพื่อเปรียบเทียบเกณฑ์ หรือมาตรฐานที่กำหนดให้ แบ่งย่อยออกเป็น 2 อย่าง

6.1 การประเมินค่าโดยอาศัยข้อเท็จจริงภายใน

6.2 การประเมินค่าโดยอาศัยเกณฑ์ภายนอก

กรีน (Green. 1952 : 37) กล่าวว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นการทดสอบ เพื่อวัดทักษะและความรู้ต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว ทั้งนี้ไม่ว่าการเรียนรู้นั้นเป็นการเรียนวิชาใดวิชาหรือใช้วิธีเรียนแบบใด การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมักใช้กันอย่างกว้างขวางในเกือบทุกวิชา และในระดับชั้นต่าง ๆ สำหรับข้อสอบที่ใช้ในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยทั่วไปครูผู้สอนหรือผู้ทำการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะคัดเลือกจากข้อสอบที่มีประสิทธิภาพ

มาแชลล์ และเฮลล์ (Marshall and Hales. 1971 : 8-10) กล่าวถึง การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนด้านพุทธิศึกษา (Cognitive) ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับการระลึกได้ (Recall) การจำได้หรือรู้จัก (Recognition) และการพัฒนาการของความสามารถทางสติปัญญา (Intellectual Abilities) ตลอดจนทักษะต่าง ๆ ทางด้านสติปัญญา

ลัวัน สายยศ และอังคณา สายยศ (2541 : 18) กล่าวว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ (achievement) เป็นการมองการวัดความสามารถทางการเรียนหลังจากได้เรียนเนื้อหา (content) ของวิชาใดวิชาหนึ่งแล้ว ผู้เรียนมีความสามารถเรียนรู้มากขึ้นเพียงใด นั่นคือ การวัดผลสัมฤทธิ์ยึดเนื้อหาเป็นหลัก การสอบวัดความรู้หลังจากเรียนเนื้อหาที่กำหนดในภาคเรียน หรือในชั้นหนึ่ง ๆ นั้นเป็นการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

บุญเชิด ภิญโญนันพงษ์ (2519 : 111-112) กล่าวว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการทดสอบ เพื่อวัดทักษะและความรู้ต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว ทั้งนี้ไม่ว่าการเรียนรู้นั้นจะเป็นการเรียนในวิชาใดหรือใช้วิธีเรียนแบบใด การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใช้กันอย่างกว้างขวางในเกือบทุกวิชาและในระดับชั้นต่าง ๆ สำหรับข้อสอบที่ใช้ในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยทั่วไปครูผู้สอนหรือผู้ทำการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะคัดเลือกจากข้อสอบที่มีประสิทธิภาพมาทำการวัด

ชาวล แพรัตกุล (2518 : 111-112) กล่าวว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการวัดความรู้ ทักษะและสมรรถภาพสมองด้านต่าง ๆ ที่ได้จากประสบการณ์ทั้งปวงทั้งจากโรงเรียนและที่บ้าน ยกเว้นการวัดทางร่างกาย ความถนัดแต่ละบุคคลกับสังคมการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบทดสอบ

นั้นมุ่งที่จะวัดความสำเร็จในวิชาการเป็นส่วนใหญ่และมักจะเป็นคำถามที่นักเรียนตอบด้วยปากกา กับ ชนิดให้นักเรียนปฏิบัติจริง เรียกข้อสอบภาคปฏิบัติ และข้อสอบที่ใช้การวัดผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการมุ่งที่จะวัดว่านักเรียนมีความสามารถนำความรู้ไปใช้ในด้านต่าง ๆ ได้มากน้อยและคล่องแคล่วเพียงใดมากกว่าที่จะวัดว่าสามารถเก็บความรู้ (จำ) ไว้ในหัวได้เท่าใด

ภทรา นิคมานนท์ (2525 : 1-2) กล่าวถึงการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าเป็นการใช้เครื่องมืออย่างใดอย่างหนึ่งที่จะค้นหรือการตรวจสอบเพื่อให้ได้ปริมาณ จำนวน หรือคุณภาพที่มีความหมายแทนพฤติกรรมหรือผลงานของนักเรียนแต่ละคน

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต้องมีจุดประสงค์ทางพฤติกรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนหลังจากการเรียนรู้แล้ว ดังนั้นจุดประสงค์ทางพฤติกรรมต้องครอบคลุมทุกเรื่อง ให้ครอบคลุมประกอบ (ล้วน และองค์ณา สายยศ. 2539 : 59-60) ดังนี้

1. พฤติกรรมที่คาดหวัง (Expected behavior) เป็นพฤติกรรมที่ต้องการปลูกฝังให้นักเรียนเกิดขึ้นหลังจากการจัดการเรียนการสอน ถือว่าเป็นผลของการเรียนรู้ของนักเรียน
2. เงื่อนไขหรือสถานการณ์ (Condition or Situation) หมายถึงเนื้อหาของสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติหรือสภาพของสิ่งที่ต้องการเรียนรู้เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่คาดหวัง
3. เกณฑ์หรือมาตรฐาน (Criterion or Performance Standard) เมื่อพฤติกรรมคาดหวังกำหนดไว้ชัดเจนแล้ว ต้องกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำเอาไว้ การวัดการกระทำจึงสามารถบอกได้ว่าผ่านหรือไม่ สำเร็จหรือไม่สำเร็จ การกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำจะต้องใช้หลักการและเหตุผลของผู้เชี่ยวชาญ หรือวิธีการทางคณิตศาสตร์ แล้วแต่ความเหมาะสม

จากคำนิยามที่กล่าวมาพอจะสรุปได้ว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นการตรวจสอบระดับความสามารถหรือระดับความสัมฤทธิ์ ของบุคคลว่าเรียนแล้วมีความรู้เท่าใดมี ความสามารถระดับใดจากความรู้ หรือการฝึกอบรมภายในช่วงที่ผ่านมา

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สมนึก ภัททิยธานี (2537 : 55) ได้ให้ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบที่วัดสมรรถภาพสมองในด้านต่าง ๆ ที่นักเรียนได้รับการเรียนรู้ผ่านมาแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับคำนิยามที่กล่าวไว้ในหนังสือ World Dictionary ว่า แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ คือ แบบทดสอบที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการวัดผลการเรียนหรือการสอน และคำนิยามจากหนังสือ Webster's New International Dictionary of the English Language Encyclopedia ว่า แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ คือ แบบทดสอบมาตรฐานที่ใช้วัดทักษะความรู้ที่เรียนมา สมนึก ภัททิยธานี (2537 : 55-84) ได้จำแนกแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. แบบทดสอบของครู หมายถึง ข้อสอบ ข้อปัญหาหรือโจทย์คำถามต่าง ๆ ที่

ครูสร้างขึ้น (Teacher – made Tests) และสามารถพลิกแพลงให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ ต่าง ๆ ตามความต้องการ ไม่ได้ผ่านการทดลองใช้มาก่อนจึงไม่สามารถยืนยันค่าสถิติต่าง ๆ ได้ อาจใช้เป็นเครื่องกระตุ้นให้นักเรียนสนใจในการเรียน ใช้เป็นเครื่องมือวัดพื้นความรู้เดิม วัดผลสัมฤทธิ์ เป็นต้น แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประเภทที่ครูสร้างขึ้นมีลักษณะ ดังนี้

1.1 ข้อสอบแบบเรียงหรืออัตนัย (Subjective or Essay Test) เป็นข้อสอบที่มีเฉพาะคำถามแล้วให้นักเรียนเขียนอย่างเสรีเขียนบรรยายตามความรู้และข้อคิดเห็นของแต่ละคน

1.2 ข้อสอบกาถูกกาผิด (True-False Test) เป็นข้อสอบแบบเลือกตอบที่มี 2 ตัวเลือก แต่ตัวเลือกดังกล่าวเป็นแบบคงที่และมีความหมายตรงข้ามกัน เช่น ถูก-ผิด ใช่-ไม่ใช่ เป็นต้น

1.3 ข้อสอบแบบเติมคำ (Completion Test) เป็นข้อสอบประกอบไปด้วยประโยคที่ยังไม่สมบูรณ์ แล้วให้ผู้ตอบเติมคำ หรือประโยค ข้อความ ลงในช่องว่างที่เว้นไว้ เพื่อให้มีใจความที่สมบูรณ์และถูกต้อง

1.4 ข้อสอบแบบตอบสั้น (Short Answer Test) เป็นข้อสอบที่คล้ายกับข้อสอบแบบเติมคำ แต่แตกต่างกันที่ข้อสอบแบบตอบสั้น เขียนเป็นประโยคคำถามที่สมบูรณ์แล้วให้ผู้ตอบเขียนตอบ คำตอบจะสั้นและกะทัดรัดได้ใจความสมบูรณ์

1.5 ข้อสอบแบบจับคู่ (Matching Test) เป็นข้อสอบที่เลือกตอบชนิดหนึ่งโดยมีคำตอบหรือข้อความแยกออกเป็น 2 ชุด แล้วให้ผู้ตอบเลือกจับคู่กับคำหรือข้อความในอีกชุดหนึ่ง

1.6 ข้อสอบแบบเลือกตอบ (Multiple choice Test) เป็นข้อสอบแบบเลือกตอบโดยทั่วไปจะประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนนำหรือคำถาม (Stem) กับตัวเลือก (Choice) ในตอนเลือกนี้ประกอบด้วยตัวเลือกที่เป็นคำตอบถูก และตัวเลือกที่เป็นคำตอบลวง

2. แบบทดสอบมาตรฐาน (Standardize Test) หมายถึงแบบทดสอบที่สร้างขึ้นด้วยกระบวนการหรือวิธีการที่ซับซ้อนมากกว่าที่ครูสร้างขึ้น มีการนำไปทดสอบและนำผลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติหลายครั้ง เพื่อปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้น มีความเป็นมาตรฐานซึ่งสามารถใช้เป็นหลักในการวัด และเปรียบเทียบผลเพื่อประเมินค่าของการเรียนการสอน เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ในการจำแนกแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนี้ ไม่ว่าจะเป็นแบบที่ครูสร้างขึ้นเอง หรือแบบมาตรฐาน สามารถจำแนกเป้าประสงค์ของการใช้ได้ 2 ชนิด (บุญส่ง นิลแก้ว, 2519 : 208-219) คือ

1. แบบทดสอบเพื่อสำรวจผลสัมฤทธิ์ (Survey Achievement Test) เป็นแบบทดสอบที่ใช้ทดสอบว่าผู้รับการทดสอบเรียนรู้ในสิ่งที่ได้รับการอบรมสั่งสอนมากน้อยเพียงใด เช่น แบบทดสอบทางคณิตศาสตร์ที่วัดความสามารถในทักษะต่าง ๆ (บวก ลบ คูณ หาร) และการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เข้าด้วยกัน แบบทดสอบเพื่อสำรวจผลสัมฤทธิ์จะเป็นแบบทดสอบที่มุ่งจะให้ทราบความถึงสำเร็จเป็นส่วนมาก

2. แบบทดสอบเพื่อการวินิจฉัยผลสัมฤทธิ์ (Diagnostic Achievement Test) มุ่งทดสอบเพื่อให้ทราบว่าทำไมผู้รับการทดสอบจึงไม่บรรลุผลสำเร็จเท่าที่ควร แบบทดสอบชนิดนี้แต่นับสร้างขึ้นสำหรับวัดความสามารถเฉพาะด้าน ซึ่งสามารถทำให้ทราบได้ว่าผู้รับการทดสอบไม่ประสบผลสำเร็จด้านใด และทำไมจึงเป็นเช่นนั้น

3. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี เอกสารที่การศึกษานอกโรงเรียนด้านการจัดการศึกษาด้านการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่ม และด้านนักศึกษา ได้ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ ความกระตือรือร้น ความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ เจตคติที่มีต่อการเรียน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และพฤติกรรมการสอนของครู ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ความกระตือรือร้นทางการเรียน

3.1.1 ความหมายของความกระตือรือร้นทางการเรียน

ความกระตือรือร้น เป็นลักษณะของบุคคลที่เป็นเป็นดัชนีบ่งถึงควมมีคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์อย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นหนึ่งในลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

แมคเคลแลนด์ (McClelland, 1961 : 207-256) ได้ให้ความหมายของความกระตือรือร้น (Energetic) หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกในลักษณะ ความขยันขันแข็งในการกระทำสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ เอาใจใส่มานะพากเพียรต่อสิ่งที่ท้าทาย ยั่วความสามารถของตน เป็นงานที่ต้องใช้สมองคิด และจะทำให้ตนเองเกิดความรู้สึกได้ว่าทำงานลุล่วงไปได้

ปรียาภรณ์ เพ็ญสุขใจ (2542 : 5) ได้ให้ความหมายของความกระตือรือร้นทางการเรียน หมายถึง ลักษณะการเป็นบุคคลที่เอาใจใส่ และตั้งใจเรียน มีความขยันขันแข็ง และมุ่งมั่นที่จะทำงานให้เสร็จในเวลาที่กำหนด

สุพจน์ สิ้นสุวงค์วัฒน์ (2527 : 20) ได้ให้ความหมายของความกระตือรือร้น หมายถึง การแสดงออกของบุคคล ในการเอาใจใส่มานะพากเพียรต่อสิ่งที่ท้าทาย ยั่วความสามารถตน เป็นงานที่ต้องใช้สมองขบคิด และจะทำให้ตนเอง เกิดความรู้สึกว่าทำงานสำคัญสำเร็จสมความตั้งใจของตนเอง

ประกายทิพย์ พิชัย (2539 : 9) ให้คำนิยามความกระตือรือร้นทางการเรียน หมายถึง ความตั้งใจเรียน ถ้ามารู้เมื่อมีข้อสงสัยทางการเรียน ทำงานทันทีเมื่อได้รับมอบหมายจากครู ไม่ผลัดวันประกันพรุ่ง สนใจในสิ่งที่ศึกษาอยู่ในการเรียนและสามารถทำงานให้เสร็จในเวลาอันสั้น

โดยสรุป ความกระตือรือร้นทางการเรียน หมายถึง การกระทำของบุคคลที่แสดงออกถึงความเอาใจใส่ สนใจ และตั้งใจในการเรียน มีความขยันขันแข็งในการทำงานที่ต้องใช้ความคิด ทำงานทันทีหลังจากที่ได้รับมอบหมาย ไม่ผลัดวันประกันพรุ่ง อดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่ขัดขวาง และสามารถทำงานให้สำเร็จได้ในเวลาอันสั้น

3.1.2 การสร้างและลักษณะของผู้ที่มีความกระตือรือร้น

เนื่องจากความกระตือรือร้น หนึ่งในลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ดังนั้นจึงมีผู้เสนอแนะวิธีสร้างดังนี้

เอนกกุล กรีกุล (2521 : 125-129) ได้เสนอแนะวิธีการสร้างคือ

1. ใช้คำชมเชยหรือคำตำหนิที่เหมาะสม
2. มีการทดสอบบ่อยครั้ง
3. ส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง
4. ใช้วิธีการแปลกใหม่เพื่อเร้าใจเด็ก
5. ให้รางวัลล่วงหน้าเพื่อยั่วให้พยายามมากขึ้น
6. ใช้ตัวอย่างจากสิ่งที่เด็กคุ้นเคยเป็นอย่างดี
7. เชื่อมโยงบทเรียนใหม่กับสิ่งที่เคยเรียนรู้มาก่อน
8. ใช้เกมและการเล่นละครเข้ามาช่วยในการสอน
9. ลดความเด่นของนักเรียน
10. ลดสถานการณ์ที่ทำให้เด็กนักเรียนไม่พอใจ

วารินทร์ สายโอบเอื้อ และสุณีย์ ชีรดากร (2539 : 39) กล่าวถึงวิธีการสร้างความกระตือรือร้นทางการเรียน ไว้หลายวิธีคือ

1. การเร้าใจนักเรียนเกิดความสนใจ อาจจะกระทำได้โดย
 - 1.1 การเร้าให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น
 - 1.2 ให้หลีกเลี่ยงความกังวลในระดับที่เหมาะสม ทำให้เกิดการเสาะแสวงหา

ความรู้

2. การแข่งขันร่วมมือ
3. การชมเชยหรือตำหนิ
4. การให้นักเรียนรู้ความก้าวหน้าของตนเอง
5. การตั้งระดับความมุ่งหวังให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง
6. การให้รางวัลและการลงโทษ

ลักษณะของผู้ที่มีความกระตือรือร้น

รัตนภรณ์ วงศาโรจน์ (2533 : 83) กล่าวว่าไว้ว่าลักษณะนิสัยที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ออกเป็น 6 ด้าน ซึ่งความกระตือรือร้นเป็นลักษณะนิสัยด้านที่ 2 พฤติกรรมของผู้ที่มีความกระตือรือร้น จะประกอบด้วย

1. มีความขยันขันแข็ง
2. มีความเอาใจใส่
3. มีความเต็มใจและจริงจังในการทำงาน
4. มีความอดทนสูง
5. ทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเร่งรีบไม่ผลัดวันประกันพรุ่ง
6. มานะพยายามที่จะทำงานให้เสร็จอย่างมีประสิทธิภาพ
7. รู้สึกสนุกในการทำงาน
8. เห็นคุณค่าของเวลา
9. ไม่ย่อท้อต่องานที่ยาก

จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์ (2532 : 106-107) ได้กล่าวว่าลักษณะของคนที่มีความกระตือรือร้น ประกอบไปด้วย มีความมานะบากบั่นขยันขันแข็งในการคิดค้นคว้าและปฏิบัติตลอดเวลา มีความตั้งใจจริงและจริงจังกับการทำงาน โดยจะสังเกตได้จากการทุ่มเทเวลาส่วนใหญ่ของชีวิตให้กับการเรียนมากกว่าสิ่งอื่น

3.1.3 การวัดความกระตือรือร้น

เนื่องจากความกระตือรือร้น หนึ่งในลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ซึ่งแอนเดอสัน (Anderson. 1970 : 41-42) ได้เสนอวิธีการวัดไว้ดังนี้

1. การสังเกต ก่อนแสดงพฤติกรรมใดจะต้องแน่ใจถึงการกำหนดนิยามพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับคุณลักษณะที่จะวัดไว้อย่างชัดเจนล่วงหน้า การสังเกตที่ดีจำเป็นต้องสังเกตในหลายสถานการณ์ และสังเกตต่อเนื่องในช่วงระยะเวลาที่นานพอ

2. การให้บุคคลรายงานด้วยตนเอง โดยทั่วไปแล้วแบบวัดชนิดให้รายงานด้วยตัวเองนี้มักประกอบด้วยข้อคำถาม หรือคำคุณศัพท์ กำหนดให้บุคคลแสดงความรู้สึกต่อข้อคำถามนั้นว่าเห็นด้วย

หรือไม่ หรือให้ตอบคำถาม เพื่อค้นหาอารมณ์ความรู้สึก หรือให้เลือกคำคุณศัพท์เพื่ออธิบายวัตถุประสงค์ กิจกรรม หรือแนวคิดที่กำหนดให้

สุพจน์ สิ้นสุวงศ์วัฒน์ (2527 : 31) กล่าวว่า การวัดความกระตือรือร้น ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งใน ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะเป็นการวัดบุคลิกภาพด้านหนึ่ง ซึ่งการวัดบุคลิกภาพเป็นเรื่องวัดได้ยากเมื่อ เปรียบเทียบกับการวัดในสิ่งอื่น ๆ นักจิตวิทยาได้พยายามสร้างเครื่องมือวัดซึ่งมีอยู่ 5 วิธีคือ

1. วิธีการสังเกต การสังเกตเป็นรากฐานของวิทยาศาสตร์ทุกแขนงตั้งแต่ประสบการณ์อัน ชับซ้อน

2. วิธีการทดสอบ การทดสอบประกอบด้วยข้อความหลายสิบข้อที่ผู้ทดสอบตั้งขึ้นโดยถือเอา ปกติวิสัยของคนทั่ว ๆ ไปเป็นมาตรฐานซึ่งบางข้อเป็นคำถามเกี่ยวกับความกลัวความวิตกกังวล ความนิยมใน ลัทธิการเมือง หรือเศรษฐกิจ ความสนใจในสิ่งต่าง ๆ หรือปฏิกิริยาที่ตนเองทำอยู่เสมอ ๆ เมื่อตกอยู่ในสภาวะนั้น ๆ เป็นต้น

3. การประมาณค่าโดยเลือกคุณลักษณะ ซึ่งเป็นสิ่งเชิดชูให้บุคลิกภาพเด่นสะดุดตา เช่น ความสงบเสถียร แล้วให้หลาย ๆ คนช่วยกันประมาณค่าว่าบุคลิกภาพของผู้ถูกประมาณค่าอันนั้นตกอยู่ในขั้น ไหน ก็มีความสงบเสถียรมากน้อยเพียงใด

4. การวิเคราะห์ตัวเอง คือการประมาณค่าตัวเองแบบวิเคราะห์ตัวเองเป็นคำถามแบบปรนัย จะเป็นประโยชน์ในการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตนเอง

5. การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์มีหลักคล้าย ๆ กับการการวิเคราะห์ตัวเอง ต่างกันที่ผู้ สัมภาษณ์มาตั้งคำถามให้เราติดตามเพื่อวิเคราะห์ตัวเอง ผู้สัมภาษณ์เป็นผู้จดบันทึกและประมาณค่า บุคลิกภาพของเขา ผู้ถูกสัมภาษณ์จะไม่ว่าตัวว่าถูกสอบบุคลิกภาพ

ตามที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าเรามีวิธีวัดอยู่หลายวิธีขึ้นอยู่กับความเหมาะสมกับผู้ที่ต้องการ จะวัด

ตัวอย่างแบบทดสอบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านความกระตือรือร้นทางการเรียน ของสุพจน์ สิ้นสุวงศ์วัฒน์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดบุรีรัมย์ มีค่าความเชื่อมั่นของ แบบทดสอบที่หาได้จากสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .9624 ดังตัวอย่างข้อความที่วัด ดังนี้

1. ในการเรียนบทเรียนที่ยาก ๆ ข้าพเจ้ารู้สึกว่
 - ก. เบื่อหน่าย
 - ข. สนุกสนาน
2. ข้าพเจ้ารู้สึกว่า เวลาเรียนในแต่ละสัปดาห์นั้น
 - ก. ยาวนานเกินไป
 - ข. ผ่านไปอย่างรวดเร็ว
3. ในการดูหนังสือสอบนั้น ข้าพเจ้าสนใจ
 - ก. วิชาที่ต้องสอบทั้งหมด
 - ข. วิชาที่ชอบเท่านั้น

3.2 ความคาดหวังในอนาคต

3.2.1 ความหมายของความคาดหวังและความคาดหวังในอนาคต

ความคาดหวังมีความหมายใกล้เคียงอยู่หลายคำ เช่น คำว่า มุ่งหวัง จุดมุ่งหมาย ความหวัง ความต้องการ ความปรารถนา ไปบางครั้งเราใช้คำเหล่านี้ในความหมายเดียวกัน ซึ่งมีนักการศึกษาให้ความหมายของความคาดหวัง ดังนี้

ฟินน์ (Finn 1962 : 390) ได้สรุปความหมายของความคาดหวัง หมายถึงการประเมินคุณค่าของบุคคลหรือของตนเอง ด้านจิตสำนึกหรือจิตใต้สำนึก และใช้ความคาดหวังเหล่านั้นนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดพฤติกรรม ต่อตนเองในลักษณะที่คิดว่าถูกต้อง

วิทเทเคอร์ (กรรณิการ์ จิตต์บรรเทา. 2539 : 18 ; อ้างอิงจาก Whittaker. 1965 : 635) ได้ให้ความหมายของความคาดหวังว่า เป้าประสงค์ที่บุคคลตั้งไว้สำหรับตนเอง และเป็นสิ่งที่เขาจะพยายามทำให้สำเร็จ

รีเบอร์ (กรรณิการ์ จิตต์บรรเทา. 2539 : 18 ; อ้างอิงจาก Reber. 1985 : 257) ได้กล่าวถึงความคาดหวังว่า เป็นเจตคติหรือแรงจูงใจที่บุคคลมีผลต่อการกระทำที่ตนตั้งจุดมุ่งหมายไว้

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2523 : 2) ได้ให้ความหมายของความคาดหวังว่า การที่บุคคลรับรู้ คาดคะเนตนเองน่าจะทำอะไรได้เพียงใดนับเป็นการคาดคะเนถึงผลที่จะเกิดขึ้นได้จริงจากการกระทำของตน

ประเทิน มหาพันธ์ (2521 : 32) ได้กล่าวถึงความคาดหวังว่า ปณิธานหรือความมุ่งหวังในชีวิตและความเป็นอยู่ในอนาคต ซึ่งเยาวชนฝันว่าจะได้บรรลุ

สิริวรรณ อัสวกุล (2528 : 13) ได้สรุปความหมายของความคาดหวังว่า เป็นการคิดล่วงหน้าไว้ก่อน ซึ่งอาจไม่เป็นไปตามที่คิดไว้ได้

นียดา ภู่อุสรณ์ (2531 : 7) ได้ให้ความหมายของความคาดหวังในชีวิตว่า ความคิด ความรู้สึกของเด็กต่อเป้าหมายที่ตั้งไว้ สำหรับตนเองในสิ่งที่เขาต้องการจะเป็นต้องการจะได้มาและต้องการทำให้สำเร็จโดยการคาดคะเนจากความสามารถและสภาพของตนเอง

วิชณุกร พรภาณุวิษุทธิ์ (2540 : 6) ได้อธิบายความคาดหวังหมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็น การรับรู้ การตีความ หรือการคาดการณ์ต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ยังไม่เกิดขึ้นของบุคคลอื่น ที่คาดหวังในบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตน โดยคาดหวังหรือต้องการให้บุคคลนั้นประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ตนต้องการหรือคาดหวังไว้

จากความหมายของความคาดหวังดังกล่าว อาจสรุปได้ว่า ความคาดหวังในอนาคต หมายถึง ลักษณะการกระทำที่คาดคะเน คาดการณ์ไกลเกี่ยวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายในอนาคต เป้าหมายหรือความมุ่งหวังที่ตนเองตั้งไว้ในสิ่งที่ต้องการจะเป็น สิ่งที่ต้องการได้มา ที่เป็นผลอันเกิดจากการกระทำของตนเองจนประสบความสำเร็จ

3.2.2 ลักษณะของความคาดหวังในอนาคต

บรูม (อูดมพร ตันตะรัตน์. 2531 : 9 ; อ้างอิงจาก Broom. 1963 : 35) ได้นำเสนอข้อควรพิจารณาในการตัดสินใจเกี่ยวข้องกับคาดหวังไว้ 2 ประการ ดังนี้

1. พิจารณาว่าเป้าหมายที่จะไปสู่นั้นมีคุณค่ามากน้อยเพียงใด
2. พิจารณาว่าสิ่งที่กระทำนั้นสามารถคาดหวังให้ไปถึงจุดมุ่งหมายได้เพียงใด

ความสัมพันธ์ทั้ง 2 ประการนี้ จะเป็นองค์ประกอบหรือตัวชี้แห่งความสำเร็จในอนาคต ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจของแต่ละคนในการเลือกกระทำ หรือไม่กระทำในสิ่งที่คาดหวังไว้ในการกระทำต่าง ๆ บุคคลจะมีการตั้งจุดมุ่งหมายหรือความคาดหวังซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จที่บุคคลคาดหวังไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความแตกต่างของแต่ละบุคคลและสภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญไม่น้อยที่จะทำให้ความคาดหวังในอนาคตเป็นจริงขึ้นมา

เทนเนอร์ (สุภาวดี เขมะศรีสุวรรณ. 2543 : 9 ; อ้างอิงจาก Turner. 1982 : 349-351) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความคาดหวังในอนาคตว่า ลักษณะความคาดหวังเปรียบเหมือนกับ “การเล่นละครเวที” กล่าวคือ จะต้องต้องมีผู้แสดง ผู้ชม และมีบทบาทสำคัญสำหรับผู้แสดงคือ

1. ความคาดหวัง เป็นภาวะความเป็นจริงด้านต่าง ๆ ทางสังคม จะสามารถเปรียบเทียบได้เช่นกับละคร ซึ่งประกอบด้วยตำแหน่งต่าง ๆ ทางสังคมมากมาย โดยมีบรรทัดฐานเป็นตัวกำหนดว่า บุคคลควรประพฤติกรรมเช่นใดในสังคม กิจกรรมหรือการกระทำต่าง ๆ ทางสังคมจะถูกจัดระบบและควบคุมโดยบรรทัดฐานที่แตกต่างกันไปตามสถานการณ์ และเงื่อนไขของสังคมที่แตกต่างกันไป

2. ความคาดหวังจากผู้ร่วมแสดงคนอื่น ๆ หมายถึง การที่สังคมมีบรรทัดฐานซึ่งเปรียบเทียบสคริปต์ที่จะกำหนดบทบาทของบุคคลในความสัมพันธ์กันทางสังคมดังกล่าวแล้ว บุคคลในสังคมจึงต้องมีการสวมบทบาทซึ่งกันและกัน เพื่อที่บุคคลจะได้คาดหวังของสังคมและบุคคลอื่น ๆ

3. ความคาดหวังจากผู้ชม เป็นความคาดหวังของบุคคลในสังคมที่อยู่ในสถานภาพต่าง ๆ กัน ซึ่งจะต้องคาดหวังและสวมบทบาทของบุคคลอื่นที่เป็นเครื่องนำทางไปสู่การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอย่างถูกต้อง และเป็นตามหลักเกณฑ์ที่เป็นความคาดหวังร่วม

จะเห็นได้ว่าความคาดหวังในอนาคตนั้นเป็นสิ่งที่ช่วยในการตัดสินใจว่าจะดำเนินการอย่างไร จะทำอย่างไร เพราะบางครั้งคนเราต้องมีความจำเป็นที่จะต้องเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ดีที่สุด ในกรณีที่เกิดความต้องการหลายสิ่งหลายอย่างในเวลาเดียวกัน

3.2.3 ประเภทของความคาดหวังในอนาคต

เฮอร์ล็อก (Hurlock 1978 : 272) ได้แบ่งประเภทของความคาดหวังในอนาคตออกเป็น 3 ประเภท

1. ความคาดหวังในทางบวก (Positive) กับทางลบ (Negative) ความคาดหวังชนิดนี้มุ่งไปที่ความสำเร็จ ถ้าผลเป็นไปในทางบวกจะพอใจ คิดว่าตัวเองประสบความสำเร็จ จึงคิดว่าน่าจะปรับปรุงสถานภาพในปัจจุบันให้ดีขึ้น แต่ถ้าความคาดหวังเป็นไปในทางลบบุคคลจะมุ่งรักษสถานภาพปัจจุบันเท่านั้น บุคคลส่วนมากมีความคาดหวังในทางบวกเพราะทำให้เกิดความพอใจมากกว่า และยังมีความรู้สึกว่าตัวเองสำคัญอันเนื่องมาจากความสำเร็จของตน

2. ความคาดหวังในทันทีทันใด (Immediate) กับห่างไกล (Remote) ความคาดหวังในทันทีทันใดส่วนใหญ่เกิดจากความประสงค์ของบุคคลในขณะนี้ เกิดจากการประสบความสำเร็จหลังจากการ

ล้มเหลวในอดีตที่ผ่านมา และเกิดจากความกดดันในสังคมที่สังคมมีต่อบุคคลนั้น ในขณะที่เขากำลังสร้างความคาดหวัง ส่วนความคาดหวังที่ห่างไกลนั้นมาจากองค์ประกอบเช่นเดียวกับความคาดหวังในทันทีทันใด รวมทั้งความสนใจ เจตคติ ความกดดันทางวัฒนธรรมและความสำเร็จ

3. ความคาดหวังที่เป็นจริง (Realistic) กับไม่เป็นจริง (Unrealistic) ความคาดหวังที่เป็นจริงจะพิจารณาจากสัมฤทธิ์ผลในจุดมุ่งหมายที่วางไว้สำหรับตนเอง แต่ในบางครั้งความคาดหวังอาจจะไม่เป็นจริง เพราะบุคคลมีความต้องการหรือปริมาณของความคาดหวังมากกว่าความสามารถที่เป็นจริงของตนเอง หรือบางครั้งอาจเกิดจากจินตนาการที่ไม่สามารถควบคุมได้ จากสื่อสารมวลชน จากความเชื่อที่ยึดกันมาเป็นประเพณี และการปล่อยปละละเลยอันเนื่องมาจากความไม่มีประสบการณ์

อาจสรุปได้ว่า ความคาดหวังมีลักษณะทั้งในทางบวกและทางลบ ทั้งที่เป็นจริงและไม่เป็นจริง รวมความคาดหวังในทันทีทันใด และห่างไกล ถ้าหากความคาดหวังที่เกิดขึ้นเป็นจริงก็จะทำให้บุคคลนั้นเกิดความพึงพอใจ มีความสุข สมหวัง ในทางตรงกันข้ามถ้าความคาดหวังไม่เป็นจริงตามที่บุคคลนั้นหวังไว้ จะนำไปสู่ความล้มเหลวซึ่งจะทำให้มีความรู้สึกผิด ความละอาย ฯลฯ

3.3 ความรับผิดชอบ

3.3.1 ความหมายของความรับผิดชอบ

ได้มีนักจิตวิทยา และนักการศึกษา ให้ความหมายของคำว่า ความรับผิดชอบ (Responsibility) ดังนี้

ฟังก์ และแวกเนลส์ (Funk and Wagnalls. 1961 : 1073) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า คือการแสดงออกถึงความรับผิดชอบและการกระทำของตน มีความซื่อสัตย์ไว้ใจได้ สามารถจัดหาเงินและทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังหมายถึงความสามารถในการตอบสนองต่อหน้าที่หรือข้อตกลงที่ตั้งไว้ตามอุดมคติ กฎของศีลธรรม และหลักธรรมอีกด้วย

ลอว์ซี (Lawsh. 1966 : 143) ได้กล่าวถึงความรับผิดชอบว่าเป็นการค้นหานิสัยอารมณ์ของบุคคลว่ามีความรอบคอบ รับผิดชอบ และเป็นทีไวใจได้มากน้อยเพียงใด

ฟลิปโป (Flippo. 1989 : 122) ได้สรุปความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่าเป็นความผูกพันในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ และความสำเร็งนี้เกี่ยวข้องกับปัจจัย 3 ประการคือ พันธะผูกพัน หน้าที่การงาน และวัตถุประสงค์

กูต (ยนต์ ชุ่มจิต. 2524 : 72 ; อ้างอิงจาก Good. 1959 : 498) ได้ให้ความหมายของคำว่า ความรับผิดชอบ ไว้หลายความหมายคือ ความหมายที่ 1 ให้ความหมายว่า เป็นหน้าที่ประจำของแต่ละบุคคลเมื่อได้รับมอบหมาย ส่วนความหมายที่ 2 อธิบายว่าเป็นการปฏิบัติงานและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด ตามความสามารถของตน

โกฟว์ (ยนต์ ชุ่มจิต. 2534 : 72 ; อ้างอิงจาก Gove. 1965 : 1935) ได้ให้ความหมายของคำว่า ความรับผิดชอบ ไว้หลายความหมายคือ ความหมายที่ 1 ให้ความหมายว่า เป็นคุณสมบัติหรือเงื่อนไขที่บุคคลจะต้องรับผิดชอบ รับผิดชอบ เช่น ความรับผิดชอบทางด้านศีลธรรม กฎหมาย หรือทางด้านจิตใจ ความเชื่อใจและเชื่อถือได้ ส่วนความหมายที่ 2 อธิบายว่า เป็นบางสิ่งบางอย่างซึ่งบุคคลหนึ่งจะต้องรับผิดชอบ เช่นความเป็นผู้นำจะต้องมีความรับผิดชอบสูง

ชวาล แพรัตกุล (2514 : 33) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบในรูปพฤติกรรมไว้ว่า ความสนใจ ความตั้งใจที่จะทำงาน และติดตามผลงานที่ทำไปแล้วเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงไป

ด้วยดี ยอมรับในสิ่งที่ตนเองได้กระทำลงไปทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย โดยแสดงออกในรูปการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ ปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังอย่างมีจุดหมาย เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ได้รับงานมา

ละเมียด ลิมอักษร (2517 : 8) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจจริง และขยันขันแข็งเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ไม่ถือเอาความชอบใจหรืออารมณ์เป็นใหญ่ ให้ความสำคัญแก่อุปสรรคต่าง ๆ ความรับผิดชอบจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งของการปฏิบัติงาน

ชำนาญ นิสารัตน์ (2524 : 53) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบ หมายถึง การยอมรับรู้ และสำนึกในการกระทำของตนเองยอมรับผลแห่งการกระทำของตนเองด้วยความเต็มใจ ไม่ว่าจะเกิดผลดีหรือผลร้าย ไม่ว่าจะกระทำผิดหรือถูก ไม่ปัดความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่น และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่เกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติสอดคล้องกับกฎจริยธรรมและหลักเกณฑ์ของสังคม โดยไม่ต้องมีการบังคับและควบคุมจากผู้อื่น

วัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์ (2527 : 5) ได้นิยามความรับผิดชอบ หมายถึง ความสนใจ ความตั้งใจที่จะทำงาน และติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้ว เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ยอมรับในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไปทั้งในด้านดีและด้านไม่ดี โดยการแสดงออกในรูปการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ ปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังอย่างมีจุดหมายเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ได้รับงานมา

คณิงรัตน์ ลาโพธิ์ (2535 : 67) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ทั้งต่อตนเองและสังคมด้วยความผูกพัน ความพากเพียรพยายาม และความละเอียดรอบคอบ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจไม่ให้เกิดผลดีหรือผลเสีย ไม่ว่าจะกระทำถูกหรือกระทำผิด ไม่ปัดความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่น ทั้งพร้อมที่จะพยายามที่จะปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติหน้าที่ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

จากความหมายของความรับผิดชอบ ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปความรับผิดชอบ หมายถึง การกระทำของบุคคลในการปฏิบัติงาน ตามหน้าที่ และที่ได้รับมอบหมาย ด้วยความตั้งใจและระมัดระวังอย่างมีจุดหมาย เพื่อให้ผลงานออกมาสำเร็จลุล่วงด้วยดี และตามเวลาที่กำหนด

3.3.2 ขอบข่ายของพฤติกรรมความรับผิดชอบ

จากคู่มือการปลูกฝังและการสร้างค่านิยมพื้นฐาน เรื่องความรับผิดชอบ (กรมสามัญศึกษา. ม.ป.ป. : 53) กล่าวถึงขอบข่ายและสาระสำคัญในการปลูกฝังและสร้างเสริมเรื่องความรับผิดชอบในระดับมัธยมศึกษา 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียน หมายถึง การที่นักเรียนศึกษาเล่าเรียนจนประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ด้วยความขยันหมั่นเพียร อดทน เข้าห้องเรียนและส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลาที่ได้รับมอบหมาย เมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจในบทเรียน ก็พยายามศึกษาค้นคว้าซักถามอาจารย์ให้เข้าใจ เมื่อทำแบบฝึกหัดผิดก็ยอมรับว่าทำผิดแล้วพยายามแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องด้วยตนเองอยู่เสมอ มีผลการเรียนผ่านทุกวิชาในทุกภาคเรียน

2. ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา รักษาผลประโยชน์ เกียรติยศ ชื่อเสียงของสถานศึกษาช่วยกันรักษาความสะอาดของสถานศึกษา ไม่ขีดเขียนโต๊ะเรียน ผ่นังห้องเรียน ห้องน้ำ แต่งเครื่องแบบนักเรียนเรียบร้อย ไม่ทะเลาะ

วิวาทกับโรงเรียนอื่น คอยดักเตือนเพื่อนนักเรียนที่จะหลงผิด อันจะทำให้โรงเรียนเสียชื่อเสียง เมื่อโรงเรียนต้องการความร่วมมือหรือความช่วยเหลือ ก็เต็มใจให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนตามความสนใจ และตามความสามารถของตน เพื่อสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน

3. ความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง การที่นักเรียนมีความตั้งใจช่วยเหลืองานต่าง ๆ ภายในบ้าน เพื่อแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกันตามความสามารถของตน และรู้จักแสดงความคิดเห็น และปฏิบัติตนเพื่อความสุขและชื่อเสียงของครอบครัว ช่วยแก้ปัญหาการที่สมาชิกในครอบครัวไม่เข้าใจกัน เมื่อมีปัญหาที่ปรึกษา และให้พ่อแม่ทราบปัญหาของตนเองทุกเรื่อง ช่วยครอบครัวประหยัดไฟฟ้า น้ำ อาหาร สิ่งของเครื่องใช้ในบ้าน ฯลฯ

4. ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนและสังคม บำเพ็ญประโยชน์และสร้างสรรค์ความเจริญให้ชุมชนอย่างเต็มความสามารถ ช่วยสอดส่องพฤติกรรมของบุคคลที่จะเป็นภัยต่อสังคม ให้ความรู้ ความสนุกเพลิดเพลินแก่ประชาชนตามความสามารถของตน ช่วยคิดและแก้ปัญหาต่าง ๆ ของสังคม

3.3.3 ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ

ได้มีนักจิตวิทยา นักการศึกษา ได้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบไว้หลายท่าน ดังนี้

แคทเทล (Cattell. 1905) ได้กล่าวว่าลักษณะของผู้ที่มีรับผิดชอบดังต่อไปนี้ ตรงต่อเวลา พยายามทำงานให้สำเร็จ ติดตามผลงานเสมอ ยอมรับความผิดพลาด รักษาชื่อเสียงของตน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ชอบทำงานกับผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ รักษาคำพูด ตั้งใจในการทำงาน พึงพิถีพิถัน ชอบความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความอดกลั้น ไม่ชอบความโลเล พยายามทำงานให้ดี มีการวางแผนการทำงาน รู้จักตั้งจุดหมายในการทำงาน

บราวเน (Browne. 1958 : 58) ได้กล่าวถึงลักษณะของความรับผิดชอบ มีดังนี้คือ ใฝ่ใจได้ มีความคิดริเริ่ม ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ทำงานแข่งขัน มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความปรารถนาที่จะทำงานดีขึ้นกว่าเดิม สามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย มีความซื่อสัตย์ สุจริต และตรงเวลา

กอกซ์ (Gough. 1969 : 10) อธิบายลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบว่า มีอารมณ์มั่นคง มีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี เป็นคนที่ชอบวางแผนก่อนลงมือทำงาน มีความรับผิดชอบในงาน มีความคิดก้าวหน้า มีความสามารถ มีความเป็นอิสระ พึ่งตนเองได้ ชอบคิด มีลักษณะตื่นตัวตลอดเวลา

แซนฟอร์ด (Sanford. 1970 : 65) ได้อธิบายลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบ จะสามารถปฏิบัติหน้าที่การงาน หน้าที่ทางสังคม หน้าที่อันพึงปฏิบัติต่อตนเอง ต่อบิดามารดา ญาติพี่น้อง บุคคลทั่วไป และต่อประเทศชาติอย่างดีที่สุดเต็มความสามารถ

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2523 : 77) กล่าวว่า บุคคลที่มีความรับผิดชอบจะประกอบไปด้วย ความขยันหมั่นเพียร ความละเอียดรอบคอบ ความสามารถ ความรอบรู้ ความเอาใจใส่ และความฝึกฝนแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

สาโรช บัวศรี (2522 : 129) ได้อธิบายถึงลักษณะบุคคลที่มีความสามารถในการรับผิดชอบว่า การเอาใจใส่ต่อหน้าที่การงานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อผลงานนั้น ๆ ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัว เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์ และมีวินัยในตนเอง มีอารมณ์หนักแน่นเมื่อเผชิญกับอุปสรรค รู้จักหน้าที่และการทำงานตามหน้าที่เป็นอย่างดี มีความพากเพียรพยายาม มีความละเอียด

รอบคอบ ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ ปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดีขึ้นทั้งของตนเองและสังคม ตรงต่อเวลา และยอมรับการกระทำของตน

พิจิตรา พงษ์จินดากร (2525 : 141-142) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบไว้ ดังนี้ 1. มีความอดทน 2. มีความเชื่อมั่นในตนเอง 3. มีความต้องการผลสำเร็จ 4. ควบคุมตนเองได้ 5. ยึดมั่นในกฎเกณฑ์ 6. ตรงต่อเวลา 7. ซื่อสัตย์ 8. กล้าเผชิญความจริง

อรทัย โสภา (2533 : 45-46) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบไว้ดังนี้ 1. ตรงต่อเวลา 2. มีความละเอียดรอบคอบ 3. รู้จักหน้าที่ 4. มีความพากเพียรพยายาม 5. เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์ 6. มีวินัยต่อตนเอง 7. มีความซื่อสัตย์ 8. ยอมรับความผิดพลาด 9. มีอารมณ์หนักแน่น 10. ไม่บดบังงาน 11. ชอบช่วยเหลือผู้อื่น 12. มีเหตุผล 13. มีความคิดสร้างสรรค์ 14. ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 15. มีความคิดริเริ่ม

นิคม ชนะไพฑูรย์ (2535 : 18) ได้กล่าวสรุปถึงลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบไว้ดังต่อไปนี้ 1. ซื่อสัตย์ 2. ยอมรับข้อผิดพลาด 3. พยายามปรับปรุงแก้ไข 4. รักษาชื่อเสียง 5. รู้จักวางแผน 7. อดทนอดกลั้น 8. ใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ 9. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี 10. ยึดถือระเบียบกฎเกณฑ์

เอมอร กฤษณะรังสรรค์ (2537 : 7) ได้กล่าวถึงสาระสำคัญของลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบไว้ดังต่อไปนี้ 1. มีความพยายาม 2. มีความตั้งใจและเอาใจใส่ 3. เคารพกติกาในระเบียบ 4. มีการวางแผนการทำงาน 5. รับรู้หน้าที่ 6. เต็มใจในการปฏิบัติหน้าที่ 7. ยอมรับผลของการกระทำ 8. ซื่อสัตย์ 9. ไม่บิดเบือนความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่น 10. ไว้วางใจได้ 11. มีความคิดริเริ่ม 12. มีความละเอียด 13. มีความสามารถรอบรู้รอบคอบ 14. เชื้อมั่นในตนเอง 15. ทำงานเรียบร้อย

อัมพา อรุณพราหมณ์ (2539 : 4-5) ได้กล่าวถึงผู้ที่มีลักษณะของความรับผิดชอบไว้ดังต่อไปนี้ 1. เอาใจใส่การทำงาน เพื่อผลของงานนั้น 2. มีความเพียรพยายาม 3. ใช้ความสามารถเต็มที่ 4. กล้าเผชิญต่อความจริง 5. ช่วยเหลืองานส่วนรวมด้วยความเต็มใจ 6. รู้จักหน้าที่และกระทำตามหน้าที่อย่างดี 7. ไม่ละเมิดสิทธิและหน้าที่ผู้อื่น 8. มีความไว้วางใจ 9. มีความตรงต่อเวลา 10. เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์ 11. มีความละเอียดรอบคอบ 12. ดูแลรักษาของส่วนรวมเสมือนของตนเอง 13. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี 14. ชอบปรับปรุงงานในหน้าที่ที่มีต่อตนเอง และที่มีต่อสังคมให้ดีขึ้น

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2539 : 83-95) กล่าวว่าลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบมีดังต่อไปนี้ 1. ทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างดีที่สุด และสุดกำลังความสามารถ 2. ทำงานเสร็จและทันเวลาที่กำหนด โดยไม่มีความควบคุม 3. กล้ารับในส่วนที่เป็นความผิด 4. เอาใจจริงและขยัน 5. ไม่ทิ้งงานไปกลางคัน 6. ไม่ผลัดวันประกันพรุ่งหรือทิ้งปัญหา 7. ไม่โทษผู้อื่นหากงานนั้นไม่เสร็จหรือเกิดความเสียหาย 8. ตรงต่อเวลาในการทำงานหรือนัดหมาย

วัชร ฐวธรรม (2539 : 38-43) กล่าวว่าองค์ประกอบผู้ที่มีความรับผิดชอบมีดังนี้

1. การยอมรับตน ได้แก่การรู้คุณค่าความชาญฉลาด 2. การรู้จักนำตนเองได้แก่ มีความมั่นใจในตนเอง 3. ไม่ชอบมก่ง่าย 4. รู้จักการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น 5. ไม่ชอบตัดสินใจวิจารณ์ผู้อื่น 6. ทำงานเสร็จตามเป้าหมาย

จากการรวบรวมลักษณะเกี่ยวกับผู้ที่มีความรับผิดชอบ พบว่าบุคคลที่มีความรับผิดชอบ มีลักษณะดังนี้ มีความอดกลั้น ตรงต่อเวลา มีความขยันขันแข็ง รู้จักหน้าที่ของตนเองและกระทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง ชอบความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความมุ่งมั่นในการทำงานไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความปรารถนาที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ดีขึ้นกว่าเดิม มีความซื่อสัตย์ มีความคิด

ก้าวหน้า เคารพต่อระเบียบและกฎเกณฑ์ ชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น มีการวางแผนในการทำงาน มีความเพียรพยายามในการทำงาน มีความละเอียดรอบคอบ มีการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม ติดตามผลงานที่ได้กระทำลงไป มีเหตุผล รู้จักรักษาสิทธิของตนเองและเคารพสิทธิของผู้อื่น และเอาใจใส่ในการทำงาน

ตัวอย่างแบบทดสอบวัดลักษณะความรับผิดชอบ ของสุทธิพงศ์ บุญผดุง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนนทบุรี มีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบที่หาได้การวิเคราะห์หาค่าหน้าหนักองค์ประกอบด้วยโปรแกรม Lisrel เพื่อมาแทนค่าในสูตร ของอัลเลน ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9808 เป็นแบบทดสอบแบบประเมินค่า 5 ระดับ ซึ่งตัวอย่างข้อความของแบบทดสอบวัดลักษณะความรับผิดชอบ มีดังนี้

ข้อความ	ตรงที่สุด	ตรง ส่วนมาก	ตรงครึ่ง เดียว	ตรงบ้าง	ไม่ตรง เลย
1.นักเรียนรู้สึกละอายใจที่ผิดเวลา ในการนัดพบกับเพื่อน					
2.นักเรียนส่งงานที่ครูมอบหมายตรงตามเวลาด้วยความสมัครใจ					
3.นักเรียนพร้อมที่จะรับผลของงานที่ทำลงไปไม่ว่าจะออกมาดี หรือไม่ก็ตาม					

3.4 เจตคติที่มีต่อการเรียน

3.4.1 ความหมายเจตคติ

คำว่า ทศนคติ หรือ เจตคติ เป็นศัพท์บัญญัติทางวิชาการ มีความหมายตรงกับภาษาอังกฤษว่า "Attitude" มาจากภาษาละตินว่า "Aptus" เป็นนามธรรม ที่หมายถึงความเหมาะสมหรือการดัดแปลงให้เหมาะสม ดังนั้นเจตคติจึง หมายถึง การเตรียมพร้อมแห่งจิตใจของบุคคลในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (สุชา จันทรเฒ. 2515 : 72) เจตคติเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะแสดงออกในพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคล และเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกทางอารมณ์อย่างใกล้ชิด

การแสดงออกของเจตคติในทางพฤติกรรมศาสตร์นี้ นิวโคม (Newcomb. 1950 : 128) ได้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การแสดงออกในลักษณะพึงพอใจ เป็นการแสดงออกในรูปของการอยากปฏิบัติอยากเข้าใกล้สิ่งนั้น เช่นเจตคติในเชิงบวก (Positive Attitude)

2. การแสดงออกในลักษณะไม่พึงพอใจ เป็นการแสดงออกในรูปการเบียดเบียนอยากหนีให้ห่างจากสิ่งนั้น เป็นเจตคติในเชิงลบ (Negative Attitude)

แอลพอร์ท (Allport. 1935) ให้นิยามเจตคติ หมายถึง สภาพความพร้อมของจิต ซึ่งเกิดขึ้นโดยประสบการณ์ สภาพความพร้อมนี้เป็นแรงพยายามที่จะกำหนดทิศทางหรือปฏิบัติต่อบุคคล สิ่งของ หรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

เทอร์สโตน (Thurstone. 1964) ให้ความหมายเจตคติว่า เป็นระดับความมากน้อยของ ความรู้สึกในด้านบวกหรือด้านลบที่มีต่อสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นอะไรก็ได้ เป็นต้นว่า สิ่งของ บุคคล บทความ องค์กร ความคิด ฯลฯ ความรู้สึกเหล่านี้แสดงให้เห็นความแตกต่างว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย

เชิดศักดิ์ โฆวสินธุ์ (2520 : 79) ได้กล่าวถึงเจตคติไว้ดังนี้ เจตคติเป็นความรู้สึกของ บุคคลต่อสิ่งต่าง ๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้ประสบการณ์ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดง พฤติกรรมหรือแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อสิ่งเรานั้น ๆ ในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง อาจเป็นไปได้ในทางสนับสนุน หรือคัดค้านก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกระบวนการการอบรมให้เห็นระเบียบวิธีของสังคม ซึ่งเจตคตินี้จะแสดงออกหรือ ปรากฏให้เห็นชัดเจนได้ในกรณีที่เห็นสิ่งเร้าทางสังคม

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543 : 54) ได้ให้นิยาม เจตคติหรือทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกเชื่อ ศรัทธา ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด จนเกิดความพร้อมที่จะแสดงการกระทำออกมา ซึ่งอาจจะไปในทาง ดีหรือไม่ดีก็ได้ เจตคตินี้ยังไม่เป็นพฤติกรรมแต่เป็นตัวการที่จะทำให้เกิดพฤติกรรม ดังนั้นเจตคติจึงเป็น คุณลักษณะของความรู้สึกที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในใจ

จากนิยามเจตคติดังกล่าว พอจะสรุปได้ว่า เจตคติเป็นความรู้สึกเชื่อ ศรัทธาต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จนเกิดความพร้อมที่จะแสดงการกระทำออกมา ซึ่งอาจจะไปในทางที่ดีหรือไม่ดี เจตคตินี้ยังไม่เป็น พฤติกรรม แต่เป็นตัวการที่จะทำให้เกิดพฤติกรรม ดังนั้นเจตคติจึงเป็นคุณลักษณะของความรู้สึกที่ซ่อนเร้น อยู่ภายในใจนั่นเอง

3.4.2 เจตคติที่มีต่อการเรียน

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2527 : 109) กล่าวว่า เจตคติต่อการเรียนในทางที่ดีจะเป็น ตัวกำหนดแนวทางพฤติกรรมของผู้เรียน ไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางของการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี

อุทุมพร จามรมา (2532 : 59) ได้แบ่งเจตคติต่อการเรียนของผู้เรียนในทางบวก ประกอบ ไปด้วย เจตคติดังต่อไปนี้

1. บุคลิกภาพของครู
2. วิชาที่เรียน
3. การสอนของครู
4. การเรียนของตนเอง
5. สภาพในห้องเรียน
6. การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2528 : 233) กล่าวว่า ในการสร้างหรือเปลี่ยนแปลงเจตคติในด้าน การเรียน ทำได้ดังนี้

1. การสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียน
 - 1.1 จัดสิ่งแวดล้อมหรือประสบการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความพอใจความสนุกสนาน
 - 1.2 ครูต้องเป็นแบบฉบับที่ดี ทั้งด้านความคิด ความประพฤติ และการมีระเบียบวินัย ทั้งด้านการเรียนรู้ และด้านสังคม
2. การเปลี่ยนแปลงเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียน

2.1 ให้การแนะแนว โดยชี้แนะทางปฏิบัติต่อการเรียนรู้ให้ถูกต้องและเหมาะสม ชี้ให้เห็นคุณและโทษอย่างแท้จริง โดยเฉพาะชี้ให้เห็นคุณประโยชน์ที่จะได้รับ ทั้งนี้เพราะมนุษย์มีแนวโน้มที่จะตอบสนองในทางบวกต่อสิ่งที่ทำคุณประโยชน์ต่อตนเอง

2.2 พยายามเสริมแรงที่ตรงกับความถนัดและความต้องการของเด็กแต่ละคน เพื่อให้มีกำลังใจที่จะเรียนรู้มากกว่าใช้การลงโทษ

2.3 พยายามให้การให้เด็กได้ลงมือกระทำเอง และมีส่วนรับผิดชอบต่อสิ่งนั้น ๆ เช่นครูจะแบ่งกลุ่มให้นักเรียนค้นคว้าทดลองเอง เด็กก็จะเกิดความเข้าใจ ภาควิชาจิตต่อบทเรียนนั้น ๆ ทำให้เจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนลดลง และกลายเป็นเจตคติที่ดีได้

จากความหมายของเจตคติดังกล่าวพอจะสรุปได้ว่า เจตคติในการเรียนในทางที่ดี การแสดงออกในลักษณะพึงพอใจในการเรียน สนใจมาเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีความรู้สึกว่าเป็นผู้ที่นำเอาความรู้ที่ได้รับมาถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่นได้อย่างดี และยอมรับว่าการเรียนจะช่วยให้ตนมีความรู้เพิ่มขึ้น และนำไปใช้ประโยชน์ได้ เจตคติต่อการเรียนในทางที่ไม่ดี เป็นการแสดงออกในลักษณะไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ชอบการเรียน ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย อายากหนีจากการเรียน โรงเรียน และครู

3.4.2 วิธีการศึกษาและวิธีการวัดเจตคติ

วิธีการศึกษาเจตคตินั้นทำได้หลายวิธี แต่ที่เห็นว่ายามศึกษากันและได้ผลดีมีอยู่ 5 วิธี ออสแคมป์ (ส่วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543 : 55-56 ; อ้างอิงจาก Oskamp. 1977 : 89) สรุปได้ดังนี้

1.1 ศึกษาโดยวิธีพรรณนา (Description) การศึกษาเจตคติโดยวิธีการอธิบายหรือพรรณนานั้นสามารถศึกษากลุ่มเดียว ๆ ได้ และควรเป็นกลุ่มที่น่าสนใจ เช่น กลุ่มเด็กปัญญาอ่อน เด็กหนีโรงเรียน เป็นต้น การศึกษาแบบนี้ใช้วิธีการสังเกตและสัมภาษณ์ แล้วอธิบายข้อเท็จจริงที่ได้พบเห็น อาจจะอธิบายบรรยายเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มก็ได้ แต่การศึกษาแบบนี้มีข้อมูลสู่แบบการวัดไม่ได้ และกลุ่มตัวอย่างก็อาจจะไม่เป็นตัวแทนที่ดีเท่า ๆ วิธีการโหวตเสียงที่จะกล่าวในข้อต่อไป

1.2 ศึกษาโดยวิธีการวัด (Measurement) การวัดเจตคติได้พัฒนาวิธีการนี้ขึ้นมามาก จนสามารถได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ วิธีการวัดที่ถือว่าเป็นแบบมาตรฐาน คือวิธีของเทอร์สตัน ลิเคอร์ท กัดแมน และออสกูด แต่วิธีการพรรณนาและวิธีการทดลองจะใช้วิธีการวัดน้อยมากบางที่เกือบไม่สนใจเลย

1.3 ศึกษาโดยวิธีโหวตเสียง (Polls) การศึกษาแบบนี้โดยมากเพื่อแสวงหาความคิดเห็นของประชาชน แต่ขณะเดียวกันสามารถศึกษาเจตคติได้ด้วย สามารถศึกษากลุ่มใหญ่ ๆ ได้ เช่น การเลือกตั้งผู้แทนราษฎร หรือประธานาธิบดีของประเทศ การศึกษาความนิยมของพรรคการเมืองไทย เป็นต้น การศึกษาแบบนี้พิถีพิถันเรื่องการเลือกกลุ่มตัวอย่างอย่างมาก ก็จะต้องเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เชื่อถือได้จริง ๆ การแปลผลจะได้เป็นความคิดเห็นหรือเจตคติของประชาชนจริง ๆ

1.4 ศึกษาโดยวิธีทางทฤษฎี (Theories) นักทฤษฎีทางเจตคติเริ่มแรกทำงานเกี่ยวกับการอธิบายธรรมชาติพื้นฐานของเจตคติว่า เจตคติก่อตัวอย่างไร เปลี่ยนแปลงอย่างไร หลายกลุ่มไม่ได้เน้นการวัดที่แน่นอนหรือเนื้อหาที่แน่ชัด แต่อย่างไรก็ตามเมื่อนักทฤษฎีต้องการแสดงให้เห็นความถูกต้องของทฤษฎีให้แน่ชัดขึ้นก็ต้องผ่านวิธีการทดลอง จึงจะทำให้วิธีแสวงหาความรู้เรื่องเจตคติอาจซับซ้อนและจะทำให้เกิดผลเกี่ยวพันระหว่างนักทฤษฎีกับนักทดลอง

1.5 ศึกษาโดยวิธีการทดลอง (Experiments) การทดลองเป็นการจัดกระทำกับสถานการณ์หนึ่ง โดยทั่วไปจะมีตัวแปรควบคุมให้สภาพเหมือนเดิมกับตัวแปร ทดลองที่จัดกระทำอะไรบ้างประการ แล้ว

นำมาเปรียบเทียบกันดูว่าจะมีผลอะไรเกิดขึ้นจากตัวแปรทดลองหรือไม่ นักทดลองทางเจตคติเน้นการค้นคว้าองค์ประกอบที่สามารถทำให้เจตคติเปลี่ยนแปลง และทดสอบสมมติฐานของนักทฤษฎีเจตคติ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการสอบวัดหลายวิธี เนื้อหาที่ทำการทดลองมักจะเน้นความสำคัญของเจตคติต่อสังคม

การวัดเจตคติมีลักษณะการวัดความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เรียกว่าเป้าเจตคติ นักจิตวิทยาบางคนมีแนวคิดเกี่ยวกับเจตคติเกี่ยวกับเจตคติเป็นองค์ประกอบดังนี้ เชฟเวอร์ (Shaver, 1937 : 168-170) ได้แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความรู้ (Cognitive Component) หมายถึง การรับรู้ของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ เช่น คน วัตถุ สิ่งของ เป็นต้น

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) หมายถึง องค์ประกอบทางด้านความรู้สึกที่สัมพันธ์ต่อสิ่งเร้า ซึ่งมาจากการที่บุคคลเมื่อได้รับรู้กับสิ่งเร้าแล้วแสดงความพอใจหรือไม่พอใจ ดีหรือไม่ชอบ หรือเลว ชอบหรือไม่ชอบสิ่งนั้น

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavior Component) หมายถึง ลักษณะที่บุคคลประพฤติปฏิบัติในการที่จะตอบสนองกับสิ่งเร้าในทิศทางที่สนับสนุนหรือคัดค้าน เป็นต้น

นอกจากลักษณะดังกล่าวข้างต้นแล้ว เจตคติเป็นส่วนหนึ่งของการวัดทางด้านความรู้สึกที่แครทวอลและคณะ (Krathwohl, 1964) ได้กล่าวไว้ว่า เจตคติเป็นขั้นที่เกิดจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้าและเต็มใจที่จะตอบสนองจนมองเห็นคุณค่าถึงขั้นชื่นชอบคุณค่า จึงจะเกิดเจตคตินั้นเอง

วิธีการวัดเจตคติ

เจตคติสามารถวัดด้วยการสังเกตหรือทดสอบหรือด้วยแบบทดสอบ การวัดเจตคตินิยมกันมีอยู่หลายวิธีคือ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543 : 66-117)

1. การสร้างแบบเทอร์สโตน (Thurstone's Method)

เทอร์สโตนพัฒนาเครื่องมือวัดเจตคติแบบนี้เมื่อ ค.ศ. 1929 ส่วนดีของเครื่องมือวัดแบบนี้ตรงที่ไม่ต้องมีมาตราตัวเลขติดเอาไว้ให้ผู้ตอบเห็น จะมีแต่ข้อความแสดงความรู้สึกทั้งทางบวก กลางและทางลบ ครอบคลุมจำนวนมาตราที่กำหนดไว้ตอนสร้างตอนแรกเท่านั้น เช่น อาจกำหนด 5 มาตรา จำนวนข้อน้อยที่สุดควรได้ 5 ข้อ ถ้ากำหนดมาตราวัดไว้ 11 มาตรา จำนวนข้อความที่แสดงความรู้สึกทั้งทางบวกและลบอย่างน้อยต้องให้ใช้ได้ 11 ข้อ วิธีการดำเนินการสร้างมีขั้นตอนง่าย ๆ ดังนี้จะได้เครื่องมือที่เรียกว่า Equal Appearing Interval Scale

2. การสร้างแบบลิเกิต (Likert's Method)

เครื่องมือวัดเจตคติแบบลิเกิตบางที่เรียกว่า Summated Rating Method ลิเกิตสร้างขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1932 และเป็นวิธีการสร้างที่ง่ายกว่าวิธีของเทอร์สโตน มีความเชื่อมั่นสูงและพัฒนาเพื่อวัดด้านความรู้สึกได้หลายอย่าง การสร้างเครื่องมือวัดเจตคติแบบนี้เป็นวิธีประเมินน้ำหนักความรู้สึกของข้อความในตอนหลัง คือหลังจากเอาเครื่องมือไปสอบวัดแล้ว ซึ่งตรงข้ามกับข้อความที่แสดงความรู้สึกต่อเป้าเจตคติจะต้องให้ครอบคลุมและสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ข้อความอาจจะเป็นทางบวกหมดหรือทางลบหมด หรือผสมกันก็ได้ การนำคะแนนข้อที่เห็นด้วยหรือข้อที่ไม่เห็นด้วยมาพล็อตกราฟจะเป็นรูปแบบ Monotonous คือเป็นลักษณะที่ไปด้วยกัน

3. การสร้างแบบออสกู๊ด (Osgood's Method)

ออสกู๊ดเป็นหัวหน้าคณะในการพัฒนาเครื่องมือวัดเจตคติแบบนี้เมื่อปี ค.ศ. 1957 ให้ชื่อเครื่องมือวัดแบบนี้ว่า มาตราวัดแบบนัยจำแนก (Semantic Differential Scale หรือ SDS) การสร้างมาตรา

วัดเจตคติแบบนัยจำแนก อาศัยทฤษฎีและผลงานวิจัยเกี่ยวกับความหมายของคำ ในประโยคที่แสดงความรู้สึกประโยคหนึ่งนั้นดูเหมือนเป็นประโยคยาว แต่ความจริงแล้วอาจจะแทนด้วยคำที่มีความหมายเพียงคำเดียว เช่น ครูเป็นอาชีพที่น่ายกย่อง คำสำคัญที่แสดงความรู้สึกจากประโยคนี้คือคำว่า “ยกย่อง” เป็นต้น คำทางภาษาต่าง ๆ นั้นมีลักษณะสำคัญอยู่ 2 อย่าง คือ บางคำมีความหมายเพียงแง่เดียวเรียก Denotation เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ไป มา ฯลฯ แต่บางคำมีความหมายสัมพันธ์นอกเหนือจากความหมายเดิมนั้นก็คือมีความหมายได้หลายอย่างเรียกว่า Connotation เช่นคำว่า “ร้อน” หรือ “กลัวหาญ” ก็ได้ คำว่า “ขาว” มีความหมายเดิมว่าสีขาว แต่ความหมายที่สัมพันธ์นอกเหนือไปจากเดิมอาจหมายถึง บริสุทธิ์ สะอาด สว่าง ดังนี้ เป็นต้น

4. วิธีของกัตแมน (Guttman's method)

แนวคิดของกัตแมนเป็นแนวคิดการจัดมาตราที่มีความเข้มข้นแตกต่างกันตามลำดับ เพื่อวัดองค์ประกอบหรือมิติเดียว (Unidimensional) ใช้ได้ทั้งโครงสร้างการวัดความสามารถทางด้านสมองและการวัดด้านความรู้สึก การพิจารณาจากการวัดด้านความสามารถหรือวัดด้านสติปัญญาจะมองเห็นชัดกว่ามาตราแบบนี้เป็นลักษณะความเข้มข้นสะสม (Cumulative Scale)

5. วิธีการฟิชบาย (Fishbein's Method)

ฟิชบายไม่ได้สร้างมาตราแตกต่างไปจากคนอื่นแต่ประการใด แนวคิดของมาตรานี้จะใช้ของ ลีเกิตและออสกูดเป็นหลัก แต่แนวคิดของการเกิดเจตคติอาจจะแปลกแตกต่างออกไปบ้าง

เนื่องจากเจตคติเป็นมโนภาพ (Concept) ที่วัดได้ยาก เครื่องมือการวัดจึงมีได้หลายรูปแบบแล้วแต่สถานการณ์ที่ต้องการวัด เครื่องมือที่นิยมใช้กันมีอยู่ 5 ชนิด (ลัวัน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543 : 60-63) คือ

1. สัมภาษณ์ (Interview) การสัมภาษณ์ หมายถึง การพูดคุยกันอย่างมีจุดมุ่งหมาย ผู้สัมภาษณ์ที่ดีต้องฟังมากกว่าพูดเสียเองและต้องไม่หุบปาก จะยึดตามแนววัตถุประสงค์ที่จะวัดและบันทึกไว้ได้อย่างถูกต้อง การสัมภาษณ์ใช้ปากเป็นเครื่องมือสำคัญ ได้ผลอย่างไรบันทึกเอาไว้ การวัดเจตคติโดยการสัมภาษณ์จะต้องสร้างข้อคำถามในการสัมภาษณ์ให้ดีเป็นมาตรฐานก่อน ข้อคำถามแต่ละข้อจะต้องกระตุ้นให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบความรู้สึกต่อเป้าเจตคติ ที่ผู้ทำการสัมภาษณ์ต้องการได้ข้อคำถามหรือข้อรายการนั้นต้องเขียนเน้นความรู้สึกที่สามารถวัดเจตคติให้ตรงเป้า การเตรียมคนและเตรียมเครื่องการวัดจึงเป็นสิ่งสำคัญ การวางแผนสร้างข้อคำถามจะต้องคิดถึงระยะเวลา ลักษณะของผู้ถูกสัมภาษณ์ด้วยข้อคำถามควรถามคลุมทั้งทางบวกและทางลบ เพื่อจะได้ใช้ประเมินเปรียบเทียบความรู้สึกที่แท้จริง

2. การสังเกต (Observation) การสังเกต คือ การเฝ้ามองดูสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างมีจุดมุ่งหมาย เครื่องมือสำคัญของการสังเกตก็คือตาและหูนั่นเอง การเฝ้าดูโดยการบันทึกในสมองจะทำให้ลืมเลือนง่าย ข้อรายการ (Checklist) ที่จะใช้ในการสังเกตจึงควรเตรียมไว้ให้พร้อม การสังเกตที่ดีก็ต้องฝึกเหมือนกัน จึงจะทำให้หน้าที่ได้ถูกต้องสมบูรณ์ ผู้สังเกตควรจะเป็นที่รับรู้และมีประสาทตาดี มิฉะนั้นแล้วจะทำให้ข้อมูลคลาดเคลื่อน

3. การรายงานตนเอง (Self - report) เครื่องมือแบบนี้ต้องการให้ผู้ถูกสอบถามแสดงความรู้สึกของตนเองตามสิ่งเร้าที่เขาได้สัมผัส นั่นคือสิ่งเร้าที่เป็นข้อความ ข้อคำถาม หรือเป็นภาพเพื่อให้ผู้สอบถามแสดงความรู้สึกออกมาอย่างตรงไปตรงมานั่นเอง แบบทดสอบหรือมาตราวัดที่ถือว่าเป็นแบบมาตรฐาน (Standard form) เป็นแนวการสร้างของเทอร์สโตน (Thurstone) กัตแมน (Guttman) ลิเกิต (Likert) และออสกูด

(Osgood) ซึ่งจะกล่าวละเอียดในภายหลัง ส่วนการวัดเจตคติแบบรายงาน ตนเองยังมีวิธีออกแบบอื่น ๆ อีกมาก แต่ไม่ถือว่าเป็นรูปแบบมาตรฐาน ซึ่งสร้างแล้วแต่จุดมุ่งหมายของการสร้างหรือการวัดเป็นคราว ๆ ไป

4. เทคนิคการจินตนาการ (Projective Techniques) แบบนี้อาศัยสถานการณ์หลายอย่างไปให้ผู้สอบ สถานการณ์ที่กำหนดให้จะไม่มีการสร้างที่แน่นอนทำให้ผู้สอบจะต้องจินตนาการออกมาตามแต่ประสบการณ์เดิมของตน แต่ละคนจะแสดงออกมาไม่เหมือนกัน เช่น ปรเภทให้เติมประโยคให้สมบูรณ์ ภาพนามธรรมเต็มเรื่องราวสั้น ๆ เล่านิทานจากภาพ ฯลฯ การแปลความหมายอาศัยผลจากการตอบสิ่งที่กล่าวมาแล้ว ก็พอจะรู้ได้ว่าผู้นั้นมีเจตคติอย่างไรต่อเป้าเจตคตินั้น ๆ

5. การวัดทางสรีระภาพ (Physiological measurement) การวัดด้านนี้อาศัยเครื่องมือไฟฟ้าหรือเครื่องมืออื่น ๆ ในการสังเกตการเปลี่ยนแปลงสภาพของร่างกาย เช่นการใช้เครื่องกัลวานอมิเตอร์ชนิดหนึ่ง เพื่อวัดความต้านทานกระแสไฟฟ้าในผิวหนัง เมื่อคนเกิดการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ ส่วนผสมของสารเคมีต่าง ๆ จะเกิดการเปลี่ยนแปลงไปจากสภาพปกติ เรียกว่ามีกระแสไฟฟ้าไหลสามารถเปลี่ยนแปลงขนาดได้ เครื่องมือวัดทางไฟฟ้าก็จะสามารถวัดตรวจสอบเปรียบเทียบกับขณะที่ร่างกายอยู่ในสภาพปกติได้ เครื่องมือจับเท็จอาศัยหลักการอันนี้ การจะเปลี่ยนแปลงของลูกตาต่ำ ปริมาณของฮอร์โมนบางอย่างก็สามารถบอกอารมณ์ความพอใจหรือไม่พอใจของคนได้

การสร้างเครื่องมือวัดเจตคติ

เครื่องมือที่จะกล่าวต่อไปนี้เป็นแบบมีสิ่งเร้าให้แล้วตอบออกมาตามความรู้สึก อาจจะไม่ดีมากนักแต่ก็นิยมใช้วัดมากที่สุด เพราะมีความปรนัย แต่อาจจะเกิดการเสแสร้งได้ถ้าเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ ถ้าตอบด้วยความจริงใจก็จะมีผลเที่ยงตรงมากพอใช้ได้ สะดวกในการสร้าง และสะดวกในการสอบวัด วิธีสร้างที่ดีอาจใช้ข้อความเชื่อหรือคำศัพท์ที่ลักษณะคล้ายกันที่สุด 3 - 4 ข้อเพื่อเป็นการตรวจสอบความคงเส้นคงวาในการตอบของผู้สอบ ถ้าข้อเหมือนหรือคล้ายกัน 3 - 4 ข้อ ที่มีลักษณะเหมือนกันแต่ตอบไม่ตรงกันเลยแสดงว่าผู้ตอบคนนั้นไม่ได้ตอบด้วยความเป็นจริงอาจจะดึงออกไม่ตรวจเพราะแปลผลการสอบไม่ได้

3.5 กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน

3.5.1 ความหมายของกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน

เนื่องจากกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน มีความหมายของคำอยู่ 2 คำ คือคำว่ากลุ่ม และกิจกรรม ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำเสนอความหมายดังนี้

ความหมายของกลุ่ม ได้นักการศึกษาได้ให้ความหมายของกลุ่มดังต่อไปนี้

กัลลี (Gulley. 1960 : 62) ได้ให้ความหมายของกลุ่มว่า กลุ่มมีความหมายลึกซึ้งกว่าการที่บุคคลที่มารวมกันเท่านั้นแต่กลุ่มต้องประกอบด้วยลักษณะ 3 ประการคือ

1. มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน และวัตถุประสงค์นั้นต้องสนองตอบความต้องการของสมาชิกแต่ละคนด้วย

2. ผลของการทำงานเกิดจากความร่วมมือของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม

3. มีการสื่อสารทางวาจา หรือมีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง

เคมปี (Kemp. 1964 : 24-29) กล่าวว่า กลุ่มประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ และพึ่งพาอาศัยกัน มีผลประโยชน์ร่วมกัน มีความพอใจ มีการยอมรับ และการ

เคารพในความคิดซึ่งกันและกัน มีความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มและมีความรู้สึกปลอดภัยเมื่ออยู่ในกลุ่ม

จำเนียร ช่างโชติ (2521 : 4-5) ให้คำจำกัดความของคำว่ากลุ่มไว้ดังนี้ กลุ่มจะต้องเกิดจากบุคคลอย่างน้อยที่สุดสองคนมา มีปฏิสัมพันธ์กันคือ มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน มีปฏิริยาโต้ตอบกันทั้งความคิด กิริยาท่าทาง การกระทำ และคำพูด มีความสนใจร่วมกัน เพื่อสมาชิกจะได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน และมีการกำหนดหน้าที่แบ่งความรับผิดชอบ ระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เป็นแนวทางให้สมาชิกปฏิบัติ

นภาพร พุ่มพฤษ (2529 : 31) ได้ให้ความหมายของกลุ่ม หมายถึง บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมกันเพื่อปฏิสัมพันธ์กัน (Interaction) โดยมีจุดมุ่งหมายที่ที่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า กลุ่มหมายถึงการที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมกัน มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน มีการยอมรับและเคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกันเพื่อบรรลุความมุ่งหมายของกลุ่มที่ตั้งไว้

ความหมายของกิจกรรมการพบกลุ่ม

โอลเซน (Ohlsen. 1970 : 9) สรุปความหมายของกิจกรรมการพบกลุ่มไว้ 2 ประการคือ

1. กิจกรรมการพบกลุ่มที่ผู้เป็นผู้นำเป็นผู้ให้ข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ แก่สมาชิก ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับกับการศึกษา อาชีพหรือสังคม และส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มนำข้อมูลเหล่านั้นมาอภิปรายเพื่อประโยชน์ของสมาชิกเอง ในการทำกิจกรรมการพบกลุ่มแบบนี้ ครูจะเป็นผู้ดำเนินการวางแผนกลุ่มให้สมาชิก

2. กิจกรรมการพบกลุ่มต่าง ๆ ที่สมาชิกเป็นผู้ดำเนินการ คือ นักเรียนวางแผนร่วมกัน หรือจัดขึ้นเอง

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2522 : 14) กล่าวว่า กิจกรรมการพบกลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลนำเอาประสบการณ์มาวางแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการให้สมาชิกแต่ละคนภายในกลุ่มเกิดการเรียนรู้ เกิดการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มโดยส่วนรวม การมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิกในกลุ่มด้วยวิธีดังกล่าว จะทำให้เกิดการพัฒนาการในตัวบุคคล

จากความหมายดังกล่าว พอสรุปได้ว่า กิจกรรมการพบกลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลมารวมกันเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิกในกลุ่มด้วยวิธีการที่จะส่งเสริมให้สมาชิกภายในกลุ่มเกิดการเรียนรู้ เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และเกิดการพัฒนาในตัวสมาชิกทุกคนในกลุ่ม

กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2543 : 41-42) เป็นการให้นักศึกษาและครูประจำกลุ่มร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอน ทบทวนเนื้อหาวิชาที่นักศึกษาได้ศึกษามาล่วงหน้า ตลอดจนส่งเสริมให้นักศึกษามีโอกาสใช้กระบวนการกลุ่มในการแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ ฝึกทักษะการคิดเห็นอย่างมีเหตุผล การคิดแก้ปัญหาเป็น เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ และมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนสังคม เกิดความรู้สึกผูกพันเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนอย่างแน่นแฟ้น และยังปลูกฝังให้นักศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักทำนุบำรุงศาสนา มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1. 2540 : 33) หมายถึง การที่นักศึกษาและครูประจำกลุ่มร่วมกันวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอน ทบทวนเนื้อหาวิชาที่นักศึกษาได้ศึกษามาล่วงหน้า

จากความหมายที่กล่าวมาทั้งหมด พอสรุปได้ว่า กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน หมายถึง การที่นักศึกษาและครูประจำกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกัน ด้วยวิธีการที่จะส่งเสริมให้สมาชิกภายในกลุ่ม เกิดการเรียนรู้ การแก้ปัญหาการเรียนการสอน ทบทวนเนื้อหาวิชาที่นักศึกษาได้ศึกษามาล่วงหน้า เพื่อให้ นักศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และเกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน

3.5.2 การจัดกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาการศึกษาชั้นนอกโรงเรียน ต้องคำนึงถึงสภาพและลักษณะของนักศึกษา เพราะการศึกษานอกโรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้สนใจ สามารถ สมัครเข้ามาเป็นนักศึกษาได้ ด้วยเหตุผลอันนี้เองต้องนำมาเป็นส่วนประกอบในการพิจารณารูปแบบการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนด้วย

ในการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอนนั้น จะเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เรียน เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เกิดการเรียนรู้ ครูผู้สอน(ครูประจำกลุ่ม) สามารถเลือกการสอนที่เหมาะสมกับการ เรียนการสอน ได้หลายวิธีดังต่อไปนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2534 : 183-187)

1. การสอนโดยวิธีระดมพลังสมอง ในการเรียนการสอนโดยวิธีระดมพลังสมอง นี้ครูผู้สอน จะต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามขั้นตอน ดังนี้

- 1.1 บอกจุดมุ่งหมายเป็นการให้สภาพปัญหาข้อมูล หรือข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่
- 1.2 ตั้งประเด็นคำถามให้ผู้เรียนได้คิดกันว่า เมื่อสภาพหรือข้อเท็จจริงที่เป็น ปัญหาอยู่ แต่ละคน จะคิด จะแก้ปัญหาได้อย่างไร
- 1.3 ครูผู้สอนให้ผู้เรียนตอบ โดยการสุ่มให้ตอบทุกคน
- 1.4 หลอมคำตอบ ครูผู้สอนและผู้เรียนช่วยจัดลำดับคำตอบตามความ

เหมาะสม

- 1.5 ขั้นสรุป จากความคิดเห็นของทุกคน

2. การสอนโดยวิธีการจับคู่สนทนา ในการเรียนการสอนนั้นครูผู้สอนต้องมีการช่วยให้ผู้เรียนที่ ไม่ชอบแสดงความคิดเห็นได้มีโอกาสพูดคุยแสดงความคิดเห็น มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 2.1 ครูผู้สอนต้องตั้งประเด็นปัญหา
- 2.2 ให้ผู้เรียนจับคู่สนทนา ให้เวลาคิดปรึกษากันเพื่อหาคำตอบ
- 2.3 เมื่อหมดเวลา ให้ครูผู้สอนจดบันทึกคำตอบส่วนที่ไม่ซ้ำกัน
- 2.4 ครูผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุป เพื่อได้คำตอบที่ถูกต้อง

3. การสอนโดยวิธีสัมภาษณ์ เป็นการสอนที่ประกอบไปด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ 1-2 คน เป็นผู้ตอบ คำถามแก่ผู้สัมภาษณ์ 1 คน หรือมากกว่านั้นหรือมากกว่าตามหัวข้อที่เตรียมไว้ต่อหน้าผู้เรียน โดยใช้เวลา ประมาณ 5-30 นาที มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ

1. ครูผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันกำหนดหัวข้อที่จะเรียน
2. ครูผู้สอนให้ผู้เรียนเตรียมคำถามที่สัมภาษณ์ไว้ให้พร้อม
3. ครูผู้สอนและผู้เรียนกำหนดตัวผู้ซักถามว่าจะให้ผู้ใด พร้อมทั้งนำ

วิทยากรมาให้สัมภาษณ์และกำหนดผู้ที่ทำหน้าที่เป็นพิธีกร

4. กำหนดเวลาล่วงหน้าไว้เพียงพอแก่การ

ขั้นที่ 2 ขั้นสัมภาษณ์

1. ผู้แทนผู้เรียนที่ทำหน้าที่พิธีกร แนะนำวิทยากรผู้ที่มีสัมภาษณ์ และผู้ทำหน้าที่สัมภาษณ์ พร้อมเปิดให้ผู้เรียน ได้มีส่วนร่วมในการซักถาม
2. เมื่อจบการสัมภาษณ์และซักถามของผู้เรียนอื่น ๆ และกล่าวขอบคุณวิทยากร
3. สรุปคำสัมภาษณ์ โดยครูผู้สอนและผู้เรียน
4. การสอนโดยการอภิปราย คือการพูดกันแบบหนึ่งนั่นเอง แต่เป็นการพูดคุยกันอย่างมีหัวข้อประเด็นหรือปัญหาที่จะคุยที่ชัดเจน โดยมีขั้นตอนดังนี้
 - 1.1 ครูผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันกำหนดหัวข้อที่จะอภิปราย
 - 1.2 ให้ผู้เรียนกำหนดคนที่จะมาอภิปราย
 - 1.3 ครูผู้สอนเป็นที่ปรึกษาแนะนำให้แก่คนมาอภิปราย
 - 1.4 ครูผู้สอนคอยอำนวยความสะดวกในการอภิปราย
 - 1.5 ก่อนการอภิปรายครูผู้สอนแนะนำและชี้แจงทำความเข้าใจรูปแบบ

ของการอภิปราย

- 1.6 เมื่อจบการอภิปราย ครูผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปเนื้อหา
5. การสอนโดยวิธีแสดงบทบาทสมมติ เป็นวิธีสอนแบบหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนได้แสดงบทบาท กล่าวคือเป็นวิธีการที่ยกประเด็นเหตุการณ์ ปัญหามาให้ผู้เรียนเข้าไปเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้นจริง ๆ เพื่อจะได้นำผลที่ได้มาศึกษา วิธีการใช้บทบาทสมมติมีอยู่ 2 วิธี คือ

1. การใช้บทบาทสมมติแบบเตรียมบทไว้พร้อมแล้ว
2. การใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีการเตรียมบทไว้

การสอนโดยการแสดงบทบาทสมมติ มีขั้นตอนดังนี้

1. การอุ่นเครื่อง เป็นการนำเข้าสู่เรื่อง ให้เข้าใจตรงกัน
2. ครูผู้สอนกำหนดประเด็นปัญหา
3. เลือกผู้แสดงที่มีลักษณะใกล้เคียงกับบท
4. จัดฉากแสดง ฉากสมมติ
5. เตรียมผู้เรียนสังเกตและวิเคราะห์สถานการณ์
6. การแสดง ผู้แสดงต้องแสดงตามบทบาท
7. การตัดบท เมื่อแสดงไปพอสมควร ครูผู้สอนจะตัดบท
8. วิเคราะห์หรืออภิปรายการแสดง

6. การสอนโดยการโต้วาที เป็นวิธีการสอนหนึ่งที่จะพัฒนามาจากการบรรยาย แตกต่างกันตรงที่ผู้บรรยายหลายคน แต่ละคนจะบรรยายในเวลาที่กำหนด จัดเป็นรูปแบบหนึ่งของการอภิปรายกลุ่ม ในการโต้วาทีแบ่งเป็น 2 ฝ่ายคือ ฝ่ายเสนอ และฝ่ายค้าน การสอนโดยวิธีการโต้วาที มีวิธีการดังนี้

- 6.1 ครูผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันเลือกหัวข้อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย
- 6.2 แบ่งกลุ่มออกเป็น 2 ฝ่าย ฝ่ายละ 3-5 คน ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเสนอ และฝ่ายค้าน
- 6.3 ในแต่ละกลุ่มต้องแสดงความคิดเห็น
- 6.4 แต่ละฝ่ายเสนอความคิดเห็นตามเวลาที่กำหนด
- 6.5 ผู้ฟังพิจารณาว่าฝ่ายใดมีเหตุผลที่ดีกว่ากัน
- 6.6 กลุ่มนำผลการโต้วาทีมาอภิปรายต่อไป

7. การสอนวิธีศึกษากรณีตัวอย่าง เป็นวิธีการสอนที่เน้นรายละเอียดของเหตุการณ์หนึ่งหรือหลายเหตุการณ์ที่น่าเสนอแก่ผู้เรียน อาจจะใช้คำพูด ละคร โทรทัศน์ เทป ฯลฯ เพื่อให้ผู้เรียนได้ทราบข้อเท็จจริงนำไปเปรียบเทียบกับตัวปัญหาที่เกิดขึ้น การสอนวิธีศึกษากรณีตัวอย่าง มีวิธีการดังนี้

7.1 ครูผู้สอนแจกกรณีตัวอย่าง หรือเปิดใช้เทปเปิดให้ฟัง

7.2 แบ่งกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย เพื่อให้ผู้เรียนอภิปรายเพื่อหาข้อยุติ

7.3 เมื่อหมดเวลากลุ่มย่อย ครูผู้สอนให้ผู้เรียนเข้ามารวมเป็นกลุ่มใหญ่ เพื่อให้ตัวแทนกลุ่มย่อยออกมารายงานสรุปผล

7.4 ครูผู้สอนสรุปประเด็นหรือเนื้อหาและข้อเสนอแนะ

จากวิธีการเรียนการสอนที่ได้นำเสนอมา ครูผู้สอนจะเลือกวิธีการสอนแบบไหนเข้ามาเรียนในกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน ขึ้นจากสภาพปัญหาในการเรียน ลักษณะของผู้เรียน ความพร้อมของผู้เรียน ระยะเวลาในการเรียน เพื่อจุดประสงค์คือให้นักเรียนมีการพัฒนาที่เกิดจากการเรียนรู้ให้มากที่สุด

3.5.3 วัตถุประสงค์และขั้นตอนกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน

หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2530 (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1. 2540 : 33) ได้กำหนดแนวทางการพบกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมการเรียนการสอน คือ

การพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักเรียนและครูประจำกลุ่มร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอน ทบทวนเนื้อหาวิชาที่นักศึกษาได้ศึกษามาล่วงหน้า ตลอดจนการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ และการทดสอบเพื่อเป็นคะแนนเก็บระหว่างภาคเรียน และมีขั้นตอนพบกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

ขั้นตอนการพบกลุ่ม

(1) การเตรียมตัวก่อนการพบกลุ่ม

1.1 นักศึกษาต้องศึกษาเนื้อหาวิชาที่ครูประจำกลุ่ม หรือครูประจำวิชา มอบหมายให้ศึกษาค้นคว้ามาล่วงหน้า ถ้ามีข้อสงสัยควรจดบันทึกไว้ซักถามเวลาพบกลุ่ม

1.2 ทำกิจกรรมหรือแบบฝึกหัดที่ครูประจำกลุ่มหรือครูประจำวิชามอบหมาย

(2) การพบกลุ่ม

2.1 การพบกลุ่มรวมทั้งกลุ่ม เพื่อฝึกทักษะกระบวนการกลุ่ม การคิด การวิเคราะห์ การตัดสินใจอย่างมีระบบ การอภิปราย การช่วยเหลือเกื้อกูลกันในสังคม ตลอดจนการแก้ปัญหาการเรียนร่วมกัน โดยครูประจำกลุ่มเป็นผู้ให้คำแนะนำ ใช้เวลาในการพบกลุ่มรวมประมาณ 30 นาที ต่อสัปดาห์

2.2 การพบกลุ่มแยกหมวดวิชาที่ลงทะเบียน เพื่อเข้ารับการสอนหรือการทบทวนเนื้อหาวิชาแต่ละหมวดวิชาโดยครูประจำกลุ่ม วิทยากร หรือจากชมโทรทัศน์เพื่อการศึกษาหรือวีดิทัศน์ ใช้เวลาในการพบกลุ่มแยกตามหมวดวิชา ประมาณ 50 นาทีต่อ 1หมวดวิชา

(3) การสรุปและการนัดหมาย

ครูประจำกลุ่มหรือครูประจำวิชาจะมอบหมายให้นักศึกษาได้ศึกษาเนื้อหาวิชาจากเอกสารหรือสื่อต่าง ๆ เพื่อการพบกลุ่มการเรียนการสอนครั้งต่อไป หรือทำการทดสอบ หรือมอบหมายกิจกรรมอื่น ๆ ให้ทำเพื่อเป็นคะแนนเก็บระหว่างภาคเรียน

3.6 กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

3.6.1 ความหมายของกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

ความหมายของการพบกลุ่ม และความหมายของกิจกรรมการพบกลุ่ม เนื่องจากมีความหมายเหมือนกันใน หัวข้อ 3.5.1 ดังนั้นผู้วิจัยนำเสนอความหมายคุณภาพชีวิต เพิ่มเติมดังนี้

คุณภาพชีวิต (Quality of Life) เป็นคำซึ่งนำมาใช้เป็นจุดมุ่งหมายของการพัฒนา สังคม ในปัจจุบันการมีชีวิตที่ดี การกินดีอยู่ดี มีสุข หมายถึงการมีคุณภาพชีวิตที่ดี นักวิชาการได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต และได้ให้ความหมายของคำว่าคุณภาพชีวิตดังนี้

เบนเนต (Bennett. 1975 : 109) ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตไว้ว่า คุณภาพชีวิตของบุคคลประกอบไปด้วย 2 ส่วน คือส่วนที่ 1 บุคคลได้มีสิ่งจำเป็นแก่ความต้องการของชีวิตเช่น ที่อยู่อาศัย เสื้อผ้า สุขภาพแข็งแรงไม่เจ็บป่วย และมีความมั่นคงในชีวิต มีเศรษฐกิจดี สังคมดี สนใจในการเมือง ส่วนที่ 2 บุคคลมีค่านิยมที่เหมาะสมกับสังคมวัฒนธรรมการเมือง และสิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ซึ่งแต่ละบุคคลใช้เป็นรากฐานในการตัดสินใจอันสำคัญของชีวิต มีความสมดุลระหว่างความปรารถนา และความเป็นไปได้ที่จะบรรลุถึงความปรารถนา มีจุดมุ่งหมายในชีวิต มีความราบรื่นในครอบครัว

ยูเนสโก (UNESCO. 1981 : 143) ได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตไว้ว่า เป็นความรู้สึกของการอยู่อย่างมีความสุขมีความพอใจต่อองค์ประกอบต่างๆ ของชีวิตซึ่งมีส่วนสำคัญมากที่สุดของบุคคล

แคมป์เบล (Campbell. 1976 : 256) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตเป็นมิติที่มีหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับความสุขและความพึงพอใจในชีวิตของแต่ละคน โดยเปรียบเทียบระหว่างสถานการณ์ที่เป็นอยู่ กับสถานการณ์ที่อยากให้เป็นอย่างที่คาดหวัง ผลที่ได้จะเป็นความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ มีความสุขหรือไม่มีความสุข ซึ่งเป็นการตัดสินใจของแต่ละบุคคล

ลีวิส (Lewis.1982 : 113) ให้ความหมายว่า คุณภาพชีวิต คือ ระดับที่บุคคลมีความรู้สึกมีคุณค่าแห่งตน มีความมุ่งหมายในชีวิต และมีความวิตกกังวลน้อยที่สุด

ชัยวัฒน์ ปัญจพงษ์ (2527 : 35) กล่าวว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง ชีวิตที่ไม่เป็นภาระ และไม่ก่อปัญหาทางสังคมเป็นชีวิตที่มีความสมบูรณ์ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความคิดและความสามารถที่จะดำรงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองได้อย่างถูกต้อง แก้ปัญหาที่สลับซับซ้อนได้ สามารถหาวิธีการอันชอบธรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนเองพึงประสงค์ภายใต้เครื่องมือและทรัพยากรที่มีอยู่

สิปปนนท์ เกตุทัต (2528 : 2) ได้อธิบายว่า คุณภาพชีวิต คือ ชีวิตที่มีความสุข ชีวิตที่สามารถปรับตนเองให้เข้ากับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical – Environment) และสิ่งแวดล้อมทางสังคม (Social Environment) และสามารถปรับธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมให้เข้ากับตนเอง โดยไม่เบียดเบียนธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและสังคม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น กล่าวสั้นๆ คือการ เรียนรู้ธรรมชาติจนปรับตัวเองและธรรมชาติให้เข้ากันได้ โดยไม่เบียดเบียนกัน

จรรยา คุณมี (แสงรัตน์ เดชอุดม. 2543 : 16 ; อ้างอิงจาก จรรยา คุณมี. 2529 : 1-3) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตคงจะมีหลายทัศนะด้วยกัน ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล แต่ละกลุ่มที่มีทัศนะต่างกันไป

เพราะว่าถ้าหากบุคคลใดก็ตามพอใจในความเป็นอยู่ของตน ซึ่งความเป็นอยู่นั้นสังคมยอมรับแล้ว ก็น่าจะถือว่าเป็นบุคคลที่มีชีวิตมีคุณภาพ

สมกิจ กิจพูนวงศ์ (2539 : 5) ได้ให้คำนิยามคุณภาพชีวิต หมายถึง สภาพการณ์ดำรงชีวิตของบุคคลในสังคม ซึ่งเจ้าของชีวิตมีความพึงพอใจในช่วงเวลาหนึ่ง

จากการศึกษาความหมายของคุณภาพชีวิต พอสรุปได้ว่า คุณภาพชีวิตหมายถึงการมีชีวิตที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านกาย จิตใจ และสังคม มีความพึงพอใจกับความเป็นอยู่ของตนเอง มีปัจจัยทางด้านวัตถุที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย สุขภาพ มีสาธารณูปโภคที่ดี มีงานทำ มีเศรษฐกิจดี เป็นผู้มีความประพฤติและจริยธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม

กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2543 : 56) หมายถึง การส่งเสริมให้นักศึกษามีโอกาสใช้กระบวนการการพบกลุ่มในการทำให้ชีวิตที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านกาย จิตใจ และสังคม มีความพึงพอใจกับความเป็นอยู่ของตนเอง มีปัจจัยทางด้านวัตถุที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตที่ดี มีงานทำ มีเศรษฐกิจดี เป็นผู้มีความประพฤติและจริยธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม

จากความหมายทั้งหมดดังกล่าวสรุปได้ดังนี้ กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต หมายถึง การที่ให้นักศึกษาใช้กระบวนการการพบกลุ่ม มาใช้ในการมาปรับปรุง และกระทำให้มีชีวิตที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านกาย จิตใจ และสังคม มีความพึงพอใจกับความเป็นอยู่ของตนเอง มีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีมีความสุข

3.6.2 องค์ประกอบและการวัดคุณภาพชีวิต

การมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้นต้องประกอบด้วยปัจจัยซึ่งเป็นองค์ประกอบหลายประการที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องเกื้อกูล และสนับสนุนกันและกัน ซึ่งหากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งได้รับผลกระทบแล้วนั้นย่อมหมายถึง คุณภาพชีวิตบุคคลนั้นย่อมถูกบั่นทอนให้ด้อยคุณภาพหรือคุณประโยชน์ลงไปด้วย ปัจจัยที่มีความสำคัญที่เป็นองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต ได้แก่ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ค่านิยม จิตใจ ฯลฯ ปัจจัยต่างๆเหล่านี้ได้มีนักวิชาการต่างสาขาได้เสนอไว้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการมีคุณภาพชีวิตของมนุษย์ ซึ่งก็มีส่วนแตกต่างกันไปบ้างในรายละเอียด และเนื่องจากคุณภาพชีวิตในความหมายของนักวิชาการแต่ละสาขามีความแตกต่างกัน ตามการมองและการให้คุณค่าที่แตกต่างกัน องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตจึงย่อมจะแตกต่างกันไปตามการให้ความหมาย แม้ความหมายจะคล้ายคลึงกันก็ไม่ได้หมายความว่าองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตจะต้องคล้ายคลึงตามไปด้วย ดังที่จะเสนอต่อไปนี้

โจฮัน กัลดิง (ชิตชัย สนั่นเสียง. 2529 : 30 ; อ้างอิงจาก Galling.) ได้จำแนกความจำเป็นพื้นฐานออกเป็นองค์ประกอบหลัก 2 ประการ คือ

1. องค์ประกอบที่มุ่งตอบสนองความจำเป็นด้านวัตถุ (Material components) ซึ่งแบ่งออกเป็นองค์ประกอบย่อยๆ คือ

1.1 ความจำเป็นด้านความมั่นคงปลอดภัย (Security needs) ซึ่งหมายถึง ความจำเป็นที่จะอยู่รอดในสังคมอย่างปลอดภัย หรือหลีกเลี่ยงการคุกคาม ประทุษร้ายทุกรูปแบบ

1.2 ความจำเป็นด้านสวัสดิการ (Welfare needs) หมายถึง ความจำเป็นด้านการดำรงชีวิตอยู่ด้วยวัตถุปัจจัยอย่างเพียงพอ หรือการหลีกเลี่ยงความทุกข์ร้อน องค์ประกอบนี้ได้แก่ อาหาร น้ำดื่ม น้ำใช้ อากาศ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และบริการทางการแพทย์ การศึกษา การคมนาคม การสื่อสาร รวมถึงความสะดวกสบายขั้นต่ำ เช่น เครื่องมือที่ช่วยประหยัดแรงงานทั้งหลาย เป็นต้น

2. องค์ประกอบที่ตอบสนองความจำเป็นทางด้านจิตใจ(Non-Material) สามารถแยกออกเป็น 2 ประเภทย่อย คือ

2.1 ความจำเป็นด้านเอกลักษณ์ (Identity needs) หมายถึง ความจำเป็นในการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มอย่างใกล้ชิดและหลีกเลี่ยงการแตกแยก (Alienation)

2.2 ความจำเป็นทางด้านเสรีภาพ (Freedom needs) หมายถึง ความจำเป็นในการมีเสรีภาพในการเลือก การกระทำ หรือหลีกเลี่ยงการกดขี่ (Repression)

ยูเนสโก (UNESCO. 1981 :1) ได้ชี้ให้เห็นว่ามีปัจจัยหลายประการที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต ได้แก่ อาหาร สุขภาพอนามัยและโภชนาการ การศึกษา สิ่งแวดล้อมและทรัพยากร ที่อยู่อาศัย และการตั้งถิ่นฐาน การมีงานทำ ค่านิยม ศาสนา จริยธรรม กฎหมาย และปัจจัยด้านจิตวิทยา

เฟอร์แรนส์ และพาวเวอร์ส (Ferrans & Power. 1985 : 15-21) ได้นำองค์ประกอบย่อยทางกาย ใจ อารมณ์ สังคม เหล่านี้มาสร้างเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต รวบรวมได้เป็น 4 หมวด คือ

1. หมวดเกี่ยวกับสุขภาพ และหน้าที่ (Health and functioning subscale) ประกอบด้วย 14 ข้อความ คือ วิธีการรักษาสุขภาพ การได้รับบริการทางสุขภาพ การพึ่งตนเองทางด้านร่างกาย การผ่าตัดเปลี่ยนไต การเลิกสูบบุหรี่ด้วยโคเคอไลซิส ชีวิตที่ยาวนาน เพศสัมพันธ์ ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ความเป็นประโยชน์ต่อบุคคลอื่น ความเครียด กิจกรรมในเวลาว่าง การเดินทาง และการเกษียณอายุ

2. หมวดเศรษฐกิจสังคม (Socioeconomic subscale) ประกอบด้วย 10 ข้อความ คือ เพื่อน การสนับสนุนด้านจิตใจ บ้าน เพื่อนบ้าน มาตรฐานของการมีชีวิต สถานภาพของบ้านเมือง การทำงาน / การไม่ได้ทำงาน การศึกษา และการเงินที่ไม่ต้องพึ่งผู้อื่น

3. หมวดทางด้านจิตใจ (Psychological subscale) ประกอบด้วย 7 ข้อความ คือ ความสงบสุขของจิตใจ ความศรัทธาในศาสนา จุดมุ่งหมายในชีวิต ความสุข ความพอใจในชีวิต รูปร่างหน้าตา และตนเอง

4. หมวดครอบครัว (Family subscale) ประกอบด้วย 4 ข้อความ คือ สุขภาพของสมาชิกในครอบครัว บุตร ความสุขในครอบครัวและคู่สมรส

เด็มแฮม (ชนากานต์ บุญนุช , 2540 : 25 ; อ้างอิงจาก Denham. 1991 : 149) กล่าวว่า องค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิต ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ การมีสัมพันธ์ในสังคม สุขภาพกาย สุขภาพจิต บุคลิกภาพ และประวัติในอดีต

นิพนธ์ พัวพงศกร (ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ และเพ็ญจันทร์ ประดับมุข (บรรณาธิการ). 2535 ; อ้างอิงจาก นิพนธ์ พัวพงศกร. 2531) กล่าวถึง องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต จำแนกตามความต้องการด้านต่างๆ ของชีวิต 6 ด้าน คือ

1. ด้านร่างกาย ได้แก่ ปัจจัย 4 สุขภาพอนามัย พลังงาน การออมทรัพย์ สิ่งอำนวยความสะดวกในครอบครัว และในการประกอบอาชีพ

2. ด้านอารมณ์ ได้แก่ การพักผ่อนหย่อนใจที่มีคุณภาพ ประโยชน์ ความนิยมชมชอบในศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น ความสัมพันธ์ที่อบอุ่นในครอบครัวและในชุมชน ความรัก และความเป็นเจ้าของที่มีต่อหมู่คณะ

3. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ ภาวะแวดล้อมที่บริสุทธิ์ สะอาด และเป็นระเบียบ ปราศจากมลภาวะในดิน น้ำ อากาศ และเสียง มีทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการคมนาคมที่สะดวก

4. สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม ได้แก่ โอกาสในการศึกษาและประกอบอาชีพที่เท่าเทียมกัน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การปกครองที่ให้สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค ความเป็นธรรมในสังคมความร่วมมือร่วมใจในชุมชน ความเป็นระเบียบวินัย ความเห็นอกเห็นใจ ค่านิยมที่สอดคล้องกับหลักธรรมในศาสนา

5. ด้านความคิด ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโลก ชีวิตและชุมชน การศึกษาวิชาชีพ ความสามารถในการป้องกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ของตนเอง ครอบครัวและชุมชน การเป็นที่ยอมรับในชุมชน การสร้างความสำเร็จด้วยตนเอง การยอมรับตัวเอง และการมีเป้าหมายในชีวิตที่เหมาะสม

6. ด้านจิตใจ ได้แก่ การมีคุณธรรมในส่วนตัวและในสังคม เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต เมตตา กรุณา ช่วยเหลือเกื้อกูล กตัญญูกตเวที ความจงรักภักดีต่อชาติ ความศรัทธาในศาสนา ความเสียสละ และการละเว้นจากอบายมุข

ประภาพร จินนุทยา (2536 : 59) จำแนกองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตเป็น 5 ด้าน คือ

1. สถานภาพทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย การรับรู้เกี่ยวกับความเพียงพอของรายได้และทรัพย์สิน

2. สุขภาพ ประกอบด้วย การรับรู้เกี่ยวกับภาวะสุขภาพทางด้านร่างกายและจิตใจ

3. สภาพแวดล้อม ประกอบด้วย การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งที่อยู่แวดล้อมตน ซึ่งได้แก่ ญาติมิตรเพื่อนร่วมรุ่น สมาชิกในครอบครัว สถานที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

4. การพึ่งพาตนเอง ประกอบด้วย การรับรู้เกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตัวตนเอง และความรู้สึกในการพึ่งพาผู้อื่น

5. การทำกิจกรรม ประกอบด้วย การรับรู้เกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมภายในและภายนอกครอบครัว และกิจกรรมเพื่อการพักผ่อน

ทวีรัสมิ ธนาคม (2533 : 1-2) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบ หรือลักษณะของการมีคุณภาพชีวิตตลอดจนลักษณะของการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้แก่

1. มีอาหารที่มีคุณค่า มีกินและกินเป็น
2. มีที่อยู่อาศัย และที่ทำงานที่สะอาด สะดวกสบาย
3. มีความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว
4. มีสุขภาพที่ดี มีพลานามัย
5. มีการศึกษา และมีโอกาสที่จะเรียนรู้
6. เป็นผู้ผลิต และบริโภคเป็น
7. มีอาชีพสุจริต
8. มีคุณธรรม และจริยธรรม
9. รู้จักหาความรู้ แก้ปัญหาและคลายทุกข์ด้วยกุศลวิธี
10. รู้จักตัดสินใจ
11. ผูกมิตรและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้
12. ขวนขวายทำกิจที่มีประโยชน์
13. มีเวลาว่าง และใช้เวลาว่างพัฒนาตนเอง

อาจสรุปได้ว่าองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตสามารถแบ่งได้เป็น 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบทางด้านร่างกายและจิตใจโดยที่องค์ประกอบทางด้านร่างกายหรือเรียกว่าปัจจัยสี่ เป็นสิ่งที่จำเป็น

แก่การดำรงชีวิตขั้นพื้นฐาน ซึ่งบุคคลต้องการได้รับการตอบสนองในเบื้องต้น เมื่อได้รับการตอบสนองแล้วจะมีความต้องการในด้านต่อไป คือด้านจิตใจ มีการพัฒนาความคิด จิตใจที่มีคุณธรรม ยึดมั่นในคำสอนทางศาสนา พัฒนาชีวิตไปสู่จุดหมายที่ต้องการได้ และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

การวัดคุณภาพชีวิต

การวัดคุณภาพชีวิตขึ้นอยู่กับแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการศึกษาแต่ละเรื่อง ในปัจจุบันการศึกษาเพื่อวัดคุณภาพชีวิต มีดังนี้

สปิทเซอร์ และคณะ (Spitzer, et al. 1981 : 585-597) กล่าวสรุปเครื่องมือในการวัดคุณภาพชีวิตที่ดี ควรจะประกอบด้วยหลักการ 10 ประการ ดังนี้

1. ข้อความสั้น เข้าใจง่าย และนำไปใช้ได้สะดวก
2. ครอบคลุมองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตแต่ละด้าน
3. เนื้อหาสอดคล้องกับกลุ่มชนนั้น
4. ควรเป็นปริมาณที่วัดได้
5. ควรจะสามารถนำไปใช้ได้หลายสถานการณ์ โดยไม่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับ อายุ เพศ อาชีพ และชนิดของโรคที่ป่วย

6. ควรได้รับการตรวจสอบความเชื่อมั่นก่อนนำไปใช้
7. ต้องเป็นที่ยอมรับของผู้ทรงคุณวุฒิ
8. ควรไวต่อการเปลี่ยนแปลงในภาวะต่างๆ ของผู้ถูกวัด
9. ควรจะแสดงให้เห็นความแตกต่างอย่างเด่นชัดในกลุ่มผู้ถูกวัด
10. มีเหตุผลที่ดี

มีเบอร์ก (Meeberg. 1993 : 36-37) ได้ให้แนวทางในการประเมินคุณภาพชีวิตโดยอาศัยตัวบ่งชี้ที่จำแนกได้ 2 ประเภท คือ

1. ตัวบ่งชี้ด้านวัตถุวิสัย (Objective indicators) เป็นข้อมูลที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ รายได้ อาชีพ การศึกษา และหน้าที่ด้านร่างกาย
2. ตัวบ่งชี้ด้านจิตวิสัย (Subjective indicators) เป็นการประเมินข้อมูลด้านจิตวิทยา ได้แก่ ความพึงพอใจในชีวิต ความสุขและความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง

ซ่าน (Zhan. 1992 : 759-800) ได้ให้แนวทางในการประเมินคุณภาพชีวิตว่าควรประเมินทั้งร่างกายจิตใจ สังคม และให้ครอบคลุมโครงสร้าง 4 ด้าน คือ

1. ด้านความพึงพอใจในชีวิต (Life satisfaction) เป็นสิ่งที่บุคคลรับรู้ถึงสิ่งที่ตนครอบครองอยู่ระหว่างความปรารถนาที่ตั้งไว้และความสำเร็จที่ได้รับ ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงได้จากอิทธิพลของปัจจัยภายนอก ได้แก่ ภูมิหลังของแต่ละบุคคล ลักษณะเฉพาะ สิ่งแวดล้อม และภาวะสุขภาพ
2. ด้านอัตมโนทัศน์ (Self – concept) เป็นความเชื่อและความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อตนเองในช่วงเวลาหนึ่งจากการรับรู้ปฏิบัติกริยาและพฤติกรรมของบุคคลอื่นที่มีต่อตนเอง รวมถึงความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง และภาพลักษณ์ของตนเองด้วย
3. ด้านสุขภาพและการทำงานของร่างกาย (Health and functioning) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม สุขภาพจะสะท้อนให้เห็นคุณภาพชีวิตได้ทั้งเชิงวัตถุวิสัยและจิตวิสัยซึ่งมิได้ประเมินทางคลินิกเท่านั้น ยังประเมินการรับรู้สุขภาพของบุคคล สิ่งที่เกี่ยวข้องกับภาวะสุขภาพ ความสัมพันธ์กับครอบครัว สังคม และภาวะทางด้านร่างกาย

4. ด้านสังคม และเศรษฐกิจ (Socio – economic factors) สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมถูกกำหนดออกมาเป็นมาตรฐานทางสังคม ได้ 3 ประการ คือ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ ซึ่งถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินคุณภาพของชีวิตเชิงวัตถุวิสัย

สำหรับชนิดของเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต Frank-Stromborg (พิมพ์จันทร์ ไชยกันทา. 2542 : 92) เสนอว่า เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตมี 3 ชนิด คือ

1. เครื่องมือรวบรวมข้อมูลแบบปรนัยที่ให้ข้อมูลเชิง และเป็นเครื่องมือที่ประเมินบุคคล โดยผู้อื่น โดยประเมินในรูปคะแนน (Objective scales yielding quantitative data) ได้แก่ QL-Index ของ Spitzer , et al.

2. เครื่องมือรวบรวมข้อมูลแบบปรนัยที่ให้ข้อมูลเชิงปริมาณ และเป็นเครื่องมือที่ประเมินบุคคล โดยตนเอง โดยประเมินในรูปคะแนน (Subjective scales yielding quantitative data) ได้แก่ Ferrans and Power Quality of Life Index

3. เครื่องมือรวบรวมข้อมูลแบบอัตนัยที่ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ และเป็นเครื่องมือที่ประเมินบุคคลโดยตนเอง โดยประเมินในรูปการบรรยาย (Subjective scales yielding qualitative data) ได้แก่ Health Survey ของ Stromberg และ Wright

ส่วนประเด็นในการเลือกใช้เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต Frank-Stromborg (1992) ได้กล่าวไว้ 4 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ควรเลือกใช้เครื่องมือชนิดเดียว (Single instrument) หรือ เครื่องมือหลายชนิด (multiple instrument) เกี่ยวกับประเด็นนี้ Fletcher และ Bulpitt (1985) กล่าวว่า เครื่องมือหลายชนิดมีข้อจำกัดในเรื่องความเป็นไปได้ของการใช้ การออกแบบ ค่าใช้จ่าย ต้องอาศัยบุคลากรหลายสาขา เวลาที่ผู้ถูกวิจัยใช้ตอบ

ประเด็นที่ 2 ควรเก็บข้อมูลเชิงปริมาณหรือข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยที่เครื่องมือวัดเชิงคุณภาพจะเป็นการอภิปรายเฉพาะเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อโรคและการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตโดยรวมของบุคคล ตรงกันข้ามเครื่องมือวัดเชิงปริมาณจะประเมินคุณภาพชีวิตโดยใช้คะแนนรวม

ประเด็นที่ 3 ควรใช้เครื่องมือวัดเชิงรูปธรรม (Objective instrument) หรือ เชิงนามธรรม (Subjective instrument) การวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตที่ผ่านมานิยมศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโดยทีมสุขภาพเป็นผู้ประเมินมากกว่าที่จะให้ผู้ป่วยประเมินตนเอง ซึ่งการวัดโดยเครื่องมือที่ประเมินบุคคลโดยผู้อื่นในรูปคะแนนนั้น ได้รับคำวิจารณ์ว่าเป็นวิธีประเมินคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมน้อยที่สุด

ประเด็นที่ 4 ควรเลือกใช้มิติทางรูปธรรมของคุณภาพชีวิต (Objective Dimension of Quality of Life) หรือมิติทางนามธรรมของคุณภาพชีวิต (Subjective Dimension of Quality of Life) จากการศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคไตระยะสุดท้ายของ Evans และคณะ (1985) ได้ใช้ตัวชี้วัดทางนามธรรม (Subjective indicators) ในเรื่องของความสุข ผลกระทบต่อจิตใจและความพึงพอใจ ส่วนตัวชี้วัดทางรูปธรรม (Objective indicators) ได้แก่ ความเสื่อมของหน้าที่และความสามารถในการทำงาน ในปี 1977 รัฐบาลอเมริกันได้รายงานเกี่ยวกับตัวชี้วัดทางสังคมดังนี้ ตัวชี้วัดทางรูปธรรม ได้แก่ ระดับของรายได้ อัตราการทำผิดทางอาญา รายได้ครอบครัว ดรรชนีภาวะสุขภาพ และอัตราการเกิดอุบัติเหตุ ส่วนตัวชี้วัดทางนามธรรม ได้แก่ ความพึงพอใจในที่อยู่อาศัย การดูแลสุขภาพ และโอกาสในการสนทนการ ซึ่งเครื่องมือส่วนใหญ่มักให้การวัดทางนามธรรม มีรายละเอียดและเป็นตัวกำหนดคุณภาพชีวิตของบุคคล

โดยสรุปการเลือกใช้เครื่องมือจะขึ้นกับเป้าหมายของการวิจัย และการพิจารณาความเกี่ยวพันในทางปฏิบัติ เช่น ความเป็นไปได้ของทรัพยากรที่จะทำโดยวิธีวิเคราะห์จากข้อมูลเชิงคุณภาพ ความอดทนของกลุ่มตัวอย่างกับการใช้เครื่องมือที่ต้องใช้เวลานานมาก ดังนั้น ในทางปฏิบัติมักใช้เครื่องมือชนิดเดียว (Single instrument) เพื่อป้องกันปัญหาความเป็นไปได้ยากดังกล่าว รวมทั้งการขาดการประสานงานระหว่างบุคลากรต่างสาขาวิชา

3.6.3 วัตถุประสงค์กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

การพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นเงื่อนไขในการจบหลักสูตร ของการศึกษานอกโรงเรียนวิธีเรียนทางไกล มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ส่งเสริมให้นักศึกษามีโอกาสใช้กระบวนการกลุ่มในการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ฝึกทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล การคิดเป็นและแก้ปัญหาเป็น
2. ส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมรับผิดชอบและมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนและสังคม ทำให้เกิดความรู้สึกรู้สึกผูกพันและเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและสังคมอย่างแน่นแฟ้น
3. ปลุกฝังให้นักศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักทำนุบำรุงศาสนา มีระเบียบ วินัย มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ซึ่งมีลักษณะของการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต จัดเป็น 2 ตอน คือ ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2538 : 157) ดังต่อไปนี้

1. ภาคทฤษฎี มีจุดประสงค์พร้อมขอบข่ายเนื้อหา ดังนี้
 - 1.1 เพื่อให้รู้โครงสร้างและกิจกรรมการพบกลุ่ม
 - 1.2 เพื่อให้รับบทบาทผู้นำ ผู้ตามที่ดี
 - 1.3 เพื่อให้ตระหนักถึงประโยชน์ของการพบกลุ่ม
 - 1.4 เพื่อให้รับบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม
 - 1.5 เพื่อให้รู้กระบวนการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาและการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต
 - 1.6 เพื่อปลุกฝังให้ผู้เรียนมีคุณธรรมและจริยธรรม
 - 1.7 เพื่อให้รู้หลักการและประโยชน์ของการมีมนุษยสัมพันธ์สามารถนำไปใช้ในการ

ดำเนินชีวิต

- 1.8 เพื่อให้รู้วิธีการเขียนโครงการ
- 1.9 เพื่อให้ตระหนักถึงการวางแผนและประโยชน์การวางแผน
- 1.10 เพื่อให้เข้าใจและสามารถใช้กระบวนการกลุ่มในการคิด และแสวงหาแนวทางใน

การแก้ปัญหาของชุมชนหรือสังคม

- 1.11 เพื่อปลุกฝังให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติที่ดีในการอยู่ร่วมกันในสังคม

2 ภาคปฏิบัติให้ดำเนินการให้เป็นไปตามจุดประสงค์ของการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ประกอบด้วยขอบข่ายเนื้อหา ดังนี้

- 2.1 กิจกรรมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณี เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนยึดมั่นในศาสนาและปลุกฝังค่านิยมที่ดี เพื่อธำรงรักษาไว้ซึ่งศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณีที่งดงามของท้องถิ่นและของชาติ

2.2 กิจกรรมพัฒนาชุมชนและสังคม เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาและบำเพ็ญประโยชน์ เพื่อแก้ไขปัญหาของสังคม หรือทำให้สังคมและชุมชนดีขึ้น

เกณฑ์การพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้กำหนดเกณฑ์การพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับ นักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คือ ภาคทฤษฎี 10 ชั่วโมง ภาคปฏิบัติ 42 หน่วยกิจกรรมหรือไม่น้อยกว่า 42 ชั่วโมง โดยมีเงื่อนไข นักศึกษาจะต้องมีเวลาพบกลุ่มภาคทฤษฎีไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของเวลาที่กำหนดจึงจะมีสิทธิทำกิจกรรมภาคปฏิบัติ โดยมีเนื้อหาในการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ดังนี้

ภาคทฤษฎี เรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการคิดเป็น การวางแผน และการเขียนโครงการ

ภาคปฏิบัติ นำความรู้ที่ได้จากการเรียนภาคทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในภาคปฏิบัติโดย ร่วมกันตามโครงการพัฒนาคุณภาพที่นักศึกษาช่วยกันคิดช่วยกันเขียนได้รับอนุมัติจากหัวหน้าสถานศึกษาให้ แล้วเสร็จภาคใน 1 ภาคเรียน

3.7 พฤติกรรมการสอน

รายงานเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสอนของครู โดยแบ่งการศึกษออกเป็น 3 หัวข้อย่อยคือ ความหมายของพฤติกรรมการสอน ความสำคัญของพฤติกรรมการสอน หลักการและลักษณะการสอนที่ดี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.7.1 ความหมายของพฤติกรรมการสอน

ได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่า พฤติกรรมการสอน ไว้ดังนี้

พจน์ สะเพียรชัย (2515 : 20) ได้อธิบายความหมายของพฤติกรรมการสอนไว้ว่า พฤติกรรมการสอน หมายถึง กิจกรรม วิธีการและการแสดงออกทุกชนิดที่ครูใช้หรือปฏิบัติตนในการสอนแต่ละครั้ง

ธีรยุทธ์ เสนิงค์ ณ อยุธยา (2526 : 125) กล่าวถึง ความหมายของพฤติกรรมการสอนไว้สรุปได้ว่า พฤติกรรมการสอน หมายถึง การกระทำหรือกิจกรรมที่ครูแสดงออกเพื่อมุ่งพัฒนานักเรียนในด้านความรู้ เจตคติ และทักษะ ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดในวิชาต่างๆ

สมจิต สวธนไพบูรณ์ (2529 : 1) ให้ความหมายของพฤติกรรมการสอนว่าเป็นการกระทำที่ผู้สอนกำหนดให้มีขึ้นภายใต้สถานการณ์การเรียนการสอน ซึ่งจะมีทั้งการกระทำหรือการแสดงออกของครูและนักเรียนที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกันในชั้นเรียน มีทั้งพฤติกรรมทางวาจาและไม่ใช้พฤติกรรมทางวาจา เช่น การพูด การอธิบาย การใช้คำถาม การออกคำสั่ง การเสริมแรง การใช้สื่อการสอน นักเรียนช่วยครูแสดงการสาธิต การตอบคำถามของนักเรียน การทำแบบฝึกหัด รวมถึงการปฏิสัมพันธ์ด้วย

จากความหมายของพฤติกรรมการสอนที่นำมากล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า พฤติกรรมการสอน หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกของครูในขณะทำการสอนอันเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรม การใช้สื่อการเรียนการสอน การสร้างสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดการปฏิบัติและการประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในด้านความรู้ เจตคติ และทักษะ ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในวิชาต่างๆ

3.7.2 ความสำคัญของพฤติกรรมการสอน

การเรียนการสอนในชั้นเรียนมีบุคคลที่เกี่ยวข้องกันอยู่ 2 ฝ่าย คือ ครูและนักเรียน ฉะนั้น พฤติกรรมของบุคคลทั้ง 2 ฝ่าย คือ พฤติกรรมการสอนของครูและพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนจึงมีความเกี่ยวข้องกันโดยเฉพาะพฤติกรรมการสอนของครู นอกจากจะเกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนแล้วยังมีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ดังที่ ซีรยุทธ์ เสนิงค์ ณ อูชยา (2526 : 125-126) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของพฤติกรรมการสอนไว้ สรุปได้ว่า ถ้าครูมีพฤติกรรมการสอนที่ดี ย่อมจะผลักดันให้พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนดำเนินไปในทางที่ดีด้วยในทางตรงกันข้าม ถ้าครูมี พฤติกรรมที่ไม่ดี เช่น มีพฤติกรรมการสอนใดข้ออยู่บ่อยๆ ใช้วิธีการสอนแบบบรรยายอย่างเดียว เป็นต้น ย่อมจะทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนที่ไม่ดี คือ เกิดความเบื่อหน่าย ไม่สนใจ หรือตั้งใจเรียน เมื่อ นักเรียนไม่ตั้งใจเรียนย่อมไม่เกิดการเรียนรู้อื่นๆ เมื่อนักเรียนไม่เกิดการเรียนรู้อื่นๆ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนย่อมจะไม่ดีตามไปด้วย ดังนั้นถ้าครูเอาใจใส่และควบคุมพฤติกรรมการสอนของตนให้เป็นไปใน แนวทางที่จะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อื่นๆหรือมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทิศทางที่กำหนดไว้ ย่อม ทำให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายของการศึกษา

ครูเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการเรียนการสอน เพราะครูคือผู้ที่ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ทั้งมวลสู่ นักเรียน อิทธิพลการสอนของครูมีผลต่อพฤติกรรมของนักเรียน และจะมีส่วนที่ ช่วยเหลือส่งเสริมให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพิ่มขึ้นได้อีกด้วย จากผลการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพ ของการมัธยมศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2530 : 180) ได้พบว่า ไม่ว่าสภาพแวดล้อมจะเป็น อย่างไรตัวป้อนจะพร้อมมากน้อยเพียงไร พฤติกรรมการสอนของครูก็ยังเป็นตัวที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนซึ่งตรงกับ พยุงศักดิ์ สนเทศ (2531 : 9) ได้แสดงความคิดเห็นว่า พฤติกรรมการ สอนที่เหมาะสมเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ดี และสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของผู้เรียนจะทำให้ นักเรียนเกิดความพอใจรักใคร่และศรัทธาในตัวครู อันจะเป็นผลให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมี ประสิทธิภาพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก็จะดีไปด้วย

นอกจากนี้พฤติกรรมการสอนของครูจะมีความสำคัญต่อพฤติกรรมของการเรียนของนักเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดังที่กล่าวมาแล้ว พฤติกรรมการสอนยังเป็นสิ่งซึ่งนำคุณภาพ การศึกษาอีกด้วย ภิญโญ สาธร (2522 : 3-6) กล่าวว่า ครูเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในการจัดการเรียนการสอน ให้ได้ผลดี และครูเป็นผู้ที่ทำให้แผนการศึกษาแห่งชาติดำเนินไปตามวัตถุประสงค์อย่างได้ผล ซึ่งสอดคล้องกับ แฟลนเดอร์ส (Flanders, 1970 : 3) กล่าวว่าพฤติกรรมการสอนในห้องเรียนเป็นสำคัญยิ่ง ถ้าครูเอาใจใส่และ ควบคุมพฤติกรรมการสอนของตนให้เป็นไปในทิศทางที่กำหนดไว้แล้วย่อมจะทำให้การเรียนการสอนบรรลุ เป้าหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ได้

จากความสำคัญของพฤติกรรมการสอนของครูดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า พฤติกรรมการสอนของ ครูเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนที่ดี ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนสูงด้วย เนื่องจากครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ คุณภาพของครูตลอดจนพฤติกรรมการสอนของครูจึงมีส่วนสำคัญในการพัฒนา คุณภาพการศึกษาของชาติด้วย

3.7.3 หลักการและลักษณะการสอนที่ดี

หลักการและลักษณะการสอนที่ครูยึดถือและปฏิบัติย่อมมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมการสอนของครูในชั้นเรียน ดังนั้นถ้าครูยึดหลักการสอนหรือมีลักษณะการสอนที่ดีย่อมทำให้พฤติกรรมการสอนของครูนั้นก่อให้เกิดการเรียนรู้และมีความสามารถตามที่หลักสูตรต้องการ ฉะนั้นการศึกษาเกี่ยวกับหลักการสอนและลักษณะการสอนที่ดีจึงเป็นแนวทางให้ทราบพฤติกรรมการสอนที่ดีนั้นควรเป็นเช่นไร และนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงหลักการและลักษณะการสอนที่ดีไว้ ดังนี้

บารุง กลัดเจริญ และฉวีวรรณ กีนาวงศ์ (2527 : 151-153) กล่าวถึง หลักการสอนที่ครูควรคำนึง สรุปได้ว่า

1. สอนจากสิ่งที่รู้ไปหาสิ่งที่ไม่รู้ จากสิ่งที่ย่างไปหาสิ่งที่ยาก จากสิ่งที่มีตัวตนไปหาสิ่งที่ไม่มีตัวตน จากสิ่งที่ย่างไปหาสิ่งที่ซับซ้อน และจากสิ่งที่เห็นไปหาเหตุผล
2. สอนให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการกระทำ โดยครูบอกให้น้อยที่สุด
3. สอนให้นักเรียนเรียนรู้โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า
4. สอนให้สนุกสนานสนใจ และสอดคล้องกับธรรมชาติของนักเรียนและได้กล่าวถึงลักษณะการสอนที่ดีซึ่งสรุปเป็นข้อๆ ได้ว่า

4.1 ครูต้องเริ่มต้นด้วยการตั้งจุดมุ่งหมายของบทเรียน กำหนดวิธีสอนเตรียมเนื้อหาเตรียมอุปกรณ์ และเตรียมการประเมินผลให้สอดคล้องกับตารางวิเคราะห์หลักสูตรโครงการสอนและจุดมุ่งหมายในแผนการสอน

4.2 ในการสอนแต่ละครั้งครูต้องมุ่งให้นักเรียนได้ทั้งความรู้ ความสามารถทักษะและทัศนคติที่ดี ต้องส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์และคิดค้นหาเหตุผลความเป็นไปของสิ่งที่เรียน

4.3 ครูควรสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้เหมาะสมทั้งในแง่สิ่งแวดล้อมและอารมณ์ของนักเรียน รวมทั้งใช้การกระตุ้นทั้งภายในและภายนอกเพื่อให้นักเรียนสนใจเรียน

4.4 ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินกิจกรรมรวมทั้งการวัดและประเมินผลการเรียน สำหรับการวัดและประเมินผลนั้นครูควรจัดให้มีการประเมินผลตลอดเวลา และใช้วิธีการหลายๆ วิธี เพื่อให้แน่ใจว่าการสอนนั้นตรงตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการมากที่สุด

สุพิน บุญชูวงศ์ (2531 : 10) กล่าวถึง ลักษณะการสอนที่ดีไว้ สรุปได้ว่า

1. เป็นการสอนที่ตอบสนองความต้องการของนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้โดยการกระทำเป็นรายบุคคลและทำงานเป็นกลุ่ม
2. สอนให้สัมพันธ์ภายในวิชาและสัมพันธ์กับวิชาอื่น มีการใช้สื่อการสอนประกอบจัดกิจกรรมให้นักเรียนทำหลายอย่าง และมีการประเมินผลตลอดเวลาด้วยวิธีการต่างๆ
3. มีการสร้างความสนใจก่อนสอน และใช้การจูงใจในระหว่างเรียนด้วยเครื่องล่อต่างๆ เช่น การให้รางวัล การลงโทษ การชมเชย การให้คะแนนการแข่งขัน เป็นต้น
4. ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ความคิด แสดงความคิดสร้างสรรค์ และดำเนินชีวิตตามแบบประชาธิปไตย โดยการซักถามนักเรียนเกี่ยวข้องกับปัญหาต่างๆ ส่งเสริมให้นักเรียนคิดทำสิ่งใหม่ๆ เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น รับฟังและเคารพความคิดเห็นของคนอื่น ตลอดจนให้มีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกับครู

อลงกร จันทารมณ (2522 : 35-39) ได้เสนอแนวทางของการสอนที่มีประสิทธิภาพไว้ สรุปได้ว่า ในการสอนแต่ละครั้งครูควรตั้งจุดมุ่งหมายในการสอนให้ชัดเจน โดยนำจุดมุ่งหมายที่กล่าวนั้นมาทำเป็น

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม และควรแจ้งให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนแต่ละครั้งด้วย สำหรับการวางแผนการสอนครูควรคำนึงถึงลักษณะของนักเรียน เนื้อหาที่จะสอน เพื่อให้สามารถจัดเนื้อหาวิชา และกิจกรรมได้เหมาะสมกับนักเรียน ส่วนการวางแผนการสอนเริ่มแรกครูควรพิจารณาถึงประสบการณ์เดิมของนักเรียน จุดมุ่งหมายที่คาดหวัง ทรัพยากรที่มีอยู่ แล้วจึงเลือกเนื้อหา อุปกรณ์และวัสดุ การสอน วิธีสอน และกิจกรรมให้สอดคล้องกัน จัดให้นักเรียนได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนได้ ผักหักหรือปฏิบัติจริงและให้การตอบสนองนักเรียนในทันทีที่ปฏิบัติกิจกรรมเสร็จ เช่น ให้กำลังใจเสริมแรง จัดสภาพห้องเรียน สิ่งอำนวยความสะดวกในการสอน รวมทั้งสิ่งแวดล้อมต่างๆ ให้มีบรรยากาศเหมาะสมแก่การเรียนรู้ ควรหลีกเลี่ยงการจำแนกนักเรียนออกเป็นนักเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน เพราะจะทำให้ขาดแรงจูงใจ ควรจัดการสอนเป็นกลุ่มห้องเรียนและเสริมด้วยการช่วยเหลือเป็นรายบุคคล เลือกใช้แหล่งความรู้ซึ่งประกอบด้วยบุคคล สิ่งแวดล้อม วัสดุ สิ่งพิมพ์และอุปกรณ์ต่างๆ ตามความเหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของบทเรียน ความรู้พื้นฐานของนักเรียน ความสนใจและประสบการณ์ให้แก่นักเรียน ควรเน้นการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ผูกให้แก้ปัญหา และควรจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่นักเรียน เช่น เปิดโอกาสให้นักเรียนดำเนินการอภิปรายกันเอง ให้วางแผนการเรียนร่วมกับครู ร่วมสรุปบทเรียนกับครู มอบหมายให้ทำงานหรือให้ทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับวุฒิภาวะให้กำลังใจและเสริมแรงแก่นักเรียนตามความเหมาะสม และแนวทางสุดท้าย คือ ควรมีการประเมินผลการสอนว่าได้ผลอย่างไร ควรแก้ไขจุดไหน

จากความหมายของพฤติกรรมการสอนที่กล่าวไว้แต่ต้น และจากแนวคิดของนักการศึกษาเกี่ยวกับหลักการและลักษณะการสอนที่ดี พฤติกรรมการสอนของครูที่ดี ควรมีลักษณะดังนี้ คือ มีวิธีการและ กิจกรรมการเรียนการสอน มีการใช้สื่อการเรียนการสอน มีการวัดและประเมินผลการเรียนที่ดี และมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน บรรยากาศในการเรียนและการควบคุมชั้นเรียน

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียนวิธีเรียนทางไกล ของการศึกษานอกโรงเรียนพบว่า ปัจจัยเหมาะสมกับระบบการศึกษานอกโรงเรียน วิธีเรียนทางไกล ที่มีความสัมพันธ์และส่งผลผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาแบ่งได้เป็น 3 ด้านได้แก่

1. ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่ ความกระตือรือร้นในการเรียน ความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ เจตคติที่มีต่อการเรียน
2. ปัจจัยด้านวิธีการเรียนของระบบการศึกษานอกโรงเรียน ได้แก่ กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
3. ปัจจัยด้านครูผู้สอน ได้แก่ พฤติกรรมการสอนของครู

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

4.1.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธระหว่างความกระตือรือร้นกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีดังนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความกระตือรือร้นยังไม่มีงานวิจัยใดทำการศึกษามาก่อน แต่จะมีงานวิจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งความกระตือรือร้นนั้นเป็นลักษณะหนึ่งในพฤติกรรมของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ดังนั้นผู้วิจัยจะนำเสนอการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ดังนี้

สมศักดิ์ สุนทรสุข (2515 : 84-90) ได้ศึกษาผลการสอนแบบสืบสวนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนมีความสัมพันธ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จิตรนาถ กิรติเสวี (2516 : 74) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความมีน้ำใจของครู ความรู้สึกประทับใจ ชอบ พึงศรัทธาการเป็นผู้นำ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการฝึกสอน ของนักเรียน ระดับชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยครูสงขลา ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนในระดับ ประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นปีที่ 2 ของวิทยาลัยครูสงขลา ปีการศึกษา 2515 จำนวน 230 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย ผลการวิจัยพบว่า ความมีน้ำใจของครู ความรู้สึกประทับใจ ชอบ พึงศรัทธาความเป็นผู้นำ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ต่างมีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทางบวก

เมธี โพธิพัฒน์ (2523 : 75) ได้ศึกษาความสัมพันธ์และเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมชัย วงษ์นายะ (2524 : 93) ได้ศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เพ็ญพิมล คูศิริวิเชียร (2526 : 84) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่อยู่นอกเหนือความสามารถ ทางด้านสติปัญญา ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รุ่งโรสพ สิริเวทย์ (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับการปฏิบัติตัวอย่างพรหมวิหารสี่ ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โดยการเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และการปฏิบัติตัวอย่างมีพรหมวิหารสี่ กับตัวแปรทางด้านเพศ ระดับชั้นเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และอาชีพผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไม่แตกต่างกัน นิสิตมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและปานกลาง ปฏิบัติตัวอย่างพรหมวิหารสี่ด้านรวมสูงกว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ นิสิตที่มีผู้ปกครองมีอาชีพต่างกันปฏิบัติตัวอย่างมีพรหมวิหารสี่ไม่แตกต่างกัน

4.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังในอนาคตที่มีต่อการเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีดังนี้

นฤมล บุณนิม (2529 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความผูกพันในความสำเร็จในเชิงความคาดหวังทางการศึกษา : ศึกษาในกรณีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครกลุ่มตัวอย่าง ได้จากนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มีคุณภาพของโรงเรียนต่างกัน 3 โรงเรียน จำนวน 326 คน โดยใช้เทคนิควิเคราะห์หาค่าพบว่า การกระตุ้นทางการศึกษาจากครอบครัว อาชีพบิดา ความสามารถทางการศึกษา และแผนการศึกษาของเพื่อน มีผลกระทบทางตรงความคาดหวังทางการศึกษา

กรรณิกา นาควัชระ (2534 : บทคัดย่อ) ศึกษาความคาดหวังทางการศึกษาของนักศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 : ศึกษาในกรณีนักเรียนที่เป็นบุตรผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม โรงเรียนกระทุ่มแบน "วิเศษสมุทคุณ" และโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ ปีการศึกษา 2534 จำนวน 211 คน

พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังทางการศึกษาของนักเรียน คือ ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แผนการศึกษาของเพื่อน

ปราณี จ่านงเจริญ (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 11 ที่ได้จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1,821 คน ผลการศึกษาพบว่า ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตัวแปรด้านภูมิหลังเกี่ยวกับอายุของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเดิมและความคาดหวังในการศึกษาต่อ และตัวแปรด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับปริมาณการให้การบ้านและบรรยากาศในชั้นเรียน และตัวแปรด้านการบริหารโรงเรียนเกี่ยวกับระดับการศึกษาของผู้บริหาร และขนาดของโรงเรียนมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.1.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบที่มีต่อการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีดังนี้

จิตรนาถ กิรติเสวี (2516 : 74) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความมีน้ำใจของครู ความรู้สึกรับผิดชอบ พฤติกรรมการเป็นผู้นำ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการฝึกสอนของนักเรียนระดับชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยครูสงขลา ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนนักเรียนระดับชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยครูสงขลา ปีการศึกษา 2515 จำนวน 230 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย ผลการวิจัยพบว่า ความมีน้ำใจของครู ความรู้สึกรับผิดชอบ พฤติกรรมการเป็นผู้นำ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ต่างมีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทางบวก

ภัทรา นิคมานนท์ (2517 : 52) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการถือศีลห้า ความรู้สึกรับผิดชอบ วินัยในตนเอง ความเกรงใจ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นนักศึกษาครูระดับประกาศนียบัตร วิชาการศึกษาชั้นปีที่ 1 และ 2 ปีการศึกษา 2516 วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ จำนวน 336 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย ผลการวิจัยพบว่า ความรู้สึกรับผิดชอบ วินัยในตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

อรพินท์ นาคประดิษฐ์ (2518 : 43-44) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับคุณธรรมแห่งพลเมืองดี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนที่กำลังเรียนสำเร็จในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ปีการศึกษา 2517 ในจังหวัดยะลา จำนวน 295 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่าง คุณธรรมแห่งพลเมืองดี คือ ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความรับผิดชอบ ความรู้จักกาลเทศะ

สบโชค พูลนวม (2523 : 47-48) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความซื่อสัตย์กับความรับผิดชอบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนรัฐบาล ทั้งในกรุงเทพและต่างจังหวัด จำนวน 886 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติที่มีต่อการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีดังนี้

นภาพร เมฆรักษาวนิช (2514 : 66) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนิสัยในการเรียน ทัศนคติต่อการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนก

วิทยาศาสตร์ และแผนกศิลป์ จำนวน 400 คน ผลของการวิจัยพบว่าทัศนคติในการเรียน นิสัยในการเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อวยชัย วัยสุวรรณ (2521 : 52-56) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางด้านที่ไม่ใช่สติปัญญา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา จำนวน 238 คน ผลจากการศึกษาพบว่า ตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญคือทัศนคติที่มีต่อการเรียน

สุวิมล ว่องวานิช (2522 : 60) ได้ศึกษาหาความสัมพันธ์พหุคูณระหว่างองค์ประกอบด้านเชาว์ปัญญา ปัญหาส่วนตัว นิสัยและทัศนคติในการเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1,175 คน ผลการวิจัยพบว่า เมื่อใช้ ด้านเชาว์ปัญญา ปัญหาส่วนตัว นิสัยและทัศนคติในการเรียน เป็นตัวทำนายสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวทำนายทั้ง 3 ตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุดประกอบไปด้วยองค์ประกอบทั้ง 3 คือ ด้านเชาว์ปัญญา ปัญหาส่วนตัว นิสัยและทัศนคติในการเรียน

มณฑา ทั่นประดับ (2533 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษา ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเข้าเรียนหรือไม่เข้าเรียน การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของผู้จบการศึกษามหาวิทยาลัยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 180 คน โดยแยกเป็นผู้ที่เข้าเรียนการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ 60 คน และผู้ที่ไม่เข้าเรียนการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ 120 คน ผลการวิจัยประเด็นสำคัญสรุปได้ดังนี้ คือ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าเรียนหรือไม่เข้าเรียนการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของผู้จบการศึกษามหาวิทยาลัย คือ ความต้องการที่จะเรียนต่อ ทัศนคติที่มีต่อการศึกษานอกโรงเรียน การรับรู้ข่าวสารการจัดการศึกษานอกโรงเรียน แหล่งรับรู้ข่าวสารข้อมูล การประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน และการคาดหวังประโยชน์จากการเข้าเรียน

4.1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน และกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีดังนี้

เนื่องจากกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอนและกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นลักษณะการเรียนการสอนของการศึกษานอกโรงเรียน วิธีเรียนทางไกล ซึ่งงานวิจัยที่นำเสนอจะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการพบกลุ่ม และเรียนการสอนซึ่งมีลักษณะเหมือนกับกิจกรรมการพบกลุ่ม

สิรินาฏ ราชเดิม (2524 : 95-96) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการพบกลุ่มของนักศึกษาทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตการศึกษาที่ 3 พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการพบกลุ่ม การจัดหาอุปกรณ์การเรียนเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนดีขึ้น ประกอบกับเป็นนักศึกษาทางไกล ต้องเรียนด้วยตนเองโดยใช้สื่อหลัก ได้แก่ แบบเรียน และสื่อเสริม ได้แก่ รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ สไลด์ เทปคาสเซต ซึ่งอุปกรณ์การเรียนเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญ ในการเรียนวิธีเรียนทางไกล

จรรยา แสงสาคร (2530 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสาเหตุออกกลางคันของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุบลราชธานี และเพื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศ อายุ พื้นฐานความรู้เดิมและมูลเหตุการสมัครเข้าเรียน กับสาเหตุออกกลางคันของนักศึกษาใน 3 ด้านคือ ด้านส่วนตัว และครอบครัว ด้านครูผู้สอน และวิธีการสอน และด้านสภาพแวดล้อมและการบริหารชั้นเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน ของจังหวัดอุบลราชธานี ในปีการศึกษา 2530 จำนวน 134 คน ผลการวิจัยเมื่อสรุปโดยรวมพบว่าสาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากด้านส่วนตัว และครอบครัวของนักศึกษา รองลงมา

คือสาเหตุที่เกิดจากครูผู้สอน และวิธีการสอน และสาเหตุในด้านสุดท้ายคือสาเหตุที่เกิดจากด้านการจัดสภาพแวดล้อม และการบริหารชั้นเรียน

สมศักดิ์ พวงมาลี (2532 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของนักศึกษาการศึกษาชั้นนอกโรงเรียน วิธีเรียนทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรการศึกษาชั้นนอกโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2530 จากการศึกษาพบว่าอายุของนักศึกษา ความถี่ในการอ่านคู่มือเรียน การทำแบบฝึกหัด การทำงานควบคู่ไปกับการเรียน และการนำเนื้อหาหมวดวิชาส่งเสริมคุณภาพชีวิตไปใช้ปรับปรุงความเป็นอยู่ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิธีการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มของครูประจำกลุ่ม และสถานภาพทางครอบครัว (อาศัยพ่อแม่) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ถิรภัทร์ สุวรรณชาติ (2537 : 117) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาของครูประจำกลุ่มเกี่ยวกับการพบกลุ่มว่า ครูประจำกลุ่มไม่ได้ส่งเสริมกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกับชุมชน ไม่ได้นำเอาปัญหาชุมชนมาร่วมแก้ไข ไม่ส่งเสริมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชน และไม่ได้มอบหมายให้นักศึกษาติดตามปัญหาของชุมชน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักศึกษามองไม่เห็นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดทำกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

ทรงชัย สุทธิพันธ์ (2537 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัญหาการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่ม การศึกษาทางไกลในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า การรายงานผลปฏิบัติงานไม่ได้รายงานตามที่เป็นจริง ครูประจำกลุ่มขาดวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มทำให้นักศึกษาขาดการเข้าร่วมกิจกรรมการพบกลุ่มบ่อยครั้ง และการแจ้งผลการสอบปลายภาคเรียนล่าช้า

วิชัย จันทระเกษม (2538 : 182) ศึกษาเรื่องรูปแบบของการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มที่พึงพอใจกับนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีเรียนทางไกล จังหวัดอุบลราชธานี โดยทำการศึกษากับนักศึกษาวิธีเรียนทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 398 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มที่จัดอยู่ในปัจจุบันเหมาะสมแล้วทั้งในกิจกรรมที่เกี่ยวกับศาสนา วัฒนธรรม การพัฒนาชุมชนและสังคม การส่งเสริมการศึกษาชั้นนอกโรงเรียน และการพัฒนาคุณภาพชีวิต

2. ปัญหากิจกรรมการพบกลุ่มตามความคิดของนักศึกษา นักศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าการประกอบกิจกรรมการพบกลุ่มตามความเห็นของนักศึกษา นักศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าการประกอบกิจกรรมการพบกลุ่มมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน อายุต่างกัน สถานภาพและรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาในการประกอบกิจกรรมการพบกลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

3. ประโยชน์ของกิจกรรมการพบกลุ่ม นักศึกษามีความคิดเห็นว่าการประกอบกิจกรรมการพบกลุ่มมีประโยชน์ระดับมาก และสามารถประยุกต์ใช้ช่วยแก้ปัญหาชุมชน นักศึกษาที่มีเพศและอายุต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการประกอบกิจกรรมการพบกลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นประโยชน์ในด้านช่วยแก้ปัญหาชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พัชรา สังข์ศรี (2540 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษานโยบายในการเรียนตามหลักสูตร การศึกษาชั้นนอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษา โดยวิธีเรียนทางไกลของนักศึกษาผู้ใหญ่ ในเขตอุตสาหกรรมภาคตะวันออกพบว่านักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีเพศต่างกัน นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน นักศึกษาที่มีอาชีพต่างกัน มีปัญหาการเรียนด้านวิธีเรียน ด้านสื่อประกอบการเรียน และด้านการพบกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กนกวรรณ สุโพธิ์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประชากรและคุณภาพชีวิตของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของความพร้อมในการเรียน วิธีการเรียนการสอน และวิธีการประเมินผลกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประชากรศึกษา ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักศึกษาผู้ใหญ่ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 2 จำนวน 381 คน ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรที่สัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 คือ ทักษะคิดต่อการเรียน การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน

4.1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพัทธ์ระหว่างพฤติกรรมการสอนของครูกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีดังนี้

จินตนา มาพวง (2520 : 59-60) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนระดับอุดมศึกษา พบว่า การสอนในระดับอุดมศึกษาจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 5 ตัว ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ของอาจารย์นิสิต คือ การให้เกียรตินิสิต เป็นกันเองนอกห้องเรียน ยินดีต่อนิสิตด้วยความจริงใจ ทำตัวดีสม่ำเสมอ เชื่อมมั่นในตนเอง ชมและวิจารณ์ผลงานของนิสิตอย่างยุติธรรม ให้ความช่วยเหลือทั้งด้านวิชาการและกิจกรรมหลักสูตร

2. วิธีสอน คือ อธิบายเนื้อหาวิชาอย่างชัดเจนถูกต้อง แบ่งเวลาในเนื้อหาแต่ละเรื่องได้เหมาะสม และมีการนำผลจากการประเมินการสอนมาแก้ไขปรับปรุงการสอนครั้งต่อไป

3. บุคลิกภาพของอาจารย์ คือ มีการชวนชวนหาความรู้ใหม่อยู่เสมอ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรู้ก้าวหน้าทันสมัย เชื่อมมั่นในตนเอง สุขุมรอบคอบ ใช้เหตุผลตัดสินปัญหา

4. มีผลทางวิชาการที่เชื่อถือได้

5. การประเมินผล คือ มีการตรวจและแจ้งผลการสอบรวดเร็ว ยุติธรรม รู้เทคนิคการออกข้อสอบอย่างดี กระตือรือร้นในการสอน และแบ่งเนื้อหาแต่ละเรื่องได้เหมาะสม

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2523 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องทักษะของนิสิตบัณฑิตศึกษาที่มีต่อความสำเร็จในการเรียนรายวิชาระดับบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยศึกษาความต้องการและความคาดหวังของนิสิตบัณฑิตศึกษาที่เข้าใหม่ พบว่าองค์ประกอบที่ทำให้นิสิตประสบผลสำเร็จในการเรียนมากที่สุด เมื่อพิจารณาโดยรวมคือ ครูผู้สอน รองลงมาคือตัวนักเรียนเอง โดยในส่วนตัวครูผู้สอนนั้น ต้องมีลักษณะดังนี้ มีความรู้ในวิชาที่สอน ให้โอกาสนิสิตแสดงความคิดเห็น และยอมรับฟังความคิดเห็นของนิสิต เป็นกันเองกับนิสิต และมีประสบการณ์สูง

นิลยา โรจนโพธิ์ (2527 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูในโรงเรียนผู้ใหญ่ตามทักษะของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3-4 จังหวัดอุดรธานี พบว่าพฤติกรรมการเรียนการสอนของครูเป็นจริงและที่คาดหวังของนักศึกษา เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการสอนของครูทั้ง 4 ด้าน คือการเตรียมการสอน การใช้อุปกรณ์การสอน วิธีสอน การประเมินผลการเรียน ที่เป็นจริงตามความคาดหวังของนักศึกษานั้น นักศึกษาคาดหวังให้ครูผู้สอนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มากทุกด้าน

จรรยา แสงสาคร (2530 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสาเหตุออกกลางคันของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จชั้นพื้นฐานในจังหวัดอุบลราชธานี และเพื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศ อายุ พื้นฐานความรู้เดิมและมูลเหตุที่สมัครเข้าเรียน กับสาเหตุออกกลางคันของนักศึกษาใน 3 ด้านคือ ด้านส่วนตัว และครอบครัว ด้านครูผู้สอน และวิธีการสอน และด้านสภาพแวดล้อมและการบริหารชั้นเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา

ผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน ของจังหวัดอุบลราชธานี ในปีการศึกษา 2530 จำนวน 134 คน ผลการวิจัยเมื่อสรุปโดยรวมพบว่าสาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากด้านส่วนตัว และครอบครัวของนักศึกษา รองลงมา คือสาเหตุที่เกิดจากครูผู้สอน และวิธีการสอน และสาเหตุในด้านสุดท้ายคือสาเหตุที่เกิดจากด้านการจัดสภาพแวดล้อม และการบริหารชั้นเรียน

กนกวรรณ สุโพธิ์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประชากรและคุณภาพชีวิตของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร 2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของความพร้อมในการเรียน วิธีการเรียนการสอน และวิธีการประเมินผลกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประชากรศึกษา ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักศึกษาผู้ใหญ่ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 2 จำนวน 381 คน ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรที่สัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 คือ ครูผู้สอน

ธารดา เจยาคม (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการเรียนของทหารกองประจำการตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกองพันทหารราบ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าจากการศึกษาได้ข้อสรุปจากการศึกษาว่าทหารกองประจำการ ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกองพันทหารราบ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า มีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน ในด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านครูประจำกลุ่ม

นุสรรา สกลนุกรกิจ (2542 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาบทบาทของครูประจำกลุ่มตามความคาดหวังของนักศึกษาทางไกลระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 363 คน พบว่า ความคาดหวังต่อบทบาทครูประจำกลุ่มทั้ง 5 ด้านคือ ด้านความสัมพันธ์กับผู้เรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านวิชาการ ด้านการแนะแนว และด้านกิจกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย

จากการศึกษาเอกสารทฤษฎีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน วิธีเรียนทางไกล และงานวิจัยจากในประเทศที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จะเห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน จะประสบผลสำเร็จขึ้นได้จากองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ความกระตือรือร้น (ลักษณะหนึ่งในพฤติกรรมของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์) ความคาดหวังหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ เจตคติต่อการเรียน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต พฤติกรรมการสอนของครู

4.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

4.2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างความกระตือรือร้นกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีดังนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความกระตือรือร้นยังไม่มียานวิจัยใดทำการศึกษามาก่อน แต่จะมีงานวิจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งความกระตือรือร้นนั้นเป็นลักษณะหนึ่งในพฤติกรรมของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ดังนั้นผู้วิจัยจะนำเสนอการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ดังนี้

ยูยีน (Eugene. 1968 : 196) ได้ศึกษาองค์ประกอบด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ไม่ใช่องค์ประกอบด้านสติปัญญา ในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ในการเรียน ของนักเรียนระดับ 8 ในโรงเรียนรัฐโอไอโอ ผลจากการวิจัยพบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นองค์ประกอบหนึ่ง ร่วมกับ

องค์ประกอบอื่น ๆ ได้แก่ความไม่เข้มงวดกวดขัน ความวิตกกังวล ความคาดหวังในการศึกษา ในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ในการเรียน โดยมีค่าสหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .55

แรฟฟินิ (Raffini. 1970 : 1605) ได้ศึกษาผลของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้และการจำในกลุ่มนิสิตปริญญาตรี ผลพบว่า ชายและหญิงที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า ชายและหญิงที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เฮ ยุง ซอง (ทวีชัย วิริยะโกศล. 2541 : 69 ; อ้างอิงจาก Hae-Kyun Song. 1971 : 219) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเกษตรกรรมในประเทศเกาหลีใต้ ผลการวิจัยพบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนมีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกวิชาในการศึกษาหลักสูตรเกษตรกรรม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นตัวทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ราย (Rai. 1980 : 117 : 122) ได้ศึกษาเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดยศึกษากับนักเรียนชายในระดับมัธยมศึกษาจำนวน 300 คน ซึ่งเลือกมาจากนักเรียนที่เรียนวิชาชีววิทยาจาก 12 โรงเรียนในเมืองอักกรา กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 60% ขึ้นไป กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ คือผู้ที่ได้ 40% ลงมา และผู้ที่ได้ 44-55% ให้เป็นกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์กลาง ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญ

2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กลาง ต่ำ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังในอนาคตที่มีต่อการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีดังนี้

เรชเบอร์ก และเวสต์บี (Rehberg & Westgy. 1967 : 362-347) ได้ทำการศึกษาถึงผลกระทบของการกระตุ้นทางการศึกษาของครอบครัวต่อความคาดหวังทางการศึกษาของเด็ก จากผลการศึกษาโดยการทดสอบตัวแบบเชิงสาเหตุและผล โดยได้สร้างตัวแบบในเชิงทฤษฎีครอบคลุมปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความคาดหวังทางการศึกษา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 2 จำนวน 6,000 คน จากโรงเรียนมัธยมของรัฐ และโรงเรียนมัธยมประจำตำบล ในรัฐเพนซิลวาเนีย โดยเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัว คือการศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา การกระตุ้นทางการศึกษาของครอบครัว เป็นตัวทำนายที่ดีที่สุดในการอธิบายความแปรปรวนของความคาดหวังทางการศึกษาของนักเรียน

คานเดล และเลสเซอร์ (Kandel & Lesser. 1969 : 213-223) ได้ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของครอบครัวและเพื่อนที่มีต่อแผนการศึกษาต่อของนักเรียน โดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามของนักเรียนมัธยมจำนวน 2,327 คน พบว่าการกระตุ้นทางการศึกษาของมารดาและแผนการศึกษาต่อของเพื่อน มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังทางการศึกษาโดยที่ การกระตุ้นทางการศึกษาของครอบครัวมีผลกระทบต่อความคาดหวังทางการศึกษามากกว่าแผนการศึกษาของเพื่อน

ซีเวล (Sewell. 1969 : 213-223) ได้ศึกษาความไม่เท่าเทียมกันของโอกาสทางการศึกษาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในรัฐวิสคอนซิน จำนวน 9,000 คน พบว่าพื้นฐานทางเศรษฐกิจสังคมของครอบครัว (สถานะทางสังคม การศึกษา อาชีพ รายได้) มีอิทธิพลต่อการศึกษาต่อการได้รับการศึกษาต่อ

โดยการกระตุ้นของครอบครัว ครู และแผนการศึกษาของเพื่อนมีผลต่อพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียนอย่างมาก และบุคคลที่มีอิทธิพลต่อนักเรียนมากที่สุด คือบิดามารดา รองลงไปคือครู และเพื่อนตามลำดับ

ออสบอร์น (Osborn. 1971 : 435-437) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของมารดากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ ความคาดหวังและความมุ่งหวังทางการศึกษาของนักเรียน โดยทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่สุดท้ายในโรงเรียนมัธยมรัฐบาล รัฐโอไฮโอ จำนวน 398 คน ผลของการวิจัย พบว่า เจตคติ ความคาดหวังทางการศึกษา มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ในการเรียน นักเรียนจะมีแนวโน้มที่จะมีความคาดหวังทางการศึกษา และผลสัมฤทธิ์ในการเรียนในทางเดียวกันกับระดับการศึกษาของบิดามารดา

4.2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบที่มีต่อการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีดังนี้

ฟลาเฮอร์ตี้ และเรูทเซล (Flaherty & Reutzell. 1965 : 409-411) ได้ศึกษาเพื่อหาลักษณะบุคลิกภาพของนักเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนสูง และนักศึกษาที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนต่ำ โดยใช้แบบทดสอบ CPI (The California Psychological Inventory) วัดบุคลิกภาพด้านต่าง ๆ และใช้คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการเรียนในชั้นปีที่ 1 จากการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงได้คะแนนบุคลิกภาพด้านความรับผิดชอบสูงกว่าผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

แอทกินสัน (Atkinson. 1966 : 13) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการสัมฤทธิ์ผลกับตัวแปรต่าง ๆ ด้านสังคมประจักษ์ อันได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ความเชื่อฟัง ความรับผิดชอบ การยอมรับตัวเอง การอบรมเลี้ยงดู โดยทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม คือกลุ่มปกติ กลุ่มหลงโทษลับหลัง กลุ่มหลงโทษต่อหน้า และกลุ่มที่มีความขัดแย้งในใจ ผลการวิจัยพบว่าความต้องการสัมฤทธิ์ผลมีความสัมพันธ์ต่อความรับผิดชอบอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

วัตสัน (Watson. 1967 : 10-12) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพต่าง ๆ ความถนัดทางการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชาย 3 กลุ่ม ๆ ละ 100 คนกลุ่มแรกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มที่สองและกลุ่มที่สามเป็นกลุ่มที่ประสบความล้มเหลวในการปรับตัว ผลการศึกษาพบว่า

1. ความถนัดทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพด้านความรับผิดชอบในกลุ่มที่ 1
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพด้านความรับผิดชอบในกลุ่มที่ 1

4.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติที่มีต่อการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีดังนี้

ธอร์นเบอร์ก (สุภาภรณ์ ศิริดิลธรรม. 2543 : 28 ; อ้างอิงจาก Thornburg. 1975 : 181-185) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อโรงเรียนของนักเรียนต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนร้อยละ 50 ของกลุ่มตัวอย่าง มีเจตคติไม่ดีต่อโรงเรียน มีความคิด ความรู้สึกว่าหลักสูตรการเรียนการสอนไม่มีประโยชน์ ทำให้ผู้เรียนเบื่อหน่าย ไม่ขยันเรียน ครูเน้นเรื่องคะแนนมากเกินไป ครูล่าเอียงและออกกฎข้อบังคับของโรงเรียนเข้มงวดเกินไป

แอสติน (Astin. 1971 : 3-20) ได้ศึกษาถึงการทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการลาออกกลางคันของนักศึกษาโดยทำการวิจัยระดับอุดมศึกษาจากสถาบันระดับวิทยาลัย 2 ปี และ 4 ปี ในสหรัฐอเมริกา รวม 180 สถาบัน จำนวน 36,581 คน พบว่า นักศึกษาที่มีเจตคติต่อตนเองที่ดี เช่น เห็น

ตัวเองมีความสามารถทางวิชาการอย่างดี และมีแรงจูงใจอย่างมากต่อการมุ่งสำเร็จ จะเป็นตัวแปรที่ทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เบลตโซ (สุภาภรณ์ สิริดิลลธรรม. 2543 : 28 ; อ้างอิงจาก Bledsoe. 1971 : 121-182) ได้ศึกษาเจตคติของนักเรียนโดยวิธีสังเกตครูที่สอนในชั้นเรียน และให้คะแนนการสังเกตกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 4,368 คน แยกเป็นกลุ่มตามระดับความสามารถทางการเรียน พบว่า นักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่างกัน มีเจตคติต่อครูต่างกัน กลุ่มที่มีความสามารถทางการเรียนสูงจะมีเจตคติที่ดีกว่ากลุ่มที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำ

เฟรดเดอริก (Frederick. 1964 : 287-319) ได้ทำการศึกษาในสถาบันวิทยาลัยเคหศาสตร์ชั้นปีที่หนึ่ง จำนวน 187 คน สรุปผลได้ว่า เจตคติที่ดีต่อวิทยาลัยและต่ออาจารย์ผู้สอน มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลการเรียน

ทราเวอร์ (Traver. 1958 : 396) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการวัดผลทางการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรด้านสติปัญญาสามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีค่าไม่เกิน 0.7 หมายความว่า ในการทำงานนี้จะทำนายได้ถูกต้องเพียงประมาณร้อยละ 50 ส่วนที่เหลือต้องอาศัยตัวแปรทางด้านที่ไม่ใช่สติปัญญามาวัด เช่น การปรับตัว ความสนใจ ความมุ่งมั่น เจตคติต่อสถานที่เรียนและอาจารย์ที่สอน

มอริส (เทอด แก้วศิริ. 2530 : 22 ; อ้างอิงจาก Morris. 1961 : 552-554) ได้ศึกษานิสัยและทัศนคติต่อการเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนเกรด 7 , 8 และ 9 จำนวน 144 คน, 130 คน และ 97 คน ตามลำดับ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงได้คะแนนนิสัย และทัศนคติทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

คาน (Khan. 1968 : 216-221) ได้ศึกษาตัวแปรทางด้านที่มีใช้สติปัญญา ได้แก่ นิสัยทางการเรียน กิจกรรมในการเรียน ความกังวล แรงจูงใจในการเรียน เจตคติต่อครูและองค์ประกอบอื่น ๆ เพื่อหาตัวแปรที่เหมาะสมในการทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนเกรด 8 จำนวน 1,038 คน เป็นนักเรียนชาย 509 คน นักเรียนหญิง 529 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 โรงเรียนรัฐพลริต้า โดยกลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดนิสัยในการเรียนและเจตคติต่อการเรียน แบบวัดแรงจูงใจในการเรียน แบบวัดความสามารถและคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการศึกษาพบว่า ตัวทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีประสิทธิภาพ คือ เจตคติที่มีต่อครูและกิจกรรมในการเรียนของนักเรียน

4.2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอนและกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีดังนี้

เนื่องจากกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอนและกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นลักษณะการเรียนการสอนของการศึกษานอกโรงเรียน วิธีเรียนทางไกล ซึ่งงานวิจัยที่นำเสนอจะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการพบกลุ่ม และเรียนการสอนซึ่งมีลักษณะเหมือนกับกิจกรรมการพบกลุ่ม

ฮูล (Houle. 1961 : 16-25) ได้ทำการศึกษาชาติที่เป็นนักศึกษาผู้ใหญ่เข้าศึกษาต่อในโครงการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยชิคาโก ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีเป้าหมายของตนเองว่า เข้าร่วมโครงการเพื่อสามารถตอบสนองความต้องการ และความสนใจของตนเอง เมื่อทำกิจกรรมก็เพราะต้องการเข้ากิจกรรมทางสังคม โดยมุ่งเน้นเรื่องมนุษย์สัมพันธ์ และมุ่งการเรียนรู้ต้องได้รับความรู้ทักษะต่าง ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานสู่ความสำเร็จ เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ไปประกอบอาชีพ

ปาสคาล (Pascal. 1971 : 1-11) ได้ศึกษาผลกระทบของการจัดการศึกษาในมหาวิทยาลัย ที่จัดกิจกรรมการสอน 3 แบบ คือ กิจกรรมแบบบรรยายสั้น ๆ กิจกรรมแบบบรรยายกึ่งอภิปราย และกิจกรรม

แบบอิสระ โดยจัดกลุ่มนักศึกษาเข้าเรียนด้วยวิธีสอนตาม กิจกรรม ผลปรากฏว่า นักศึกษากลุ่มแรกมีทัศนคติในเชิงบวกต่อวิชาเรียนมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ และพบว่านักศึกษาไม่ชอบกิจกรรมการเรียนแบบอิสระ

บีเดอร์ และดาร์เคนวัลด์ (Beder and Darkenwald. 1982 : 142) ได้ศึกษาถึงความแตกต่างวิธีการสอนของเด็กและของผู้ใหญ่ พบว่า ในการสอนผู้ใหญ่ ครูจำเป็นต้องใช้เทคนิคการสอนหลาย ๆ วิธี ต้องสามารถยืดหยุ่นได้ นอกจากนี้ครูจะต้องปรับปรุงเนื้อหาการเรียนให้สัมพันธ์กับประสบการณ์ของผู้เรียน

4.2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสอนของครูกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีดังนี้

ครูสมเมอร์ (Klausmeir. 1961 : 29) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเรียนกับขีดความสามารถของมนุษย์ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่เป็นตัวกำหนดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประกอบด้วยคุณลักษณะของผู้เรียน คุณลักษณะของผู้สอน คุณลักษณะทางกายภาพ พฤติกรรมระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน คุณลักษณะกลุ่ม และแรงจูงใจภายนอก

บาติस्ता (Batista. 1976 : 257) ได้ศึกษา พฤติกรรมของครูที่ดี พบว่า ครูที่ดีต้องมีพฤติกรรมดังนี้ คือมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน มีวิธีสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา และ ผู้เรียน มีความรู้ความเข้าใจในวิธีประเมินจุดมุ่งหมายของวิชาอย่างเหมาะสม มีคุณธรรมในวิชาชีพ เป็นผู้ทำงานด้วยการให้บริการกับสถาบันและชุมชน ให้บริการทางวิชาการ และวิชาชีพ ตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่อนักศึกษา และสถาบัน

เพอร์วิส (Purvis. 1983 : 163-176) ได้ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยเปิด พบว่าผู้เรียนจะยึดมั่นเฉพาะเอกสารการสอนของครูทำให้รู้ไม่กว้าง เป็นเหตุทำให้ผู้เรียนขาดทักษะในการแสดงออกทุก ๆ ด้าน ส่วนสื่อการเรียนใช้สื่อการสอนประเภททางเดียว ผู้เรียนไม่มีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็น ได้ตอบได้ และนักศึกษาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพแล้วทั้งช่องว่างจากการเรียนมานานทำให้ขาดทักษะในการอ่าน การเขียน และความเข้าใจ เมื่อเปรียบเทียบกับนักศึกษาที่เรียนต่อเนื่องกันมานอกจากนี้ยังพบว่านักศึกษาที่เรียนวิธีนี้ต้องศึกษาด้วยตนเอง ต้องโดดเดี่ยวทำให้รู้สึกเหงาเนื่องจากไม่มีเพื่อนร่วมปรึกษาในการเรียน

จากการศึกษาเอกสารทฤษฎีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน วิธีเรียนทางไกล และงานวิจัยจากต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จะเห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาศึกษานอกโรงเรียน จะประสบผลสำเร็จขึ้นได้จากองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ความกระตือรือร้น (ลักษณะหนึ่งในพฤติกรรมของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์) ความคาดหวังหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ เจตคติต่อการเรียน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต พฤติกรรมการสอนของครู

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. ลักษณะของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย
5. วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
6. วิธีวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประจำปีการศึกษา 2544 และศึกษาต่อที่ศูนย์การศึกษากรุงเทพมหานคร 1 จำนวน 4,412 คน จำแนกตามนักศึกษาที่มีงานทำ 3,488 คน และไม่มีงานทำ 924 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประจำปีการศึกษา 2544 และกำลังศึกษาต่อที่ศูนย์การศึกษากรุงเทพมหานคร 1 ซึ่งเลือกมาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยมีศูนย์บริการการศึกษาเขตฯ เป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) โดยการประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยต้องมียังน้อย จำนวน 375 คน กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อมั่นได้ ระดับความเชื่อมั่น 95% (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 297 อ้างอิงจาก Yamane, 1967 : 256) โดยมีขั้นตอนการสุ่มดังนี้

ขั้นที่ 1 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 แบ่งสถานที่ให้การศึกษานอกโรงเรียนเป็น 4 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มสนิทชนนี ได้แก่
 - 1.1 ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตบางกอกน้อย 532 คน
 - 1.2 ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตคลองสาน 310 คน
 - 1.3 ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตบางพลัด 132 คน
2. กลุ่มศรีตากสิน ได้แก่
 - 2.1 ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตบางกอกใหญ่ 274 คน
 - 2.2 ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตตลิ่งชัน 295 คน
 - 2.3 ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตธนบุรี 315 คน

3. กลุ่มเพชรกาญจนา ได้แก่

3.1 ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตภาษีเจริญ	444 คน
3.2 ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตบางแค	456 คน
3.3 ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตหนองแขม	140 คน

4. กลุ่มรามานุทิศ ได้แก่

4.1 ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตบางขุนเทียน	426 คน
4.2 ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตราชบุรีบูรณะ	345 คน
4.3 ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตจอมทอง	644 คน

ขั้นที่ 2 สุ่มศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตฯ โดยทำการสุ่มศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตฯ 33.3 % ของกลุ่มทุกกลุ่มในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 ได้จำนวนศูนย์บริการนอกโรงเรียนเขตฯ ดังนี้ กลุ่มสนิทชนนี ได้ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตบางกอกน้อย มีจำนวนนักศึกษา 495 คน กลุ่มศรีตากสิน ได้ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตตลิ่งชัน มีจำนวนนักศึกษา 280 คน กลุ่มเพชรกาญจนา ได้ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตภาษีเจริญ มีจำนวนนักศึกษา 421 คน กลุ่มรามานุทิศ ได้ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตราชบุรีบูรณะ มีจำนวนนักศึกษา 326 คน ตาราง 1 จำนวนนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการทำงานและไม่ทำงาน

กลุ่ม	ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตฯ	จำนวนนักศึกษา	
		ทำงาน	ไม่ทำงาน
กลุ่มสนิทชนนี	ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตบางกอกน้อย	399	96
กลุ่มศรีตากสิน	ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตตลิ่งชัน	195	85
กลุ่มเพชรกาญจนา	ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตภาษีเจริญ	319	102
กลุ่มรามานุทิศ	ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตราชบุรีบูรณะ	255	71
รวม		1,168	354

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ตอน

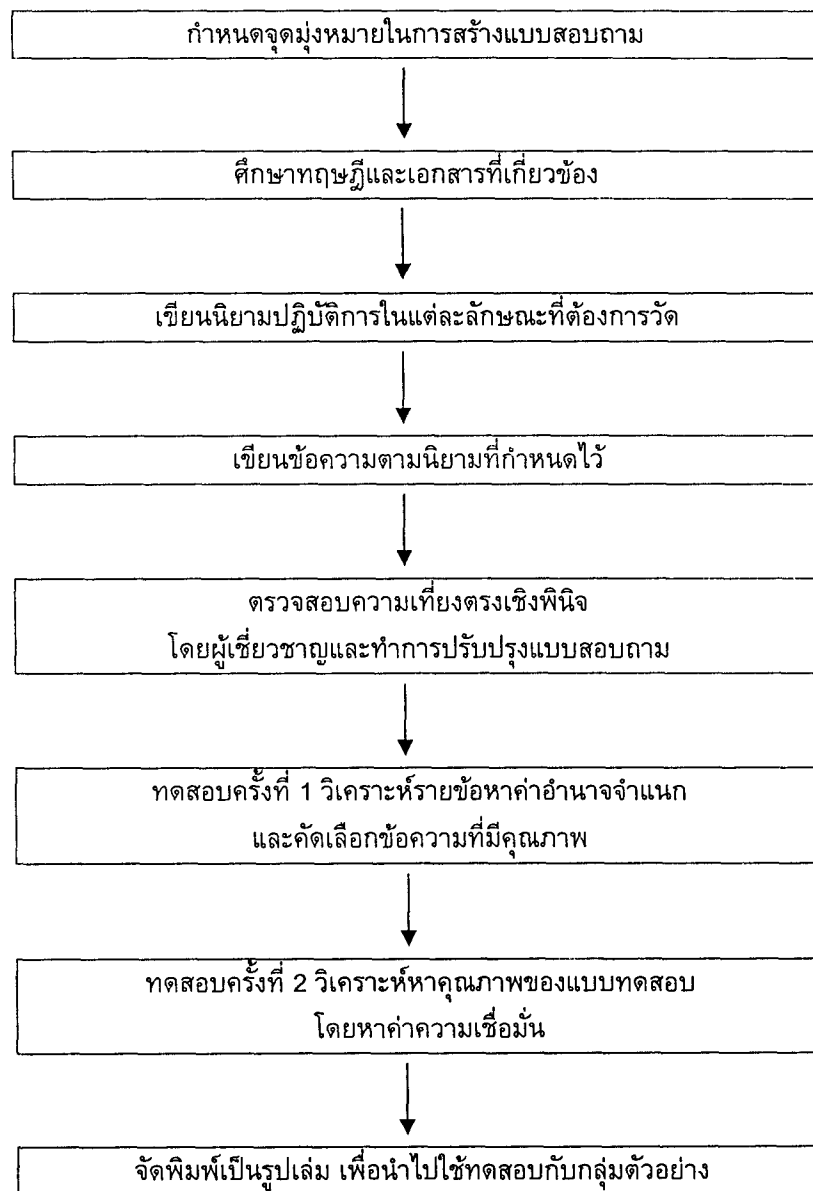
ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ การประกอบอาชีพ และระดับคะแนนเฉลี่ย (GPA)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 4 ระดับ โดยแต่ละด้านมี 15 ข้อ ดังนี้

- ด้านที่ 1 ความกระตือรือร้นในการเรียน
- ด้านที่ 2 ความคาดหวังในอนาคต
- ด้านที่ 3 ความรับผิดชอบ
- ด้านที่ 4 เจตคติที่มีต่อการเรียน
- ด้านที่ 5 กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน
- ด้านที่ 6 กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
- ด้านที่ 7 พฤติกรรมการสอนของครู

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามขั้นตอนดังนี้

ภาพประกอบ 4 ลำดับขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยตามภาพประกอบ 4 ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถาม

เพื่อสร้างแบบสอบถามในการศึกษาค้นคว้า จำนวน 1 ฉบับ มี 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ การประกอบอาชีพ และระดับคะแนนเฉลี่ย

(GPA)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 4 ระดับ โดยแต่ละด้านมีข้อความที่นำไปใช้วัด ด้านละ 30 ข้อ ดังนี้

ด้านที่ 1 ความกระตือรือร้นในการเรียน

ด้านที่ 2 ความคาดหวังในอนาคต

ด้านที่ 3 ความรับผิดชอบ

ด้านที่ 4 เจตคติที่มีต่อการเรียน

ด้านที่ 5 กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน

ด้านที่ 6 กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

ด้านที่ 7 พฤติกรรมการสอนของครู

2. ศึกษาทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 2 เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความกระตือรือร้นในการเรียน

2.2 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังในอนาคต

2.3 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ

2.4 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเจตคติที่มีต่อการเรียน

2.5 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน

2.6 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

2.7 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสอนของครู

3. เขียนนิยามปฏิบัติการ จากแนวทางการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความกระตือรือร้นในการเรียน ความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ เจตคติที่มีต่อการเรียน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และ พฤติกรรมการสอนของครู ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเขียนนิยามตามคุณลักษณะที่ต้องการจะวัด

4. เขียนข้อคำถามวัดด้านความกระตือรือร้นในการเรียน ความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ เจตคติที่มีต่อการเรียน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และ พฤติกรรมการสอนของครู ด้านละ 30 ข้อ รวมทั้งสิ้น 210 ข้อ โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 4 ระดับ

5. เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้ว นำไปตรวจสอบคุณภาพขั้นต้นของแบบสอบถามหาความเที่ยงตรงเชิงพื้นผิว (Face Validity) โดยให้ประธานและกรรมการควบคุมปริญญาบัตรตรวจสอบข้อความแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้แก่ผู้เชี่ยวชาญทางการวัดผลการศึกษาจำนวน 2 ท่าน ทางด้านจิตวิทยาจำนวน 2 ท่าน และทางด้านการศึกษาผู้ใหญ่ จำนวน 1 ท่าน เป็นผู้พิจารณาความสอดคล้องของแบบสอบถามกับนิยามในแต่ละด้าน แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มากกว่าหรือ

เท่ากับ 0.5 แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขภาษาที่ใช้ให้ถูกต้องตามนิยามที่กำหนดไว้โดยมีรายละเอียดการวิเคราะห์ดังนี้

5.1 ด้านความกระตือรือร้นในการเรียน เดิมมี 30 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 คัดเลือกมา 29 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00

5.2 ด้านความคาดหวังในอนาคต เดิมมี 30 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00 คัดเลือกมา 30 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00

5.3 ด้านความรับผิดชอบ เดิมมี 30 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 คัดเลือกมา 29 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00

5.4 ด้านเจตคติที่มีต่อการเรียน เดิมมี 30 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 คัดเลือกมา 27 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00

5.5 ด้านกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน เดิมมี 30 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 คัดเลือกมา 28 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00

5.6 ด้านกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เดิมมี 30 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00 คัดเลือกมา 30 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00

5.7 ด้านพฤติกรรมการสอนของครู เดิมมี 30 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.40 ถึง 1.00 คัดเลือกมา 24 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00

6. นำแบบสอบถามที่คัดเลือกจากข้อ 5 คัดเลือกข้อความที่อยู่ในเกณฑ์ ซึ่งผ่านการแก้ไขและปรับปรุงภาษา ประกอบไปด้วยแบบสอบถามด้านความกระตือรือร้นในการเรียนจำนวน 29 ข้อ ด้านความคาดหวังในอนาคตจำนวน 30 ข้อ ด้านความรับผิดชอบจำนวน 29 ข้อ ด้านเจตคติที่มีต่อการเรียนจำนวน 27 ข้อ ด้านกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอนจำนวน 28 ข้อ ด้านกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตจำนวน 30 ข้อ และ ด้านพฤติกรรมการสอนของครูจำนวน 24 ข้อ รวมทั้งหมด 200 ข้อ ไปทดสอบครั้งที่ 1 (Try Out) กับนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจากการศึกษานอกโรงเรียน จากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตพัฒนาจำนวน 200 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนน และทำการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Item Analysis) โดยใช้เทคนิค 25% ของกลุ่มสูงกลุ่มต่ำ โดยใช้ t-test และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า t สูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขึ้นไป โดยมีรายละเอียดการวิเคราะห์ดังนี้

6.1 ด้านความกระตือรือร้นในการเรียน เดิมมี 29 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 0.888 ถึง 7.091 คัดเลือกมา 15 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 3.330 ถึง 7.091

6.2 ด้านความคาดหวังในอนาคต เดิมมี 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 2.645 ถึง 6.660 คัดเลือกมา 15 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 5.352 ถึง 6.660

6.3 ด้านความรับผิดชอบ เดิมมี 29 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 0.289 ถึง 9.415 คัดเลือกมา 15 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 6.459 ถึง 9.415

6.4 ด้านเจตคติที่มีต่อการเรียน เดิมมี 27 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 2.091 ถึง 7.412 คัดเลือกมา 15 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 3.476 ถึง 7.412

6.5 ด้านกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน เดิมมี 28 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 0.103 ถึง 7.748 คัดเลือกมา 15 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 4.835 ถึง 7.748

6.6 ด้านกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เดิมมี 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 0.313 ถึง 7.949 คัดเลือกมา 15 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 3.824 ถึง 7.949

6.7 ด้านพฤติกรรมการสอนของครู เดิมมี 24 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 2.440 ถึง 9.539 คัดเลือกมา 15 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 4.740 ถึง 9.539

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการคัดเลือกในข้อ 6 ที่ประกอบไปด้วยปัจจัยทั้ง 7 ด้านได้แก่ด้านความกระตือรือร้นในการเรียน ด้านความคาดหวังในอนาคต ด้านความรับผิดชอบ ด้านเจตคติที่มีต่อการเรียน ด้านกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และด้านพฤติกรรมการสอนของครู ด้านละ 15 ข้อ รวมทั้งหมด 105 ข้อ ไปทดสอบครั้งที่ 2 (Try Out) กับนักเรียน การศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจากการศึกษา นอกโรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ไชยฉิมพลี จำนวน 200 คน จากนั้นทำการตรวจคะแนนแล้วนำผลทดสอบมา วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามในด้านต่างๆ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

7.1 ด้านความกระตือรือร้นในการเรียน มีค่าความเชื่อมั่น 0.8378

7.2 ด้านความคาดหวังในอนาคต มีค่าความเชื่อมั่น 0.9009

7.3 ด้านความรับผิดชอบ มีค่าความเชื่อมั่น 0.9080

7.4 ด้านเจตคติที่มีต่อการเรียน มีค่าความเชื่อมั่น 0.9054

7.5 ด้านกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน มีค่าความเชื่อมั่น 0.8569

7.6 ด้านกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต มีค่าความเชื่อมั่น 0.8925

7.7 ด้านพฤติกรรมการสอนของครู มีค่าความเชื่อมั่น 0.9130

8. จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 7 มาทำการพิมพ์เป็นรูปเล่มเพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล ในการวิจัยต่อไป

ลักษณะแบบสอบถามปัจจัยที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะแบบสอบถามมี 3 ลักษณะคือ ให้เลือกตอบ เดิมค่า และแบบมาตราส่วนประมาณค่า ดังนี้
ตัวอย่าง แบบสอบถามวัดปัจจัยบางประการที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

คำชี้แจง ให้จึงเติมข้อความและทำเครื่องหมาย X ลงในช่องว่างทางขวา ให้คำตอบตรงกับความเป็นจริง

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

(0) เพศ

() ชาย () หญิง

(00) อายุ ปี

(000) จบมัธยมศึกษาตอนต้นจากการศึกษานอกโรงเรียน

() ใช่ เกเรดเฉลี่ย

() ไม่ใช่

(0000) การทำงานในปัจจุบัน

() ทำ

() ไม่ทำ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดปัจจัยบางประการที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านต่าง ๆ ดังนี้

แบบสอบถาม	ข้อความ	น้อย มาก	น้อย	มาก	มาก ที่สุด
ความกระตือรือร้น ในการเรียน	(0)เมื่อได้รับมอบหมายในการทำงาน ข้าพเจ้าจะรีบทำทันที (00)เมื่อเรียนไม่เข้าใจ ข้าพเจ้าจะถามและ ให้ครูอธิบายทุกครั้ง				
ความคาดหวังใน อนาคต	(0)เมื่อเรียนสำเร็จแล้วทำให้มีอาชีพที่ดี (00)เมื่อเรียนสำเร็จแล้วทำให้ฐานะดีขึ้น				
ความรับผิดชอบ	(0)ข้าพเจ้าจะพยายามทำการบ้านให้เสร็จ แม้การบ้านจะมีมาก (00)ข้าพเจ้าจะส่งงานที่ครูมอบหมายและ ด้วยความสนใจ				
เจตคติที่มีต่อ การเรียน	(0)การเรียนทำให้มีคนยอมรับ นับถือ (00)การเรียนทำให้มีเพื่อน				
กิจกรรมการพบกลุ่ม เพื่อการเรียนการสอน	(0)ผู้เรียนเข้าใจจุดประสงค์ในการทำ กิจกรรมการพบกลุ่ม (00)กิจกรรมการพบกลุ่มขาดการส่งเสริมให้ นักศึกษาแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่				
กิจกรรมการพบกลุ่ม เพื่อพัฒนาคุณภาพ ชีวิต	(0)กิจกรรมที่จัดไม่ส่งเสริมและพัฒนาดตนเอง (00)กิจกรรมไม่สามารถนำเอาความรู้ไป ปฏิบัติในชีวิตจริงได้				
พฤติกรรมการสอน ของครู	(0)ผู้สอนใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย (00)ผู้สอนจัดเนื้อหาในการสอนเหมาะสมกับ เวลาไม่น่าเบื่อ				

เกณฑ์ในการตรวจให้คะแนน

เกณฑ์ในการตรวจให้คะแนนแต่ละข้อคำถามนั้น ได้กำหนดน้ำหนักของตัวเลือกในแต่ละระดับไว้ดังนี้

1. ข้อความทางบวก ให้คะแนนดังนี้

เมื่อตอบช่องมากที่สุด	ให้น้ำหนักคะแนน 4 คะแนน
เมื่อตอบช่องมาก	ให้น้ำหนักคะแนน 3 คะแนน
เมื่อตอบช่องน้อย	ให้น้ำหนักคะแนน 2 คะแนน
เมื่อตอบช่องน้อยมาก	ให้น้ำหนักคะแนน 1 คะแนน

2. ข้อความทางลบ ให้คะแนนดังนี้

เมื่อตอบช่องมากที่สุด	ให้น้ำหนักคะแนน 1 คะแนน
เมื่อตอบช่องมาก	ให้น้ำหนักคะแนน 2 คะแนน
เมื่อตอบช่องน้อย	ให้น้ำหนักคะแนน 3 คะแนน
เมื่อตอบช่องน้อยมาก	ให้น้ำหนักคะแนน 4 คะแนน

การแปลความหมายคะแนน

เมื่อคะแนนเฉลี่ยรายข้อมากกว่าหรือเท่ากับ 3.50	แปลว่า	ปัจจัยที่วัดอยู่ในระดับมากที่สุด หรือระดับสูง
เมื่อคะแนนเฉลี่ยรายข้อเท่ากับ 2.50 ถึง 3.49	แปลว่า	ปัจจัยที่วัดอยู่ในระดับมาก หรือระดับค่อนข้างสูง
เมื่อคะแนนเฉลี่ยรายข้อเท่ากับ 1.50 ถึง 2.49	แปลว่า	ปัจจัยที่วัดอยู่ในระดับน้อย หรือระดับต่ำ
เมื่อคะแนนเฉลี่ยรายข้อน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.49	แปลว่า	ปัจจัยที่วัดอยู่ในระดับน้อยมาก หรือระดับต่ำมาก

วิธีการดำเนินการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้งหมด 7 ตอน 1 ฉบับ ไปทดสอบวัดกับนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ไปยังศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารเก็บข้อมูลของศูนย์บริการการศึกษาเขต
2. ติดต่อศูนย์บริการการศึกษาเขต ฯ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งกำหนด วัน เวลา ในการเก็บข้อมูล
3. จัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับกลุ่มตัวอย่าง
4. ผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลในวันที่มีการประชุมพิเศษของนักศึกษา ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตภาษีเจริญ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตคลองสามและศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตบางกอกน้อย และฝากให้ครูประจำกลุ่มช่วยเก็บที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตราชบุรีบูรณะ โดยที่ผู้วิจัยทำการชี้แจงและอธิบายขั้นตอนในตอบแบบสอบถามครูประจำกลุ่มเข้าใจ และก่อนให้นักศึกษากรอกแบบสอบถาม ผู้วิจัยและครูประจำกลุ่มอธิบายขั้นตอนในตอบให้

นักศึกษาเข้าใจ และจะได้ข้อมูลที่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด ในการเก็บข้อมูลนั้นผู้วิจัยรับแบบสอบถามคืนกลับมาในวันนั้นเลย

5. ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลในเดือนพฤศจิกายน รวมระยะเวลา 30 วัน

6. นำแบบสอบถามที่ได้จากเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เพื่อนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 หาความเที่ยงตรงเชิงพินิจของแบบสอบถาม โดยการพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC) โดยใช้สูตรของโรวินเนลลีและแฮมเบิลตัน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2539 : 248-249 ; อ้างอิงจาก Rovinell and Hambleton.)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องมีค่าอยู่ระหว่าง -1 ถึง +1
$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 วิเคราะห์ข้อคำถามเป็นรายข้อ (Item Analysis) เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า โดยใช้ t-test แบบเทคนิค 25% (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 216)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{N_H} + \frac{S_L^2}{N_L}}}$$

เมื่อ t	แทน	ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ
$\bar{X}_H$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
$\bar{X}_L$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
S_H^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง
S_L^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
N_H	แทน	จำนวนคนในกลุ่มสูง
N_L	แทน	จำนวนคนในกลุ่มต่ำ

1.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 200)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
	n	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
	s_i^2	แทน	คะแนนแปรปรวนเป็นรายข้อ
	s_t^2	แทน	คะแนนแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

2.1 สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ใช้สูตรของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 85)

$$r = \frac{N\sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N\sum X^2 - (\sum X)^2][N\sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	$\sum X$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนดิบชุด X
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนดิบชุด Y
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนดิบชุด X แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนดิบชุด Y แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum XY$	แทน	ผลรวมของผลคูณของทั้งหมดของคะแนนดิบ X กับ Y
	N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

2.3 ทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้ t-test (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2540 : 250)

$$t = r \sqrt{\frac{N-2}{1-r^2}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าจากการแจกแจงแบบที
	r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2.4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Kerlinger and Pedhazur. 1973 : 196)

$$R_{Y.1,2,\dots,k} = \sqrt{\beta_1 r_{Y1} + \beta_2 r_{Y2} + \dots + \beta_k r_{Yk}}$$

เมื่อ $R_{Y.1,2,\dots,k}$ แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึง k กับตัวแปรตาม

$\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_k$ แทน ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึง k ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$r_{Y1}, r_{Y2}, \dots, r_{Yk}$ แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึง k กับตัวแปรตาม

2.5 ทดสอบความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2540 : 332)

เมื่อ $F = \frac{R^2 / k}{(1 - R^2) / (N - k - 1)}$ แทน ค่าการแจกแจงแบบเอฟ (F-Distribution)

R^2 แทน ค่าความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

k แทน จำนวนตัวแปรอิสระ

df_1 แทน k

df_2 แทน $N - k - 1$

2.6 การทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรือค่าน้ำหนักความสำคัญ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2540 : 343 ; อ้างอิงจาก Hay. 1994)

เมื่อ $t = \frac{b_j}{SE_{b_j}}$ แทน ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนดิบ

b_j แทน คำนวณจากสูตรดังนี้

$$b_j = \beta_j \frac{s_Y}{s_j}$$

เมื่อ SE_{b_j} แทน ความคลาดเคลื่อนของน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนดิบซึ่งคำนวณจากสูตรดังนี้

$$SE_{b_j} = \frac{S_Y}{S_j} \sqrt{\frac{1 - R_{Y.H}^2}{(1 - R_{j.G}^2)(N - k - 1)}}, df = n - 1$$

เมื่อ $R_{Y.H}^2$ แทน ค่าความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรตาม Y กับตัวแปรอิสระทั้งหมด

$- R_{j.G}^2$ แทน ค่าความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวอิสระตัวที่ j กับตัวแปรอิสระตัวที่เหลือ

S_Y แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนตัวแปรตาม Y

S_j แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนตัวแปรอิสระตัวที่ j

N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

k แทน จำนวนตัวแปรอิสระทั้งหมด

สถิติในข้อ 2.1-2.6 คำนวณจากโปรแกรม SPSS version 11.01 (Statistical Package for Social Sciences)

2.7 ทดสอบความแตกต่างของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณโดยใช้สูตร ดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2540 : 250-251)

$$Z = \frac{Z_{R_1} - Z_{R_2}}{\sqrt{\frac{1}{n_1 - 3} + \frac{1}{n_2 - 3}}}$$

เมื่อ Z แทน การแจกแจงมาตรฐาน Z

Z_{R_1} แทน คะแนนมาตรฐานพิชเชอร์แปลงมาจาก R_1

Z_{R_2} แทน คะแนนมาตรฐานพิชเชอร์แปลงมาจาก R_2

n_1 แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่ 1

n_2 แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่ 2

2.8 ทดสอบความแตกต่างของค่าน้ำหนักความสำคัญ (Kerlinger and Pedhazur. 1997 :

150)

$$t = \frac{b_i - b_j}{S_{b_i - b_j}}; df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ	t	แทน	การแจกแจงแบบที
	b_i	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระจากกลุ่มที่ 1
	b_j	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระจากกลุ่มที่ 2
	$S_{b_i - b_j}$	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของผลต่างน้ำหนัก
			ความสำคัญระหว่างที่วิเคราะห์กลุ่มที่ 1 กับ กลุ่มที่ 2
	n_1	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่ 1
	n_2	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่ 2

โดยที่

$$S_{b_i - b_j} = \sqrt{C_{11} + C_{22}}$$

เมื่อ	C_{11}	แทน	ความแปรปรวนมาตรฐานน้ำหนักความสำคัญของกลุ่มที่ 1
	C_{22}	แทน	ความแปรปรวนมาตรฐานน้ำหนักความสำคัญของกลุ่มที่ 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เพื่อให้มีความเข้าใจในการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการแปลผลดังนี้

X_1	แทน	คะแนนของปัจจัยด้านความกระตือรือร้นในการเรียน
X_2	แทน	คะแนนของปัจจัยด้านความคาดหวังในอนาคต
X_3	แทน	คะแนนของปัจจัยด้านความความรับผิดชอบ
X_4	แทน	คะแนนของปัจจัยด้านเจตคติที่มีต่อการเรียน
X_5	แทน	คะแนนของปัจจัยด้านกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน
X_6	แทน	คะแนนของปัจจัยด้านกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
X_7	แทน	คะแนนของปัจจัยด้านพฤติกรรมการสอนของครู
Y	แทน	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
mean	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
k	แทน	คะแนนเต็มรายข้อของแบบสอบถาม
r	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย
R	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	สัมประสิทธิ์ของการวัดร่วมกัน
b	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนดิบ
Z	แทน	คะแนนมาตรฐานจากการแจกแจงของ Z
F	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบเอฟ
t	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบที

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านความกระตือรือร้นในการเรียน ความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ เจตคติที่มีต่อการเรียน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และ พฤติกรรมการสอนของครู กับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ที่วิเคราะห์จากนักศึกษาที่มีงานทำ นักศึกษาที่ไม่มีงานทำ และรวมทั้งหมด

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบธรรมดา และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของปัจจัยด้านความกระตือรือร้นในการเรียน ความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ เจตคติที่มีต่อการเรียน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และ พฤติกรรมการสอนของครู ที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ที่วิเคราะห์จากนักศึกษาที่มีงานทำ นักศึกษาที่ไม่มีงานทำ และรวมทั้งหมด

3. เปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของปัจจัยด้านความกระตือรือร้นในการเรียน ความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ เจตคติที่มีต่อการเรียน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และ พฤติกรรมการสอนของครู กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ที่วิเคราะห์ระหว่างนักศึกษาที่มีงานทำ และนักศึกษาไม่มีงานทำ

4. คำนำนักความสำคัญของปัจจัยด้านความกระตือรือร้นในการเรียน ความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ เจตคติที่มีต่อการเรียน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และ พฤติกรรมการสอนของครู ที่ส่งผลกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ที่วิเคราะห์จากนักศึกษาที่มีงานทำ นักศึกษาที่ไม่มีงานทำ และรวมทั้งหมด

5. เปรียบเทียบคำนำนักความสำคัญของปัจจัยด้านความกระตือรือร้นในการเรียน ความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ เจตคติที่มีต่อการเรียน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และ พฤติกรรมการสอนของครู ที่ส่งผลกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ที่วิเคราะห์ระหว่างนักศึกษาที่มีงานทำ และนักศึกษาไม่มีงานทำ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านความกระตือรือร้นในการเรียน ความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ เจตคติที่มีต่อการเรียน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และ พฤติกรรมการสอนของครู กับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่วิเคราะห์จากนักศึกษาที่มีงานทำ นักศึกษาที่ไม่มีงานทำ และรวมทั้งหมด

จากการนำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่มีงานทำ จำนวน 1,168 คน ไม่มีงานทำ จำนวน 354 คน รวมเป็นนักศึกษาทั้งหมด 1,522 คน ได้ค่าสถิติพื้นฐาน คือคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าสถิติพื้นฐานของปัจจัยบางประการกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาการศึกษานอก
โรงเรียนที่วิเคราะห์จากนักศึกษาที่มีงานทำ นักศึกษาไม่มีงานทำ และรวมทั้งหมด

ตัวแปร	k	นักศึกษาที่มีงานทำ		นักศึกษาไม่มีงานทำ		รวมทั้งหมด	
		mean	s	mean	s	mean	s
X ₁	4	2.86	0.37	2.79	0.42	2.84	0.38
X ₂	4	3.29	0.39	3.26	0.45	3.28	0.41
X ₃	4	3.11	0.40	3.01	0.45	3.09	0.41
X ₄	4	3.26	0.37	3.20	0.41	3.25	0.38
X ₅	4	2.86	0.45	2.82	0.46	2.85	0.45
X ₆	4	2.92	0.44	2.86	0.47	2.90	0.45
X ₇	4	3.10	0.43	3.00	0.45	3.08	0.44
Y	4.00	2.98	0.40	2.94	0.42	2.97	0.40

จากตาราง 2 พบว่านักศึกษามีคะแนนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้วัดจากคะแนนเฉลี่ยสะสมรวมทุกวิชา (GPA) ที่จำแนกตามนักศึกษาที่มีงานทำ นักศึกษาที่ไม่มีงานทำ และรวมทั้งหมด มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.97 , 2.98 และ 2.94 ตามลำดับ แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่มีงานทำ นักศึกษาที่ไม่มีงานทำ และรวมทั้งหมด ที่วัดจากคะแนนเฉลี่ยสะสมรวมทุกวิชา (GPA) อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูง ส่วนคะแนนเฉลี่ยรายข้อของปัจจัยด้านความกระตือรือร้นในการเรียน ความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ เจตคติที่มีต่อการเรียน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และ พฤติกรรมการสอนของครู พบว่าคะแนนเฉลี่ยของนักศึกษาที่จำแนกตามนักศึกษาที่มีงานทำ นักศึกษาที่ไม่มีงานทำ และรวมทั้งหมด มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.86 ถึง 3.29, 2.79 ถึง 3.26 และ 2.84 ถึง 3.28 ตามลำดับ แสดงว่าปัจจัยทั้งหมดนั้นนักศึกษามีลักษณะหรือได้กระทำอยู่ในระดับมากหรือระดับสูง ทั้งนักศึกษาที่มีงานทำ นักศึกษาที่ไม่มีงานทำ และรวมทั้งหมด

เมื่อพิจารณาความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้วัดจากคะแนนเฉลี่ยสะสมรวมทุกวิชา (GPA) ที่จำแนกตามนักศึกษาที่มีงานทำ นักศึกษาที่ไม่มีงานทำ และรวมทั้งหมด มีค่าเท่ากับ 0.40 , 0.42 และ 0.40 ตามลำดับ แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยสะสมรวมทุกวิชา (GPA) มีการกระจายต่ำใกล้เคียงกัน ส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐานรายข้อของแบบสอบถามวัดปัจจัยทางด้านความกระตือรือร้นในการเรียน ความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ เจตคติที่มีต่อการเรียน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และ พฤติกรรมการสอนของครู ที่จำแนกตามนักศึกษาที่มีงานทำ นักศึกษาที่ไม่มีงานทำ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.37 ถึง 0.45 แสดงว่าผลของการประเมินปัจจัยต่าง ๆ มีการกระจายต่ำใกล้เคียงกัน

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบธรรมดา และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ที่วิเคราะห์จากนักศึกษาที่มีงานทำ นักศึกษาที่ไม่มีงานทำ และรวมทั้งหมด โดยใช้สูตรของเพียร์สัน พร้อมทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ t-test และใช้สูตรสหสัมพันธ์พหุคูณ พร้อมทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ F-test ดังแสดงในตาราง 3 ดังนี้

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบธรรมดา และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ที่วิเคราะห์จากนักศึกษาที่มีงานทำ นักศึกษาที่ไม่มีงานทำ และรวมทั้งหมด

	ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	Y	
นักศึกษาที่มีงานทำ	X ₁	1.00	0.424**	0.650**	0.372**	0.468**	0.383**	0.384**	0.462**	R=0.720 R ² =0.518 F=177.373**
	X ₂		1.00	0.549**	0.707**	0.369**	0.383**	0.384**	0.529**	
	X ₃			1.00	0.600**	0.516**	0.468**	0.484**	0.568**	
	X ₄				1.00	0.417**	0.349**	0.471**	0.470**	
	X ₅					1.00	0.714**	0.574**	0.591**	
	X ₆						1.00	0.646**	0.565**	
	X ₇							1.00	0.523**	
	Y								1.00	
นักศึกษาไม่มีงานทำ	X ₁	1.00	0.538**	0.698**	0.474**	0.633**	0.539**	0.565**	0.609**	R=0.812 R ² =0.659 F=95.407**
	X ₂		1.00	0.585**	0.775**	0.397**	0.346**	0.403**	0.559**	
	X ₃			1.00	0.646**	0.647**	0.573**	0.626**	0.702**	
	X ₄				1.00	0.422**	0.399**	0.537**	0.572**	
	X ₅					1.00	0.798**	0.614**	0.704**	
	X ₆						1.00	0.678**	0.682**	
	X ₇							1.00	0.603**	
	Y								1.00	
รวมทั้งหมด	X ₁	1.00	0.455**	0.665**	0.402**	0.512**	0.427**	0.434**	0.502**	R=0.743 R ² =0.659 F=266.851**
	X ₂		1.00	0.558**	0.725**	0.374**	0.340**	0.412**	0.536**	
	X ₃			1.00	0.614**	0.548**	0.498**	0.526**	0.603**	
	X ₄				1.00	0.418**	0.364**	0.490**	0.497**	
	X ₅					1.00	0.735**	0.579**	0.619**	
	X ₆						1.00	0.652**	0.595**	
	X ₇							1.00	0.542**	
	Y								1.00	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยด้านความกระตือรือร้นในการเรียน ความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ เจตคติที่มีต่อการเรียน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และ พฤติกรรมการสอนของครู ที่วิเคราะห์จากนักศึกษาที่มีงานทำ นักศึกษาที่ไม่มีงานทำ และรวมทั้งหมด มีค่าอยู่ระหว่าง 0.349 ถึง 0.707 , 0.346 ถึง 0.798 และ 0.340

ถึง 0.735 ตามลำดับ ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยด้านความกระตือรือร้นในการเรียน ความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ เจตคติที่มีต่อการเรียน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และ พฤติกรรมการสอนของครู กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่วิเคราะห์จากนักศึกษาที่มีงานทำ นักศึกษาที่ไม่มีงานทำ และรวมทั้งหมด มีค่าอยู่ระหว่าง 0.462 ถึง 0.591 , 0.559 ถึง 0.704 และ 0.497 ถึง 0.619 ตามลำดับ ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า โดยในกลุ่มนักศึกษาที่มีงานทำ พบว่าปัจจัยด้านกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ปัจจัยด้านความรับผิดชอบ กิจกรรมการพบกลุ่มพัฒนาเพื่อคุณภาพชีวิต ความคาดหวังในอนาคต พฤติกรรมการสอนของครู ความกระตือรือร้นในการเรียน และ เจตคติที่มีต่อการเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำที่สุด ในส่วนของนักศึกษาไม่มีงานทำ ปัจจัยด้านกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ปัจจัยด้านความรับผิดชอบ กิจกรรมการพบกลุ่มพัฒนาคุณภาพชีวิต ความกระตือรือร้นในการเรียน พฤติกรรมการสอนของครู เจตคติที่มีต่อการเรียน และ ความคาดหวังในอนาคต มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำที่สุด และในกลุ่มนักศึกษารวมทั้งหมด มีปัจจัยด้านกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ปัจจัยด้านความรับผิดชอบ กิจกรรมการพบกลุ่มพัฒนาคุณภาพชีวิต ความกระตือรือร้นในการเรียน และ เจตคติที่มีต่อการเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำที่สุด

เมื่อพิจารณา ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ระหว่างปัจจัยด้านความกระตือรือร้นในการเรียน ความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ เจตคติที่มีต่อการเรียน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มพัฒนาคุณภาพชีวิต และ พฤติกรรมการสอนของครู กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่วิเคราะห์จากนักศึกษาที่มีงานทำ นักศึกษาที่ไม่มีงานทำ และรวมทั้งหมด ปรากฏว่ามีความสัมพันธ์เท่ากับ 0.720 , 0.812 และ 0.743 ตามลำดับ ซึ่งสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าปัจจัยด้านความกระตือรือร้นในการเรียน ความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ เจตคติที่มีต่อการเรียน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และ พฤติกรรมการสอนของครู มีลักษณะวัดร่วมกันกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่วิเคราะห์จากนักศึกษาที่มีงานทำ นักศึกษาที่ไม่มีงานทำ และรวมทั้งหมด สามารถทำนายได้ถูกต้อง 51.8 % , 65.9 % และ 55.2 % ตามลำดับ

3. เปรียบเทียบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของปัจจัยด้านความกระตือรือร้นในการเรียน ความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ เจตคติที่มีต่อการเรียน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และ พฤติกรรมการสอนของครู กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่วิเคราะห์ระหว่างนักศึกษาที่มีงานทำ และนักศึกษาไม่มีงานทำ

ผู้วิจัยทำการเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณที่วิเคราะห์จากนักศึกษาที่มียางทำ กับ นักศึกษาที่ไม่มียางทำ ว่ามีค่าแตกต่างกันหรือไม่โดยนำค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของปัจจัยด้านความกระตือรือร้นในการเรียน ความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ เจตคติที่มีต่อการเรียน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และ พฤติกรรมการสอนของครู กับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มาแปลงเป็นค่า Z แบบฟิชเชอร์ (Fisher's Z) แล้วนำมาทดสอบความแตกต่าง ดังแสดงในตาราง 4 ดังนี้

ตาราง 4 เปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่วิเคราะห์ระหว่างนักศึกษาที่มียางทำ และนักศึกษาที่ไม่มียางทำ

นักศึกษา	R	Fisher's Z	Z
มียางทำ	0.720	0.908	3.693 ^{**}
ไม่มียางทำ	0.812	1.133	

^{**}มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของปัจจัยด้านความกระตือรือร้นในการเรียน ความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ เจตคติที่มีต่อการเรียน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และ พฤติกรรมการสอนของครู กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่วิเคราะห์ระหว่างนักศึกษาที่มียางทำ และนักศึกษาที่ไม่มียางทำ มีค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณที่วิเคราะห์จากนักศึกษาที่ไม่มียางทำมีค่าสูงกว่านักศึกษาที่มียางทำ

4. คำนำนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบของปัจจัยด้านความกระตือรือร้นในการเรียน ความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ เจตคติที่มีต่อการเรียน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และ พฤติกรรมการสอนของครู ที่ส่งผลกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ที่วิเคราะห์จากนักศึกษาที่มียางทำ นักศึกษาที่ไม่มียางทำ และรวมทั้งหมด

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์หาคำนำนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบ (b) ของปัจจัยด้านความกระตือรือร้นในการเรียน ความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ เจตคติที่มีต่อการเรียน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และ พฤติกรรมการสอนของครู ที่ส่งผลกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่วิเคราะห์จากนักศึกษาที่มียางทำ นักศึกษาที่ไม่มียางทำ และนักศึกษาทั้งหมด ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ t-test ดังแสดงในตาราง 5 ดังนี้

ตาราง 5 คำนำน้หนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักศึกษา ที่วิเคราะห์จากนักศึกษาที่มีงานทำ นักศึกษาที่ไม่มีงานทำ และรวมทั้งหมด

ตัวแปร	นักศึกษาที่มีงานทำ		นักศึกษาไม่มีงานทำ		รวมทั้งหมด	
	b	t	b	t	b	t
X ₁	0.048	1.618	0.034	0.707	0.043	1.699
X ₂	0.258	8.503 ^{**}	0.153	3.123 ^{**}	0.234	9.145 ^{**}
X ₃	0.176	5.484 ^{**}	0.216	4.280 ^{**}	0.186	6.901 ^{**}
X ₄	-0.029	-0.864	0.070	1.218	-0.010	-0.355
X ₅	0.198	7.087 ^{**}	0.197	3.771 ^{**}	0.200	8.201 ^{**}
X ₆	0.153	5.319 ^{**}	0.219	4.395 ^{**}	0.169	6.792 ^{**}
X ₇	0.081	3.051 ^{**}	0.027	0.613	0.097	3.111 ^{**}

^{**}มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 พบว่า ในกลุ่มนักศึกษาที่มีงานทำ และนักศึกษาทั้งหมด มีน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และ พฤติกรรมการสอนของครู มีค่าอยู่ระหว่าง 0.097 ถึง 0.258 และส่งผลในทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านปัจจัยด้านความกระตือรือร้นในการเรียน และเจตคติที่มีต่อการเรียน มีค่าอยู่ระหว่าง -0.010 ถึง 0.048 ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อวิเคราะห์กับนักศึกษาที่ไม่มีงานทำพบว่า น้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน และกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต มีค่าอยู่ระหว่าง 0.153 ถึง 0.219 และส่งผลในทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านปัจจัยด้านความกระตือรือร้นในการเรียน เจตคติที่มีต่อการเรียน และพฤติกรรมการสอนของครู มีค่าอยู่ระหว่าง 0.034 ถึง 0.070 ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. เปรียบเทียบค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านความกระตือรือร้นในการเรียน ความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ เจตคติที่มีต่อการเรียน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และ พฤติกรรมการสอนของครู ที่ส่งผลกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่วิเคราะห์ระหว่างนักศึกษาที่มีงานทำ และนักศึกษาไม่มีงานทำ

ผู้วิจัยทำการเปรียบเทียบค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านความกระตือรือร้นในการเรียน ความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ เจตคติที่มีต่อการเรียน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และ พฤติกรรมการสอนของครู ที่ส่งผลกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่วิเคราะห์ระหว่างนักศึกษาที่มีงานทำ และนักศึกษาไม่มีงานทำ ว่าแตกต่างกันหรือไม่ โดยทดสอบค่านัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ t-test ดังแสดงในตาราง 6 ดังนี้

ตาราง 6 เปรียบเทียบค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยบางประการ ที่ส่งผลกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ที่วิเคราะห์ระหว่างนักศึกษาที่ม้งานทำ และนักศึกษาไม่ม้งานทำ

ตัวแปร	นักศึกษา		$S_{b_i - b_j}$	t
	ม้งานทำ (b_i)	ไม่ม้งานทำ (b_j)		
X_1	0.048	0.034	0.057	0.245
X_2	0.258	0.153	0.057	1.842
X_3	0.176	0.216	0.059	-0.677
X_4	-0.029	0.070	0.066	-1.500
X_5	0.198	0.197	0.059	0.016
X_6	0.153	0.219	0.057	-1.157
X_7	0.081	0.027	0.052	1.038

จากตาราง 6 พบว่า น้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านความกระตือรือร้นในการเรียน ความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ เจตคติที่มีต่อการเรียน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และ พฤติกรรมการสอนของครู ที่ส่งผลกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่วิเคราะห์ระหว่างนักศึกษาที่ม้งานทำ และนักศึกษาไม่ม้งานทำ มีค่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

1. สังเคราะห์ความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการวิจัย
2. สรุปผลการวิจัย
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

1. สังเคราะห์ความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการวิจัย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา การศึกษานอกโรงเรียน จำแนกตามนักศึกษาที่มีงานทำ ไม่มีงานทำ และรวมทั้งหมด
2. เพื่อศึกษานำหนักความสำคัญของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน จำแนกตามนักศึกษาที่มีงานทำ ไม่มีงานทำ และรวมทั้งหมด
3. เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของปัจจัยบางประการกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา การศึกษานอกโรงเรียน ที่วิเคราะห์ระหว่างนักศึกษาที่มีงานทำ และไม่มีการทำ
4. เพื่อเปรียบเทียบน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยบางประการกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ที่วิเคราะห์ระหว่างนักศึกษาที่มีงานทำ และไม่มีการทำ

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยบางประการมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาการศึกษานอก วิทยาลัย จำแนกตามนักศึกษาที่มีงานทำ ไม่มีงานทำ และรวมทั้งหมด
2. น้ำหนักความสำคัญของปัจจัยอย่างน้อย 1 ประการ ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักศึกษาการศึกษานอกวิทยาลัย จำแนกตามนักศึกษาที่มีงานทำ ไม่มีงานทำ และรวมทั้งหมด
3. ความสัมพันธ์ของปัจจัยบางประการกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาการศึกษานอก วิทยาลัย ที่วิเคราะห์ระหว่างนักศึกษาที่มีงานทำ ไม่มีงานทำ มีค่าแตกต่างกัน
4. น้ำหนักความสำคัญของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา การศึกษานอกวิทยาลัย ที่วิเคราะห์ระหว่างนักศึกษาที่มีงานทำ และไม่มีการทำ มีค่าแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาการศึกษานอกวิทยาลัย ที่สำเร็จการศึกษาระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น ประจำปีการศึกษา 2544 และศึกษาต่อที่ศูนย์การศึกษากรุงเทพมหานคร 1 จำนวน 1,522 คน แบ่งเป็นนักศึกษาที่มีงานทำ 1,168 คน และนักศึกษาไม่มีการทำ 354 คน ซึ่งได้มาจากการ

สุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยมีศูนย์บริการการศึกษาเขตฯ เป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จำนวน 1 ฉบับแบ่งออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1 ด้านความกระตือรือร้นในการเรียน จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 3.330 ถึง 7.091 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.8378
- 2 ด้านความคาดหวังในอนาคต จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 5.352 ถึง 6.660 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.9009
- 3 ด้านความรับผิดชอบ จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 6.459 ถึง 9.415 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.9080
- 4 ด้านเจตคติที่มีต่อการเรียน จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 3.476 ถึง 7.412 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.9054
- 5 ด้านกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 4.835 ถึง 7.748 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.8569
- 6 ด้านกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 3.824 ถึง 7.949 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.8925
- 7 ด้านพฤติกรรมการสอนของครู จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 4.740 ถึง 9.539 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.9130

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้งฉบับ ไปทดสอบวัดกับนักศึกษาโดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. หลังจากผู้วิจัยได้นัดหมาย วัน เวลา ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และฝากให้ครูประจำกลุ่มช่วยเก็บ โดยที่ผู้วิจัยทำการชี้แจงและอธิบายขั้นตอนในตอบแบบสอบถามให้ครูประจำกลุ่มเข้าใจ เพื่อที่จะให้ครูประจำกลุ่มนำไปและอธิบายขั้นตอนในตอบให้นักศึกษาเข้าใจ และจะได้ข้อมูลที่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด และรอรับแบบสอบถามคืนกลับมาในวันนั้นเลย โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลในระหว่างวันที่ 2 - 25 พฤศจิกายน 2545
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้จากเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้ทั้งหมด 1,589 ชุด มาตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม พบว่าเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ 1,522 ชุด คิดเป็น 95.8% และเป็นแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ 67 ชุด คิดเป็น 4.2% ซึ่งผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ 1,522 ชุด มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เพื่อนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับ ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนปัจจัยในแต่ละด้าน ของนักศึกษาที่มีงานทำ นักศึกษาไม่มีงานทำ และรวมทั้งรวม

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยบางประการกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่มียานพา นักศึกษาไม่มียานพา และรวมทั้งหมด

3. การเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของปัจจัยบางประการกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่วิเคราะห์ระหว่างนักศึกษาที่มียานพา กับนักศึกษาไม่มียานพา

4. คำนำนักความสำคัญของปัจจัยในแต่ละด้าน ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษาที่มียานพา นักศึกษาไม่มียานพา และรวมทั้งหมด และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ

5. การเปรียบเทียบน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยบางประการ ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่วิเคราะห์ระหว่างนักศึกษาที่มียานพา กับนักศึกษาไม่มียานพา

2. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. นักศึกษามีคะแนนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้วัดจากคะแนนเฉลี่ยสะสมรวมทุกวิชา (GPA) ที่จำแนกตามนักศึกษาที่มียานพา ไม่มียานพา และรวมทั้งหมด มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.97 , 2.98 และ 2.94 ตามลำดับ แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษานักศึกษาที่มียานพา นักศึกษาที่ไม่มียานพา และรวมทั้งหมด ที่วัดจากคะแนนเฉลี่ยสะสมรวมทุกวิชา (GPA) อยู่ในเกณฑ์สูง ส่วนคะแนนเฉลี่ยรายข้อ ของแบบสอบถามวัดปัจจัยด้านความกระตือรือร้นในการเรียน ความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ เจตคติที่มีต่อการเรียน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต พฤติกรรมการสอนของครู ทั้งนักศึกษาที่มียานพา นักศึกษาไม่มียานพา และรวมทั้งหมด พบว่าคะแนนเฉลี่ยของนักศึกษาที่จำแนกตามนักศึกษาที่มียานพา นักศึกษาที่ไม่มียานพา และรวมทั้งหมด มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.86 ถึง 3.29, 2.79 ถึง 3.26 และ 2.84 ถึง 3.28 ตามลำดับ แสดงว่าปัจจัยทั้งหมดนั้นนักศึกษามีลักษณะหรือได้กระทำอยู่ในระดับมากหรือระดับสูง ทั้งนักศึกษาที่มียานพา นักศึกษาที่ไม่มียานพา และรวมทั้งหมด

เมื่อพิจารณาความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้วัดจากคะแนนเฉลี่ยสะสมรวมทุกวิชา (GPA) ที่จำแนกตามนักศึกษาที่มียานพา นักศึกษาที่ไม่มียานพา และรวมทั้งหมด มีค่าเท่ากับ 0.40 , 0.42 และ 0.40 ตามลำดับ แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยสะสมรวมทุกวิชา (GPA) มีการกระจายต่ำใกล้เคียงกัน ส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐานรายข้อของแบบสอบถามวัดปัจจัยทางด้านความกระตือรือร้นในการเรียน ความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ เจตคติที่มีต่อการเรียน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และ พฤติกรรมการสอนของครู ที่จำแนกตามนักศึกษาที่มียานพา ไม่มียานพา มีค่าอยู่ระหว่าง 0.37 ถึง 0.45 แสดงว่าผลของการประเมินปัจจัยต่าง ๆ มีการกระจายต่ำใกล้เคียงกัน

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความกระตือรือร้นในการเรียน ความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ เจตคติที่มีต่อการเรียน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต พฤติกรรมการสอนของครู กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่วิเคราะห์ระหว่างนักศึกษาที่มียานพา นักศึกษาไม่มียานพา และนักศึกษาทั้งหมด มีค่าเท่ากับ 0.720 , 0.812 และ 0.743 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยปัจจัยทั้งหมด มีลักษณะวัดร่วมกันกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่วิเคราะห์จากนักศึกษาที่มียานพา นักศึกษาที่ไม่มียานพา และรวมทั้งหมด สามารถทำนายได้ถูกต้อง 51.8 % , 65.9 % และ 55.2 % ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของปัจจัยด้านความกระตือรือร้นในการเรียน ความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ เจตคติที่มีต่อการเรียน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต พฤติกรรมการสอนของครู กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่วิเคราะห์ระหว่างนักศึกษาที่มีงานทำ กับนักศึกษาไม่มีงานทำ พบว่ามีค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณที่วิเคราะห์จากนักศึกษาไม่มีงานทำมีค่าสูงกว่านักศึกษาที่มีงานทำ

3. นำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และ พฤติกรรมการสอนของครู ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับนักศึกษาที่มีงานทำ และรวมทั้งหมด ส่วนปัจจัยด้านความกระตือรือร้นในการเรียน และเจตคติที่มีต่อการเรียน ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อวิเคราะห์กับนักศึกษาที่ไม่มีงานทำพบว่า น้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน และกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ไม่มีงานทำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยด้านความกระตือรือร้นในการเรียน เจตคติที่มีต่อการเรียน และ พฤติกรรมการสอนของครูส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อเปรียบเทียบค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และ พฤติกรรมการสอนของครู ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่วิเคราะห์ระหว่างนักศึกษาที่มีงานทำ กับนักศึกษาไม่มีงานทำ พบว่ามีค่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทุกด้าน

3. อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความกระตือรือร้นในการเรียน ความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ เจตคติที่มีต่อการเรียน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต พฤติกรรมการสอนของครู กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งวิเคราะห์จากนักศึกษาที่มีงานทำ นักศึกษาไม่มีงานทำ และรวมทั้งหมด เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 1 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยูยีน (Eugene. 196 : 1968) ที่ได้ศึกษาองค์ประกอบด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งความกระตือรือร้นเป็นลักษณะหนึ่งในพฤติกรรมของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ที่พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน งานวิจัยของออสบอร์น (osborn. 1971 : 435-437) ที่พบว่า เจตคติ ความคาดหวังทางการศึกษามีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วัตสัน (Watson. 1967 : 10-12) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพด้านความรับผิดชอบ ในบุคคลทั่วไป งานวิจัยคาน (Khan. 1968 : 216-221) ที่พบว่ากิจกรรมในการเรียนของนักเรียน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และงานวิจัยครูสมเอร์ (Klausmeir. 1961 : 29) ที่พบว่าพฤติกรรมระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเป็นตัวกำหนดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านความกระตือรือร้นในการเรียน ความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ เจตคติที่มีต่อการเรียน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนา

คุณภาพชีวิต พฤติกรรมการสอนของครู มีลักษณะเอื้ออำนวยต่อการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง นักศึกษาที่มีงานทำ นักศึกษาไม่มีงานทำ และรวมทั้งหมด

ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของปัจจัยด้านความกระตือรือร้นในการเรียน ความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ เจตคติที่มีต่อการเรียน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต พฤติกรรมการสอนของครู กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่วิเคราะห์ระหว่าง นักศึกษาที่มีงานทำ กับนักศึกษาไม่มีงานทำ มีค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ตั้งไว้ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณที่วิเคราะห์จากนักศึกษาไม่มีงานทำมีค่าสูงกว่านักศึกษาที่มีงานทำ แสดงให้เห็นว่านักศึกษาที่มีงานทำกับนักศึกษาไม่มีงานทำ ลักษณะของนักศึกษาต่างกัน คือนักศึกษาที่มีงานทำส่วนมากจะเป็นนักศึกษาที่มีอายุ ไม่ค่อยมีเวลาให้กับการเรียน และเข้ามาศึกษาเพื่อที่จะต้องการความรู้เพิ่มมากขึ้นและอาจจะนำความรู้ หรือวุฒิการศึกษาที่ได้ไปปรับเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่การงานให้สูงขึ้น และภาระหน้าที่ในการงานทำให้ไม่ค่อยมีเวลาว่าง แต่ในสวน นักศึกษาไม่มีงานทำส่วนมากเป็นนักศึกษาที่มีอายุไม่มาก มีเวลาเพื่อการศึกษามาก มีความตั้งใจที่จะเข้ามาศึกษาหาความรู้เพื่อที่จะศึกษาต่อในระดับสูง หรือไม่ก็ต้องเอาความรู้ที่ได้ไปแข่งขันในการประกอบอาชีพ ทำให้ปัจจัยดังกล่าวของนักศึกษาที่ไม่มีงานทำมีลักษณะที่เอื้อต่อการทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักศึกษาไม่มีงานทำสูงกว่านักศึกษาที่มีงานทำ

2. คำนำนักความสำคัญของปัจจัยความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต พฤติกรรมการสอนของครู ต่างก็ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่วิเคราะห์จากนักศึกษาที่มีงานทำ และรวมทั้งหมด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ว่าค่านักความสำคัญของปัจจัย อย่างน้อย 1 ประการ ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยที่ปัจจัยด้านความกระตือรือร้นในการเรียน และเจตคติที่มีต่อการเรียน ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อวิเคราะห์จาก นักศึกษาที่ไม่มีงานทำพบว่า คำนำนักความสำคัญของปัจจัย ความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตต่างก็ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ปัจจัยด้านความกระตือรือร้นในการเรียน เจตคติที่มีต่อการเรียน และพฤติกรรมการสอนของครู ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ว่าค่านักความสำคัญของปัจจัยอย่างน้อย 1 ประการ ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตรนาถ กิรติเสรี (2516 : 74) ที่พบว่า ความรู้สึกรับผิดชอบ ส่งผลกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกล่าวคือบุคคลใดมีความรับผิดชอบต่อการเรียนบุคคลนั้นถึงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงด้วย งานวิจัยของกรรณิกา นาควัชระ (2534 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีอิทธิพลต่อความคาดหวังทางการศึกษา นั่นคือผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาทั้งนักศึกษาที่มีงานทำ นักศึกษาที่ไม่มีงานทำ และรวมทั้งหมด จะเกิดขึ้นได้ นักศึกษาต้องมีจุดมุ่งหวังในการเรียนเป็นแรงกระตุ้นเพื่อที่จะได้ประสบผลสำเร็จตามที่ตั้งใจไว้ และจากงานวิจัยของ กนกวรรณ สุโพธิ์ (2541 : บทคัดย่อ) ที่พบว่านักศึกษาที่มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน และลักษณะการสอนของครูผู้สอน ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือการที่ นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้นระหว่างที่มีการเรียนการสอนและกิจกรรมที่พัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้นักศึกษาทั้งที่มีงานทำ ที่ไม่มีงานทำ และรวมทั้งหมด มีความเข้าใจในการเรียนดีขึ้นจนทำให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นด้วย ส่วนครูผู้สอนมีบทบาทในการสอน และคอยแนะนำให้คำปรึกษากับ

นักศึกษา ซึ่งจะทำให้ศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดียิ่งขึ้น ส่วนปัจจัยด้านเจตคติที่มีต่อการเรียน และความกระตือรือร้นในการเรียน ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการศึกษานอกโรงเรียนเปิดโอกาสให้กับผู้ที่พลาดโอกาส พลาดหวังจากการศึกษาในระบบเข้ามาศึกษาอย่างเปิดกว้าง (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2537 : 3) ทำให้ไม่มี หรือขาด ความรู้สึกเชื่อ ศรัทธา ทั้งทางบวกและทางลบ ต่อการศึกษานอกโรงเรียน จึงทำให้ เจตคติที่มีต่อการเรียนของนักศึกษา ไม่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นอกจากนี้อุปสรรคในการเรียน สถานที่เรียน สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ของการศึกษานอกโรงเรียนที่ต้องอาศัยจากโรงเรียนในระบบ ทำให้นักศึกษาขาดความเอาใจใส่ สนใจ และความตั้งใจในการเรียน จึงทำให้ความกระตือรือร้นในการเรียนไม่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เมื่อเปรียบเทียบน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านความกระตือรือร้นในการเรียน ความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ เจตคติที่มีต่อการเรียน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และพฤติกรรมการสอนของครู ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างที่วิเคราะห์นักศึกษาที่มีงานทำ กับนักศึกษาไม่มีงานทำพบว่า มีค่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทุกด้าน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งกลุ่มนักศึกษาที่มีงานทำ และกลุ่มนักศึกษาไม่มีงานทำ ต้องเข้าร่วมทำกิจกรรมการเรียนการสอนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในหลักสูตรเหมือนกัน (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. 2533 : 6) จึงเป็นผลที่ทำให้ค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยในแต่ละด้าน ที่วิเคราะห์ระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่มีงานทำ กับกลุ่มนักศึกษาไม่มีงานทำมีค่าไม่แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า มีปัจจัยด้านความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต พฤติกรรมการสอนของครู ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้นผลของการวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องกับผู้ศึกษา เช่น ผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้ปกครอง มาเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่ม เสริมสร้างและส่งเสริมให้นักศึกษามีคุณสมบัติคุณลักษณะที่เหมาะสมกับการเป็นนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อให้การศึกษาประสบผลสำเร็จในการเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น ความมีวินัยในตนเอง นิสัยในการเรียน ความอดทน และความทะเยอทะยาน เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยต่าง ๆ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับกลุ่มตัวอย่างที่อายุต่างกันเนื่องจากการศึกษานอกโรงเรียนเปิดกว้างให้กับประชาชนทุกคนที่สนใจเข้ามาศึกษา ทำให้มีความแตกต่างกันทางด้านอายุ ดังนั้นปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอาจต่างกัน หรือทำการศึกษาค้นคว้าปัจจัยต่าง ๆ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำแนกเป็นรายวิชาเนื่องจากบางรายวิชานักศึกษาได้คะแนนต่ำ เช่น วิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และบางรายวิชานักศึกษาได้คะแนนสูง เช่น วิชาภาษาไทย สังคมศึกษา เพื่อที่จะได้นำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบกับผลวิจัยในครั้งนี้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ สุโพธิ์. (2541). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประชากรและคุณภาพชีวิตของนักเรียนผู้
ใหญ่สายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร
2. วิทยานิพนธ์ ศศ.บ. (ประชากรศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, อัดสำเนา.
- กมลรักษ์ หล้าสูงษ์. (2528). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์หามงกุฎราชวิทยาลัย .
- กรรณิกา นาควัชร. (2534). ความคาดหวังของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ศึกษาเฉพาะกรณีนักเรียนที่
เป็นบุตรผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษจุสมุท
คุณ” และโรงเรียนอ้อมน้อย โสภณชินูปถัมภ์ ปีพ.ศ. 2534. วิทยานิพนธ์ สังคมศาสตร์
และมนุษยศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, อัดสำเนา.
- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2533). หลักการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ในชุดอบรมครูการ
ศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- (2534). เกณฑ์การจัดกิจกรรมการพบกลุ่มตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญ.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมศาสนา.
- (2537). หลักการและภารกิจของงานการศึกษานอกโรงเรียน ในชุดวิชาอบรมครูการศึกษานอก
โรงเรียน สายสามัญ. กรุงเทพฯ : ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร.
- (2538). แนวทางการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษา พ.ศ. 2537 (ฉบับ
ปรับปรุง พ.ศ. 2538). กรุงเทพฯ : กรมการศึกษานอกโรงเรียน, ถ่ายเอกสาร.
- (2538). เกณฑ์การเทียบโอนกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต หลักสูตรการศึกษา
นอกโรงเรียน พุทธศักราช 2527. (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2538). : ห้างหุ้นส่วนอาร์ตโปรเกรสจำกัด.
- (2539.). แผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544 . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
ประชาชนจำกัด.
- (2543). คู่มือการบริหารและการจัดการการศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญ. กรุงเทพฯ : โรง
พิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- (มปป.). คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนฉบับทดลอง. กรุงเทพฯ : บริษัทสามเจริญ
พาณิชย์ (กรุงเทพฯ) จำกัด.
- (มปป.). แนวความคิดการศึกษาลดละทิ้งชีวิต และปรัชญาการศึกษานอกโรงเรียน ในโครงการอบรมผู้
บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรการพิมพ์ .
- (มปป.). หลักการศึกษานอกโรงเรียน ในชุดอบรมครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ
วิธีเรียนแบบทางไกล ชุดที่ 1. กรุงเทพฯ : สถาบันการศึกษาและต่อเนื่องสิรินธร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2525). การใช้แบบวัดผล Domain-Reference Measurement เพื่อประเมินหลักสูตร.
เอกสารประกอบการอบรมเรื่องการประเมินหลักสูตร. กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ
- กรมวิชาการ. กระทรวงศึกษาธิการ. (2521). ประมวลศัพท์บัญญัติวิชาการศึกษา. กรุงเทพฯ : กรมฯ
- (2536). การวิเคราะห์ตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษา ตามหลักสูตรเพื่อสร้างแบบทดสอบ
กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษากกรมวิชาการ.
- กรมสามัญศึกษา. (มปป.). คู่มือปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมพื้นฐานเรื่องความรับผิดชอบ. กรุงเทพฯ : กรมฯ,
อัดสำเนา.

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2539). *ลักษณะชีวิตสู่ความสำเร็จ 2*. กรุงเทพฯ : ชัสเชสมิเดีย จำกัด.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2530). *รายงานการวิจัยเรื่องประสิทธิภาพของการมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ : พันนี้พับบลิชชิง .
- คณิรัตน์ ลาโพธิ์. (2535). *ผลของการทำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.
- คมเพชร วัตรศุกุล. (2522). *กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร .
- จิตนา มาพวง. (2520). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนระดับอุดมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ สศ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- จำเนียร ชว่งโชติ. (2521). *จิตวิทยาเด็กและวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร .
- จรรยา แสงสาคร. (2530). *สาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุบลราชธานี*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษานักผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.
- จิตรนาถ กิรติเสวี. (2516). *ความสัมพันธ์ระหว่างการมีน้ำใจของครู ความรู้สึกผิดชอบ พฤติกรรมการเป็นผู้นำ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน และการฝึกสอนของนักเรียนฝึกสอนชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยครูสงขลา*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยการศึกษาประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.
- จิราภรณ์ ตั้งกิตติภากรณ์. (2532). *จิตวิทยาเบื้องต้น*. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ชนากานต์ บุญนุช. (2540). *คุณภาพชีวิตของผู้ช่วยพยาบาลโรงพยาบาลศิริราช*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (ประชากรศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, อัดสำเนา.
- ชวาล แพร์ตกุล. (2514). *หลักสูตรการอบรมพิเศษวิชาการวัดผลระยะสั้น*. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร.
- (2516). *เทคนิคการวัดผล*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช.
- (2517). *หลักการวิจัย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมวิชาการ.
- (2518). *เทคนิคการวัดผล*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ชิตชัย สนั่นเสียง. (2529). *การรับรู้เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตขั้นต่ำของครูในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (ประชากรศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, อัดสำเนา.
- ชัชณกร พรภานุวิชญ์ (2540). *ความคาดหวังของประชาชนที่มีบทบาทการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาจังหวัดแพร่*. วิทยานิพนธ์ สศ.ม. (สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, อัดสำเนา.
- ชัยวัฒน์ ปัญจพงษ์. (2527). *ประชากรศาสตร์ และประชากรศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ชานาญ นิสารัตน์. (2524). *หนังสือเรียนสังคมศึกษา. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

- เชิดศักดิ์ โฆวาสี. (2520). *การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ*. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาทางจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร .
- เชียรศรี วิวิธสิริ. (2535). *การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกโรงเรียน : เทคโนโลยีทางการศึกษา*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.
- เดโช สนวนานนท์. (2512). *ปทานุกรมจิตวิทยา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ถิรภัทร์ สุวรรณชาติ. (2537). *พฤติกรรมการสื่อสารระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ : แนวคิดและกรณีตัวอย่าง*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาวาทยการสื่อสารและการแสดง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, อัดสำเนา.
- เทอด แก้วศิริ. (2530). *ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของนิสัยทางการเรียนและทัศนคติต่อการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 . วิทยานิพนธ์ ค.ม. (มัธยมศึกษา)*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, อัดสำเนา.
- ทวีชัย วิริยะโกศล. (2541). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคาดหวังทางการศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตการศึกษาที่ 1. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (ประชากรศึกษา)*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, อัดสำเนา.
- ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ และเพ็ญจันทร์ ประดับมุข. (บรรณาธิการ). (2535). *สิ่งแวดล้อมกับสุขภาพ*. นครปฐม : สำนักงานเลขาธิการงานวิจัยพฤติกรรมสุขภาพ.
- ทวีวิทย์ ชนาคม. (2533). *ถึงยากก็ต้องทำ*. กรุงเทพฯ : หอรัตนชัยการพิมพ์.
- ทรงชัย สุทธิพันธ์. (2537). *การศึกษาปัญหางานการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มทางไกล จังหวัดสมุทรปราการ*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.
- ทัศนีย์ ศุภเมธี. (2535). *พฤติกรรมการสอนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา . กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูธนบุรี สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์*.
- ทองปลิว ชมชื่น. (2529). *ปรัชญาการศึกษานอกระบบโรงเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทองจุล ชันขาว. (2535). *"แนวคิดและหลักการจัดการศึกษานอกโรงเรียน," ในรวบรวมบทความทางการศึกษานอกโรงเรียน เล่ม 11 . กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการศึกษานอกโรงเรียน*.
- ธารดา เจยาคม. (2542). *การศึกษาปัญหาการเรียนของทหารกองประจำการตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกองพันทหารราบ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.
- ธีรยุทธ์ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา. (2526). *"พฤติกรรมครูในการเรียนการสอน," ในเอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมกรรมการสอนระดับประถมศึกษา หน้าที่ 6-10 พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุโขทัยธรรมาธิราช .*
- นภาพร เมฆรักษานิซ. (2514). *ความสัมพันธ์ระหว่างนิสัยในการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, อัดสำเนา.
- นภาพร พุ่มพุกษ์. (2529). *ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาความภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแม่พระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.

- นฤมล บุณนิม. (2529). ความฝึกฝนในความสำเร็จในเชิงความคาดหวังทางการศึกษา : ศึกษาในกรณีนักเรียนมัธยมปลายในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ สค.ม. (สังคมวิทยา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, อัดสำเนา.
- นิคม ชนะไพฑูรย์. (2535). การเปรียบเทียบผลของการฝึกเข้ากลุ่มฝึกอบรมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบของผู้่านักเรียน โรงเรียนบ้านดงวิทยา จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.
- นิตดา ภู่อุสาสน์. (2531). การศึกษาเปรียบเทียบความคาดหวังในชีวิตเด็กวัดสระแก้วกับเด็กในครอบครัวปกติ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.
- นิตย ไรจน์โพธิ์. (2527). พฤติกรรมการสอนของครูในโรงเรียนผู้ใหญ่มากตามทัศนะของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับ 3-4 จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.
- นุสรา สกลนุกกิจ. (2542). บทบาทของครูประจำกลุ่มตามความคาดหวังของนักศึกษาทางไกลระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2519). การวัดผลและประเมินผลการศึกษา ทฤษฎีและการประยุกต์. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- บำรุง กลัดเจริญ และฉวีวรรณ กิณางวงศ์. (2527). วิธีสอนทั่วไป พิมพ์ครั้งที่ 2. : กรุงเทพฯสำนักพิมพ์พัฒนา.
- บุญส่ง นิลแก้ว. (2519). การวัดผลทางจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ แพร์พิทยา.
- ปฐม นิคมานนท์. (2528). การศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ทิพย์อักษร.
- ปณตพร โจทย์กิ่ง. (2530). การสร้างชุดการสอนกลุ่มสร้างประสบการณ์ชีวิตเรื่องศาสนาสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดการสอนกับการสอนปกติ โรงเรียนเชิงชุมราษฎร์นุกูล จังหวัดสกลนคร. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การสอนวิทยาศาสตร์). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, อัดสำเนา.
- ประกายทิพย์ พิชัย. (2539). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนทหารอากาศบำรุง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.
- ประเทิน มหาพันธ์. (2521). การศึกษากับการทำผิดกฎหมายของเยาวชน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.
- ประภาพร จินันทุยา. (2536). คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชมรมทางสังคมผู้สูงอายุดินแดง. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (พยาบาลศาสตร์). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, อัดสำเนา.
- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. (2523). ค่านิยมและความคาดหวังของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, อัดสำเนา.
- ✓ปรียาพร เพ็ญสุขใจ. (2542). แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน : กรณีศึกษากับนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรภาคพิเศษ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.

- ปราณี จำนงเจริญ. (2534). การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์การเข้ากลุ่มฝึกอบรมและกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบของผู้นำนักเรียนโรงเรียนบ้านดงวิทยา จังหวัดอุดรธานี. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.
- พัชรา สังข์ศรี. (2540). การศึกษาปัญหาในการเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษา โดยวิธีเรียนทางไกล ของนักศึกษาผู้ใหญ่ ในเขตอุตสาหกรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.
- พจน์ สะเพียรชัย. (2515). *The Prediction of Academic Success at Prasarnmitr*. ม.ป.ท., ม.ป.พ.
- พนม พงษ์ไพบูลย์. (2541). การศึกษาคือปัจจัยที่ 5 ของชีวิต. วารสารทางวิชาการ 1(1) : 9 ; เดือนกุมภาพันธ์.
- พยุงค์ศักดิ์ จันทรสุนทร. (2541). แนวทางการพัฒนาการศึกษา. วารสารทางวิชาการ 1(1) : 6 ; เดือนมกราคม.
- พยุงค์ศักดิ์ สุนทร. (2531). การประเมินพฤติกรรมการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : สหพัฒนาหลักสูตร 78 .
- พิจิตรา พงษ์จินดากร. (2525). การทดลองสอนความรับผิดชอบแก่เด็กที่มีระดับการพัฒนาทางสติปัญญาต่างกันโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.
- พิมพ์จันทร์ ไชยกันทา. (2542). คุณภาพชีวิตนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค มหาวิทยาลัยพายัพ. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (การบริหารการพยาบาล). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เพ็ญพิมล คูศิริวิเชียร. (2526). การศึกษาองค์ประกอบที่อยู่นอกเหนือความสามารถสติปัญญาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2523). ทศนคติของนิสิตบัณฑิตศึกษาที่มีต่อความสำเร็จในการเรียนรายวิชาระดับบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (อุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, อัดสำเนา.
- ไพศาล หวังพานิช. (2523). การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางจิตวิทยามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ปิญญา สาร. (2522). การศึกษา : ความอลหม่านที่รอคนแก้. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เบญจมิตร.
- ภัทรา นิคมานนท์. (2517). ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการถือศีลห้า ความรู้สึกรับผิดชอบวินัยในตนเอง ความเกรงใจ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.
- ภัทรา นิคมานนท์. (2525). การประเมินและการสร้างแบบทดสอบ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาทดสอบและวิจัยการศึกษา วิทยาลัยครูจันทระเกษม.
- มณฑา ทั่นประดับ. (2533). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าเรียนและไม่เข้าเรียนการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประเภททางไกล ของผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.

- เมธี ปิลันธนาพันธ์. (2542). แนวทางการเสริมสร้างขวัญและวินัยของชั้นเรียน. กรุงเทพฯ : มิตรครุ 23. (15 ธันวาคม 2542).
- เมธี โพธิพัฒน์. (2523). ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และความซื่อสัตย์ของเด็กไทย. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2524). ความเป็นครู. กรุงเทพฯ. : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- รัตนา สิงขรรัตน์. (2540). ปัญหาของครูประจำกลุ่มในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การศึกษาผู้ใหญ่ สายสามัญ โดยวิธีเรียนทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตภาคกลาง. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.
- รัตนภรณ์ วงศาโรจน์. (2533). การศึกษาแบบการคิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนศึกษาผู้ใหญ่ในจังหวัดสมุทรสงคราม. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.
- รุ่งโสพล สิทธิเวชย์. (2534). การศึกษาระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับพฤติกรรมอย่างมีพรหมวิหารสี่ ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.
- ละเมียด ลิ้มอักษร. (2517). ประชาธิปไตยในโรงเรียน. ประชากรศึกษา : มิถุนายน.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา : พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น .
- . (2539). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น .
- . (2540). สถิติวิทยาทางการวิจัย . พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น
- . (2541). เทคนิคการสร้างและออกข้อสอบความถนัดทางการเรียน . พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น
- . (2543). การวัดด้านจิตพิสัย . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น .
- วัชร ฐวธรรม. (2539). จิตวิทยาพัฒนาบุคลิกภาพ. (53 กลยุทธ์เสริมพลังตนเอง) กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พลชัย.
- วัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์. (2527). การสร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในจังหวัดยะลา. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.
- วิจิตร ภักดีรัตน์. (2520). "แนวโน้มการศึกษาทางไกล," ในสรุปผลการประชุมสัมมนาการศึกษาทางไกลและผู้เกี่ยวข้อง ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กรมศาสนา.
- วิจิตร ศรีสอาน. (2529). การศึกษาทางไกล. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วิชัย จันทรเกษม. (2538). รูปแบบของการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มที่พึงพอใจกับ นักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีเรียนทางไกล จังหวัดอุบลราชธานี. กรุงเทพฯ : กรมการศึกษานอกโรงเรียน.
- วิมล ลิ้มเศรษฐ์. (2527). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้หนังสือการ์ตูนเป็นอุปกรณ์การสอน กับการสอนปกติ ในโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การสอนวิทยาศาสตร์). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, อัดสำเนา .

- สบโชค พูลนวม. (2523). ความสัมพันธ์ระหว่างความซื่อสัตย์กับความรับผิดชอบ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.
- สมกิจ กิจพูนวงศ์. (2539). การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณภาพชีวิตของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.
- สมจิต สวชนไพบูลย์. (2529). เอกสารประกอบการสอนเรื่องวิธีสังเกตพฤติกรรมอย่างมีระบบ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- สมชัย วงษ์นายะ. (2524). การศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดลพบุรี ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.
- สมนึก ภัททิยธานี. (2537). การวัดผลการศึกษา. ภาพพิมพ์ : ประสานการพิมพ์.
- สมประสงค์ วิทย์เกียรติ. (2541). “กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษานอกโรงเรียน,” ในรายงานการประชุมสัมมนาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับกลุ่มเป้าหมาย การศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ : กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน.
- สมศักดิ์ พวงมาลี. (2532). องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาส่งเสริมคุณภาพชีวิตของ นักศึกษาทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2530 ในเขตการศึกษาที่ 7. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์, อัดสำเนา.
- สมศักดิ์ สุนทรสุข. (2515). การศึกษาผลการสืบสวน (Active Inquiry) ที่มีต่อความคิดแบบสืบสวนสอบสวน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยการ ศึกษา ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.
- สัญญา สัญญาวัฒน์. (2523). การพัฒนาคุณภาพประชากรไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แพรวพิทยา
- สาโรช บัวศรี. (2522). “จริยธรรมในสังคมไทย” รายงานสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สิรินาฏ ราชเดิม. (2524). การศึกษาความคิดเห็นในการพบกลุ่มของนักศึกษาทางไกลระดับมัธยมศึกษาตอน ปลายในเขตการศึกษาที่ 3 . ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.
- สิปปนนท์ เกตุทัต. (2528). “ระบบการศึกษาช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างไร,” ในเอกสารประกอบการ สัมมนาทางวิชาการ ครั้งที่ 3 วันที่ 9 กันยายน 2528. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สิริวรรณ อัครกุล. (2528). ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถในการทำงานที่กำหนดของนักเรียนที่มีผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, อัดสำเนา.
- สุชา จันทรเอม. (2515). “การรับรู้” จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุทธิพงศ์ บุญผดุง. (2541). การสร้างแบบทดสอบวัดลักษณะความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยม ศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การแสดงผลฐานความเที่ยงตรง ความไม่เที่ยงตรง และความเชื่อมั่น. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.

- สุนันท์ ศลโกสม. (2525). การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหามงกุฎราชวิทยาลัย.
- สุนทร สุนันท์ชัย. (2529). การศึกษานอกโรงเรียน...เส้นทางไม่สิ้นสุด. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์.
- สุพจน์ สีนสงวณวัฒน์. (2527). การสร้างแบบทดสอบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 จังหวัดบุรีรัมย์. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.
- สุพิน บุญชูวงศ์. (2531). หลักการสอน . พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แสงสุทธิการพิมพ์
- สุภาวดี เขมะศรีสุวรรณ. (2543). การศึกษาความคาดหวังและวิธีการแก้ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.
- สุภาภรณ์ ศิริดิถรรณ. (2543). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความอุสาหะในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.
- สุภาวรรณ พันธุ์จันทร์. (2534). ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาเกษตรกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคเหนือ . ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.
- สุริย์ ประกายจันทร์. (2532). ความสัมพันธ์ระหว่างนิสัยในการเรียน ทักษะคิดทางการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 . วิทยานิพนธ์ (การประเมินและการวิจัยศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, อัดสำเนา.
- สมลลิกา อุดการ. (2523). องค์ประกอบที่นอกเหนือสติปัญญาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดอุดรดิตถ์ . ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การจิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2522). สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างองค์ประกอบด้านเชาว์ปัญญา ปัญหาส่วนตัว นิสัยและทักษะคิดทางการเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, อัดสำเนา.
- แสงรัตน์ เดชอุดม. (2543). คุณภาพชีวิตของครูพี่เลี้ยงศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์สังกัด กรมการศาสนา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (ประชากรศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, อัดสำเนา.
- เสาวนีย์ เลวลย์. (2536). การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, อัดสำเนา .
- ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1. (2540). คู่มือนักศึกษา การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญแนวใหม่. กรุงเทพฯ : ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ .
- ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 2. (2542). รายงานผลการดำเนินการศึกษาสำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับกลุ่มเป้าหมายการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ศูนย์ฯ.

- ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคใต้. (2542). รายงานผลการสัมมนาประชาพิจารณ์แนวทางการจัดการศึกษา
นอกโรงเรียนขั้นพื้นฐานสำหรับกลุ่มเป้าหมายการศึกษานอกโรงเรียน. สงขลา : ศูนย์ฯ.
- ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. (2533). คู่มือการดำเนินการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญการเรียนทางไกล.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- (2535). คู่มือมือครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล. กรุงเทพฯ : ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
กรุงเทพมหานคร, อัดสำเนา.
- อลงกร จันทารมณ. (2522). ความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตนกับการปรับตัวของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบ
เบ็ดเสร็จ ระดับ 3-4. สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง วิทยานิพนธ์ (ศศ.ม.)
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, อัดสำเนา
- อภิญา เจิมประไพ. (2538). องค์ประกอบบางประการที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตบัณฑิตศึกษา.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, อัดสำเนา
- อวยชัย วิสุวรรณ. (2521). การพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้องค์ประกอบที่อยู่นอกเหนือความ
สามารถทางสติปัญญา. ปรินญาณินพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.
- อรพินท์ นาคประดิษฐ์. (2518). ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับคุณธรรมการเป็นพลเมืองดี.
ปรินญาณินพนธ์ ศศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.
- อรทัย โสภา. (2533). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความรับผิดชอบของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนแบบศูนย์การเรียนกับเรียนตามคู่มือครู. ปรินญา
ณินพนธ์ ศศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
ถ่ายเอกสาร.
- อัมพา อรุณพราหมณ์ (2539). การเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านการเรียนวิชาภาษาไทยกับความรับผิดชอบ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากวิธีการสอนโดยใช้วรรณกรรมกับการสอนตามคู่มือ
ครู. ปรินญาณินพนธ์ ศศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.
- อัจฉรา สุขารมณ. (2530). การศึกษาเปรียบเทียบนักเรียนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับ
ความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ . รายงานการวิจัยฉบับที่ 39 สถาบัน
วิจัยพฤติกรรมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อารมณ เพชรชื่น. (2527). เทคนิคการวัดผลและการประเมินผลการศึกษา. ชลบุรี : ภาควิชาหลักสูตรการ
สอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน.
- อุดมพร ตันตะระรัตน์. (2531). ความคาดหวังด้านอาชีพของเด็กในทัศนะของผู้ปกครองและเด็กหมู่บ้านอพยพ
โครงการเขื่อนเชี่ยวหลาน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์, อัดสำเนา.
- อุทุมพร จามรณ. (2532). การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดลักษณะผู้เรียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ พับนี้
พับลิชชิ่ง .

- อุษา เทียนทอง. (2530). *ลักษณะการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3-4 ทางวิทยุไปรษณีย์ในเขตภาคกลาง*. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.
- เอนกกุล กรีกุล. (2521). *เอกสารประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา*. พิษณุโลก : แผนกเอกสารและการพิมพ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- เอมอร กฤษณะรังสรรค์. (2537). *ผลของการฝึกอบรมตามหลักสูตรไตรสิกขาต่อความรับผิดชอบในหน้าที่ของนักศึกษาวิชาชีพครู สถาบันราชภัฏ วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยา)*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, อัดสำเนา.
- Ahmanm, J. Stanley and Marvin, D. Glock. (1968). *Evaluation Pupil Growth Principles of Test and Measurement*. 3rd ed. Boston : Allyn and Bacon. Inc.,
- Allport Gordon. (1935). *Behavioral Aspects Marketing*. Oxford : Butter Worth- Heinemann.
- Anastasi (1970). *Psychological Testing* . P87.3 rd ed. London : The Macmillan Company.
- Anderson, May J. (1970). *Effects of classroom Social Climate on Individual Learning* , American Educational Research Journal. March , 7 : 135-152 : March , n.d.
- Astin , A.W. (1971). *Personal and Environmental Factors Associated with college in dropout Among High Aptitude Students* . Journal of Educational Psychology 55.
- Atkinson, John William. (1966). *Motives in Fantasy, Action and Society Affiliated*. East-West Press. : Putlyd. New Delhi.
- Balista, E.E. (1976). *The Place of Colleague in The Appraisal of Collage Teaching : A Keriew of Liferature Education*. Research in Higher.
- Beder, Harold W. and Gordon G. Darkrnwald. (1982). *Differences Between Teaching Adult and Pre-adults*. : Some Proposition and Findings. In adult Education.
- Bennell, Nicholas. (1975). *"Population Growth Individual Bolographic, Decisions and Quality of life," In a Soure on Population Education Project*. Bangkok : Mahidol University.
- Bowman , Pual H. (1965). *Family Role in the Mental Health of school*. In Mental Heath and Achievements .v New York : John Wiley and Sons .
- Browne,C.G. (1958). *The study of Leadership*. Illinois : The Interstate Printers and Publishers , Inc.
- Cattell, R.B. (1905). *Personality*. New York : McGraw-Hill .
- Eugene, Leher. B. (1968). *"An Investigation of the Role of Intellectual Motivation and other-Non-Intellectual Factor in the Prediction of Education Achievement and Efficiency,* " Dissertation Abstracts.
- Eysenk H.J , Arnold .W and Meilli R. (1972). *Encyclopedia Psychology*. Vol9 London : Herder and Herder N.A. .
- Ferrans, C.E. , and Powers, M.J. (1985). *Quality of Life Index : Development and Psychometric Properties*. Advanced in Nursing Science, 8(10) 15-24.
- Flanders N.A. (1970). *Analysis Teaching Behavior Massacheself* : Addison Wesley .

- Flaherty, Rila M. and Reutzell, Eileen. (1965). "Personality Traits of High and low Achievers in College," The Journal of Educational Research. 58 ; May-June.
- Flippo, Rila M. and Reutzell, Eileen. (1989). *Child Psychology*. New York ; McGraw-Hill Publishing Company.
- Fredrick, Brown G. (1964). *Study Habits and Attitudes, College Experience, and College Success*. : The Personal and Guidance Journal 43 . (November).
- Finn, Jeremy D. (1962). "Expect ion and Education Environment," Journal of Teacher Education. 42: 3.
- Funk and Wagnalls. (1961). *New Standard Dictionary of The English Language*. Vol2 . New York.
- Good, Carter V. (1959). *Dictionary of Education* . New York : Hill Book Company.
- Good, Carter V. and others. (1973). *Dictionary of Education* . 3rd ed., New York :McGraw-Hill.
- Gough ,J.P. (1969). *Manual for the California Psychological Inventory*. California : Consulting Psychological Press. Inc.
- Green, Edward B. (1952). *Measurement of Human Behavior* 2nd ed. New York : The Odyssey Press.
- Gully, H.E. (1960). *Discussion, Conference and Group Process*. New York : Holt, Rinehart and Winston, Inc.,.
- Hurlock, Elizabeth B. (1978). *Child Development*. 6th.ed., New York : McGraw-Hill.
- Harvighurst, R.J. (1963). *Conditions Productive of Superior Children, Studies in Adolesences*. New York : The Mac Milan.
- Houle, Cyril O.(1961). *The Inquiring Mind*. Madison : University of Wisconsin Press.
- Kandel, Denise B. and Lesser, Gerald S. (1969) "Parental and Peer influences on educational plans of adolescents," American Sociological Review.
- Khan, S.B. (1968). "Affective Correlates of Academic Achievement," Journal of Education Psychology.
- Kerlinger F.N. and Pedhazour. (1973). *Foundation of Behavioral Research* 2nd ed. New York : CBS Publisshing Japan Ltd.
- (1997). *Multiple Regression in Behavioral Explanation Prediction* 3rd. Florida. : Hard-court dance Collaged Publishing.
- Kemp, Cratton C. (1964). *Perspective on the Group Process*. Boston : Houghton Mifflin.
- Klausmeirr, H. and R.E. Ripple. (1961). "Effect of Accelerating Bright older pupils from second to forth grade," Journal of Educational Psychology.
- Kraihworhl. David R.S. (1924). *Taxonomy GF Education Goals the Classification of Educational Goals Handbook II : Effective Domain*. New York David MacKay.
- Lawshe, C.H. (1966). *Principles of Personal Testing*. McGraw-Hill Book, Co.
- Lawis, C.L. (1982). *effects of Teacher-Student Cognitive Style on Pattern of Acceleration Classroom Interaction*, Review of Education Research.

- Marshall, Jhon Clock and Hales, Lloyd Wesday. (1971). *Classroom Test Construction*. Shan tore California : Addison Wesley Publishing .
- Mcclelland, David C. (1961). *The Achieving Society* . New York : Van Nosirand Company. Inc.
- Meeberg, G.A. (1993). *Quality of life : A concept analysis*. *Journal of Advanced Nursing*. .
- Newcomb, Theodore M . (1950). *Social Psychology* . New York. : The Dryden Press Inc.
- Ohlsen, M.M. (1970). *Group Counseling*. New York : Holt, Rinehart.
- Osborn, M.E. (1971). "The Impact of Differing Parental Educational Level on the Educational Achievement, Attitudes, Aspirations, and Expectations of the child," The Journal of Educational Research.
- Pascal, C.E. (1971). *Instructional Option, Option Preferences and Course out comes*. The Alberta Journal of Education Research.
- Prescott, Donial A. (1961). *A report of Conference on Child study in Education Bulletin* Bangkok : Faculty of Education Chulalongkorn .
- Purvis, June. (1983). *Some Problem of teaching and Learning Within the Open University*. Educational Research. Vol 1. No3. July.
- Raffini, James P. (1970). "The Relationship between Resultant Achievement motivation and Collage Student Examination Performance," Dissertation Abstracts International.
- Rai, P.N. (1980). "Achievement Motive in low and High Achievement a Comparative Study," Indian Education Review.
- Rehberg, Richard A. and David L. Westby. (1967). "Parental Encourage Education, Education and Family size," *Art factual or Independent Determinant of Adolescent Educational Expectations*.
- Sanford, F.H. (1970). *Psychology : A Scientific Study of man*. 2nd.ed. California : Wadsworth Publishing Company Inc.
- Sewell, William H. Archibald O. Haller and Alejandro Ports. (1969). "The Educational and Early Occupational Attainment Process," *American Sociological Review*.
- Shaver, Kally G. (1937). *Principle of Social Psychology*. Cambridge Massachusells : Winthrop.
- Spitzer, W.O. et. al. (1981). *Measuring the quality of life of cancer patients*. *Journal of Chronic Disease*.
- Thurstone, L.L. (1964). *Attitude Theory and Measurement*. New York : John Wiley and sons.
- Traver, Robert M.W. (1958). *Measurement* . New York : The Macmillon Company.
- Watson, Charles, G. (1967). "The California Psychological Inventory as a Predictor of Academic Achievement in Normal and Maladjusted Collaged Males," The Journal of Educational Research. September.
- UNESCO. (1981). *Quality of Life : An Orientation to Population Education*. Bangkok : UNESCO.
- Zhan, L. (1992). "Quality of life : Conceptual and measurement issues," *Journal of Advanced Nursing*.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และค่าอำนาจจำแนก (t)
ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 7 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดความกระตือรือร้นในการเรียน

ข้อที่	IOC	หมายเหตุ	ข้อที่	IOC	หมายเหตุ	ข้อที่	IOC	หมายเหตุ
1	1	คัดเลือกไว้	11	0.8	คัดเลือกไว้	21	0.8	คัดเลือกไว้
2	0.8	คัดเลือกไว้	12	0.6	ตัดทิ้ง	22	0.8	คัดเลือกไว้
3	0.8	คัดเลือกไว้	13	1	คัดเลือกไว้	23	0.8	คัดเลือกไว้
4	1	คัดเลือกไว้	14	1	คัดเลือกไว้	24	0.8	คัดเลือกไว้
5	1	คัดเลือกไว้	15	0.8	คัดเลือกไว้	25	1	คัดเลือกไว้
6	1	คัดเลือกไว้	16	1	คัดเลือกไว้	26	1	คัดเลือกไว้
7	1	คัดเลือกไว้	17	1	คัดเลือกไว้	27	1	คัดเลือกไว้
8	1	คัดเลือกไว้	18	1	คัดเลือกไว้	28	1	คัดเลือกไว้
9	1	คัดเลือกไว้	19	1	คัดเลือกไว้	29	1	คัดเลือกไว้
10	0.8	คัดเลือกไว้	20	1	คัดเลือกไว้	30	0.8	คัดเลือกไว้

ตาราง 8 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดความคาดหวังในการเรียน

ข้อที่	IOC	หมายเหตุ	ข้อที่	IOC	หมายเหตุ	ข้อที่	IOC	หมายเหตุ
1	1	คัดเลือกไว้	11	1	คัดเลือกไว้	21	1	คัดเลือกไว้
2	1	คัดเลือกไว้	12	1	คัดเลือกไว้	22	1	คัดเลือกไว้
3	1	คัดเลือกไว้	13	1	คัดเลือกไว้	23	1	คัดเลือกไว้
4	1	คัดเลือกไว้	14	1	คัดเลือกไว้	24	1	คัดเลือกไว้
5	1	คัดเลือกไว้	15	1	คัดเลือกไว้	25	1	คัดเลือกไว้
6	1	คัดเลือกไว้	16	1	คัดเลือกไว้	26	1	คัดเลือกไว้
7	1	คัดเลือกไว้	17	0.8	คัดเลือกไว้	27	1	คัดเลือกไว้
8	1	คัดเลือกไว้	18	1	คัดเลือกไว้	28	1	คัดเลือกไว้
9	1	คัดเลือกไว้	19	1	คัดเลือกไว้	29	1	คัดเลือกไว้
10	1	คัดเลือกไว้	20	1	คัดเลือกไว้	30	1	คัดเลือกไว้

ตาราง 9 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดความรับผิดชอบ

ข้อที่	IOC	หมายเหตุ	ข้อที่	IOC	หมายเหตุ	ข้อที่	IOC	หมายเหตุ
1	1	คัดเลือกไว้	11	1	คัดเลือกไว้	21	1	คัดเลือกไว้
2	1	คัดเลือกไว้	12	1	คัดเลือกไว้	22	1	คัดเลือกไว้
3	1	คัดเลือกไว้	13	1	คัดเลือกไว้	23	1	คัดเลือกไว้
4	1	คัดเลือกไว้	14	1	คัดเลือกไว้	24	1	คัดเลือกไว้
5	1	คัดเลือกไว้	15	0.8	คัดเลือกไว้	25	0.6	ตัดทิ้ง
6	0.8	คัดเลือกไว้	16	1	คัดเลือกไว้	26	1	คัดเลือกไว้
7	1	คัดเลือกไว้	17	1	คัดเลือกไว้	27	1	คัดเลือกไว้
8	1	คัดเลือกไว้	18	1	คัดเลือกไว้	28	1	คัดเลือกไว้
9	1	คัดเลือกไว้	19	1	คัดเลือกไว้	29	1	คัดเลือกไว้
10	1	คัดเลือกไว้	20	1	คัดเลือกไว้	30	1	คัดเลือกไว้

ตาราง 10 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดเจตคติที่มีต่อการเรียน

ข้อที่	IOC	หมายเหตุ	ข้อที่	IOC	หมายเหตุ	ข้อที่	IOC	หมายเหตุ
1	1	คัดเลือกไว้	11	1	คัดเลือกไว้	21	0.6	ตัดทิ้ง
2	1	คัดเลือกไว้	12	1	คัดเลือกไว้	22	1	คัดเลือกไว้
3	1	คัดเลือกไว้	13	1	คัดเลือกไว้	23	1	คัดเลือกไว้
4	1	คัดเลือกไว้	14	1	คัดเลือกไว้	24	0.6	ตัดทิ้ง
5	1	คัดเลือกไว้	15	1	คัดเลือกไว้	25	1	คัดเลือกไว้
6	1	คัดเลือกไว้	16	1	คัดเลือกไว้	26	1	คัดเลือกไว้
7	1	คัดเลือกไว้	17	1	คัดเลือกไว้	27	1	คัดเลือกไว้
8	1	คัดเลือกไว้	18	1	คัดเลือกไว้	28	1	คัดเลือกไว้
9	1	คัดเลือกไว้	19	1	คัดเลือกไว้	29	1	คัดเลือกไว้
10	1	คัดเลือกไว้	20	0.6	ตัดทิ้ง	30	1	คัดเลือกไว้

ตาราง 11 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน

ข้อที่	IOC	หมายเหตุ	ข้อที่	IOC	หมายเหตุ	ข้อที่	IOC	หมายเหตุ
1	1	คัดเลือกไว้	11	0.6	ตัดทิ้ง	21	1	คัดเลือกไว้
2	0.8	คัดเลือกไว้	12	1	คัดเลือกไว้	22	1	คัดเลือกไว้
3	0.8	คัดเลือกไว้	13	0.6	ตัดทิ้ง	23	1	คัดเลือกไว้
4	1	คัดเลือกไว้	14	1	คัดเลือกไว้	24	1	คัดเลือกไว้
5	1	คัดเลือกไว้	15	1	คัดเลือกไว้	25	1	คัดเลือกไว้
6	1	คัดเลือกไว้	16	1	คัดเลือกไว้	26	0.8	คัดเลือกไว้
7	1	คัดเลือกไว้	17	1	คัดเลือกไว้	27	1	คัดเลือกไว้
8	1	คัดเลือกไว้	18	0.8	คัดเลือกไว้	28	1	คัดเลือกไว้
9	1	คัดเลือกไว้	19	0.8	คัดเลือกไว้	29	1	คัดเลือกไว้
10	1	คัดเลือกไว้	20	1	คัดเลือกไว้	30	0.8	คัดเลือกไว้

ตาราง 12 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

ข้อที่	IOC	หมายเหตุ	ข้อที่	IOC	หมายเหตุ	ข้อที่	IOC	หมายเหตุ
1	1	คัดเลือกไว้	11	1	คัดเลือกไว้	21	1	คัดเลือกไว้
2	1	คัดเลือกไว้	12	1	คัดเลือกไว้	22	0.8	คัดเลือกไว้
3	1	คัดเลือกไว้	13	1	คัดเลือกไว้	23	1	คัดเลือกไว้
4	1	คัดเลือกไว้	14	1	คัดเลือกไว้	24	1	คัดเลือกไว้
5	1	คัดเลือกไว้	15	1	คัดเลือกไว้	25	1	คัดเลือกไว้
6	0.8	คัดเลือกไว้	16	1	คัดเลือกไว้	26	1	คัดเลือกไว้
7	1	คัดเลือกไว้	17	1	คัดเลือกไว้	27	0.8	คัดเลือกไว้
8	1	คัดเลือกไว้	18	1	คัดเลือกไว้	28	1	คัดเลือกไว้
9	1	คัดเลือกไว้	19	1	คัดเลือกไว้	29	1	คัดเลือกไว้
10	1	คัดเลือกไว้	20	1	คัดเลือกไว้	30	1	คัดเลือกไว้

ตาราง 13 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดพฤติกรรมการสอนของครู

ข้อที่	IOC	หมายเหตุ	ข้อที่	IOC	หมายเหตุ	ข้อที่	IOC	หมายเหตุ
1	1	คัดเลือกไว้	11	1	คัดเลือกไว้	21	0.4	ตัดทิ้ง
2	1	คัดเลือกไว้	12	1	คัดเลือกไว้	22	0.4	ตัดทิ้ง
3	1	คัดเลือกไว้	13	1	คัดเลือกไว้	23	1	คัดเลือกไว้
4	1	คัดเลือกไว้	14	1	คัดเลือกไว้	24	1	คัดเลือกไว้
5	1	คัดเลือกไว้	15	1	คัดเลือกไว้	25	1	คัดเลือกไว้
6	0.4	ตัดทิ้ง	16	1	คัดเลือกไว้	26	1	คัดเลือกไว้
7	0.4	ตัดทิ้ง	17	1	คัดเลือกไว้	27	0.8	คัดเลือกไว้
8	0.6	ตัดทิ้ง	18	1	คัดเลือกไว้	28	1	คัดเลือกไว้
9	1	คัดเลือกไว้	19	1	คัดเลือกไว้	29	0.6	ตัดทิ้ง
10	1	คัดเลือกไว้	20	1	คัดเลือกไว้	30	1	คัดเลือกไว้

ตาราง 14 ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามวัดความกระตือรือร้นในการเรียน

ข้อที่	ค่า t	การพิจารณา	ข้อที่	ค่า t	การพิจารณา	ข้อที่	ค่า t	การพิจารณา
1	5.787 ^{..}	คัดเลือกไว้	11	3.071 [.]	ตัดทิ้ง	21	4.369 ^{..}	คัดเลือกไว้
2	2.013 [.]	ตัดทิ้ง	12	0.839	ตัดทิ้ง	22	1.030	ตัดทิ้ง
3	7.091 ^{..}	คัดเลือกไว้	13	3.694 ^{..}	คัดเลือกไว้	23	4.396 ^{..}	คัดเลือกไว้
4	5.246 ^{..}	คัดเลือกไว้	14	0.598	ตัดทิ้ง	24	1.037	ตัดทิ้ง
5	3.317	ตัดทิ้ง	15	1.963	ตัดทิ้ง	25	4.245 ^{..}	คัดเลือกไว้
6	4.824 ^{..}	คัดเลือกไว้	16	0.888	ตัดทิ้ง	26	5.392 ^{..}	คัดเลือกไว้
7	7.043 ^{..}	คัดเลือกไว้	17	2.336 [.]	ตัดทิ้ง	27	5.692 ^{..}	คัดเลือกไว้
8	1.808	ตัดทิ้ง	18	3.314 ^{..}	ตัดทิ้ง	28	3.330 ^{..}	คัดเลือกไว้
9	4.343 ^{..}	คัดเลือกไว้	19	2.582 [.]	ตัดทิ้ง	29	6.699 ^{..}	คัดเลือกไว้
10	2.223 [.]	ตัดทิ้ง	20	3.890 ^{..}	คัดเลือกไว้			

^{..} มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

[.] มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 15 ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามวัดความคาดหวังในการเรียน

ข้อที่	ค่า t	การพิจารณา	ข้อที่	ค่า t	การพิจารณา	ข้อที่	ค่า t	การพิจารณา
1	4.811 ^{**}	ตัดทิ้ง	11	5.075 ^{**}	ตัดทิ้ง	21	5.655 ^{**}	คัดเลือกไว้
2	4.998 ^{**}	ตัดทิ้ง	12	6.657 ^{**}	คัดเลือกไว้	22	5.477 ^{**}	คัดเลือกไว้
3	4.378 ^{**}	ตัดทิ้ง	13	7.390 ^{**}	คัดเลือกไว้	23	4.431 ^{**}	ตัดทิ้ง
4	4.715 ^{**}	ตัดทิ้ง	14	4.034 ^{**}	ตัดทิ้ง	24	6.438 ^{**}	คัดเลือกไว้
5	4.071 ^{**}	ตัดทิ้ง	15	6.402 ^{**}	คัดเลือกไว้	25	5.419 ^{**}	คัดเลือกไว้
6	5.352 ^{**}	คัดเลือกไว้	16	5.837 ^{**}	คัดเลือกไว้	26	4.607 ^{**}	ตัดทิ้ง
7	4.103 ^{**}	ตัดทิ้ง	17	2.955 [*]	ตัดทิ้ง	27	5.651 ^{**}	คัดเลือกไว้
8	4.625 ^{**}	ตัดทิ้ง	18	2.645 [*]	ตัดทิ้ง	28	4.560 ^{**}	ตัดทิ้ง
9	9.001 ^{**}	คัดเลือกไว้	19	6.140 ^{**}	คัดเลือกไว้	29	6.452 ^{**}	คัดเลือกไว้
10	5.825 ^{**}	คัดเลือกไว้	20	5.216 ^{**}	ตัดทิ้ง	30	6.660 ^{**}	คัดเลือกไว้

^{**} มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

^{*} มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 16 ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามวัดความรับผิดชอบ

ข้อที่	ค่า t	การพิจารณา	ข้อที่	ค่า t	การพิจารณา	ข้อที่	ค่า t	การพิจารณา
1	7.096 ^{**}	คัดเลือกไว้	11	9.415 ^{**}	คัดเลือกไว้	21	4.061 ^{**}	ตัดทิ้ง
2	8.009 ^{**}	คัดเลือกไว้	12	3.554 ^{**}	ตัดทิ้ง	22	0.645	ตัดทิ้ง
3	8.071 ^{**}	คัดเลือกไว้	13	5.393 ^{**}	ตัดทิ้ง	23	1.656	ตัดทิ้ง
4	5.744 ^{**}	ตัดทิ้ง	14	7.527 ^{**}	คัดเลือกไว้	24	0.289	ตัดทิ้ง
5	7.417 ^{**}	คัดเลือกไว้	15	5.916 ^{**}	ตัดทิ้ง	25	5.200 ^{**}	ตัดทิ้ง
6	7.676 ^{**}	คัดเลือกไว้	16	2.480 [*]	ตัดทิ้ง	26	6.459 ^{**}	คัดเลือกไว้
7	7.675 ^{**}	คัดเลือกไว้	17	6.636 ^{**}	คัดเลือกไว้	27	6.568 ^{**}	คัดเลือกไว้
8	7.156 ^{**}	คัดเลือกไว้	18	6.989 ^{**}	คัดเลือกไว้	28	4.224 ^{**}	ตัดทิ้ง
9	7.419 ^{**}	คัดเลือกไว้	19	6.475 ^{**}	คัดเลือกไว้	29	2.890 [*]	ตัดทิ้ง
10	5.594 ^{**}	ตัดทิ้ง	20	6.148 ^{**}	ตัดทิ้ง			

^{**} มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

^{*} มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 17 ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามวัดเจตคติที่มีต่อการเรียน

ข้อที่	ค่า t	การพิจารณา	ข้อที่	ค่า t	การพิจารณา	ข้อที่	ค่า t	การพิจารณา
1	2.955 [*]	ตัดทิ้ง	11	2.091 [*]	ตัดทิ้ง	21	3.345 ^{**}	ตัดทิ้ง
2	3.961 ^{**}	คัดเลือกไว้	12	3.900 ^{**}	คัดเลือกไว้	22	5.054 ^{**}	คัดเลือกไว้
3	3.415 ^{**}	ตัดทิ้ง	13	2.273 [*]	ตัดทิ้ง	23	4.568 ^{**}	คัดเลือกไว้
4	5.129 ^{**}	คัดเลือกไว้	14	3.463 ^{**}	ตัดทิ้ง	24	6.827 ^{**}	คัดเลือกไว้
5	6.184 ^{**}	คัดเลือกไว้	15	2.550 [*]	ตัดทิ้ง	25	6.482 ^{**}	คัดเลือกไว้
6	6.382 ^{**}	คัดเลือกไว้	16	2.169 [*]	ตัดทิ้ง	26	4.979 ^{**}	คัดเลือกไว้
7	7.412 ^{**}	คัดเลือกไว้	17	3.476 ^{**}	คัดเลือกไว้	27	5.681 ^{**}	คัดเลือกไว้
8	7.412 ^{**}	คัดเลือกไว้	18	3.207 [*]	ตัดทิ้ง			
9	5.252 ^{**}	คัดเลือกไว้	19	2.726 [*]	ตัดทิ้ง			
10	3.093 [*]	ตัดทิ้ง	20	3.251 [*]	ตัดทิ้ง			

^{**} มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

^{*} มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 18 ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามวัดกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน

ข้อที่	ค่า t	การพิจารณา	ข้อที่	ค่า t	การพิจารณา	ข้อที่	ค่า t	การพิจารณา
1	4.700 ^{**}	ตัดทิ้ง	11	1.091	ตัดทิ้ง	21	0.103	ตัดทิ้ง
2	4.483 ^{**}	ตัดทิ้ง	12	3.900 ^{**}	ตัดทิ้ง	23	3.503 ^{**}	ตัดทิ้ง
3	4.820 ^{**}	ตัดทิ้ง	13	5.655 ^{**}	คัดเลือกไว้	24	5.002 ^{**}	คัดเลือกไว้
4	4.103 ^{**}	ตัดทิ้ง	14	5.924 ^{**}	คัดเลือกไว้	25	6.831 ^{**}	คัดเลือกไว้
5	5.335 ^{**}	คัดเลือกไว้	15	5.115 ^{**}	คัดเลือกไว้	26	5.441 ^{**}	คัดเลือกไว้
6	4.862 ^{**}	คัดเลือกไว้	16	3.121 [*]	ตัดทิ้ง	27	7.748 ^{**}	คัดเลือกไว้
7	5.246 ^{**}	คัดเลือกไว้	17	0.537	ตัดทิ้ง	28	6.904 ^{**}	คัดเลือกไว้
8	5.546 ^{**}	คัดเลือกไว้	18	4.835 ^{**}	คัดเลือกไว้			
9	7.158 ^{**}	คัดเลือกไว้	19	3.489 ^{**}	ตัดทิ้ง			
10	5.950 ^{**}	คัดเลือกไว้	20	2.675 [*]	ตัดทิ้ง			

^{**} มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

^{*} มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 19 ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามวัดกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

ข้อที่	ค่า t	การพิจารณา	ข้อที่	ค่า t	การพิจารณา	ข้อที่	ค่า t	การพิจารณา
1	3.566 ^{**}	ตัดทิ้ง	11	8.910 ^{**}	คัดเลือกไว้	21	3.341 ^{**}	ตัดทิ้ง
2	5.923 ^{**}	คัดเลือกไว้	12	8.147 ^{**}	คัดเลือกไว้	22	0.489	ตัดทิ้ง
3	4.044 ^{**}	คัดเลือกไว้	13	2.800 [*]	ตัดทิ้ง	23	7.949 ^{**}	คัดเลือกไว้
4	5.058 ^{**}	คัดเลือกไว้	14	2.628 [*]	ตัดทิ้ง	24	6.388 ^{**}	คัดเลือกไว้
5	4.537 ^{**}	คัดเลือกไว้	15	1.159	ตัดทิ้ง	25	3.607 ^{**}	ตัดทิ้ง
6	2.546 [*]	ตัดทิ้ง	16	1.426	ตัดทิ้ง	26	4.449 ^{**}	คัดเลือกไว้
7	0.313	ตัดทิ้ง	17	1.282	ตัดทิ้ง	27	5.272 ^{**}	คัดเลือกไว้
8	6.200 ^{**}	คัดเลือกไว้	18	5.882 ^{**}	คัดเลือกไว้	28	3.824 ^{**}	คัดเลือกไว้
9	7.032 ^{**}	คัดเลือกไว้	19	0.908	ตัดทิ้ง	29	3.482 ^{**}	ตัดทิ้ง
10	5.884 ^{**}	คัดเลือกไว้	20	2.026 [*]	ตัดทิ้ง	30	2.538 [*]	ตัดทิ้ง

^{**} มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

^{*} มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 20 ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามวัดพฤติกรรมการสอนของครู

ข้อที่	ค่า t	การพิจารณา	ข้อที่	ค่า t	การพิจารณา	ข้อที่	ค่า t	การพิจารณา
1	4.512 ^{**}	ตัดทิ้ง	11	4.147 ^{**}	ตัดทิ้ง	21	5.703 ^{**}	คัดเลือกไว้
2	4.421 ^{**}	ตัดทิ้ง	12	4.611 ^{**}	ตัดทิ้ง	22	5.937 ^{**}	คัดเลือกไว้
3	2.440 [*]	ตัดทิ้ง	13	5.871 ^{**}	คัดเลือกไว้	23	4.740 ^{**}	คัดเลือกไว้
4	4.092 ^{**}	ตัดทิ้ง	14	7.870 ^{**}	คัดเลือกไว้	24	6.726 ^{**}	คัดเลือกไว้
5	8.086 ^{**}	คัดเลือกไว้	15	9.539 ^{**}	คัดเลือกไว้			
6	6.132 ^{**}	คัดเลือกไว้	16	5.423 ^{**}	คัดเลือกไว้			
7	7.455 ^{**}	คัดเลือกไว้	17	6.849 ^{**}	คัดเลือกไว้			
8	8.050 ^{**}	คัดเลือกไว้	18	4.607 ^{**}	ตัดทิ้ง			
9	5.712 ^{**}	คัดเลือกไว้	19	5.909 ^{**}	คัดเลือกไว้			
10	4.061 ^{**}	ตัดทิ้ง	20	3.424 ^{**}	ตัดทิ้ง			

^{**} มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

^{*} มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามวัดปัจจัยบางประการที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำเพื่อวัดปัจจัยบางประการของนักเรียน ซึ่งไม่มีข้อถูกหรือข้อผิด เพียงเป็นการปฏิบัติตนของนักศึกษาเท่านั้น จึงให้นักศึกษาตอบด้วยความเป็นจริง

2. แบบสอบถามฉบับนี้ ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ 7 ด้าน โดยแต่ละด้านให้นักศึกษาพิจารณาข้อความแต่ละข้อว่าตนเองปฏิบัติมากน้อยเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องซึ่งตรงกับความเป็นจริงของนักศึกษามากที่สุด เพียงข้อละหนึ่งช่อง

ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ การประกอบอาชีพ และระดับคะแนนเฉลี่ย GPA

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 4 ระดับ คือ มากที่สุด มาก น้อย และน้อยที่สุด โดยแต่ละด้านมีข้อความที่นำไปใช้วัด

ด้านที่ 1 ความกระตือรือร้นในการเรียน

ด้านที่ 2 ความคาดหวังในอนาคต

ด้านที่ 3 ความรับผิดชอบ

ด้านที่ 4 เจตคติที่มีต่อการเรียน

ด้านที่ 5 กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน

ด้านที่ 6 กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

ด้านที่ 7 พฤติกรรมการสอนของครู

คำตอบในแต่ละระดับให้ความหมายดังต่อไปนี้

มากที่สุด	หมายถึง ข้อความในประโยคนั้นมีการปฏิบัติมากที่สุด
มาก	หมายถึง ข้อความในประโยคนั้นมีการปฏิบัติมาก
น้อย	หมายถึง ข้อความในประโยคนั้นมีการปฏิบัติน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง ข้อความในประโยคนั้นมีการปฏิบัติน้อยที่สุด

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

1. เพศ
() ชาย () หญิง
2. อายุ ปี
3. จบมัธยมศึกษาตอนต้นจากการศึกษานอกโรงเรียน
() ไม่ใช่
() ใช่ เกรดเฉลี่ย
4. ปัจจุบัน ทำนทำงานหรือไม่
() ไม่ทำ
() ทำ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ด้านต่าง ๆ ดังนี้

ข้อความ	น้อย มาก	น้อย	มาก	มาก ที่สุด
<u>ความกระตือรือร้นในการเรียน</u>				
1. เมื่อครูให้การบ้าน ข้าพเจ้ารีบทำทันที				
2. ข้าพเจ้ารีบมาพบกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาเรียน				
3. เมื่อเรียนไม่เข้าใจ ข้าพเจ้าจะถามและให้ครูอธิบายทุกครั้ง				
4. เมื่อมีเวลาว่าง ข้าพเจ้าศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม				
5. ข้าพเจ้าตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย				
6. เมื่อข้าพเจ้าทำการบ้านแล้วพบข้อที่ยาก ข้าพเจ้าศึกษาค้นคว้าทำงานสำเร็จ				
7. ข้าพเจ้าทำการบ้านเมื่อใกล้กำหนดส่งงาน				
8. ข้าพเจ้าอ่านหนังสือและเตรียมตัวก่อนที่จะเรียน				
9. ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมระหว่างเรียน				
10. ข้าพเจ้าศึกษาหาความรู้ในเรื่องที่เรียน				
11. ข้าพเจ้าร่วมแสดงความคิดเห็นในการทำงานกลุ่ม				
12. ข้าพเจ้าเปรียบเทียบผลการเรียนกับผู้อื่น เพื่อจะได้พัฒนาตนเองให้เรียนดีขึ้น				
13. ข้าพเจ้าตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายจนเสร็จ				
14. ข้าพเจ้าชอบทำการบ้านที่ต้องใช้ความพยายามมาก				
15. ข้าพเจ้าอ่านหนังสือล่วงหน้าก่อนที่จะเรียน				

ข้อความ	น้อย มาก	น้อย	มาก	มาก ที่สุด
ความคาดหวังในอนาคต				
1. ถ้าข้าพเจ้ายันเรียนข้าพเจ้าจะประสบความสำเร็จในการเรียน				
2. ข้าพเจ้าจะเป็นที่รักของครู ถ้ายันเรียน				
3. ข้าพเจ้าคิดว่าการเรียนหนังสือทำให้ได้พัฒนาสมอง				
4. ถ้าข้าพเจ้าได้เรียนหนังสือก็จะมีความรู้ไปประกอบอาชีพ				
5. ถ้าข้าพเจ้ามีความรู้จะทำให้มีความมั่นใจในตัวเอง				
6. ถ้าข้าพเจ้าตั้งใจเรียนก็จะสำเร็จการศึกษา				
7. ข้าพเจ้าคิดว่าการเรียนหนังสือจะทำให้ได้ประสบการณ์ใหม่				
8. ถ้าข้าพเจ้าได้เรียนหนังสือ จะทำให้คิดเป็น ทำเป็น				
9. ข้าพเจ้าคิดว่าถ้ามีความรู้จะเป็นคนที่มีเกียรติ				
10. ถ้าข้าพเจ้ามีความรู้มาก ๆ จะทำให้มีเงินเดือนสูง				
11. ข้าพเจ้าคิดว่าความอดทนต่อการเรียน จะนำไปสู่ความสำเร็จ				
12. ถ้าข้าพเจ้าตั้งใจเรียนก็จะได้ประกอบอาชีพที่ใฝ่ฝัน				
13. ข้าพเจ้าคิดว่าการเรียนจะทำให้มีอนาคตที่ดี				
14. ข้าพเจ้าคิดว่าการเรียนจะทำให้มีฐานะดี				
15. ถ้าข้าพเจ้ามีความรู้จะทำให้มีความมั่นใจในการทำงาน				
ข้อความ	น้อย มาก	น้อย	มาก	มาก ที่สุด
ความรับผิดชอบ				
1. ข้าพเจ้าส่งงานที่ครูมอบหมายให้ทุกครั้ง				
2. ข้าพเจ้ารับผิดชอบ เมื่อได้กระทำความผิด				
3. ข้าพเจ้าทำการบ้านส่งตามเวลาที่กำหนด				
4. ข้าพเจ้าจะบอกความจริงกับครู เมื่อข้าพเจ้าลืมทำการบ้าน				
5. ข้าพเจ้าจะเรียนด้วยความตั้งใจและเมื่อพบข้อสงสัยจะรีบซักถาม ครูผู้สอน				
6. ข้าพเจ้าเป็นคนตรงต่อเวลา				
7. ข้าพเจ้าทำตามคำพูดที่พูดให้ไว้กับเพื่อนเสมอ				
8. เมื่อข้าพเจ้าขาดเรียน ข้าพเจ้าจะติดตามเนื้อหาที่เรียนไปจากเพื่อน หรือครู				
9. ข้าพเจ้าพยายามทำการบ้านจนเสร็จ แม้ว่าอากาศจะร้อน อบอ้าวก็ตาม				
10. ข้าพเจ้าจะทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด แม้จะเหน็ดเหนื่อย ก็ตาม				
11. ข้าพเจ้ามาพบกลุ่มทุกครั้ง				

ข้อความ	น้อย มาก	น้อย	มาก	มาก ที่สุด
ความรับผิดชอบ				
12. ข้าพเจ้าเอาใจใส่การเรียนทุกวิชา				
13. ข้าพเจ้าส่งงานอาจารย์ตรงเวลา				
14. ข้าพเจ้าทำการบ้านทุกวิชาด้วยตนเอง				
15. ข้าพเจ้าปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ในการสอบ				
ข้อความ	น้อย มาก	น้อย	มาก	มาก ที่สุด
เจตคติที่มีต่อการเรียน				
1. การเรียนทำให้มีเพื่อน				
2. ความสำเร็จในชีวิตขึ้นอยู่กับเรียน				
3. การเรียนช่วยพัฒนาสมองมนุษย์ให้ดีขึ้น				
4. ข้าพเจ้ามีความสุขถ้าได้เรียน				
5. การเรียนทำให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์				
6. การเรียนทำให้คนฉลาดขึ้น				
7. การเรียนนอกกรอบทำให้มีความอดทน				
8. การเรียนทำให้มีหน้าที่การงานที่ดี				
9. การเรียนทำให้เสียโอกาสในการทำงาน				
10. การเรียนทำให้เพิ่มคุณค่าให้กับตนเอง				
11. การเรียนเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า				
12. การเรียนทำให้มีเขาวนปัญญาสูง				
13. การเรียนทำให้มีอนาคตที่ดี				
14. การเรียนทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี				
15. การเรียนทำให้เป็นคนที่มีความคิดกว้างไกล				
ข้อความ	น้อย มาก	น้อย	มาก	มาก ที่สุด
กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน				
1. ข้าพเจ้าศึกษาค้นคว้า จากสื่อต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากสมาชิกในกลุ่ม				
2. ในการพบกลุ่มข้าพเจ้ามีโอกาสการนำเสนอปัญหาเกี่ยวกับการเรียน				
3. ข้าพเจ้ากับสมาชิกในกลุ่มร่วมกันสรุปประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการเรียนเพื่อจะนำผลที่ได้ไปปฏิบัติจริง				
4. ข้าพเจ้ากับสมาชิกในกลุ่มช่วยกันแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนให้แก่เพื่อนสมาชิก				
5. ข้าพเจ้าลงมือแก้ไขปัญหาค้นคว้าเกี่ยวกับการเรียนด้วยการปฏิบัติจริง				

ข้อความ	น้อย มาก	น้อย	มาก	มาก ที่สุด
กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน				
6. ข้าพเจ้ากับสมาชิกในกลุ่มแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน				
7. ข้าพเจ้ามีอิสระในการเลือกกลุ่มการเรียนรู้				
8. ข้าพเจ้าซักถามรายละเอียดของงานที่ได้รับมอบหมาย ก่อนลงมือปฏิบัติ				
9. ข้าพเจ้าซักถามข้อสงสัยที่เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่เรียน				
10. ข้าพเจ้ากับสมาชิกในกลุ่มร่วมกันในการตัดสินใจในการแก้ไข ปัญหาเกี่ยวกับการเรียน				
11. ข้าพเจ้ากับสมาชิกในกลุ่มร่วมกันกำหนดข้อตกลงในการเรียนแต่ ละรายวิชา				
12. ข้าพเจ้าเรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติจริง				
13. ข้าพเจ้านำเสนอวิธีแก้ไขปัญหายุ่งเกี่ยวกับการเรียนด้วยการอภิปราย หน้าชั้น				
14. ข้าพเจ้ากับสมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน				
15. ข้าพเจ้ากับสมาชิกในกลุ่มช่วยกันแก้ไขปัญหาในการเรียน ตามลำดับความสำคัญ				
ข้อความ	น้อย มาก	น้อย	มาก	มาก ที่สุด
กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต				
1. ข้าพเจ้ากับสมาชิกในกลุ่มร่วมกันทำกิจกรรมแสดงพิษภัยของ ยาเสพติด				
2. ข้าพเจ้ากับสมาชิกในกลุ่มร่วมกันทำกิจกรรมการแข่งขันกีฬา				
3. ข้าพเจ้ากับสมาชิกในกลุ่มร่วมกันทำกิจกรรมเกี่ยวกับวันสำคัญทาง ศาสนา				
4. ข้าพเจ้ากับสมาชิกในกลุ่มร่วมกันทำกิจกรรมทัศนศึกษาความ เป็นอยู่ของชุมชน				
5. ข้าพเจ้ากับสมาชิกในกลุ่มทำกิจกรรมที่ไม่ขัดต่อระเบียบ ข้อบังคับที่ดีของสังคม				
6. ข้าพเจ้าได้รับความช่วยเหลืออย่างดีจากเพื่อนสมาชิกในระหว่าง ทำกิจกรรม				
7. การจัดกิจกรรมได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน และสังคมรอบข้าง				
8. ในการจัดกิจกรรมมีการแบ่งงานอย่างเสมอภาคกัน				
9. สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีความเข้าอกเข้าใจและช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันในการทำงาน				

ข้อความ	น้อย มาก	น้อย	มาก	มาก ที่สุด
กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต				
10. ในการทำกิจกรรมข้าพเจ้าสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิกในกลุ่มและบุคคลทั่วไป				
11. ในการทำกิจกรรมข้าพเจ้าได้ทำงานเป็นกลุ่มหรือหมู่คณะ				
12. ข้าพเจ้ากับสมาชิกในกลุ่มร่วมกันจัดกิจกรรมที่พัฒนาผู้เรียนควบคู่ไปกับการเรียนในห้องเรียน				
13. ข้าพเจ้ากับสมาชิกในกลุ่มร่วมกันทำกิจกรรมเผยแพร่กฎหมายที่ใช้ในชีวิตประจำวัน				
14. ข้าพเจ้ากับสมาชิกในกลุ่มร่วมกันทำกิจกรรมส่งเสริมให้รักชาติ ใช้ของไทย				
15. ข้าพเจ้ากับสมาชิกในกลุ่มร่วมกันทำกิจกรรมส่งเสริมการบริโภคอาหารตามหลักโภชนาการ				
ข้อความ	น้อย มาก	น้อย	มาก	มาก ที่สุด
พฤติกรรมการสอนของครู				
1. ผู้สอนและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาที่เรียนหลังจากเรียนจบในแต่ละคาบ				
2. ผู้สอนสร้างบรรยากาศในห้องเรียนเต็มไปด้วยความรักความเป็นมิตร				
3. ผู้สอนกล่าวชมเชยนักเรียนที่เป็นตัวอย่างที่ดี				
4. ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น				
5. ผู้สอนนำสื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน				
6. ผู้สอนคอยให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาในการเรียน				
7. ผู้สอนสอดแทรกประสบการณ์ ทักษะ เทคนิค ต่าง ๆ ในขณะทำการสอน				
8. ผู้สอนให้นักเรียนแบ่งกลุ่มและปฏิบัติงานร่วมกัน				
9. ขณะทำการสอนครูใช้สื่อกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้				
10. ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความสามารถของตนเอง				
11. ผู้สอนสอนเต็มเวลาในการพบกลุ่มแต่ละครั้ง				
12. ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น				
13. ผู้สอนมีการเสนอแนะและแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียน				
หลังจากการประเมินผล				
14. ผู้สอนมาสอนได้ทันเวลา				
15. ผู้สอนให้กำลังใจนักเรียนในการเรียน				

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์	ภาควิชาการวัดผลและการวิจัยทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์ชวลิต รวยอาจิน	ภาควิชาการวัดผลและการวิจัยทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร มณีศรีขำ	ภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. อาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ	ภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. ผู้อำนวยการปรเมศวร์ ศิริรัตน์	ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน
เขตบางกอกน้อย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายปรีชา สุทธิเนียม
วัน เดือน ปี เกิด	25 เมษายน 2511
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	490 หมู่ที่ 1 แขวงบางแคเหนือ เขตบางแค จังหวัดกรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10160 โทรศัพท์ 0-2421-5474
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	Data Processing Supervisor
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	บริษัท อินโฟเสิร์ช จำกัด 89/12-13 อาคารอมรพันธ์ 205 ทาวเวอร์ 1 ชั้น 9,11 ซอยนาทอง ถนนรัชดาภิเษก แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10160 โทรศัพท์ 0-2248-7662-6 ต่อ 140
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2530	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนจันทรประดิษฐาราม วิทยาคม กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2539	วทบ. (คณิตศาสตร์) จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2546	กศม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ